

**T.C.  
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ALTIN-KUYUMCULUK SEKTÖRÜ VE  
KUYUMCULUK İŞLEMLERİ MUHASEBESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Meral EROL FİDAN**

**Enstitü Ana bilim Dalı : İşletme  
Enstitü Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman**

**Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hilmi KIRLIOĞLU**

**MAYIS – 2005**

**T.C.  
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ALTIN-KUYUMCULUK SEKTÖRÜ VE  
KUYUMCULUK İŞLEMLERİ MUHASEBESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ  
Meral EROL FİDAN**

**Enstitü Ana bilim Dalı : İşletme  
Enstitü Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman**

**Bu tez 09/ 06/2005 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.**

**Prof.Dr.Hilmi KIRLIOĞLU**

**Doç.Dr. Erhan BİRGİLİ**

**Yrd.Doç.Dr. Burhanettin ZENGİN**

**Jüri Başkanı**

**Jüri Üyesi**

**Jüri Üyesi**

## BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

İmza

Adı-Soyadı  
**Meral Erol FİDAN**

Tarih

## ÖNSÖZ

“Türkiye’de ve Dünya’da Altın, Kuyumculuk Sektörü ve Kuyumculuk İşlemleri Muhasebesi” konusu, sektörün ülkemiz ekonomisindeki önemini göstermek ve sektörün geleceği için alınan kararların yetersizliğini göstermek babında üzerinde durulmaya değer bulunmuştur. Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof.Dr. Hilmi KIRLIOĞLU’na ve tezin uygulama kısmında büyük desteğini gördüğüm Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Süreyya ERDEM’e, ayrıca, eğitimime devam etmem konusundaki ısrarı ve desteği için de eşim Murat FİDAN’a teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

31.05.2005

Meral Erol FİDAN

## İÇİNDEKİLER

<b>KISALTMALAR</b> .....	<b>iv</b>
<b>TABLO LİSTESİ</b> .....	<b>vi</b>
<b>ŞEKİL LİSTESİ</b> .....	<b>vii</b>
<b>ÖZET</b> .....	<b>ix</b>
<b>SUMMARY</b> .....	<b>x</b>
<b>GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
<b>BÖLÜM 1 : DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ALTIN</b> .....	<b>5</b>
1.1. Altın ve Özellikleri.....	5
1.2. Dünya'da ve Türkiye'de Altının Tarihsel Gelişimi.....	6
1.2.1. Dünya Tarihinde Altın.....	6
1.2.2. Anadolu Tarihinde Altın.....	8
1.3. Dünya'da Altın Arz ve Talep Özellikleri.....	10
1.3.1. Genel Özellikleriyle Dünyada Altın Arzı.....	12
1.3.2. Dünya Altın Talebi Özellikleri.....	14
1.3.3. Mücevherat Sektörü ve Süs Eşyası Yapımı Amaçlı Talep.....	15
1.3.4. Merkez Bankası Ve Diğer Resmi Kuruluşlar Talebi .....	17
1.3.5. Yatırım Amaçlı Altın Talebi.....	18
1.3.6. Endüstriyel Altın Talebi.....	19
1.3.7. Sağlık Sektöründe Altın Talebi.....	20
1.3.8. Madalyon ve Hatıra Para Basımında Altın Talebi.....	22
1.3.9. Saklama ( Tasarruf ) Amaçlı Altın Talebi.....	23
1.4. Türkiye'de Altın Arzı ve Özellikleri.....	23
1.4.1. Altın Madenlerimiz Yoluyla Altın Arzı.....	24
1.4.2. İstanbul Altın Borsası Altın Arzı.....	27
1.4.3. Merkez Bankası Altın Arzı.....	29
1.4.4. Yurt Dışındaki Vatandaşlarımız Yoluyla Ülkemize Gelen Altın.....	30
1.4.5. Standart Dışı ( Hurda ) Altın Arzı.....	31
1.4.6. Kaçak Altın Arzı (Gayri Resmi Altın Arzı ).....	33
1.5. Türkiye'de Altın Talebi.....	34
1.5.1. Mücevherat Sektörü ve Süs Eşyası Yapımı Amaçlı Talep.....	35
1.5.2. Yatırım Amaçlı Altın Talebi.....	36
1.5.3. Endüstriyel Altın Talebi.....	37

1.5.4. Tasarruf Amaçlı Altın Talebi.....	38
1.5.5. Yurt Dışı Altın Talebi.....	39
1.5.6. Merkez Bankası ve Aracı Kuruluşların Altın Talebi.....	45
1.5.7. Spekülatif Amaçlı Altın Talebi.....	45
<b>BÖLÜM 2 : TÜRK EKONOMİSİNDE ALTIN VE KUYUMCULUK SEKTÖRÜ.....</b>	<b>47</b>
2.1. Türk Ekonomisinde Altın Piyasasının Tarihsel Gelişimi.....	47
2.1.1. Türkiye’de 1980 Öncesi Altın Piyasası.....	47
2.1.2 Türkiye’de 1980 – 1990 Yılları Arasında Altın Piyasası.....	50
2.2. Altın Sektörü Reform Süreci .....	53
2.3. Türk Ekonomisinde Altınla İlgili Faaliyet Gösteren Kuruluşlar.....	57
2.3.1. Darphane.....	58
2.3.2. İstanbul Altın Borsası.....	59
2.3.3. İstanbul Kuyumcular Odası.....	60
2.3.4. Dünya Altın Konseyi .....	61
2.3.5. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri.....	63
2.3.6. İstanbul Altın Rafinerisi.....	64
2.3.7. Kuyumcukent.....	66
2.4. Türkiye’de Kuyumculuk Sektörü.....	66
2.4.1. Kuyumculuk Sektörünün Türk Ekonomisindeki Yeri ve Tarihsel Gelişimi.....	67
2.4.2. Kuyumculuk Sektöründe Kullanılan Ölçü Birimleri.....	70
2.4.3. Türkiye’de Tedavülde Bulunan Altın Çeşitleri.....	71
2.4.4. Kuyumculuk Sektöründe Faaliyet Gösteren Meslek Grupları.....	76
2.4.5. Kuyumculuk Sektöründeki Teknolojik Gelişmeler.....	78
2.4.6. Türkiye’de Kuyumculuk Sektörü Sorunları.....	81
<b>BÖLÜM 3 : KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE MUHASEBE İŞLEMLERİ</b>	
<b>    VE UYGULAMALARI.....</b>	<b>100</b>
3.1. Kuyumculuk İşlemlerinde Ayar Hesaplamaları .....	100
3.1.1. Ayar ( Kırat ) .....	101
3.1.2. Külçe.....	102
3.1.3. Halita – Alaşım (Alloy ) .....	102
3.1.4. Ayar Yükseltmek.....	103
3.1.5. Ayar Düşürmek.....	105

3.2. Kuyumculukta Değerleme Ölçüleri.....	106
3.3. Muhasebe Kayıtları.....	107
3.3.1. 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Yasası ve Kuyumculuk Sektörüne Etki Eden Maddeleri.....	108
3.3.2. 4811 Sayılı Vergi Barişı Kanunu (VBK) ve Kuyumculuk Sektörüne Etki Eden Maddeleri.....	111
3.3.3. 4842 Sayılı Kanun ve Kuyumculuk Sektörüne Etki Eden Maddeleri.....	116
3.4. Kuyumcu Muhasebesiyle İlgili Örnekler.....	125
3.4.1. Örnek 1.....	125
3.4.2. Örnek 2.....	133
<b>4. BÖLÜM: KUYUMCU MUHASEBE İŞLEMLERİNDE ENFLASYON     MUHASEBESİ UYGULAMASI.....</b>	<b>135</b>
4.1. Kuyumcu İşlemlerinde Enflasyon Muhasebesi Uygulaması Örneği (Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd. Şti'ne Ait Örnek Uygulama).....	139
<b>SONUÇ VE ÖNERİLER.....</b>	<b>154</b>
<b>KAYNAKLAR.....</b>	<b>164</b>
<b>EKLER.....</b>	<b>175</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>179</b>

## KISALTMALAR

<b>AB</b>	Avrupa Birliği
<b>ABD</b>	Amerika Birleşik Devletleri
<b>a.g.e.</b>	Adı geçen eser.
<b>ASSICOR</b>	İşlenmiş Altın ve Gümüş Ürünlerinin Geliştirilmesi İçin Odalararası Koordinasyon Merkezi
<b>A.Ş.</b>	Anonim Şirketi
<b>BIS</b>	Bank For International Settlements
<b>bkz.</b>	Bakınız
<b>CEO</b>	Genel Müdür (Chief Executive Officer)
<b>DİE</b>	Devlet İstatistik Enstitüsü
<b>DPT</b>	Devlet Planlama Teşkilatı
<b>Dr</b>	Dram
<b>EURO</b>	Avrupa Birliği Ülkeleri Ortak Para Birimi
<b>FED</b>	Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası
<b>gn</b>	Grain
<b>gr</b>	Gram
<b>GSP</b>	General System of Preferencesi
<b>GTİP</b>	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon
<b>GVK</b>	Gelir Vergisi Kanunu
<b>IMF</b>	Uluslararası Para Fonu
<b>İAB</b>	İstanbul Altın Borsası
<b>İAR</b>	İstanbul Altın Rafinerisi
<b>İKO</b>	İstanbul Kuyumcular Odası
<b>İMMİB</b>	İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri
<b>İÖ</b>	İsa'dan Önce
<b>JA</b>	International Jewelry Show
<b>KDV</b>	Katma Değer Vergisi
<b>kg.</b>	Kilogram
<b>KHK</b>	Kanun Hükmünde Kararname
<b>LIFO</b>	Son Giren İlk Çıkar Yöntemi (Last Into First Out)
<b>MB</b>	Merkez Bankası
<b>MÖ</b>	Milattan Önce



<b>MTA</b>	Maden Teknik Arama
<b>ons</b>	Once
<b>OPEC</b>	Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı
<b>ozt</b>	Oncetroy
<b>ÖTVY</b>	Özel Tüketim Vergisi Yasası
<b>pdf</b>	Portable Document Format
<b>pwt</b>	Pennyweight
<b>San.Tic.Ltd.Şti.</b>	Sanayi Ticaret Limited Şirketi
<b>SPK</b>	Sermaye Piyasası Kanunu
<b>TBMM</b>	Türkiye Büyük Millet Meclisi
<b>TEFE</b>	Toptan Eşya Fiyat Endeksi
<b>TİM</b>	Türkiye İhracatçılar Meclisi
<b>TL</b>	Türk Lirası
<b>TPKK</b>	Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu
<b>TS</b>	Türk Standartları
<b>vb</b>	Ve Benzeri
<b>USA</b>	Amerika Birleşik Devletleri
<b>VBK</b>	Vergi Barışı Kanunu
<b>VUK</b>	Vergi Usul Kanunu
<b>YTL</b>	Yeni Türk Lirası

## TABLO LİSTESİ

	Sayfa
<b>Tablo 1</b> : Altının Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri.....	6
<b>Tablo 2</b> : 2004 Yılı Sonu İtibariyle Dünya Altın Arz ve Talebi.....	11
<b>Tablo 3</b> : Dünya Ülkelerinde Altın Üretimi.....	12
<b>Tablo 4</b> : Merkez Bankaları ve Diğer Resmi Para Kuruluşların Elllerinde Tuttuğu Altın Rezervleri .....	14
<b>Tablo 5</b> : Dünya’da Altının Kullanım Yerlerine Göre Dağılım Yüzdeleri(2004).....	15
<b>Tablo 6</b> : Dünya Kuyumculuk Sektöründe Pazar Büyüklüğü.....	16
<b>Tablo 7</b> : Dünya Mücevherat Sektörü Altın Talebi (1999 – 2003) .....	17
<b>Tablo 8</b> : Uluslararası Merkez Bankaları ve Diğer Resmi Kuruluşlardaki Altın Stoğu Dağılımı.....	18
<b>Tablo 9</b> : Dünya Endüstriyel Sektör Altın Talebi (1997 – 2002).....	21
<b>Tablo 10</b> : Dişçilik Sektörü Altın Talebinin Ülkelere Göre Dağılımı.....	22
<b>Tablo 11</b> : İAB Kıymetli Madenler Piyasası 2004 Yılı Verileri.....	29
<b>Tablo 12</b> : İAB Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası 2004 Yılı Verileri.....	29
<b>Tablo 13</b> : Türkiye Altın İthalat Verileri ( 1995 – 2004 ).....	32
<b>Tablo 14</b> : Dünya Yatırım Amaçlı Altın Talebi İçerisinde Türkiye’nin Yeri.....	37
<b>Tablo 15</b> : Türk Halkının Tasarruf Tercih ve Oranları.....	39
<b>Tablo 16</b> : Türkiye 2000 - 2004 Yılları Arası Altın ve Döviz Karşılığı İhracat Verileri.....	41
<b>Tablo 17</b> : Türkiye Mücevher İhracatı .....	41
<b>Tablo 18</b> : İMMİB Değerli Maden İhracatı (Ürün Gurubu İtibariyle).....	42
<b>Tablo 19</b> : 2004 Yılında Döviz Karşılığı İhracat Yapılan Ülkeler Ve Miktarı.....	43
<b>Tablo 20</b> : 2004 Yılında Altın Karşılığı İhracat Yapılan Ülkeler Ve Miktarı.....	44
<b>Tablo 21</b> : Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası Özet Verileri (1997 - 2003).....	55
<b>Tablo 22</b> : 2002-2003 Yılları Değerli Maden ve Mücevherat İhracatı.....	64
<b>Tablo 23</b> : Borsa ve Bankalarda İşlem Gören Altın Külçe Ağırlık ve Ayar Özellikleri.....	72
<b>Tablo 24</b> : Darphane’nin ürettiği Meskuk Altın Standartları.....	72
<b>Tablo 25</b> : 2000-2004 Yılları Arasında Darphane Meskuk Altın Üretimi.....	73
<b>Tablo 26</b> : 2004 Yılında Üretilen Meskuk Altınlar.....	74

<b>Tablo 27</b> : Darphane'nin ürettiği Ziyet Altın Standartları.....	74
<b>Tablo 28</b> : 2000-2004 Yılları Arasında Darphane Ziyet Altın Üretimi.....	75
<b>Tablo 29</b> : Milyem Cetveli.....	101
<b>Tablo 30</b> : Özel Tüketim Vergisi Yasası'nda Kuyumculuk Sektörünü İlgilendiren Mallar.....	108
<b>Tablo 31</b> : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti. 31.12.2003 Bilançosu Enflasyon Düzeltmesi.....	139
<b>Tablo 32</b> : Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd.Şti 31.12.2003 Tarihli Ayrıntılı Bilançosu.....	141
<b>Tablo 33</b> : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti. 31.12.2004 Bilançosu Enflasyon Düzeltmesi.....	143
<b>Tablo 34</b> : Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd.Şti 31.12.2004 Tarihli Ayrıntılı Bilançosu.....	145
<b>Tablo 35</b> : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti. 2003-2004 Yılları Gelir Tabloları.....	153

## ŞEKİL LİSTESİ

	<b>Sayfa</b>
<b>Şekil 1</b> : 1995 – 2004 Yılları Arası Dünya Hurda Altın Arzı.....	13
<b>Şekil 2</b> : Türkiye'nin Altın Cevherleri.....	28

<b>Tezin Başlığı:</b> “Altın – Kuyumculuk Sektörü ve Kuyumculuk İşlemleri Muhasebesi	
<b>Tezin Yazarı :</b> Meral Erol FİDAN	<b>Danışman :</b> Prof. Dr. Hilmi KIRLIOĞLU
<b>Kabul Tarihi :</b>	<b>Sayfa Sayısı :</b> X(ön kısım)+171 (tez)+4 (ekler)
<b>Anabilimdalı :</b> İşletme	<b>Bilimdalı :</b> Muhasebe-Finansman
<p>Dünya altın üretiminin yüzde 50'inden, ülkemizde ise yüzde 90'dan fazlası mücevher yapımında kullanılmaktadır. Uzun yıllar bir tasarruf aracı ve süslenmek için kullanılan altın, ülkemiz halkı tarafından da geleneklerimizden kaynaklanan bir alışkanlıkla, hem süslenmek, hem de tasarruf yapmak amacıyla talep edilmeye devam etmektedir.</p> <p>Dünya altın talebinde ilk 5 içerisinde yer alan ve altın mücevher ihracatında da 2. sıraya gelen kuyumculuk sektörümüzde şu an için 6500 kuyumcu atölyesi, 20 büyük mücevher üretim kompleksi, 100 toptan mücevher satış mağazası, 40 bin civarında kuyumcu dükkanı bulunmakta ve 250 bin çalışan bu sektöre emek vermektedir. Sektör uzun yıllar el emeği ile üretim yapmıştır. Günümüzde ise sektör, dünya piyasalarında faaliyet gösterebilmek ve artan ihracat talebini karşılayabilmek için teknoloji ağırlıklı üretime geçiş dönemine ayak uydurmak zorundadır.</p> <p>Dünya piyasalarında belli bir yere gelen ve birincilik için uğraşan sektörün sorunlarıyla, eskiye göre daha büyük dikkatle ilgilenilmektedir. 1990 yılından sonra, sektör bir reform sürecine sokulmuştur. Sektörün gelişimi için gerekli kuruluşlar faaliyete geçirilmiştir. Sektörümüzün gelişmesi; markalaşma, ürün tasarımı, teknolojik yenilikler, pazarlama stratejileri gibi konularda kendini gösterirken, yasal düzenlemelerdeki eksiklikler özellikle küçük çaptaki kuyumcu esnafa zarar vermektedir.</p> <p>Tezin birinci bölümünde Dünya’da ve Türkiye’de altının arz ve talep özellikleri incelenmiş, Dünya piyasalarında ve ülkemizde altının önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.</p> <p>İkinci bölümde Türkiye’de altın piyasasının tarihsel gelişimi incelenmiş, sektörün geçirdiği reform süreci anlatılmıştır. Bu reform süresince ülkemizde bu piyasada faaliyete geçirilen kuruluşlar, görev ve amaçları hakkında bilgi verilmiştir. Kuyumculuğun tarihsel gelişimi ve ekonomimizdeki yeri anlatılmıştır. Sektörün karşı karşıya kaldığı sorunlar tek tek ele alınmış, yapılan çalışmalar ve çözüm önerilerine değinilmiştir. Kuyumculuk sektöründeki teknolojik yenilikler hakkında bilgi verilmiştir.</p> <p>Üçüncü bölümde kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren firmaların yaptıkları muhasebe işlemleri hakkında bilgi verilerek, örnekler gösterilmiştir. Kuyumculuk sektöründeki sorunların çözümü için son yıllarda alınan kararlar incelenerek, bunların sonucunda kuyumcuların yapmak zorunda olduğu muhasebe işlemleri belirtilmiştir.</p> <p>Son bölümde ise, en son yürürlüğe giren enflasyon muhasebesi kanunu ile, kuyumcuların yapması gereken işlemler örnek bir uygulama ile gösterilmiştir.</p>	
<b>Anahtar Kelimeler :</b> Altın, Kuyumculuk, Muhasebe	

**Research Subtitle:** “Gold – Jewelry Sector and Jewelry Process Accountancy”**Researcher :** Meral Erol FİDAN**Advisor :** Professor Phd Hilmi KIRLIOĞLU**Accept Date :****Page Number:** X(front)+171(res.)+4 (add.)**Master Science Branch:** Management **Science Branch:** Accountancy-Finance

More than 50 percent of the world gold production and more than 90 percent of our country’s gold production is used for making jewel. For long years gold was used for as a savings function and ornament and it is continuing to demand for our nation both a savings function and orament because of a habit that comes from our traditions.

In our jewelry sector that takes place in the first fifth of world’s gold demand and second of the world’s gold export, contains 6.500 jewelry workshop, 20 big jewel production complex, 100 wholesale jewel shop, about 40.000 jewelry shop and 250.000 employees. Nowadays, the sector must keep in step with the period of weightly technological manufacturing because of carrying on business in world’s market and to cover against the increasing export demands.

Now the problems of the sector that comes desired status in the world market and work for being first, is being pay attention carefully much more than before. After 1990, sector was being thrust into reform process. The companies that is required for development of sector, was get on to activity. When the development of our sector was distinguish itself in the marking, production design, technological newness, marketing strategies, etc., the imperfection in the law arrangements is being harmful for minor jewelry tradesman.

At the first part of this research, the supply and demand of gold in the world and Turkey was studied; the importance of the gold for world’s markets and our country was tried to show.

At the second part, of this research the historical development of gold market in Turkey was examined, and the reform process of the sector was explained. In this reform process the information about companies that was get on to activity and their aims and duties. The historical development of jewelry and the position in our economy was explained. The problems that the sector had been coming up against was discussed and mentioned about the solution suggestions. The information about the newness of jewelry sector was given.

At the third part, the information about the accountancy procedures of the companies in which this sector was given and examples were shown. The decisions which is about the solutions the sector’s problem that had been taken recent years were being studied. End of these, the accounting procedure which jewelries must be done was being specified.

At the last part, the latest law of inflation accountancy which had been effectuated, and the processes that jewelries should have done ,was shown with an example.

**Key Words:** Gold, Jewelry, Accountancy

## GİRİŞ

Kullanım alanları coğrafi bölgelere, toplumlara, geleneklere göre değişse de altın, geçmişten günümüze kadar değerli bir maden olma özelliğini korumuştur. Üretim miktarının talebe göre sınırlı olması, arzının fiyat değişmelerine karşı hemen cevap verememesi, tasarruf aracı olma özelliğini koruması ve özellikle kadınların uzun yıllar altını hem süslenme hem de tasarruf aracı olarak düşünmesi, altının yüzyıllar boyu iyi bir değer saklama aracı olmasına neden olmuştur.

Günümüzde süs eşyası ve takı yapımında, elektronik ve sağlık sektöründe, merkez bankaları ve diğer resmi kuruluşlar tarafından talep edilen altın, yüzde 50'den fazla bir oran ile öncelikle kuyumculuk sektöründe talep edilmektedir. Dünyada altın fiyatlarının istikrarlı olarak yükselmesi ve altının tasarruf aracı olarak güvence sağlaması nedeniyle mücevher talebi sürekli artmıştır.

Ülkemizde altına olan geleneksel eğilimin etkisi ile uzun yıllar kuyumculuk sektörümüz dünyada ilk 5 içerisinde yer almış, günümüzde ise altın ihracatında 2. sıraya yerleşmiştir. Türk halkı altını hem bir ziynet eşyası olarak, hem de vazgeçilmez bir yatırım ve güvence aracı olarak kabul etmiş ve bir gelenek olarak bu özelliğini nesilden nesile aktarmıştır. Yakın zamana dek ülkemizde sermaye piyasası araçlarının yeterince gelişmemiş olması nedeniyle yatırım araçları, altın, gayrimenkul ve dövizden öteye gidememiştir. Ülkemizde yaşanan uzun süreli ekonomik istikrarsızlık ortamı, altının likiditeye çevrilmesinin çok kolay olması gibi diğer etkenlere de bağlı olarak altın ülkemizde en fazla tercih edilen yatırım aracı olmuştur.

Kuyumculuk sektörümüz son 15 yıl içerisinde hızlı bir gelişme göstermiştir. 6500 kuyumcu atölyesi, 20 büyük mücevher üretim kompleksi, 100 toptan mücevher satış mağazası, 40 bine yakın kuyumcu dükkanı, 250 binden fazla aktif çalışanı, 2005 yılında tamamlanması beklenen, dünyanın en büyük altın ve mücevherat kompleksi olarak gösterilen Kuyumcukent'i ile kuyumculuk sektörümüz dünya liderliği için gayret göstermektedir.

Ülkemizde 1980 sonrası başlatılan liberalleşme çalışmaları sonrasında, 1990 yılından sonra altın piyasalarının kurumsallaştırılması hedeflenmiştir. Bu liberalleşme süreci içerisinde altın ve kuyumculuk sektörü için gerekli kuruluşlar faaliyete geçmiş ve sektör sorunlarının çözümü için gerekli düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır. 1992 yılında Dünya Altın Konseyi ülkemizde bir şube açmış ve sektörün gelişimi için destek vermiştir. TL ve Döviz Karşılığı Altın Piyasaları oluşturulmuştur. 3 Mart 1993 tarihinde TPKK ile ilgili 32 Sayılı Karar'da değişiklik yapılmıştır. 32 Sayılı Karar'la birlikte altının fiyatının piyasa kuralları içinde serbestçe oluşmasına imkan tanınmış, işlenmemiş altın ithal ve ihracı da beyan usulüne bağlanmıştır. 21 Mart 1993 tarihinde ise bankalara altın depo hesabı açma yetkisi verilerek altın bankacılığı uygulaması başlatılmıştır.

Günümüzde altın talebinin en önemli kısmını 26.07.1995 tarihinde faaliyete geçirilen İstanbul Altın Borsası karşılamakta olup, kuyumculuk sektörünün hammadde ihtiyaçlarının uluslararası fiyatlardan karşılanması sağlanmış, diğer yandan altına dayalı finansal enstrümanlar Türk finans sektörüne kazandırılmış, altın bankacılığı geliştirilmeye çalışılmış, kuyumculuk sektörüne kredi imkanlarından yararlanma kolaylığı tanınmıştır. 19.07.1996 tarihinde faaliyete geçirilen İstanbul Altın Rafinerisi A.Ş. ile de uluslararası standartlara uygun altın rafine işlemleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Kuyumculuk sektörümüzde altın takı ihracatında bir patlama yaşanmakta olup, kuyumcularımız hem ürün kalitesi hem de model çeşitlilikleri ile dünyanın önde gelen ülkeleriyle rekabet eder konuma gelmişlerdir. Ancak uluslararası piyasalarda karşılaşılan fiyat riski kuyumcularımızın rekabet gücünü kısıtlayan en önemli etken olmaktadır. Bu sorunun çözümü de vadeli işlemlerle halledilebilir olmakla birlikte ülkemizde Vadeli İşlemler Piyasası kurulmuş ama yeterli işlerliğe henüz kavuşmamıştır. 2000 yılında ise firmaların işletme sermayesi ihtiyacına çözüm getirmek amacıyla Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası açılmıştır.

Altın piyasasının liberalleştirilmesi çalışmaları neticesinde kuyumculuk sektöründe yeni gelişmelere yol açılmıştır. Türk kuyumcuları dünya piyasalarına açılmaya başlamışlar,



dünya kalitesinde ürünler geliştirilmiş ve uluslararası talepleri karşılayabilecek konuma gelmişlerdir. Fakat sektörün vergi, mali, finans, eğitim, tanıtım, pazarlama, tasarım, teknoloji gibi konularla ilgili birçok sorunu mevcuttur. Bu konularla ilgili sorunların çözümü bulunmakla birlikte, sektör için gerekli düzenlemeler yeterli gelmemektedir. Yapılan düzenlemeler de doğuracağı sonuçlar yeterince değerlendirilmediği için yetersiz kalmakta ve alınan kararlar sürekli değiştirilmek zorunda kalınmaktadır.

Çalışma kaynak taraması yapılarak oluşturulmuştur. Konuyla ilgili olarak yayınlanmış kitap türünde kaynak sadece 1-2 tane olmakla beraber, çalışmada makale taramaları ve internet ortamında yayınlanmış bilgi ve istatistiklerden faydalanılmıştır. Ülkemizde sektörle ilgili istatistiki araştırmalar tek elden yapılmamaktadır. Sektörle bağlantılı çalışan kurumların çok sayıda olması ve her birinin düzenlediği istatistiklerin birbirlerinden az-çok değişik olması, verilerin derlenmesi aşamasında sorun çıkartmaktadır. Çalışmada çoğunlukla Dünya Altın Konseyi'nin ülkemiz ve Dünya ülkeleri için düzenlediği istatistiki verilerden faydalanılmıştır. Ülkemizde altın sektörü ile ilgili sağlıklı istatistiki veri düzenleyen bir kuruluşa ihtiyaç vardır.

Çalışmada ülkemiz ekonomisi içerisinde kuyumculuk sektörünün önemi, bu sektörün sorunları için yapılmış ve yapılması gereken düzenlemeler gösterilmeye çalışılmıştır. Kuyumculuk sektörünün muhasebesini ilgilendiren yönüne ağırlık verilmiştir. Son olarak, en son uygulamaya konulmuş enflasyon muhasebesi işlemlerine ilişkin olarak, Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd. Şti'ne ait bir örnek ele alınarak, kuyumcuların uygulaması gereken bir örnek uygulamaya yer verilmiştir. Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır.

Tezin birinci bölümünde Dünya'da ve Türkiye'de altının arz ve talep özellikleri incelendi, altının Dünya ülkelerindeki arz kaynakları ve kullanım alanları ile ülkemizdeki arz kaynakları ve kullanım alanları gösterilerek, altın piyasasında kuyumculuk sektörünün hem Dünya ülkelerinde, hem de ülkemizdeki önemi ortaya konulmaya çalışıldı.

İkinci bölümde Türkiye’de altın piyasasının ve kuyumculuk sektörümüzün tarihsel gelişimi incelendi, sektörün geçirdiği reform süreci anlatıldı. Bu reform süresince ülkemizde bu piyasada faaliyete geçirilen kuruluşlar, görev ve amaçları hakkında bilgi verildi. Kuyumculuk sektörünün bugünkü haline gelinceye kadar karşı karşıya kaldığı sorunlar ele alınıp, yapılan çalışmalar ve halen mevcut olan sorunlarına çözüm önerileri getirilmeye çalışıldı.

Üçüncü bölümde kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren firmaların yaptıkları muhasebe işlemleri hakkında bilgi verilerek, örnekler verildi. Kuyumculuk sektöründeki sorunların çözümü için son yıllarda uygulamaya koyulmuş kararlar, yapılmış düzenlemeler incelenerek, bunların sonucunda kuyumcuların uygulamak zorunda olduğu muhasebe işlemleri belirtildi. Örnek uygulamalar gösterilirken, 2000 yılında sonra kuyumculuk sektörü muhasebe işlemlerine etki etmiş düzenlemeler, tarihsel sırasıyla ele alındı. 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Yasası, 4811 Sayılı Vergi Barışı Kanunu, 4842 Sayılı Gelir Vergisi Kanunundaki değişiklikler ile ilgili, kuyumcuların bugüne kadar uyguladığı işlemler anlatılmaya çalışıldı.

Son bölümde Enflasyon Muhasebesi uygulanması hakkındaki değişiklikler ile ilgili, kuyumcuların bugüne kadar uyguladığı ve en son değişikliklerden sonra uygulayacağı işlemler anlatılmaya çalışılmıştır. Enflasyon Muhasebesi Kanunu ile kuyumcularımızın yapması gereken muhasebe işlemleri Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd. Şti’ne ait bir örnek uygulama ile gösterilmiştir.

Çalışmanın sonuç ve öneriler kısmında ise, kuyumculuk sektörünün ülkemiz ekonomisindeki önemine rağmen, bu sektörün için yapılan düzenlemelerin, uygulamaya konulan kanunların yetersizliği ele alınmıştır. Sektörün önemli sorunları ve kuyumcu muhasebe işlemlerini etkileyen sorunlar belirtilerek çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

## **BÖLÜM 1 : DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE ALTIN**

Bu bölümde önce altın ve altından yapıma parasal ve parasal olmayan materyallerin Dünya piyasalarındaki özellikleri ve kullanım alanları, yayınlanmış veriler dikkate alınarak ortaya koyulmaya çalışılacak, daha sonra ülkemizde altın ve altından yapıma materyallerin arz ve talep özellikleri yine istatistiki veriler dikkate alınarak değerlendirilecektir.

### **1.1. Altın ve Özellikleri**

Doğada çok az ama neredeyse katışksız halde bulunan, havadan ve sudan etkilenmeyen, bu yüzden yıllarca kararıp paslanmayan, kolay işlenebilen altın, belki de bu özellikleri ile insanlığın ortak tutkusu olmayı başarmıştır.

Dövülmeye ve haddelenmeye çok elverişli olan altın, kolayca işlenebildiği için özellikle süs eşyalarında ve takılarda tercih edilmiştir. Yaklaşık 10 gr. altın kütlesi 11 m<sup>2</sup> kadar bir alanı kaplayabilecek genişlikte levha haline gelinceye kadar dövülebilmektedir.

Altın, elektrokimyasal anlamda bir soy metal olmasına karşın, tümüyle yansız da değildir. Her ne kadar oksijenle, kükürtle ya da kuru halojenlerle tepkimeye girmese de, su buharıyla yüklü halojenlerden, özellikle de 1/3 oranındaki hidroklorik ve nitrik asit karışımından ( kral suyu ) etkilenir. Tepkimeye girdiği diğer elementlerle yaptığı alaşımlar nedeniyle hep alışıık olduğumuz sarı renginin yanında başka renklerle de karşımıza çıkar. Örneğin; Altın-Bakır-Nikel alaşımları beyaz, Altın-Gümüş-Bakır alaşımları altının ayarı ve diğer elementlerin oranına göre yeşil, kırmızı ve sarı tonlar alabilmektedir.

Altın yeryüzünde başlıca primer ve sekonder oluşum halinde bulunur. Arzın içerisinde termal sularda çözülen altının, yeryüzüne ulaştığında kayaların çatlaklarında biriktirdiği düşünülmektedir. Altının %19,5 volkanik-sedimanter yataklardan, %13 plutono-volkanik yataklardan ve %67,5 sedimander sekonder yataklardan elde edilmektedir. Tablo 1'de altının bir maden olarak fiziksel ve kimyasal yönden özellikleri verilmektedir (Geçkinli, 2005 : 17-18).

**Tablo 1 : Altının Fiziksel ve Kimyasal Özellikleri**

Kimyasal Simgesi	: Au (Latince “aurum” parlamak anlamında )
Atom Numarası	: 79
Atom Ağırlığı	: 196,97
Erime Noktası	: 1064 °C
Kaynama Noktası	: 2966 °C
Özgül Ağırlığı	: 19,3 g/cm <sup>3</sup>
Birleşme Değerleri	: +1 ve +3 (Yükseltgenme dereceleri)
Elektron Dizilimi	: 2-8-18-32-18-(Xe) 4f5d6s
İzotopları	: 189’den 203’e kadar

## **1.2. Dünya’da ve Türkiye’de Altının Tarihsel Gelişimi**

Altın, gerek geçmişte gerekse günümüzde önemli role sahip madenlerden biri olmuştur. Aşağıda Dünya ve Türkiye tarihine altının girişi ve günümüze kadar geçirdiği evreler konuyla ilgileri gereği kısaca anlatılmaya çalışılmıştır.

### **1.2.1. Dünya Tarihinde Altın**

Ticari değerini ve kimliğini tarihin her döneminde koruyabilen altın kıymetli madenlerin başında gelmektedir. Kendine has birçok özelliği olan bu kıymetli maden yatırım, tasarruf, süs eşyası ve değişim aracı olarak 7000 yıldan beri kullanılmaktadır.

En eski altın üreticileri Mısırlılar olup M.Ö. 2000 yıllarında saf altını elde etmeleri ile Mısırlılar altın madenciliğinin önce Anadolu ve Arap Yarımadasına, sonra da Etiyopya üzerinden Afrika’ya yayılmasına vesile olmuşlardır. M.Ö. 3900 yıllarında geliştirdikleri ısıtma teknikleri sayesinde elde ettikleri altını eritmeyi ve işlenebilecek hale getirmeyi başarmışlardır. M.Ö. 3100 yıllarında standart altın külçelerinin basımına ve ödeme aracı olarak kullanılmasına başlamışlardır. Lidya, İran ve Makedonya medeniyetleri altın madenini para basımında kullanmışlardır.

Altın ve gümüş gibi değerli madenlerin değişim aracı olarak kullanılmaya başlaması ile birlikte bu madenlerin ölçülebilir ve tartılabilir hale getirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu durum karşısında insanlar terazi ve mihenk taşını bulmuşlardır. Bununla beraber farklı kontrol sistemlerine de ihtiyaç duyulmuş ve presler vasıtasıyla yassı ve yuvarlak paralar basma yoluyla altın ve gümüş paralar standart hale getirilmiştir. Son araştırmalar ilk paranın M.Ö. IV. Ve III. Yüzyıllarda Yunanlılar tarafından basıldığına işaret etmektedir. En eski paralar Anadolu'da Milet, Phocce ve Efes kentlerinde bulunmuştur. Dünya para tarihinde altın önemli bir yer tutmaktadır. Altın para olarak tarih boyunca kullanım alanı bulmuştur. Dolayısıyla dünyada farklı para standartları oluşmuştur. Dönüştürülemeyen para standardı ve metaya dayalı para standardı olarak ayrılabilen bu standartlardan ilki; piyasada alışverişleri kolaylaştıran bir değer ölçüsü olarak kullanılan, ifade ederek ve değerleri karşılaştırarak mal ve hizmetlerin değerinin biçilmesini sağlayan değerli bir malın dolaşmasıdır. Burada da insanın aklına altın ve gümüş gelmektedir. Bu iki maden uzun süre kullanılmıştır. Dönüştürülemeyen para sisteminde ise, kağıt para bir değişim aracı olarak piyasada dolaştığı ve resmi bir orandan altın gibi bir metaya dönüştürülemeyen bir sistemdir (Allen, 2003 : 74).

13.yüzyılın ortalarında Floransa ve Cenova altın para basmaya başlamış, 14.yüzyılda da Venedik altın standardına geçmiştir. 19. yüzyıl sonunda ise altın standardının dünyada kabul görmesiyle çift madenli para sisteminin sonunu getirmiştir. Dünyanın pek çok yerindeki hükümetler 1. Dünya Savaşı sırasında paralarının konvertibilitesini kaldırmış ve 1930'lardaki ekonomik bunalımla beraber kriz altındaki devletler konvertibiliteye son vermiştir. Çünkü bu dönemde ülkelerin ellerindeki altın stokları azalmıştır. Bununla beraber madeni para standardı güvenilirliğini tamamen kaybetmiş ve dönüştürülemeyen kağıt paralar kalıcı olarak basılmaya başlanmıştır (a.g.e. : 74-77).

2.Dünya Savaşı sonrasında ise büyük sıkıntıyla karşı karşıya kalan Avrupa ülkelerinin tekrar imar edilmesi ve dünya ticaretinin gelişmesi o günlerin iktisadi sorunlarının başında gelmekteydi. Dünya ticaretini serbest hale getirecek, çok yanlı denkleşmeye imkan tanıyacak ve savaşta yıkılan ekonomilerin onarımını kolaylaştıracak yeni bir uluslararası ticari ve mali sistemin kurulmasına duyulan aşırı istekten dolayı 1944 yılında ABD'de Bretton Woods denilen yerde 44 ülkenin katılımıyla bir toplantı düzenlenmiştir (Pekcan,1998 : 25).

Bretton Woods, diğer ismiyle Uluslararası Para Fonu (IMF) sistemi, ayarlanabilir sabit kur modeline dayanmaktadır. Bu sisteme göre ABD dışındaki tüm IMF üyeleri ulusal paralarının değerini Amerikan Doları cinsinden tanımlamışlardır. Bu sistemde Dolar diğer ülke paralarından ayrı olarak başka ülkelerin parasına değer, 35 dolarlık sabit fiyat üzerinden 1 ons altına bağlanmıştı. Her ulusal paranın bir dolar paritesi olduğu ve dolar da sabit fiyattan altına bağlı olduğu için, ulusal paraların dolaylı olarak bir de altın paritesi bulunmaktaydı. Sistemde ABD, yabancı merkez bankalarının arz edecekleri dolarlar karşılığında yukarıda belirtilen sabit fiyat üzerinden altın satma taahhüdü altına girmiştir (Pekcan,1998 : 25).

1960'ların başında Amerikan hazinesinde bulunan altın miktarı dışarıda dolar arzından daha az bir düzeye inmiş, bu durum giderek ABD'nin altın arzını daraltmıştır. (Gold Pool) denilen altın birliği kurma hususunda yabancı para otoriteleri ikna edilmiş, böylece 1961 yılında endüstriyel ve mali açıdan en güçlü olan sekiz ülkenin MB'ları, altın fonunu kurarak Bretton Woods sistemine önemli bir değişiklik getirmişlerdir. Ancak 1967'de üye ülkelerin ABD'ne yardımdan kaçınmaları üzerine altın birliği fonu dağılmıştır (Aslan,1999 : 9).

1970'li yıllarda OPEC'in petrol fiyatlarını aşırı derecede artırması ile sanayileşmiş ülke paralarının satın alma gücü büyük ölçüde azalmıştır. Son 50 yılda altın fiyatlarının petrol fiyatları ölçüsünde arttığı görülmektedir. Ayrıca son 20 yılda merkez bankalarının dolar rezervlerinin satın alma gücü azalırken, altın rezervlerinin dolar cinsinden değer artmış, petrol satın alma gücü ise düşmemiştir. Bu açıdan petrol dış alımları fazla olan ülkeler için altın etkin bir ödeme aracı olmaktadır. 1971 tarihinde ABD dolarının altına konvertibilitesini durdurduğunu IMF'ye bildirmiştir (a.g.e.: 10).

### **1.2.2. Anadolu Tarihinde Altın**

Anadolu, altın madenciliğinin ilk uygulandığı yerlerden biri olarak Çorum yakınlarındaki Alacahöyük'te M.Ö. 2500 yıllarına ait altından yapılmış madeni eşyalar bulunmuştur. Bu dönemde altın toz halinde ve yıkama usulü ile elde edilmiş ve

eritilerek külçe halinde döküldükten sonra şekil verilmiştir. Çanakkale yakınlarındaki Troy'da yapılan kazılarda İ.Ö. 2500 yıllarına ait altın kaplar ve altın süs eşyaları ele geçirilmiştir.

Tarihte ilk altın sikkeler Lidya'da altın – gümüş alaşımı olan elektromdan yapılmış bakla biçimindeki sikkelerdir. Önceleri çubuk halinde dökülmüş altından kesilen sikke pulları daha sonra altının ıslatılarak yuvarlak sığ kalıplara dökülmesiyle düzgün sikke pulları elde edilmiştir.

Ülkemizde işletilen en son maden Çanakkale Astya madeni olup 1.Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla etkinliği durmuştur. Maden arama çalışmaları günümüzde bütün dünyada altın yatakları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Dünyada altın üretimi 1980 – 1992 yılları arasında 2 kat artmıştır. Bu artışın nedenleri olarak ; 1. Altının para sistemleri içerisinde önemli bir yere geliyor olması. 2. Altının enflasyona karşı değerini koruyabilen bir yatırım aracı olması. 3. Altın üretim maliyetlerinin piyasadaki fiyatın altında olması. 4. Altının elektronik, endüstri, metalürji, kuyumculuk, dişçilik ve uzay teknolojisi gibi alanlarda talep görmesi.

Altın varlığı ülkemizde yıllardan beri bilinmektedir. 1985 yılında 3213 sayılı Maden Kanununun yürürlüğe girmesiyle yerli maden kuruluşları yanı sıra yabancı kuruluşlar da arama ve işletme girişimlerinde bulunmuşlardır. Ülkemizde belirlenen altın yataklarının çoğunluğu epitermal yataklardır. Bu tür yataklardaki cevherleşme özelliğinden dolayı altın kazanımı ancak siyanür kullanımı ile mümkün olup 1980 den sonra yabancı şirketlerin de ülkemizde altın aramalarına başlamasıyla altın tartışma konusu haline gelmiştir. 1999 yılı itibariyle yabancı şirketlerden sadece 3 tanesi Türkiye'de kalmış, diğerleri altın madenciliği için yatırım ortamının uygun olmadığına karar vererek ülkemizden ayrılmıştır.

Türkiye'nin bilinen, kayıtlı toplam altın rezervi 575 tondur. İşletmeye hazır yatakların toplam altın rezervinin 215 ton olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'nin altın madenciliğinde tek kurulu kapasite olan Eurogold Madencilik A.Ş.'ye ait Bergama-Ovacık tesisleri ise 21 Ağustos 2004 tarihinde işletilmesi durdurulup mühürlenmiştir.

Siyanürleme yöntemiyle altın çıkartılan bu maden siyanürün çevre topraklarına zarar verdiği gerekçesiyle kapatılmıştır.

Bergama – Ovacık altın madeni tesislerinde, yürürlükteki mevzuata uygun olarak bütün izinler alınmış, madencilik ve çevre koruma açısından dünya standartlarının üzerinde en modern teknoloji ve çevre standartları sağlamış olmasına rağmen altın madenciliği karşısı çevre eylemleri bu sektörü ülkemizde darboğaza sürüklemiştir. Bu eylemler yatırımların gerçekleşmemesi ve muhtemel yatırımcıların da daha uygun koşullardaki ülkeleri seçmesine neden olmuşlardır. Ülkemizde maden çıkarımı konusunda çıkartılan yönetmelik ve tüzükler birbirleriyle çelişmektedir.

Türkiye’de şu anda işletilen bir altın yatağı olmamakla beraber, ülkemiz jeolojisinin altın oluşumuna elverişli özelliği sonucu işletilebilir altın rezervinin 6500 tona kadar çıkabileceği hesaplanmıştır. Fakat ülkemizdeki altın madeni çıkarımına yönelik olumlu adımlar atılmadığı sürece bu kaynak yeraltında çıkarılmayı bekleyecektir.

### **1.3. Dünya’da Altın Arz ve Talep Özellikleri**

Yeryüzünde ortalama altın miktarı 0,004 gr/tondur. Dünya altın üretiminin %25’i altınlı kuvars damarından üretilmektedir. Dünyada halen üretim yapılan madenlerde altın içeriği 2 gr/ton ile 15 gr/ton arasında değişmektedir. Altın miktarının tonda 1 grama ulaştığı yerlerde “altın rezervi” olarak tanımlanmaktadır (Geçkinli, 2005 : 19-20).

Dünya toplam işletilebilir altın rezervi 42 bin 500 ton ve bunun yüzde 65’i dünya altın üretiminde ilk sırayı paylaşan ABD, Kanada, Avustralya ve Güney Afrika’da bulunmaktadır. 2000 yılında altın aramaları için dünyada 1.09 milyar dolar harcanmıştır. Bu harcamanın yüzde 49’u altın üretiminde ilk sıraları paylaşan üç gelişmiş ülke ABD, Kanada ve Avustralya’da yapılmıştır (Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 : s.19).



Kullanım alanı son derece fazla olan altın, birçok ülke tarafından farklı kullanım alanlarında kullanılmak üzere talep edilmektedir. Dünya altın talebinde Hindistan, ABD, Suudi Arabistan, Çin ve Türkiye ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 2'ye bakıldığında, 2003 yılı maden üretiminde 2002 yılına göre çok az bir yükseliş olmakla beraber, 2004 yılı maden üretiminde azalma görülmektedir. Buna en fazla etki eden faktörlerden biri olarak Endonezya altın madenlerinin azalması olarak gösterilmektedir.

Resmi Sektör satış yoluyla altın arzında da 2002 yılına göre 2003 yılı daha yüksek görünmesine rağmen yıllar itibariyle incelendiği zaman bu arzda da düşüş izlenmektedir. Ekim ve Aralık 2002 aylarında çok yüksek gerçekleşen resmi sektör satışlarına rağmen satışlarda genel bir düşüş vardır. 2003' e göre 2004 yılında da düşük rakamlar gerçekleşmiştir.

**Tablo 2 : 2004 Yılı Sonu İtibariyle Dünya Altın Arz ve Talebi**

	<b>2002</b>	<b>2003</b>	<b>2004</b>
<b>Arz</b>	<b>(ton)</b>	<b>(ton)</b>	<b>(ton)</b>
Maden Üretimi	2.591	2.592	2.478
Resmi Sektör Satışları	545	617	497
Hurda Altın	835	944	829
Negatif Yatırım	-412	-279	-445
<b>Toplam Arz</b>	<b>3.560</b>	<b>3.875</b>	<b>3.360</b>
<b>Talep</b>			
Fabrikasyon Talep			
Mücevher	2.680	2.522	2.673
Endüstriyel	291	318	348
Dişçilik	69	67	68
Külçe ve altın para	373	314	396
<b>Toplam Talep</b>	<b>3.413</b>	<b>3.221</b>	<b>3.484</b>

**Kaynak:** World Gold Council (2004b).

Altın arzı yıllar itibariyle ufak seviyeli artışlar göstermiştir. Bunda Mısır ve Türkiye ile Endonezya'nın hurda altın arzı önemli etkidir. Fakat 2003 yılına göre 2004 yılı hurda altın arzı da düşmüştür.

Dünya altın talebi incelendiğinde ise, fabrikasyon mücevher talebinde 2003 yılına göre 2004 yılında artış görülmektedir. Altın fiyatlarının 2003 yılı sonunda artış göstermesi başta İtalya olmak üzere Orta Asya ülkeleri ve Orta Doğu taleplerinde de düşüşe sebep olmuştur. Külçe altın talebinde de, 2003 teki azalış, 2004'te artış olarak değişmiştir. 2003 teki azalışa Hindistan'ın külçe altın stoklarının erimesi etkili olmuştur.

### 1.3.1.Genel Özellikleriyle Dünyada Altın Arzı

Altın arzı genel olarak üç kaynaktan oluşmaktadır. Birincisi maden üretimi, ikincisi hurda altın, üçüncüsü resmi sektör satışları ile arzıdır. Geçmişte dünya altın arzının %70'lik bölümü altın yataklarından sağlanmaktaydı. Dünya altın arzının %15'lik kısmı hurda altından, geri kalanı resmi sektör satışlarından sağlanmaktaydı.

**Tablo 3 : Dünya Ülkelerinde Altın Üretimi**

Ülkeler	( Ton )	Ülkeler	2004
Güney Afrika	%14	Endonezya	%6
ABD	%11	Latin Amerikan Ülk.	%10
Avustralya	%10	Diğer Asya Ülk.	%7
Çin	%9	Diğer BDT Ülkeleri	% 5
Rusya	%9	Endonezya	% 5
Peru	%7	Diğer Ülk.	%2
Kanada	%5	<b>Toplam</b>	<b>2.466 Ton</b>

**Kaynak:** World Gold Council (2005c)

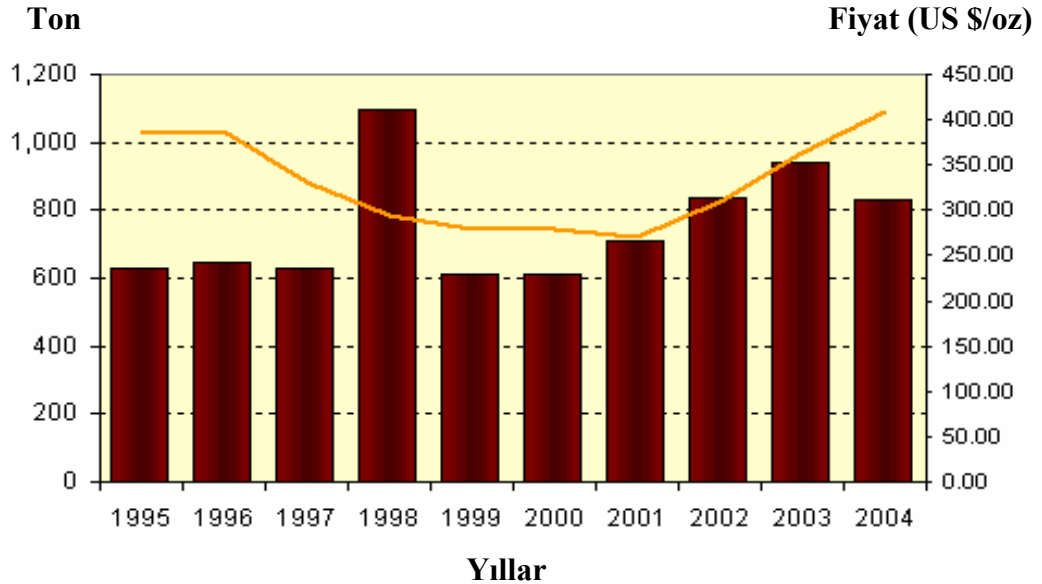
Tablo 3'te de görüldüğü gibi Güney Afrika maden üretiminde önde gelmektedir. Ülkemiz ise altın tüketiminde ilk sıralarda yer almakla birlikte, maden rezervleri bolluğuna rağmen maden üretimi yapamamaktadır.

Altın fiyatları ile hurda altın arzı arasında direkt bir ilişki vardır. Altın fiyatları artmaya başladığında, ellerindeki altınları paraya çevirmeye başlayan insanlar, altın fiyatları düşüşe geçtiğinde altın satın almaya başlamaktadır.

Yıllar itibariyle maden üretimiyle sağlanan altın arzı altın fiyatlarının yükselmeye başlamasıyla beraber hurda altın arzının artmasına neden olmuş ve 1980 yılından sonra maden üretimi ile arz % 55 – 60 oranlarına kadar gerilemiştir.

Altın fiyatlarının yükselmeye başladığı ve ekonomide yapısal değişikliklerin meydana geldiği dönemlerde vatandaşlar tarafından satışa sunulan altın mücevherat eşyaları hurda altın arzını oluşturur. Örneğin, İtalya’da 1997 yılında kaydedilen standart dışı altın arzı Avrupa’nın toplam hurda altın arzının %40’ıdır. ABD’de standart dışı hurda altın arzında bir önceki yıla göre %6 oranında düşüş kaydedilmiştir. Çünkü altınlarını saklamayı tercih etmişlerdir. Yine 1997 yılında Tayland’da para krizinin baş göstermesiyle birlikte standart dışı hurda altın arzı bir yılda % 700 oranında artmıştır (İAB, 1999 : 36).

**Şekil 1 : 1995 – 2004 Yılları Arası Dünya Hurda Altın Arzı**



**Kaynak :** Wold Gold Council ( 2005e)

Devlet satışları da altın fiyatlarını etkilemektedir. MB’ ları ve IMF gibi resmi kuruluşlar Dünya altın arzının 1/3’ünü gerçekleştirmektedirler. MB’larının alım ve satım

kararlarında yıldan yıla büyük farklılıklar gözlenmektedir. Dünya ülkelerinde Temmuz 2005 yılı verilerine göre resmi sektörün elinde bulundurduğu altın rezervleri Tablo 4'te gösterilmiştir. Buna göre en fazla rezerv Amerika Birleşik Devletlerinde bulunmaktadır. ABD'den sonra sıralamada Almanya, IMF ve Fransa önemli altın rezervlerini elinde tutan ülke ve resmi kuruluşlar olarak gelmektedir.

**Tablo 4 : Merkez Bankaları ve Diğer Resmi Para Kuruluşlarının Elllerinde Tuttuğu Altın Rezervleri**

Sıra	ÜLKELER	2005 (ton)	Sıra	ÜLKELER	2005 (ton)
1	ABD	8.136,2	7	Hollanda	767,5
2	Almanya	3.433,2	8	AB Ülkeleri( ECB)	766,9
3	IMF	3.217,3	9	Japonya	765,2
4	Fransa	2.977,8	10	Çin	600
5	İtalya	2.451,8	29	Türkiye	116,1
6	İsviçre	1.332,1			

**Kaynak :** World Gold Council ( 2005a )

1987 yılı sonrasında önem kazanmaya başlayan sermaye piyasaları ile altın arzı yaratan diğer bir unsur altın kredisi uygulamaları olmuştur. Altın kredisi işlemleri ile ticari bankalar hiçbir getirisi olmayan altın stoklarını değerlendirme imkanı bulmakta, firmalar da para ve sermaye piyasalarındaki yüksek borçlanma maliyetleri yerine daha düşük faizle borçlanma olanağına sahip olmaktadır. Altın kredisi uygulaması kredi alan açısından fiyatların düşmesi beklendiği durumlarda kazançlı olan bir uygulama olmaktadır. Fiyatların düşeceğine ilişkin beklentilerin ağırlık kazandığı dönemlerde, altın üreticilerinin kendi taleplerinde ciddi artış göze çarpmaktadır. Altın üreten firmalar ve şirketler ticari bankalardan temin ettikleri altın kredileri sayesinde piyasaya çıkaracakları altınlarını henüz yeryüzüne çıkmadan paraya çevirme olanağı bulmaktadırlar (Pekcan, 1998 : 63).

### 1.3.2 Dünya Altın Talebi Özellikleri

Sınırlı bir üretim hacmine rağmen kullanım alanı son derece fazla olan altın, dünyanın değişik ülkelerinde değişik amaçlarla talep edilmektedir. Tablo 5'te altının genel olarak talep ediliş özellikleri 2004 yılı itibariyle gösterilmiştir. Tablo 5 te de görüldüğü gibi

altın en fazla mücevherat yapımında kullanılmak üzere Dünya ülkeleri tarafından talep edilmektedir.

**Tablo 5 : Dünya’da Altının Kullanım Yerlerine Göre Dağılım Yüzdeleri (2004)**

<b>Talep Şekilleri</b>	<b>(%)</b>
Mücevherat Sektörü	51
Merkez Bankaları ve Diğer Resmi Kuruluşlar	20
Yatırım Amaçlı Kullanım	16
Endüstriyel ve Sağlık Sektörü Kullanımı	13
<b>Toplam</b>	<b>100</b>

**Kaynak :** World Gold Council ( 2005b ) sayfasından oluşturulmuştur.

### **1.3.3.Mücevherat Sektörü ve Süs Eşyası Yapımında Altın Talebi**

Kuyumculuk sektörü altının en eski kullanım alanıdır. Altın fiyatlarının istikrarlı olarak yükselmesi ve altının zor günler karşısında güvence sağlaması nedeniyle, altın mücevher talebi yıllar boyu artmıştır. Halkın mücevher talebi artışı da, kuyumcuların temel girdisi olan altın talebini arttırmaktadır. 2003 yılı sonu itibariyle altın stoklarının %51’i oranında dünya ülkelerinin altın mücevher talebi gerçekleşmiştir (Aslan,1999: 17).

Altının ağırlıklı olarak kullanıldığı alan mücevherat sektörüdür. Altın mücevherat eşyalarına olan talep ülkeden ülkeye farklılıklar göstermesine rağmen, analistler bu olayı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından ayrı ayrı ele almaktadırlar. Bu tür altınların gelişmiş ülkelerde sadece takı amacıyla, gelişmekte olan ülkelerde ise yatırım amacıyla satın alındığı iddia edilmektedir. İşlenmiş mücevherat eşyası talebinin gelişmekte olan ülkelerde yıldan yıla büyük farklılıklar göstermesi, alım satım işlemlerinin esas itibariyle yatırım amaçlı olduğunun göstergesidir (İAB, 19??:20).

Dünya kuyumculuk sektöründe toplam pazar büyüklüğü şu an için 5.6 milyar dolar olup, 890 ton altın talep edilmektedir. Madenlerinden arz kaynağı yaratamayan ülkemiz,

bu talep içerisinde 130 ton altın ithalatı yapmakta, yine 150 ton ihracat ile Dünya ikincisi olarak pazardan payını almaktadır. Tablo 6'da görüldüğü gibi, en fazla pazar payı 619 ton ile Cumhuriyet altınıdır.

**Tablo 6: Dünya Kuyumculuk Sektöründe Pazar Büyüklüğü**

	<b>Ton</b>	<b>Milyon dolar</b>
Takı ihracatı	58	811
Bavul ticareti	19	257
Turistlere satış	61	1.384
Türlere satış	130	1.732
Cumhuriyet altını	619	625
Küçük külçe	2	25
Külçe ihracatı	1	13
<b>Toplam Pazar</b>	<b>890</b>	<b>5.594</b>

**Kaynak :** Karahasan,(2005).

Kuyumculuk sektörü dünyada homojen bir özellik göstermemektedir. Altının mücevher yapımında kullanımı, ülkelerin sosyal özelliklerine, geleneklerine göre farklılık göstermektedir. Dünya altın mücevher talebi 2 şekilde gerçekleşmektedir. Birincisi süslenmek amacıyla altın mücevher talebi, ikincisi tasarruf yapmak amacıyla altın mücevher talebidir. Süs amaçlı talep Amerika ve Avrupa ülkelerinden gelirken, bu ülkeler genelde 18 ayara kadar altın talep etmektedir. Tasarruf amaçlı altın talebi Orta Doğu ve Asya ülkelerinden gelmekte olup bu altınlar daha yüksek ayarda (14 – 22 ) olmaktadır

Tablo 7'deki ülke verilerinin sıralamasında, Türkiye'nin 2003 yılı altın talebi sonucu dikkate alınarak ülkelerin sıralaması yapılmıştır. Türkiye 2003 yılı sonunda dünya ülkeleri içinde mücevherat sektörü altın talebinde 4. sırada yer almaktadır.

**Tablo 7 : Dünya Mücevherat Sektörü Altın Talebi (1999 – 2003 ) - ( Ton )**

	1999	2000	2001	2002	2003
<b>Hindistan</b>	629.7	620.0	597.7	459.3	479.0
<b>USA</b>	373.9	387.3	389.3	385.6	348.0
<b>Çin</b>	215.3	205.6	203.2	199.6	201.1
<b>Türkiye</b>	91.9	147.7	91.4	96.7	155.8
<b>Suudi Arabistan</b>	168.7	169.8	163.4	139.3	128.2
<b>UAE</b>	80.8	94.3	94.9	87.9	84.2
<b>İtalya</b>	100.7	92.1	91.2	87.6	82.3
<b>Endonezya</b>	109.8	86.7	97.8	92.9	82.0
<b>UK</b>	65.0	75.0	81.9	79.0	73.1
<b>Mısır</b>	137.6	128.1	115.9	82.0	66.0
<b>Pakistan</b>	64.0	54.1	47.0	48.1	56.0
<b>Güney Kore</b>	55.7	61.8	63.5	60.7	47.0
<b>Fransa</b>	57.4	54.0	52.4	47.2	44.8
<b>Meksika</b>	48.6	57.8	53.7	47.8	41.7
<b>Japonya</b>	51.9	49.8	50.6	48.6	41.3
<b>Tayland</b>	42.5	56.3	53.3	46.3	36.2
<b>Brezilya</b>	42.7	48.0	40.1	36.3	28.9
<b>Almanya</b>	48.9	43.6	39.3	34.6	28.9
<b>Kuveyt</b>	29.6	28.5	27.1	23.1	23.7
<b>Vietnam</b>	18.3	21.0	23.8	24.7	22.8
<b>Tayvan</b>	65.6	52.5	41.0	18.9	18.8
<b>Malezya</b>	18.6	19.8	19.4	19.3	17.2
<b>Bahreyn</b>	13.5	12.3	12.7	12.0	10.8
<b>Singapur</b>	10.3	11.7	11.7	711.1	10.2
<b>Hong Kong</b>	25.2	22.8	21.5	16.9	10.0
<b>Umman</b>	8.1	7.8	8.0	7.5	7.1
<b>Katar</b>	7.6	7.4	7.3	6.0	5.5
<b>Toplam</b>	2.581,9	2.615,7	2.499.0	2.219,2	2.150,4
<b>Diğer Stok</b>	571,7	615,9	538.8	469,7	396,4
<b>Dünya Toplamı</b>	<b>3.153,5</b>	<b>3.231,6</b>	<b>3.037.9</b>	<b>2.688,9</b>	<b>2.546,8</b>

Kaynak : GFMS (2003:2)

#### 1.3.4. Merkez Bankası ve Diğer Resmi Kuruluşların Talebi

Altın, uluslararası bir rezerv aracı olma özelliğinden dolayı MB'larının ilgi alanında olmak durumundadır. Dünya altın stoklarının yaklaşık dörtte biri MB elinde bulunmaktadır.

Uluslararası merkez bankaları ve diğer resmi kuruluşların ellerinde altın stoğu bulundurmasının çeşitli nedenleri vardır. Bu sebeplerden en başta geleni altının uluslararası bir değişim aracı olması gelir. Altın direkt olarak diğer ülkelerin ekonomik politikalarından etkilenmez. Altın savaş gibi beklenmedik durumlar için elde hazır bir likit kaynak olarak ülkelere görülmektedir. Altın ülkeler için bir can simidi olarak görülmektedir. Aynı zamanda altın, ülkelerin eline bir gelir kaynağıdır. Altın stoklarının bu kuruluşlardaki dağılımı 2004 yılı itibariyle dünya ülkelerinde şöyledir.

**Tablo 8 : Uluslararası Merkez Bankaları ve Diğer Resmi Kuruluşlardaki Altın Stoğu Dağılımı**

(2004)	( % )
Avrupa Birliği Ülkeleri	39
USA	26
Diğer Ülkeler	12
IMF ve BIS	11
Diğer Avrupa Ülkeleri	6
Asya	6

Kaynak : World Gold Council (2005d)

### 1.3.5. Yatırım Amaçlı Altın Talebi

Altına yapılacak yatırım üç şekilde gerçekleşmektedir. Bunlar :

- Altını doğrudan külçe veya altından basılmış para olarak satın alıp elde tutmak,
- Bir banka veya aracı yoluyla altın hesabı üzerine yatırım yapmak,
- İleriye yönelik vadeli işlemler (futures işlemleri) yapmaktır.

Yatırımcıların altına olan ilgisi çeşitli faktörlerin etkisi altında şekillenmektedir. Uluslararası altın fiyatları, faiz hadleri, enflasyon, ekonomik büyüme hızı, döviz fiyatları ve uluslararası politik tansiyon gibi makro ve mikro dengeler ile alternatif yatırım araçlarının getirileri bunlardan bazılarıdır (İAB, 19?? : 33-34).

Altın talebi genellikle, diğer yatırım araçlarına olan ilginin azalması durumunda artış kaydetmektedir. Reel faiz oranlarının negatif getiri sağladığı ve menkul kıymet



borsalarına olan ilginin azaldığı dönemlerde atıl durumda bulunan fonlar altına yönelmektedir (İAB, 19?? : 34).

Son yıllarda Batı ülkelerindeki bireysel ve kurumsal yatırımcıların altından uzaklaşması ve net satıcı konumunda olmalarının yanı sıra Avrupa Birliği ülkelerinin yeni para birimi Euro'ya geçiş sürecinde rezervlerini satışa geçmeleri, dünya çapında yaşanan nispi politik istikrarında etkisi ile altın fiyatlarının uzun süreli bir durağanlık içinde olmasına neden olmuştur (Yılmaz, 2002 : 26.).

Yatırım amaçlı altın talebi yıllar itibariyle tutarsız inişler ve çıkışlar göstermektedir. 2003 yılı sonu %16 olarak gerçekleşen talebe ülkelerin ekonomik ve politik özellikleri etki etmektedir. Tasarruf amaçlı yatırım yapan ülkelerin başında; Türkiye, ABD, Vietnam ve Hindistan gelmektedir. Altın üzerinde yapılan spekülasyon amaçlı işlemler sonucu bu yatırım amaçlı altın talebinin ise kesin rakamı belli değildir.

### **1.3.6. Endüstriyel Altın Talebi**

1950'den beri endüstrideki kullanımı hızlanan altının alerji yapmayan, leke tutmayan ve kararmayan bir metal olması, onun kuyumculuk başta olmak üzere, dişçilikte ve bazı tıbbi uygulamalarda kullanılmasının en önemli nedenlerinden olmuştur. Yüksek iletkenlik özelliği, kimyasal tepkimelere kolay girmemesi, oksitlenmeye ve sülfürlenmeye karşı direnci nedeniyle düşük gerilim ve akım kullanılan elektronik cihazların parçalarında kullanılmaktadır. Özellikle baskılı devrelerde, bağlantı elemanlarında ve minyatür devrelerde, transistörlerin ve yarıiletkenlerin kaplanmasında kullanılır.

Gelişen teknolojiyle beraber altının kullanım alanları da fazlalaşmıştır. Sahip olduğu özellikler sayesinde teknolojide oldukça fazla kullanılan altın, bilgisayar yarı iletkenlerinde, devrelerinde, telefonların ağızlık ve prizlerinde, televizyon ve videolarda, uzay gemilerinin parçalarında, tekerlekli sandalyelerde bile kullanılmaktadır.

- **Lazer ve optiklerde altın kullanımı** : Kızılötesi ışınları yansıtma özelliği olan altın teleskoplarda, güvenlik sistemlerinde kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra ısıya karşı dayanıklı olması özelliğiyle fotokopi makinelerinde, kurutma cihazlarında, büyük binaların ısı yalıtımlı camlarında da kullanılmaktadır. Askeri ve ticari iletişim uydu sistemleri elektronik devre kutularında da sinyalleri sağlıklı iletme özelliği ile yine altın kullanılmaktadır.

- **Elektrik uygulamalarında altının kullanımı** : Altın, silikon transistörleri ve tümleşik devre parçaları terminallerinin belirli bölgelerinde buhar halinde püskürtülerek bunların yapım aşamasında görev alır. Elektrik bağlantı elemanlarında, yarı iletken endüstrisinde, ince tel bağlantılarında, tümleşik ince film devreleri için vakum birikimli filmlerde ya da kaplamalarda jet motoru parçalarının birleştirilmesinde sert lehim alaşımları olarak karşımıza çıkmaktadır.

-**Ulaştırma Araçlarında Altın kullanımı** : Arabaların hava yastıklarında güvenilirliğinin yüksek olması nedeniyle, araçların motorlarında motor performansını artırması nedeniyle, uçak parçalarında, özellikle uçakların camlarında altın kullanılmaktadır.

Ayrıca ısıya dayanıklı olması nedeniyle itfaiyecilerin özel giysilerinde, dondurulmuş gıda saklama ünitelerinde; yüksek iletkenliğinden dolayı konvektör, şalter, ve elektrik düzenleyicisi gibi elektronik aletlerin yapımında da kullanılır. Tablo 9 da görüldüğü gibi elektronik eşyalarının üretiminde altın kullanan ülkelerin başında Japonya ve ABD gelmektedir.

### **1.3.7. Sağlık Sektöründe Altın Talebi**

Dişçilik sektöründe; kolay şekil alması, bakır, gümüş gibi diğer metallerle kolay karışabilmesi zehirsiz olması, biyolojik olarak hareket etmemesi, sağlam ve katı olması, paslanmaması, kararmaması gibi özelliklerinden dolayı dişçilik sektöründe altın oldukça fazla kullanılmaktadır.

Toplamda dişçilik sektörü talepleri rakamlarına bakıldığında 1997 yılı en fazla talep olan yıldır. Bunun nedeni Japonya’da 1997 yılında dişçilikle ilgili Ulusal Sigorta Sistemlerinde yaptığı düzenleme, Amerika’da dişçilik sektöründeki yenilikler gösterilebilir.

**Tablo 9 : Dünya Endüstriyel Sektör Altın Talebi (1997 – 2002)**

Ülkeler	1999 (ton)	2000 (ton)	2001 (ton )	2002 (ton)	2003 (ton)
<b>Japonya</b>	97.4	115.6	75.2	86.2	89.4
<b>USA</b>	72.1	73.5	49.5	49.7	50.6
<b>Güney Kore</b>	28.3	33.1	25.0	26.8	30.5
<b>Hindistan</b>	23.2	26.0	31.6	23.4	22.8
<b>İsviçre</b>	12.8	16.4	16.6	14.6	15.3
<b>Almanya</b>	17.7	19.4	17.0	13.9	14.7
<b>Çin</b>	15.9	17.0	13.2	13.1	14.3
<b>Tayvan</b>	11.2	13.9	10.8	11.5	12.9
<b>Singapur</b>	8.3	12.0	9.5	10.0	10.4
<b>Fransa</b>	13.7	13.4	11.8	9.0	8.0
<b>İtalya</b>	7.0	6.8	6.8	6.4	6.2
<b>UK</b>	5.3	3.3	1.5	1.1	1.0
<b>Diğer</b>	32.7	29.3	27.4	24.9	24.7
<b>Toplam</b>	332.7	363.3	279.3	276.0	285.4

Kaynak: GFMS ( 2003 :4)

**Göz cerrahisinde altın kullanımı** : Lagophthalmos denilen göz rahatsızlığının tedavisinde altın kullanılmaktadır. Göz kapağı açıp kapatma rahatsızlığı ile ilgili olan bu hastalıkta altın göz kapağına yerleştirilmekte ve hasta tekrar göz kapağını hareket ettirebilmektedir. Rheumatoid Arthritis denilen eklem rahatsızlığı hastalığı tedavisinde de altın insan vücuduna iğne ile enjekte edilmekte ya da haplarla oral şekilde hastaya verilmektedir.

Tablo 10’ da görüldüğü gibi 1999-2003 yılları arasında, dişçilik sektöründe altını en fazla talep eden ülke Japonya olmuştur. Ülkemizde altının dişte kullanımı günümüzde halkımız tarafından pek fazla talep görmemektedir.

Termometrelerde de altın kullanılmaya başlanmıştır. Hastanın sıcaklığını kulaktan daha doğru ölçebilen bu termometrelerde altının ısı iletkenliği özelliğinden faydalanılmaktadır.

**Tablo 10 : Dişçilik Sektörü Altın Talebinin Ülkelere Göre Dağılımı**

Ülkeler	1999 (ton)	2000 (ton)	2001 (ton)	2002 (ton)	2003 (ton)
Japonya	20.0	20.8	21.2	22.7	23.4
USA	12.5	14.0	14.3	14.3	13.6
Almanya	12.9	13.5	13.9	13.4	12.9
İtalya	3.8	4.0	3.9	3.8	3.7
Güney Kore	3.1	3.7	3.6	3.7	3.5
İsviçre	3.3	3.1	2.6	2.4	3.2
Hollanda	2.8	3.0	2.9	2.7	2.6
Diğer Ülkeler	7.7	6.9	6.2	6.6	6.4
<b>Dünya Talebi</b>	<b>66.1</b>	<b>69.0</b>	<b>68.6</b>	<b>69.7</b>	<b>69.3</b>

\* Hurda altın kullanımları rakamlara dahildir.

Kaynak: GFMS ( 2003 : 4)

Hastalıkların tedavisinde, ameliyat gerektiren durumlarda son yıllarda kullanılan lazerlerde de altın kullanılmaktadır. Hastalıkların tedavi yolları araştırmalarında da altın kullanılmaktadır. AIDS, kanser ve bazı enfeksiyon hastalıklarında altın molekülleri araştırma laboratuvarlarında kullanılmaktadır.

### **1.3.8. Madalyon ve Hatıra Para Basımında Altın Talebi**

Türkiye’de darphane tarafından basılan ziynet altınları dünya standartlarına göre madalyon para olarak kabul edilmektedir. Ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik ve politik koşullara bağlı olarak madalyon para basımı yıllar itibariyle değişik özellikler göstermekle birlikte, bu tür paraların talebi dünyada giderek zayıflamaktadır.

### **1.3.9. Saklama ( Tasarruf) Amaçlı Altın Talebi**

Altının yatırım veya diğer amaçlarla alımından başka bir de servet oluşturma veya uzun süreli olarak varlıkların değerini koruyabilme amacıyla talep edilmesi de gerçekleşmektedir. Bu talep şekli özellikle Orta Doğu ülkelerinde, sermaye piyasası gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşmaktadır. Bu amaçla alınan altın uzun süreler ekonomi dışında kaldığından atıl bir özellik arz etmektedir.

11 Eylül 2001 New York’ da terör saldırısı sonrası altın yeniden tasarruf araçları arasındaki yerini almıştır. Savaş dönemlerinin tasarruf araçları arasında “Güvenli Liman” olma özelliği ile altın en ön sırada bulunmaktadır. ABD’de dolar faiz oranlarının yüzde 6.5 seviyesinde olduğu dönemlerde altının ons fiyatı yaklaşık 275-280 dolar seviyelerinde seyreliyordu. Ancak, ABD Merkez Bankası (FED)’nin 2001 yılından itibaren dolar faizini kademeli olarak indirmesiyle, altının ons fiyatı da yükselmeye başlamıştır.

Ayrıca, petrolün varil fiyatının 30 dolardan 50 dolara yükselmesi de altın fiyatlarına destek olmuştur. Irak’la birlikte Ortadoğu’daki ve ABD-İran gerginliği de altının ons fiyatının yükselmesine etkili olmuştur. ABD ekonomisindeki hareketliliğin enflasyon beklentisi oluşturmasıyla FED, 2004 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 1 seviyesindeki dolar faizini çeyrek puan artırdı. Gelecek aylarda da yeni faiz artırdığı sinyali vermiştir. Ancak, son aylarda ABD ekonomisi ile ilgili ekonomik verilerin beklenenden olumsuz gelmesi, FED’in daha yavaş faiz artıracığı yorumlarını gündeme getirmiştir. Bu nedenle de altının ons fiyatı tekrar yükseliş trendine girmiştir. 2004 yılı içinde 430 dolar/ons seviyesini test eden altının bu yükseliş sırasında bu noktalara ulaşması beklenmektedir (Yıldırım Türk, 2004).

### **1.4. Türkiye’de Altın Arzı ve Özellikleri**

Ülkemizde altın piyasamızdaki en önemli adım Altın Borsasının faaliyete geçmesi ile altın ticaretinin serbestleşmesidir. Sermaye Piyasamızdaki gelişmelerle birlikte, Altın

Rafinerimizin kurulması bu gelişmeleri izlemiştir. Şimdi ise 2005 yılı ortalarında faaliyete geçmesi beklenen Kuyucukent projesi ile ülkemiz Dünya'nın en büyük altın ve mücevherat kompleksine kavuşmuş olacaktır. Ülkemizdeki altın arzının kaynaklarını aşağıdaki başlıklar altında toplayabiliriz.

- Altın Madenlerimiz
- İstanbul Altın Borsası
- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
- Yurt Dışındaki Vatandaşlarımız
- Hurda Altınlar
- Kaçak Altınlar

#### **1.4.1. Altın Madenlerimiz Yoluyla Altın Arzı**

Türkiye'de bilinen altın kaynaklarından işletilebilirliği fizibilite çalışmalarıyla ortaya çıkan 9 yatakta yaklaşık 338 ton altın, potansiyel yataklarda ise yaklaşık 50 ton altın bulunmaktadır. Altının yan ürün olarak kazanılabileceği masif sülfid yataklarındaki toplam rezerv ise yaklaşık 48 tondur. Bunlara göre Türkiye toplam altın rezerv ve kaynak metal içeriği olarak yaklaşık 436 tondur (Altın Çağa Bir Adım Daha,2004).

Yabancı şirketlerin ülkemizdeki altın arama çalışmaları sonucunda yaklaşık 75 ton civarında bir altın varlığı olduğu söylenmiştir. Ancak MTA verilerine göre ülkemizde varlığı tespit edilen altın yataklarının verimliliği yabancı şirketlerin verilerinden farklı görünmektedir. MTA tespitlerine göre ülkemizde işletmeye açılacak altın yataklarında 135 ton altın tespit edilmiştir. Daha önceleri yabancı şirketlerin ülkemizde yaptıkları petrol varlığı arama çalışmalarında ülkemizde petrol kaynağı olmadığını söyledikleri, aynı bölgelerde bizim yaptığımız araştırmalarda ise önemli petrol kaynakları tespit ettiğimiz göz önüne getirilirse, ülkemizde ilgili kurumlarımızın modern aletlerle tekrar bir altın varlığı tespit çalışması yaptığında altın varlığımızın daha da fazla olduğunun görülmesi şaşırtıcı olmayacaktır (Toraman, 1997 : 181).

Dünya altın talebinde Hindistan, ABD, Çin, Arabistan gibi ülkelerle ilk sıralarda yer alan ülkemizde, altın rezervleri bulunmasına karşın altın üretimi yapılmaması anormaldir. Daha önce de belirttiğimiz gibi Türkiye’de altın üretimi olmadığı halde ülkemizde önemli altın rezervlerinin olduğu bilinmektedir. Buna rağmen 2001 yılından itibaren faaliyet gösteren fakat 2004 yılında faaliyeti durdurulmak zorunda kalınan Bergama – Ovacık altın madeni dışında işleyen maden ocağımız bulunmamaktadır.

Günümüzde Türkiye’de altın üretimi, elektrolit bakır üreten kuruluşların yan ürün olarak ürettikleri, ikincil ürün niteliğindedir. Bu yolla yıllık altın üretimimiz 600-700 kilo arasında değişmektedir. Altın aramalarında siyanür kullanımı halk ve çevreci kuruluşlar tarafından ülkemizde istenmediğinden maden çıkarma çalışmaları devlet tarafından durdurulmuştur.

1985 yılındaki Maden Kanunu değişikliğinden sonra Türkiye’ye gelen altın üreticisi yabancı şirketler, ekonomik altın yatakları bulmuşlar, 200’ü aşkın maden sahasında yaptıkları araştırmalarda Türkiye’de altın potansiyelini 6500 ton olarak tespit etmişlerdir. Bu potansiyelin değeri 70 milyar dolar civarında olup, bu potansiyeli üretmek için toplamda 20 milyar dolar yatırım gerekli olduğu hesaplanmıştır.

Dünyada bilinen 43 bin ton altın rezervinin 20 bin tonuna sahip Güney Afrika’nın rezervlerde birinci sırayı alırken Türkiye’nin 6.500 ton ile ikinci sırayı, ABD’nin 4.770 ton ile üçüncü sırada olduğu belirtiliyor. Altın konusunda dış ülkelere bağımlı olan ülkemiz, 2001 yılına kadar olan 10 yıllık dönemde 1350 ton altın ithal ederek 15 milyar dolar parayı yabancı ülkelere ödemiştir (Kaplan, 2003 :35).

Ülkemizde siyanürle altın çıkartılması yöntemine duyulan tepkiler nedeniyle Doğu Karadeniz’de yeri belirlenmiş en az 40 ton altın bu tepkiler nedeniyle çıkartılamamış, yine Bergama – Ovacık altın madeni işletme ruhsatını almasına rağmen tekrar kapatılmıştır. Bergama – Ovacık madeni tüm izin ve ruhsatlarını tekrar yenileyerek 25 Mayıs 2005 tarihinde kapatılmasının üzerinden 9 ay geçtikten sonra tekrar açılmıştır.

7. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde 1992 tarihi itibariyle arama – ön işleme ruhsatı almış şirket sayısı 10 olup, bunların yedisi yabancı üçü yerli şirketlerdi. 1999 yılı itibariyle yabancı şirketlerden sadece üç tanesi kalmış, diğerleri işletme ruhsatı oldukları halde altın madenciliği için ülkemizde yatırım ortamının uygun olmadığına karar vererek ülkemizden ayrılmışlardır. Eurogold Madencilik de Bergama – Ovacık madeninde kısa süre çalışma yapabilmiş ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi 2004 yılında faaliyetleri durdurulmuştur. (MTA, 2004b: 5).

Altın elde edilebilmesi için 1 ton cevherin 1.5 kg siyanürle karıştırılması gerektiği halkı endişelendirmektedir. Siyanürün havaya ve toprağa karışması ve etkisinin yıllar boyu sürmesi tehlikesi altın çıkartmanın ekonomik olarak ülkemizi gerçekten rahatlatıp rahatlatmayacağı sorusunu akıllara getirmektedir.

Maden işletmelerinde proses sırasında kullanılan siyanür ve diğer liç kimyasalları ve atıkların depolanmasında uyulacak kurallar bakımından bir belirsizlik vardır. Madencinin uymak zorunda olduğu sınırlamaları belirten bir siyanür ve liç kimyasalları kontrol yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe sokulması hem yatırımcının hem de denetleyicilerin işini kolaylaştıracaktır. Türkiye'deki olumlu jeolojik koşullarında beklenen metal maden potansiyelini ortaya çıkarabilmek için aramacı kuruluşların yatırımlarını teşvik edici düzenlemelerin yapılması ve belirsizliklerin giderilmesi gerekmektedir (Madencilik Özel İhtisas Komisyonu, 2001).

Altın madenciliği dünyada çeşitli ülkeler tarafından gerekli önlemler alınarak yapılmaktadır. Yıllık altın üretiminin yaklaşık % 85'i siyanür liçi ile üretilmektedir. Ülkemizde devlet organlarının, üniversitelerin, ilgili madencilik kuruluşlarının sivil toplum kuruluşlarının tartışarak ülkemiz açısından en uygun çözümü bulmaları gerekmektedir.

Dünya altın madenciliği istatistikleri incelendiğinde, bulunan bütün rezervlerin hızla üretime alındığı görülmektedir. Türkiye ise günümüzde işletilebilir önemli miktarda altın rezervine sahip olduğu halde bunlardan yararlanmayan dünyadaki tek ülke konumundadır.



Altın ülkemizde maden olarak bir arz kaynağı olmakla beraber, yasal kısıtlamalar sonucunda bu önemli miktardaki arz kaynağımız yeraltında beklemeye devam etmektedir. Şekil 2’de Türkiye altın cevheri haritası verilmiştir. Altın yatakları, potansiyel altın sahaları, yan ürün olarak altın çıkartılan yerler ayrı ayrı görülmektedir.

#### **1.4.2.İstanbul Altın Borsası Altın Arzı**

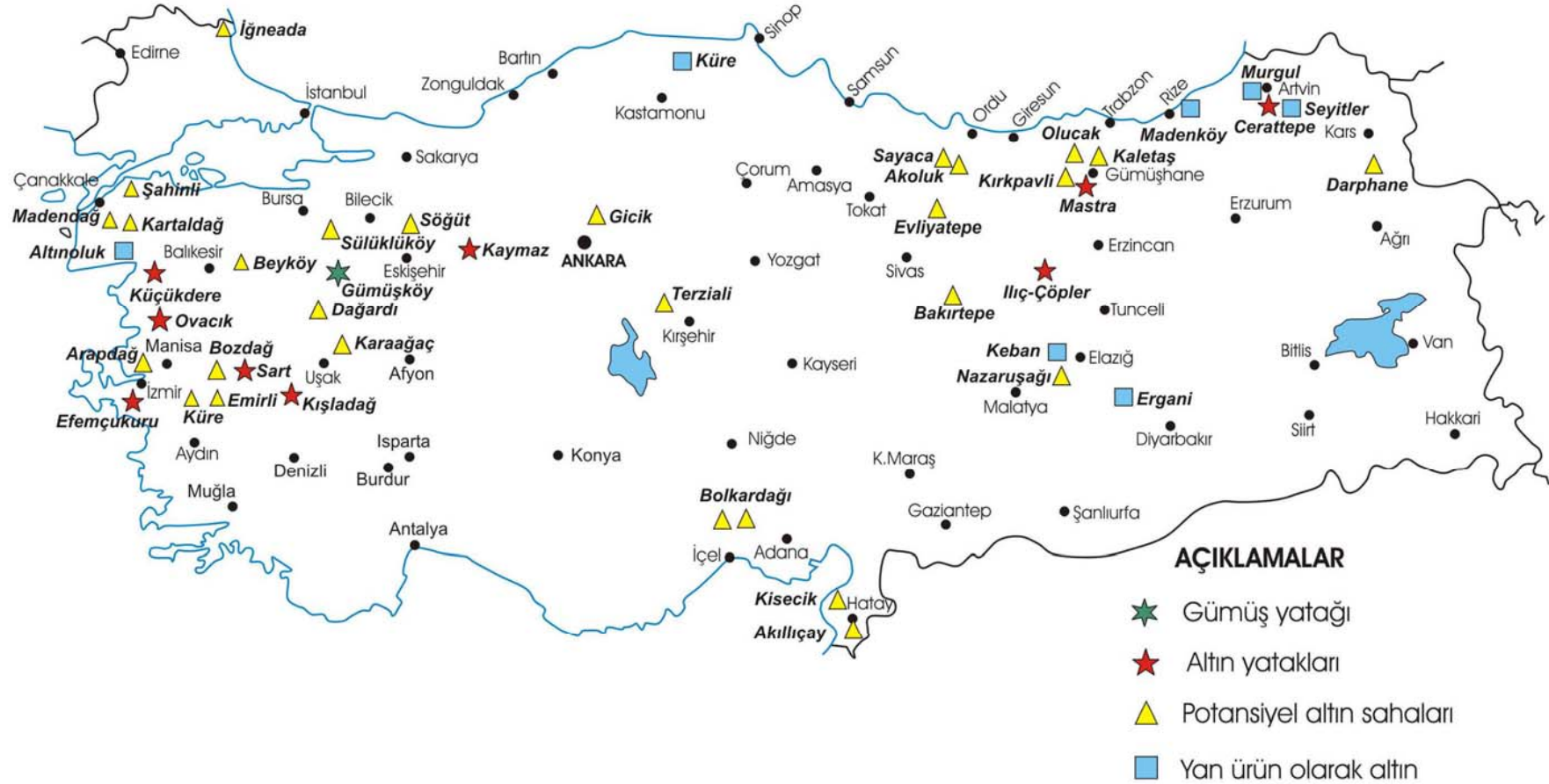
Ülkemizdeki toplam altın talebinin en önemli kısmını İstanbul Altın Borsası karşılamaktadır. Altın borsasının kurulması ile borsaya üye aracı kuruluşlar ve bankalar altın ithalatı yapabilmeye başlamıştır. Daha önceleri MB’nın tekelinde olan altın ithalatı 26 Temmuz 1995 yılında borsanın açılmasıyla kalkmıştır.

İstanbul Altın Borsası’nın kurulması ile birlikte mevcut Kapalıçarşı piyasasının yanı sıra altın piyasası teşkilatlı bir yapı ve uluslararası bir boyut kazanmış, rekabetçi fiyatlarla maliyetler gerçekçi bir seviyede oluşmuştur. Altın Borsası’nın kurulması piyasada devam edecek bir gelişim sürecini başlatmış, altına dayalı mali araçların gelişimi için de zemin hazırlamıştır.

İstanbul Altın Borsası, altının finansal sisteme kazandırılmasında, altına dayalı yatırım araçlarının geliştirilmesinde ve uluslararası boyut kazanmasında önemli bir aşama olmuştur. İstanbul Altın Borsası ile birlikte altın fiyatları dünya fiyatlarına paralellik kazanmış, ithal edilen altınların genel kabul gören saflık ve standartta olması zorunluluğu getirilmiş ve altının kayıt altına alınmasıyla sistemin şeffaf bir yapı kazanması sağlanmıştır.

Tablo 11’de İAB Kıymetli Madenler Piyasası ile Tablo 12’de İAB Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası 2004 yılı sonu itibariyle istatistiki verileri verilmiştir. Her iki piyasa da henüz yeni olmaları nedeniyle fazla işlem yapamamaktadır.

Şekil 2 : Türkiye'nin Altın Cevherleri



Kaynak: MTA ( ????)a

**Tablo 11 : İAB Kıymetli Madenler Piyasası 2004 Yılı Verileri**

Kıymetli Maden		Önceki Kapanış Fiyatı	En Düşük Fiyat	En Yüksek Fiyat
ALTIN	TL/gr.	18.785.000	16.564.400	20.913.000
	USD/ons.	417,00	372,55	456,20
	Euro/ons.	330,15	314,75	334,50
	DM/ons.			
	<b>Toplam</b>			
Kapanış Fiyatı	Ağırlıklı Ortalama Fiyat	Top. İşlem Mik.(kg)	İşlem Hacmi	Toplam İşlem Sayısı
18.927.700	18.145.529	58.839	1.067.682.867.150.000	1.040
434,90	408,57	221.425	2.908.622.780,00	4.621
320,40	329,14	550	5.820.169,00	22
		<b>280.814</b>		<b>5.583</b>

Kaynak : İAB (2005b)

2004 yılı sonu itibariyle İAB Kıymetli Madenler Piyasasında 5.583 işlem sayısı ile işlem miktarı 280.814 kg. olarak gerçekleşmiştir. İAB Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası henüz yeni bir piyasa olduğundan, 2004 yılı sonu itibariyle işlem sayısı 5 ve işlem miktarı da 100 kg. olarak sonuçlanmıştır.

**Tablo 12 : İAB Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası 2004 Yılı Verileri**

Kıymetli Maden	Vade	En Düşük	En Yüksek	Ort. Faiz	İşlem Sayısı	İşlem Miktarı
Altın	10.08.2004	11,0000	11,0000	11,0000	1	10,00
	17.11.2004	10,0000	10,0000	10,0000	1	35,00
	08.11.2004	12,0000	12,0000	12,0000	1	10,00
	07.02.2005	10,0000	10,0000	10,0000	1	10,00
	15.02.2005	9,0000	9,0000	9,0000	1	35,00
<b>Toplam</b>					<b>5</b>	<b>100,00</b>

Kaynak : İAB (2005b)

### 1.4.3. Merkez Bankası Altın Arzı

MB uluslararası piyasalardan dünya fiyatları ile altın ithal etmektedir. 1984 yılında Türk Lirası karşılığı altın piyasası kurulmuş, bu piyasada MB tarafından ithal edilen altınlar

yurt içindeki şahıslara döviz ve efektif karşılığı satılmıştır. 7 Temmuz 1984 tarihinde yapılan kanuni düzenleme ile 50 gram ile 1 kilogramlık külçe altınların satışına devam eden M.B. talepleri karşılayamaz hale geldiğinden uygulamasına ara vermiştir. 1989 yılında da “Döviz Karşılığı Altın Piyasası”nı açmıştır. MB’ nin işlenmemiş altın ithalatını yapan tek yetkili olarak piyasada bankalar, özel finans kurumları da işlem yapabilir hale gelmiştir. 1995 yılında İAB’nin kurulması ile borsa üyesi bankalar ve aracı kurumların altın ithal edebilmeleri sağlanmıştır. Uluslararası standarda sahip olan MB altın rezervleri, rezerv yönetim politikası ve uluslararası bankacılık teamüllerine bağlı kalınarak yönetilmektedir.

2001 yılı sonrasında jeopolitik riskler nedeniyle belirli bir artış eğilimine girmekle birlikte 1995 yılından itibaren altın fiyatlarında genelde düşüş eğilimi oluşmuş, finans piyasalarındaki gelişmeler ve karlılık amacıyla bir çok MB ulusal rezervler içinde yer alan altın varlıklarının payını yaptıkları doğrudan altın satım işlemleri ile azaltma yoluna gitmişlerdir. Altın rezervlerinin toplam rezervler içindeki payı incelendiğinde; 1990 yılı sonu itibarı ile tüm ülkeler altın rezervlerinin, ülkelerin toplam rezervleri (döviz ve altın) içindeki payı % 28 iken, 2003 yılında % 11’e gerilemiştir. Bu değerlendirmelerde, Amerika Birleşik Devletleri’nin analize dahil edilmemesi halinde 1990 yılında % 30 seviyelerinde olan altının toplam rezerv içindeki payı 2003 yılında % 9 seviyelerine gerilemiştir.

Türkiye’de ise 1990 yılında % 21 düzeyinde seyreden altın rezervlerinin toplam rezerv içindeki payı 2003 yılında % 4 seviyesine gerilemiştir. Bu pay değişiminde etkili olan tek faktör ülkemiz döviz rezervlerinin son yıllardaki hızlı artışıdır (TCMB, 2003:19).

#### **1.4.4. Yurt Dışındaki Vatandaşlarımız Yoluyla Ülkemize Gelen Altın**

Altın ithalat ve ihracatının yasak olduğu 1982 yılına kadar yurtdışında çalışan vatandaşlarımız kanalıyla getirilen altınlar önemli bir miktar oluşturmaktaydı. İç ve dış fiyat farklılıkları ve özellikle Ortadoğu ülkelerinde çalışan işçilerimizin döviz

transferinde güçlük çekmeleri işçilerimizi altın almaya sevkeden önemli sebeplerdendir. 1982 yılından sonra yapılan yasal düzenlemeler ile işçilerin beraberlerinde 15.000 \$'ı geçmeyen ziynet eşyalarını yurda sokabilmelerine veya çıkarabilmelerine imkan tanımıştır. Yurt dışından ülkemize getirilen altınlarda yaşanan en büyük problem ise altının kaynağının bilinmemesinden ileri gelmekteydi. Özellikle Ortadoğu ülkelerinden getirilen altınların ayar tutmadığı ve kara para aklama aracı olarak kullanıldığı da bilinmekteydi (Toraman, 1997 : 195).

Tablo 13'teki rakamlardan da görüldüğü gibi Türkiye'nin altın ithalatı 1999 yılına göre 2000 yılında iki katı oranda bir artış gösterdiği görülmektedir. 2001 ve 2002 yıllarında ülkemizde yaşanan krizle beraber altın ithalat rakamımız da düşüş göstermiştir. 2003 yılından sonra ise altın ithalatımız tekrar yükselişe geçmiş, 2003 yılı sonu itibariyle altın mücevher ithalatımız 93,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılı sonunda ise 250.930 kg. altın ithalatı gerçekleştirilmiştir.

1995-2004 yılları arasında ülkemiz tarafından ithal edilmiş altınlar kilogram cinsinden verilmektedir. 1995 yılında 65 ton altın ithal etmiş olan ülkemiz, 2004 yılında 250 ton altın ithal etmiştir. 1999 ve 2001 ekonomik kriz dönemlerinde ithal edilen altın miktarımız azalsa da, altın ithalatımız 2003 ve 2004 yıllarında artmaya devam etmiştir.

#### **1.4.5. Standart Dışı ( Hurda ) Altın Arzı**

Daha önce piyasaya külçe altın olarak gelip, kuyumculuk sektöründe işlendikten ve ziynet eşyası haline getirildikten sonra kullanıcı tarafından satın alınan bu altın ziynet eşyalarının kuyumcu veya sarraflar tarafından tekrar geri satın alınması ve eritilip tekrar piyasaya arz ettiği şekline hurda altın denmektedir.

Standart dışı hurda altınlar, Kapalıçarşı piyasalarında işlem görmektedir. Kapalıçarşıdaki güvenilir ayar evleri, ramat atölyeleri ve rafineri firmalarında külçe halinde getirilen standart dışı hurda altınlara ayar belgesi verilir.

**Tablo 13 : Türkiye Altın İthalat Verileri ( 1995 – 2004 ) ( kg )**

Yıllar	Toplam	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2004	<b>250.930</b>	14.650	21.750	21.000	26.000	17.350	18.500	34.000	22.550	22.200	14.850	13.430	24.650
2003	<b>213.642</b>	8.605	17.520	22.115	14.325	14.975	22.150	31.257	27.745	19.625	20.050	4.500	10.775
2002	<b>128.905</b>	10.550	7.150	13.000	11.250	8.150	6.300	16.500	17.550	8.600	19.080	3.790	6.985
2001	<b>103.485</b>	9.500	8.000	1.325	2.400	2.000	2.800	9.500	12.500	17.450	20.160	10.450	7.400
2000	<b>205.300</b>	11.750	18.775	22.000	14.050	19.750	15.000	24.850	25.400	16.500	17.625	16.450	3.150
1999	<b>107.340</b>	1.000	7.390	8.050	11.900	9.625	9.350	14.325	15.725	12.175	8.050	6.350	3.400
1998	<b>156.890</b>	6.500	18.400	7.200	13.550	15.495	12.050	19.395	28.450	12.450	9.500	8.750	5.150
1997	<b>185.882</b>	7.460	12.615	12.750	14.206	18.000	14.520	23.100	27.501	18.175	16.825	13.900	6.830
1996	<b>135.960</b>	6.050	9.000	11.000	7.700	8.075	6.500	18.575	22.600	17.825	12.475	9.650	6.510
1995	<b>65.250</b>	-	-	-	-	-	-	1.064	25.206	13.080	10.225	6.725	8.950
Toplam	<b>1.500.654</b>	<b>76.065</b>	<b>120.600</b>	<b>118.440</b>	<b>115,38</b>	<b>113.420</b>	<b>107.170</b>	<b>192.566</b>	<b>225.227</b>	<b>158.080</b>	<b>133.990</b>	<b>80.565</b>	<b>59.150</b>

**Kaynak:** İAB ( 2005a)

Kuyumculuk sektörünün Borsa ile entegrasyonunun sağlanabilmesi ve halkın elindeki atıl duran kıymetli madenlerin daha iyi değerlendirilerek, ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla Borsa tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda İAB bünyesinde 1 Ekim 1999 tarihinde "Standart Dışı Altın İşlemleri"nin yapılmasına olanak tanındı. Böylece hurda altın olarak tanımlanan standart dışı altınlar da ekonominin döngüsü içine etkin biçimde girmiş oldu; hurda altınlar, kurumsal bir yapıya kavuştu.

Yapılan araştırmalar halkın elinde atıl olarak yaklaşık 6.000 ton altın bulunduğunu, her yıl ortalama 50-60 ton altının bu birikimden piyasalara hurda altın olarak geri geldiğini, piyasanın işlem hacminin 550 milyon dolara kadar çıktığı bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Bu büyüklükte bir piyasanın organize edilmediği ve geri kazanım esnasında ortaya çıkacağı sanılan stopaj ve vergi sorunları nedeniyle, neredeyse tamamının kayıt dışı olarak faaliyette bulunduğu gözlenmiş, bunun ise genel bir vergi kaybına neden olduğu bilinmektedir (İAB, 1999 : 34 ). Halen % 30 civarındaki altın talebi hurda altın arzı olarak nitelendirilen halkın elindeki altınları bozdurması ile karşılamaktadır.

Hurda altınların rahatlıkla paraya çevrilebildiği ender ülkelerden biri olan ülkemizde mücevherat yapımında yüksek ayarlı altın kullanılması hurda altınların piyasada dönüşüm hızını arttırmaktadır. Altın paraların ve yüksek altın mücevherat eşyalarının herhangi bir rafinaj işlemine sokulmaksızın tekrardan piyasaya sokulması ülkemizin fiili hurda arzını daha düşük düzeyde göstermektedir.

#### **1.4.6. Kaçak Altın Arzı (Gayri Resmi Altın Arzı )**

Merkez Bankası çoğunlukla altın alımlarını kendi rezervlerini güçlendirmek için yapmaktadır. Bu nedenle iç piyasa altın talebinin büyük bir kısmını yasal olmayan yollarla sağlamaktaydı. Mevzuatımızda yapılan düzenlemelerle, İAB üyeleri gibi kuruluşlara da altın ithal ve ihraç yetkisi vermesi bile bu durumun önüne tamamen geçememiştir (Toraman, 1997 : 190).

Özellikle 1960 – 1980 yılları arasında yoğun bir şekilde devam eden altın kaçakçılığı faaliyetlerini önlemek amacıyla devlet çeşitli yöntemler denemiştir. Örneğin, 1962 yılında “Türk Parasını Koruma Kanunu” ile altın ticareti kontrol altına alınmaya çalışılmıştır, fakat o dönem için yeterli olmamıştır. Özellikle döviz transferinde güçlük çeken yurtdışında çalışan işçilerimiz, kaçak altın yoluyla ülkemize altın girişine neden olmuştur. 1976 – 1979 yılları arası kaçak altın trafiğinin en yoğun yaşandığı dönem olmuştur (Toraman, 1997 :191).

1980 öncesinde Türk Lirasının olduğundan daha fazla değerlenmiş olması, artan enflasyon ve Sermaye Piyasamızın o dönemlerde yeterince gelişmemiş olması gibi nedenlerle ülkemize kaçak altın girişi önlenememiştir. 1980’ den sonra ise uygulamaya konulan ekonomik politikalar ile altın talebi düşürülmeye çalışılmış, esnek kur politikası ile karaborsa engellenmeye çalışılmıştır. 1984’ te yapılan düzenleme ile M.B. altın ithal ve ihracına yetkili kılınmış, özel şahısların da ihraç etmek koşuluyla işlenmemiş altın ithalatı ve ihracatı da serbest bırakılmıştır. Yapılan çalışmalarla 1990 yılından sonra ise altın kaçakçılığı faaliyetleri oldukça azalmıştır (a.g.e. : 194).

### **1.5. Türkiye’de Altın Talebi**

Dünya’da bir yılda üretilen altının yaklaşık %8’ini Türkiye işlemekte ve yılda 150 – 160 ton altın işleyerek dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye’de yastık altı altının 5000 ton olduğu tahmin edilmektedir. MB rezervlerine göre 100 ton olan altın tüketiminin 15 tonu hurda altından elde edilmektedir.

Ülkemizde talep edilen altın büyük ölçüde mücevherat tipi şeklinde olmakla beraber, halk mücevher altını hem takmak hem de geleceği için yatırım, tasarruf amacıyla talep etmektedir. Süslenmek amacıyla altın talebine psikolojik ve sosyal faktörler etki etmektedir. Bu sosyal faktörlerin başında düğünler, törenler ve bayramlar gelmekte ve halkımızın geleneklerine göre değişik şekillerde altına talep etmelerine sebep olmaktadır. Savaş, siyasal bunalımlar vs. de altına etki eden sosyal faktörlerdendir. Tasarruf amacıyla altın talebi de ülkemizde siyasal ve ekonomik faktörlerin etkisi



altında kalmaktadır. Ekonomik faktörlerin başında ülkemizdeki yüksek enflasyon gelmektedir.

Ülkemizde altın talebini etkileyen birçok faktör vardır. Daha çok ekonomik olan bu faktörler enflasyon ile altın talebi arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermektedir. Ülkemizde 1980 öncesinde uygulanan kambiyo kontrolleri, devalüasyonlar, sabit kur sistemi halkın Türk Lirasından uzaklaşmasına, altına ve başka dayanıklı tüketim mallarına olan talebin artmasına yol açmıştır.

1980'li yıllardan sonra sermaye piyasasının gelişmesi hisse senedi, tahvil, repo gibi alternatif yatırım alanlarının ortaya çıkması ile altın talebinde düşme görülmüştür. Ülkemizde altına talep genellikle altın fiyatlarının arttığı zamanlardır. Altın fiyatları düştüğünde ise altına olan talep azalmaktadır.

#### **1.5.1. Mücevherat Sektörü Altın Talebi**

Altın ve gümüş gibi değerli metallere ve bunlardan imal edilen mücevherata olan talebin fiyat ve gelir esnekliği çok yüksektir. Bu metal ve ürünlerin fiyatları yükseldiğinde talep azalırken, fiyatlar düştüğünde talep yükselmektedir. Tüketicilerin de gelirleri attığında bu ürünlere olan talepleri artarken, azaldığında da talepleri de azalmaktadır.

Türkiye ekonomisinde son 10 yıl içerisinde yaşanan Uzakdoğu Asya ve Rusya krizleri ile başlayıp, deprem felaketlerimiz ve ekonomik krizlerimizle devam eden ekonomik ve siyasi belirsizlikler, altına ve altından yapılmış mücevherata olan talebin dalgalı bir seyir izlemesine neden olmuştur. Bu olumsuzluklar tasarruf sahiplerinin bono, tahvil, fon, döviz gibi diğer alternatif yatırım araçlarına da güvenini azaltmıştır. 11 Eylül saldırısı ve Irak savaşı gibi nedenlerle ekonomiye güvensizlik duyan perakende yatırımcılar da altına yönelmeyi tercih etmişlerdir. Ülkemizde ekonomimizin büyüdüğü ve turizm gelirlerimizin arttığı yıllarda altın ve mücevherata olan talep artmış, tersi durumlarda ise azalmıştır.

Kuyumculuk sektöründe talep, ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre farklılık göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde talep, takı amaçlı kullanıma yönelirken, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde altın veya altından yapılmı mücevher talebi yatırım amaçlı olmaktadır (Çıtak, 2004 : 43).

Ülkemizde altın talebi büyük oranda tasarruf amaçlı olmaktadır. 2003 yılı Dünya Altın Konseyi istatistiklerine göre Türkiye altın talebinde, mücevher altın talebi 155.8 ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz dünya ülkeleri sıralamasında mücevher tipi altın tüketiminde 4. sırada gelmektedir (bkz.Tablo 7.)

### **1.5.2. Yatırım Amaçlı Altın Talebi**

Yatırım amaçlı altın talebinde ülkemiz, Tablo 14’te de görüldüğü gibi, 2003 yılı sonu itibariyle 48.1 tonluk talepte bulunmuş ve 3. sırada yer almıştır. Orta yaş grubundaki insanımızın 25 yıl süre ile yüksek enflasyon oranı ile yaşamış olmasının da etkisi ile altın yatırım araçları arasındaki yerini korumaktadır. Altının kolay paraya çevrilebilir olması, “Güvenli liman olma” özelliği, diğer yatırım araçları arasında altını ön plana çıkarmaktadır.

Ülkemizde kuyumculuk ve yatırım amaçlı altın talebinden başka diğer ülkelerde olduğu gibi bizim MB’mızın da altın talebi olmaktadır. MB’sı, Türkiye’deki toplam talebi karşılayabilmek için uluslararası piyasalardan altın ithalatı yaparken, borsaya üye aracı kurumlar da borsa aracılığıyla ithalat işlemini gerçekleştirirler. 1995 yılında altın borsasının kurulmasından sonra altın ithalatı MB’nın tekelinden çıkmıştır.

Türkiye’de imal edilen altın mücevheratın büyük kısmını Türkiye’ye gelen turistler satın almaktadır. Ülkemizde işçilik ücretlerinin düşük olması nedeniyle turistler ülkemizden ucuz ama kaliteli altın mücevher satın alabilmektedirler. İthalat yoluyla yurt dışına ödediğimiz dövizin daha fazlası turistlere ve yurt dışına yapılan ihracatla tekrar kazanılmaktadır.

**Tablo 14 : Dünya Yatırım Amaçlı Altın Talebi İçerisinde Türkiye'nin Yeri ( ton )**

SIRA	ÜLKELER	1999	2000	2001	2002	2003
1	Hindistan	116.2	101.0	103.0	88.0	89.7
2	Japonya	55.7	108.6	55.3	93.0	53.4
3	Türkiye	20.8	22.0	29.7	30.6	48.1
4	Vietnam	26.0	31.0	34.0	34.9	36.0
5	USA	82.0	87.2	-18.8	25.3	25.6
6	Avrupa	-16.3	-31.1	-59.5	10.0	21.6
7	Çin	36.0	9.7	6.9	4.3	6.5
8	UAE	-0.6	3.5	4.1	5.2	6.1
9	S.Arabistan	8.0	4.5	4.0	3.7	4.9
10	Pakistan	2.0	3.0	4.0	2.4	3.5

Kaynak: Gold Felds Mineral Service ( 2003)

### 1.5.3. Endüstriyel Altın Talebi

Dayanıklılık, pas ve çürümeye olan yüksek direnci, kolay şekil verilebilir olması gibi özellikleri nedeniyle, altının endüstriyel alanda talebi her dönem önemini korumuştur. Başta dişçilik sektörü olmak üzere, son zamanlarda ülkemizdeki elektronik alanındaki gelişmelerden dolayı, özellikle televizyon sanayinde yaşanan büyüme neticesinde, bu alandaki altın talebi artmıştır.

Altın ultraviyole ışıklardan koruyan bir tür cam imalatında da kullanılmaktadır. Bu tür camlar uçak, lokomotif, kameralar, mikroskoplar gibi bir çok önemli cihazların üretimi için de kullanılmaktadırlar. Tekstil sanayinde altın, tel ve iplik yapımında uzun yıllardan beri kullanılmaktadır ve günümüzde de çok yoğun olmamakla birlikte tekstil sanayinin en pahalı hammaddesini oluşturmaktadır. Kimya endüstrisinde de yaygın olarak kullanılan bir metaldir (Efe, 1997 : 13).

Başta diş hekimliği olmak üzere tıpta altın, saf halde veya platin grubu metaller ile alaşım halinde kullanılabilir. Dişçilikte kullanılan altının 22 ayardan düşük olmaması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu konu düzenlenen yönetmeliklerle standart hale getirilmesine rağmen ülkemizde herhangi bir düzenleme mevcut değildir.

Ülkemizde diş hekimleri, diş tedavisinde genellikle meskuk Cumhuriyet altınlarını kullandığından, dişçilik sektöründe kullanılan altın miktarı sağlıklı bir şekilde tespit edilememektedir.

Ülkemizde Sağlık Bakanlığı'nın istatistiklerine kayıtlı 16.000. diş hekimi mevcuttur. Dişçilikte kullanılan altın miktarının azalmaya başlaması, koruyucu diş hekimliği uygulamalarının başlamasıyla birlikte, dişçilikte altına alternatif maddelerin kullanımının yaygınlaşması sonucudur. Her diş hekiminin yılda 10 gr. altın kullandığı kabul edilirse, ülkemiz dişçilik sektöründe yıllık altın tüketimi 160 kg. olarak hesaplanabilir. Altının görünüm itibarıyla tercih edilmemesi ve pahalı olması başka maddeleri halkın tercih etmesine neden olmaktadır. Günümüzde altın daha çok dişçilikte Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde tercih edilmektedir.

#### **1.5.4. Tasarruf Amaçlı Altın Talebi**

Osmanlı İmparatorluğundan bu yana tasarruf amaçlı altın devam etmektedir. O dönemde uygulanan toprak mülkiyeti sistemi ve bu sistemin şahsi mülkiyete uygun olmaması, tasarrufların altına dönüştürülmesine neden olmuştur.

Tasarruf amacıyla altın talebini etkileyen en önemli faktörler, diğer yatırım araçlarının getirileri, enflasyon oranı ve kişilerin gelirleri olmaktadır. Ülkemizde insanların % 71'inin tasarruflarının içinde belirli miktarda altın bulunması ve tasarruflarının yarısından çoğunu altın olarak tutanların toplam içerisinde % 8 gibi bir rakama ulaşması, ülkemiz insanının yatırım anlayışını yansıtmaktadır (Efe, 1997:9).

Ülkemizde altın konusunda yapılan en kapsamlı anket Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) 1992 yılında gerçekleştirdiği "Türk Aile Yapısı" araştırması olmuştur. Bu ankette Türk halkının % 8,6'lık kısmı tasarruflarını altına yaptığı sonucu çıkmıştır. Ülkemizdeki kullanım sahalarına bakıldığı zaman, altının ağırlıklı olarak ziynet eşyası yapımında kullanıldığı görülmektedir.

2004 yılında MasterCard'ın 6 ayda bir gerçekleştirdiği MasterIndex araştırmasında altının en gözde yatırım araçlarının başında geldiği sonucu çıkmıştır. Diğer araştırmalarda en son sıralarda yer alan altın bu yıl ilk sıralara yükselmiştir (Tasarrufta Altına Dönüş, 2005).

**Tablo 15 : Türk Halkının Tasarruf Tercih ve Oranları**

<b>Tasarruf Yöntemi</b>	<b>Oranı (%)</b>
Altın	26
Vadeli T.L.	24
Yastıkaltı Döviz	20
Yastıkaltı T.L.	15
Vadeli Döviz	13
Vadesiz T.L.	12
Taşınmaz Mal	10

**Kaynak :** “Tasarrufta Altına Dönüş”, ( 2005).

### **1.5.5. Yurt Dışı Altın Talebi**

Türkiye’de belirli bir aşama kaydetmiş olarak kabul edilen altın işletmeciliğinin mamüllerine 1989 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile ihraç imkanı sağlanmıştır ve bu şekilde yurt dışı altın talebi oldukça artmıştır. 1995 yılında İAB’nın kurulmasıyla altın ithal ve ihracına daha fazla serbestlik getirilmesi ile yurtdışından Türkiye’ye yönelen altın miktarında da artış yaratmıştır.

1990-1993 yılları arasında ülkemizde izlenen sıcak para politikasıyla birlikte döviz kuru baskı altına alındığı için ihracat sıkıntısına girmekle beraber, 5 Nisan Ekonomik İstikrar Programının uygulandığı dönemle beraber altın ihracatı artışa geçmiştir.

1993 yılında 23.6 milyon dolar olan mücevher ihracatımız her geçen yıl artış göstererek, bu artış 1998 yılına kadar devam etmiştir. 1997 yılında 160.7 milyon dolara kadar yükselmiştir. 1997 yılında başlayan Uzak Doğu Asya Krizi ve devamında Rusya Krizi dünya ve ülkemiz ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş, ancak kriz nedeniyle genel olarak lüks malların fiyatlarının artması ile değer olarak mücevher ihracatımız artmaya

devam etmiştir. 1998 yılı ihracatımız, 1997 yılına göre % 77 oranında artışla 207.2 milyon dolarla kapanmıştır. 2003 yılı verilerine göre ise mücevher ihracatımız 761.5 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 1993'ten 2003'e kadar altın mücevher ihracat hasılatımız 32 kat artmıştır.

Yurtdışı altın talebi altın işletmeciliği sektörünün büyümesinin en önemli kaynağını oluşturmaktadır. İthal edilen hammaddenin yarısını iki katı fiyatlarla yurtdışına ihraç edebildiğimiz tek sanayi dalı kuyumculuk sektörümüzdür. İhracatta İtalya'dan sonra ikinci sırada yer alan ülkemizin daha kaliteli ve taklit olmayan, uluslararası standartlara uygun ürünler üretilip ihraç etmesi şarttır.

2000 yılı sonrasında ülkemizde yaşanan deprem felaketleri dolayısıyla altın ve mücevher talebi olumsuz etkilenmekle beraber, deprem sonrası başlayan ekonomik kriz ve siyasi belirsizlikler sonucu gerçekleşen devalüasyonla birlikte genel olarak altın talebi etkilenmiştir. Ancak devalüasyon ihracatı avantajlı kılmış ve mücevher ihracatının artmasına destek olmuştur. 2002 yılına kadar ihracat ve ithalat artışı devam etmiştir (Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 : s.134).

Türkiye ekonomisinde Uzakdoğu Asya ve Rusya krizleri ile başlayarak deprem felaketleri ve ekonomik krizlerle devam eden, ekonomik ve siyasi belirsizlikler altına ve mücevherata olan talebin dalgalı bir seyir izlemesine neden olmuştur. Amerika'da yaşanan 11 Eylül terör saldırısı ve Irak Savaşı gibi nedenlerle güvensizlik duyan perakende yatırımcılar altına yönelmişlerdir.

Tablo 16'da 2000 ve 2004 yılları arası döviz ve altın karşılığı ihracat verileri incelendiğinde, döviz karşılığı ihracat miktarımızın 2002 yılından sonra keskin bir düşüş gösterdiği görülmektedir. Altın karşılığı ihracat miktarlarımız ise 2000 yılından 2004 yılına kadar sürekli olarak artış göstermiştir. 2000 yılında döviz karşılığı ihracat miktarı altın karşılığı ihracat miktarımızdan oldukça fazla iken, 2004 yılı sonu verilerinde durumun tersine döndüğü görülmektedir.

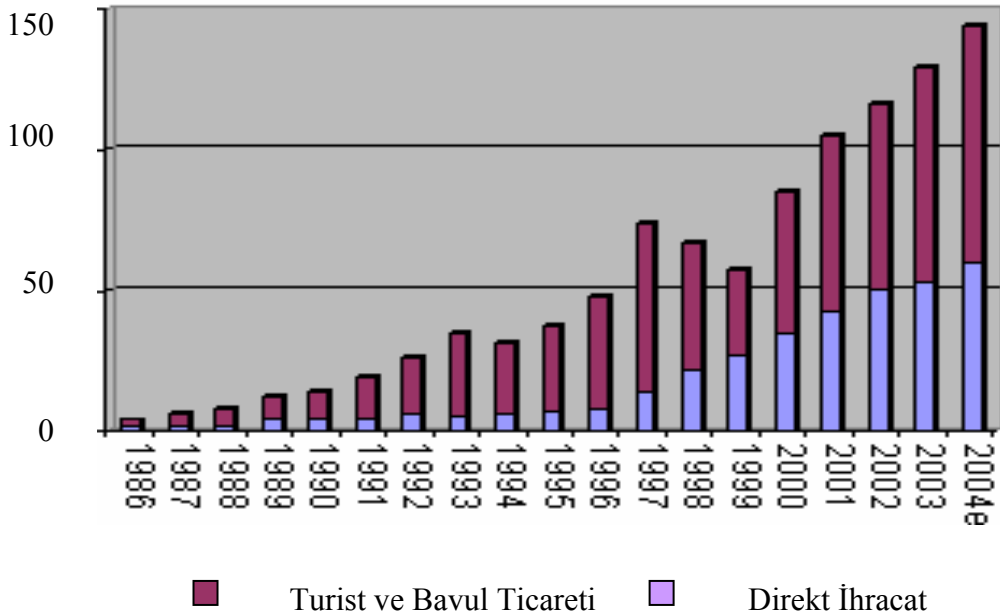
**Tablo 16 :Türkiye 2000-2004 Yılları Arası Altın ve Döviz Karşılığı İhracat Verileri**

YILLAR	Döviz Karşılığı (gr.)	Altın Karşılığı (gr.)	Genel Toplam
2000	45.480.930,418	12.624.095,157	58.105.025,575
2001	56.244.518,439	13.673.994,764	69.918.513,203
2002	22.180.410,563	21.187.458,178	43.367.868,741
2003	4.129.652,242	18.196.271,401	22.325.923,643
2004	5.271.739,820	18.853.579,548	24.225.319,368
<b>TOPLAM:</b>	<b>56.321.581.172,04</b>	<b>84.535.399,05</b>	<b>217.942.650,53</b>

**Kaynak:** Darphane (2004a ) internet sitesindeki tablolardan derlenmiştir.

Türk altın mücevherat sanayii, yabancı turistlere de büyük miktarlarda satış yapmaktadır. İhraç edilen ve yurtiçinde turistlere satılan altın mücevherat miktarı sektörün toplam üretiminin yaklaşık % 70'ini oluşturmaktadır. Sektörde yaklaşık 300 civarında ihracatçı bulunmaktadır. İhracatın büyük kısmı da yaklaşık 50 firma tarafından gerçekleştirilmektedir. Her geçen yıl artan altın mücevherat artışımızdan 2003 yılı sonu 657.2 milyon dolar hasılat elde edilmiştir (Dış Ticaret Müsteşarlığı : 2004 ).

**Tablo 17 : Türkiye Mücevher İhracatı ( ton-saf altın )**



**Kaynak:** World Gold Council (2004a)

**Tablo 18 : Değerli Maden İhracatı (Ürün Gurubu İtibariyle)**

MAL GRUBU	2003 (\$)	2004 (\$)	Değişim (%)
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş altın	64.191.421,68	44.365.587,27	-30,89
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş diğer	2.054,37	9.369,95	356,10
İşlenmemiş veya yarı işlenmiş gümüş	104.915,53	312.101,95	197,48
Altından mamul mücevherci ve kuyumcu	697.360.383,38	842.634.471,82	20,83
Gümüştan mamul mücevherci ve kuyumcu	16.701.347,75	26.888.312,62	60,99
Kıymetli metallerin/kıymetli metallerler	2.578.725,00	279.439,14	-89,16
Kıymetli metallere mamul diğer eşya	1.171.388,85	1.200.372,37	2,47
Metal paralar	255.281,78	277.936,54	8,87
Saatler,aksam ve parçaları, kıymetli metal	2.993.484,81	6.113.592,91	104,23
Tabii inci veya kültür incileri,kıymetli	292.748,22	3.042.366,40	939,24
Taklit mücevherci eşyası	2.095.496,82	4.045.532,06	93,06
<b>TOPLAM</b>	<b>787.747.248,19</b>	<b>929.169.083,03</b>	<b>17,95</b>

**Kaynak:** İMMİB ( 2004a )

Tablo 18 deki İstanbul Değerli Maden ve Mücevherat İhracatçıları Birliği verilerine göre, işlenmemiş veya işlenmiş altın ihracatımız 2004 yılında 2003 yılına göre %30 düşüş göstermiştir. Altından mamul mücevherci ve kuyumcu ihracatımız da 2003 yılına göre 2004 yılında % 20 oranında artarak, 842.634.471 \$ ihraç geliri elde edilmiştir. Bunların yanında taklit mücevherci eşyası ihracatında da % 93'lük artış gerçekleşmiştir. Bütün bu rakamlardaki artışta 2003 yılı Temmuz ayında faaliyete başlayan İstanbul Değerli Maden ve Mücevherat İhracatçıları Birliği'nin de katkısı bulunmaktadır.

Tablo 19 da görüldüğü gibi döviz karşılığı ihracat yaptığımız ülkelerin başında Arap Emirlikleri, ABD, İtalya, Almanya, Avustralya ve Güney Afrika gelmektedir. Aşağıdaki tablo incelendiğinde de altın karşılığı ihracat yaptığımız ülkelerin başında Arap Emirlikleri, ABD, Almanya, İtalya, İsrail ve İngiltere gelmektedir.



**Tablo 19 : 2004 Yılında Döviz Karşılığı İhracat Yapılan Ülkeler Ve Miktarı**

ÜLKE ADI	TOPLAM	ÜLKE ADI	TOPLAM
A.B.D.	626.010.666	KANADA	103.970.220
ALMANYA	364.393.194	KIRGIZİSTAN	17.672.604
ARJANTIN	1.501.400	KAZAKİSTAN	29.539.660
AVUSTRALYA	300.955.116	K.K.T.C	3.490.114
AVUSTURYA	25.714.428	KORE	9.052.380
AZERBEYCAN	1.094.114	LETONYA	23.384.000
BELÇİKA	15.149.414	LİBYA	11.715.390
BEYAZ RUSYA	119.366	LİTVANYA	46.727.114
CEBELİTARIK	5.302.642	LÜBNAN	12.000.000
CEZAYİR	47.809.800	MACARİSTAN	16.571.069
Ç.CUMHURİYETİ	70.574.430	MALTA	34.223.918
DANİMARKA	5.492.200	NORVEÇ	5.211.420
ESTONYA	11.728.000	PANAMA	7.564.000
FİLİPİNLER	5.127.200	PARAGUAY	1.749.100
FİNLANDİYA	10.395.600	POLONYA	135.035.622
FRANSA	72.631.094	PORTEKİZ	9.875.400
G.AFRİKA	183.234.288	ROMANYA	6.087.338
GUAM	11.360.900	RUSYA	128.064.000
HİNDİSTAN	6.697.030	SİNGAPUR	9.093.600
HOLLANDA	100.960.616	SLOVAKYA	12.546.000
HOLLANDA	11.009.800	SLOVENYA	4.706.240
HONG KONG	97.882.210	S ARABİSTAN	832.496
İNGİLTERE	146.074.643	ŞİLİ	1.579.500
İRLANDA	33.329.828	TAYLAND	36.404.180
İSPANYA	150.346.552	TAYVAN	10.764.100
İSRAİL	37.797.279	TÜRKİYE S.BÖLGE	62.133.948
İSVEÇ	8.926.700	U.A.E	1.431.222.306
İSVİÇRE	72.926.853	UKRAYNA	58.870.400
İTALYA	502.662.936	Y ZELLANDA	21.042.900
JAPONYA	66.495.744	YUNANİSTAN	26.906.758
		<b>GENEL TOPLAM</b>	<b>5.271.739.820</b>

**Kaynak :** Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ( 2004a)

ABD, 2003 yılı öncesinde kotaları doldurduğumuz için işlenmiş altın ihracatına % 5.4 gümrük vergisi uygulamaktaydı. Daha sonra Türk altın sektörüne uyguladığı kotaları kaldırması ile ABD'ye olan ihracatımız bir anda artmaya başlamıştır. 2003 yılında

ABD'ne yapılan döviz karşılığı altın ihracatımız 1.093,2 kg., altın karşılığı ihracatımız 4.153,1 kg. olarak gerçekleşirken, 2004 yılında ABD'ne yaptığımız döviz karşılığı ihracatımız 626 kg, altın karşılığı ihracatımız ise, 4.192,8 kg. olarak gerçekleşmiştir.

**Tablo 20 : 2004 Yılında Altın Karşılığı İhracat Yapılan Ülkeler Ve Miktarı**

ÜLKE ADI	TOPLAM	ÜLKE ADI	TOPLAM
A.B.D.	4.192.883.266	K.K.T.C.	114.918.913
ALMANYA	1.632.747.021	KANADA	292.546.220
AVUSTRALYA	200.709.251	KORE	70.482.350
AVUSTURYA	28.050.700	LİBYA	238.258.342
BELÇİKA	16.508.095	LİTVANYA	6.245.638
BULGARİSTAN	297.332.218	LÜBNAN	115.141.607
Ç.CUMHURİYETİ	107.084.669	MACARİSTAN	134.171.082
ESTONYA	4.296.600	MALTA	16.569.328
FİLİPİNLER	27.854.400	MAKEDONYA	2.042.580
FRANSA	140.836.400	MEKSİKA	150.396.729
G.AFRİKA	49.821.400	POLONYA	86.705.203
GUAM	13.958.900	PORTEKİZ	10.841.600
HİNDİSTAN	618.790	ROMANYA	7.167.728
HOLLANDA	13.764.300	RUSYA	56.329.188
HONG KONG	266.780.200	SENEGAL	953.980
İNGİLTERE	472.763.230	SİNGAPUR	50.064.600
İRLANDA	40.633.500	S.ARABİSTAN	5.738.490
İSPANYA	94.927.596	TAYVAN	10.701.400
İSRAİL	889.933.115	U.A.E.	7.091.993.750
İSVEÇ	39.018.700	ÜRDÜN	10.876.360
İSVİÇRE	283.944.211	Y.ZELLANDA	5.404.300
İTALYA	1.490.601.511	YUNANİSTAN	36.076.300
JAPONYA	138.317.480	<b>TOPLAM</b>	18.953.579.548

**Kaynak :** Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2004a)

### **1.5.6. Merkez Bankası ve Aracı Kuruluşların Altın Talebi**

İAB faaliyete geçmeden önce MB Türkiye'deki toplam altın talebini uluslararası piyasalardan gerçekleştirdiği ithalat yolu ile karşılamaktaydı. İAB'nın açılışıyla birlikte MB sadece ekonomik ihtiyaçlardan ve elinde tutmakla yükümlü olduğu altının dışında altın ticareti yapmamakla beraber İAB'nın bir üyesi olarak işlem hakkına sahiptir. M.B.'nin altın ithalatı sadece ekonominin ihtiyaçları ve elinde tutmakla yükümlü olduğu rezerv miktarı ile sınırlanmıştır. MB talep ettiği takdirde de, bankalardan, özel finans kurumlarından veya yetkili müesseselerden altın satın alabilmektedir.

Merkez Bankası'nın 1 Ocak 2003– 31 Aralık 2003 dönemine ait bağımsız denetim raporuna göre MB Kanunu'nun 53. maddesi gereğince Merkez Bankası, ülke altın ve döviz rezervlerini para politikası hedefleri ve uygulamaları çerçevesinde yönetir. Bu amaçla Banka, sırasıyla güvenli yatırım, likidite ve getiri önceliklerini dikkate alarak belirleyeceği usul ve esaslara göre yurtiçi ve yurtdışı piyasalarda vadeli ya da vadesiz altın, döviz, menkul kıymet, türev ürün alım satım, borçlanma ve borç verme işlemlerini de içeren tüm bankacılık faaliyetlerinde bulunabilir. Dönem sonu itibarıyla MB'sının uluslararası standartta olan 116,103,753 safi gram ve uluslararası standartta olmayan 3,211,296 safi gram altın mevcudu bulunmaktadır. Uluslararası standartta olan altının 82,433,108 gramı başta Federal Reserve Bank of New York olmak üzere yurtdışı bankalarda ve 33,670,645 gramı MB'sının İdari Merkezi'nde saklanmaktadır. Uluslararası standartta olmayan altın mevcudunun tamamı M.B.'nin İdari Merkez'inde saklanmaktadır ve bu mevcudun 345,575 gramı Hazine'ye ait olup, bilançonun pasifinde Hazine Alacakları hesabı ile karşılıklı çalışmaktadır (TCMB.A.Ş., 2004).

### **1.5.7. Spekülatif Amaçlı Altın Talebi**

Ülkemizde altın, geleneksel ve de ekonomik özelliklerden dolayı uzun yıllar spekülatif amaçlı olarak kullanım ortamı bulamamıştır. Piyasada sınırlı sayıdaki kuyumcunun hakimiyeti ile altın arzı sınırlı kalmış, pazarda da önemli dalgalanmaların yaşanmasının önüne geçilmiştir. Türk Lirasının günlük olarak yabancı paralar karşısındaki değerinin

belirlenmesiyle, uluslararası piyasalarda yaşanan fiyat dalgalanmalarının iç pazara yansması da durmuştur. Bu nedenle de spekülâtorlerin kazanç sağlayabileceği fiyat dalgalanmaları Türkiye'deki altın piyasasının yapısından dolayı asgari düzeyde gerçekleşmiştir (Toraman, 1997 : 198).

Ülkemizdeki spekülâtif altın talebinin sınırlı kalmasına sebep olan etkenlerden diğeri de altın fiyatını belirleyen faktörlerin çok sayıda olmasının yanı sıra, yurtdışındaki ekonomik gelişmeler ile borsa hareketlerinin de yakından izlenmesini gerektirdiğidir (a.g.e. : 199).

Ülkemizde spekülâtif altın hareketleri az olmakla beraber, genelde bu tip faaliyetler Cumhuriyet altını üzerinde yapılmaktadır Alış fiyatı ile satış fiyatı arasında en küçük farkın Cumhuriyet altınında olması bu konuda belirleyici olmuştur. Bunun yanında zaman zaman Cumhuriyet altını arzında Darphane'nin basımı geciktirmesi nedeniyle ortaya çıkan tıkanmalar da geçici bir spekülâtif ortam yaratmıştır (Türkakın, 1985:146).

Türkiye'de spekülâtif amaçlı altın talebi İAB'nın faaliyete geçmesiyle hızlı bir artış göstermiştir. Genel olarak altın borsası olan ülkelerde spekülâtif amaçlı altın talebi mücevherata olan talebe göre fazla olmaktadır. 18 Ekim 1996 tarihinde Vadeli ve Opsiyonlu Piyasa yönetmeliğinin yayınlanmasıyla spekülâtif ortam azalmıştır. Ülkemizde enflasyonist ortam yatırımcıları altın üzerinde spekülâtif işlemler yapma konusunda kararsız bırakmaktadır.

## **BÖLÜM 2 : TÜRK EKONOMİSİNDE ALTIN VE KUYUMCULUK SEKTÖRÜ**

Bu bölümde, Türkiye ekonomisinde altın ve kuyumculuk sektörünün yeri ve önemi gösterilmek amacı ile altının tarihsel olarak ülkemizdeki geçmişi, altın piyasamız ve kuyumculuk sektörümüzün geçirdiği liberalizasyon süreci ve bu süreç içerisinde faaliyete geçirilmiş olan kuruluşların amaç ve görevleri anlatılacaktır. Kuyumculuk sektörümüzde faaliyet gösteren meslek grupları anlatılacak ve bu meslek gruplarının sektör içerisinde yaşadığı sorunlara değinilecektir. En son olarak dünyada ve ülkemizde, kuyumculuk sektöründeki son teknolojik gelişmeler anlatılacaktır.

### **2.1 Türk Ekonomisinde Altın Piyasasının Tarihsel Gelişimi**

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra altın Osmanlı Devleti dönemindeki kanuni para olma özelliğini yitirmiş ve herhangi bir yatırım aracı veya tasarruf aracı olarak kullanımı devam etmiştir. Resmi para olma özelliğini kaybetmesine rağmen Türk halkı gözünde altın her zaman önemli bir yatırım ve tasarruf aracı olarak günümüze kadar değerini korumuştur.

#### **2.1.1 Türkiye'de 1980 Öncesi Altın Piyasası**

Osmanlı İmparatorluğu döneminde sahip olunan altın, diğer dünya ülkelerinde de olduğu gibi bir güç simgesi olarak görülüyor ve rezervler arttırılmak isteniyordu. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra ise ekonomik gelişim süreci içerisinde, altına bakış açısı, altına ekonomik anlamda dünya ülkelerinin bakışının da değişmesiyle beraber değişmeye başlamıştır. Cumhuriyetin kurulduğu 1923 yılından 1960 yılına kadar MB'nın altın rezervlerini yeterli seviyeye çıkarma zorunluluğu olduğundan altın ticareti ikinci planda bırakılmıştır. 1960 – 1980 yılları arasında ise dikkat ülkeye giren çıkan altın miktarına verildiğinden, bu dönemde hükümetlerin çabaları altın kaçakçılığını önlemeye yönelik olmuştur (İdil, 1999:152).

Ülkemizde altın madenlerimizin işletilmemesi sonucu yıllar boyunca altının ithal edilmesini zorunlu kılmıştır. 1567 Sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu'nun (TPKK) 1930'lu yıllardan itibaren altın ve altın dışındaki kıymetli metallere her türlü dövizin ithal ve ihracını yasaklaması, 1930 yılından sonra, 1989'da Merkez Bankası'nın kuruluşuna kadar altın ticaretinin yasadışı yollardan yapılmasına yol açmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra altın basımının devam etmemesi nedeniyle Osmanlı altınlarına olan talep karşılanamaz hale gelmiş, bunun sonucu altın kaçakçılığı faaliyetleri 1937 – 38 yıllarında başlamış, külçe altın yanında taklit Osmanlı dönemi altın paraları olan Reşat Hamit, Aziz ve Mecit bununla beraber taklit Cumhuriyet altınları özellikle Suriye'de basılmış ve Türk halkına satılmıştır.

1942-43 yıllarında çubuk şeklinde olan İngiliz Rothschild altınlarının Suriye üzerinden Türkiye'ye kaçak olarak sokulması yine altın kaçakçılığı faaliyetlerine örnek olarak gösterilebilir. Recep Peker yönetimindeki hükümetin aldığı 7 Eylül kararları ile altın satışı serbest bırakılmış, bunu takiben Ziraat Bankası'nın kasalarında bulunan Sultan V. Mehmet Reşat ve Sultan VI. Mehmet Vahideddin'e ait meskuk altınlar da satılmaya başlanmıştır. O zaman için altın fiyatlarının yükselmesini önlemek amacıyla yapılmış olan bu işlem, savaş yılları dönemi olduğundan bozulan ekonomimizin dengesini yeniden kurmak yönünde pek etkili olamamış, aşırı talepten dolayı fiyat yükselişi önlenememiştir (Pekcan, 1998:130).

1949-1950 yıllarında altının ithali iyice serbestleşmiş, 12.5 kiloluk saf külçeler resmi olarak ithal edilmeye başlanmıştır. İthalatın başlamasıyla birlikte de altın fiyatları düşmüştür. 1950 yılında ise Demokrat Parti, altının ithalatının serbest olarak yapılmasını hazmedemeyen bazı kişilerin etkisi ile altın ithalatını yasaklamıştır. Bu yasaklamayla beraber de altın kaçakçılığı dönemi başlamıştır.

1937-80 yılları arası altın trafiğinde Kilis ili, altın da dahil olmak üzere çeşitli kaçakçılık olaylarıyla adını duyurmuştur. Suriye sınırına ve Ortadoğu'nun ticaret merkezi olan Beyrut'a yakın olması bu bölge insanının yasadışı işlere yönelmesine neden olmuştur. İsviçre'den Beyrut'a ithal edilen altın Suriye'ye getirilip oradan da

Kilis’li altın tüccarları tarafından satın alınmakta, daha sonra da gizli yollardan Türkiye’ye sokulmaktaydı. Bu yasadışı faaliyetler 12 Eylül hareketine kadar devam etmiştir (Pekcan, 1998:131).

1975 yılından sonra ise kaçak külçe altın trafiği İsviçre – Bulgaristan – İstanbul üzerinden bir süre devam etmiştir. O yıllarda Türkiye’de bulunan bankaların mevcut kanuni kısıtlamalardan dolayı döviz transfer işlemlerini gerçekleştirememeleri, altının karşılığı olan dövizin de bu yol üzerinden aktarılmasını gerektiriyordu. Altın ve döviz ticaretinin Bulgaristan üzerinden yapılmaya başlanmasıyla birlikte, başlangıçta sadece göz yummakla kalan Bulgar H k meti, daha sonra bu işlerden k r sağlamak düşüncesiyle komisyon karşılığında bu yasa dışı işlemlere müsaade etmeye başlamışlardır (a.g.e., :132).

Ülkemizde kaçak altın alıp satma işlemleri İran ve Irak’la da olmuş, fakat bu ülkelerde savaş ve diğer nedenlerden dolayı fazla yapılamamıştır. TPKK ile altın ticareti kontrol edilmeye çalışılmış ise de gerek yasal bir altın borsasının olmaması, gerekse bu sektörle ilgili yasal eksiklikler nedeniyle başarılı olunamamış ve altın kaçakçılığı uzunca bir süre devam etmiştir. Piyasada varolan kaçak altın fiyatları arasındaki uçurum iyice açılmıştır. Altın fiyatlarındaki artış, doğal olarak kuyumculuk maliyetlerini de olumsuz yönde etkileyerek altın takı fiyatlarını yükseltmiştir. Dolayısıyla da bu dönemde altın bir tasarruf aracı olma özelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir (Toraman, 1997:157)

1980’ e kadar altının ülkemizdeki temel rolü, bir kambiyo aracı olmaktı. Döviz kurları sabitken altın, dış ticarete gerekli esnekliği sağlayacak bir araç niteliğindeydi. 1970’lerin sonlarında döviz krizi önemli boyutlara ulaştığında ve MB gerekli hammadde ithalatı ödemeleri için döviz transferleri yapamadığı dönemde, Tahtakale piyasası da tüm zorunlu ithalat ödemeleri için gerekli transferleri gerçekleştirmiştir. Böylece bu ödemelerin finansmanı için, ülkeden önemli miktarda altın çıkışı olmuştur. Resmî olmayan bu piyasa sayesinde ülkemiz o tarihlerdeki sanayi gelişimini sürdürebilmiştir (Aslan, 1999:37).

1980 öncesi dönemde kuyumculuk sektörümüz de gerçek işlemlerin yanı sıra, karapara aklama faaliyetlerinin de yürütüldüğü örgütsüz bir piyasa görünümündeydi. Sektörün resmi bir yapısı yoktu. Ülkemizin izlediği kambiyo rejimi nedeniyle, bireylerin yanlarında döviz taşımalarının yasak olduğu bir ortamda sektör çalışanları uluslararası fiyatların çok üzerinde de olsa altın satın almak için döviz ödemesi yapamamaktaydılar. Ülkeye getirdikleri döviz beyan etmek zorunda oldukları için, Türkiye’den mücevher almak turistler için de zorluklar taşımaktaydı. Bu da sektörde illegal yollardan işlem yapmayı körüklemekteydi (Aslan, 2001:38).

Sektörün yasal bir statüye sahip temelinin olmaması, sektörle ilgili gerekli altyapıya sahip kuruluşların olmaması, yasal eksikliklerin ve kısıtlamaların çok olduğu bu dönemde sektör, teknolojik, pazarlama teknikleri, eğitim gibi konularda da çok yetersizdi.

### **2.1.2 Türkiye’de 1980 – 1990 Yılları Arasında Altın Piyasası**

Ülkemizde kaçak altın faaliyetleri özellikle 1970’lerden sonra yoğun olarak yaşanmış ancak, 1980 yılında yaşanan 12 Eylül hareketinden sonra 1983 yılına kadar yavaşlamış, 1988 yılına kadar ise en parlak dönemini yaşamıştır. Suriye’den gelen kaçak altınlar 1983-1984 yılları arasında Suriye’de yaşanan değişimler neticesinde durmuştur. Bulgaristan’dan gelen kaçak altınlar ise 1989 yılına kadar devam etmiş, İran’dan gelen kaçak altınlar da 1987 yılında durmuştur.

24 Ocak 1980’de Türk hükümeti liberasyonu içeren bir yeniden yapılanma programı benimsemiş, bu programla altın liberasyonu da gündeme gelmiştir. Çünkü yasal olmayan kanallardan altın ithalatı piyasada altının maliyetini arttırırken, diğer yandan da altın ticaretçilerinin döviz ihtiyaçlarına paralel piyasada döviz kurlarının yükselmesine, böylece resmi ve paralel piyasalar arasındaki kur farkının açılmasına yol açmaktaydı (Aslan, 2001 : 34).



O dönemde özellikle Ortadoğu ülkelerine ziynet altını ihracatı yapılabilmesini sağlamak amacıyla 29 Mart 1982’de yayımlanan 17 sayılı ve 7 Temmuz 1984’de yayımlanan 30 sayılı TPKK hakkındaki kararlara ilişkin tebliğlerle, önce işlenmiş altın ihracı karşılığının %85 oranında külçe altın olarak tekrar yurda getirilmesi koşuluyla, daha sonra da altın ithali ihraç edilmek koşuluyla serbest bırakılmıştır (Türkakın, 1985 : 138).

Tasarruf amaçlı ziynet altın talebini birtakım ekonomik faktörler etkilemiştir. Bunlardan ilki uluslararası altın borsalarında ve Türkiye’de altın fiyatlarının oldukça yükselmesidir. Bu fiyat artışlarından yararlanmak amacıyla bir kısım tasarruf sahibi altınlarını elden çıkarmış, diğer yandan da altına olan talep duraklamıştır. Yine 1980 sonrasında uygulanan ekonomik politika çerçevesinde tarım ürünleri destekleme alım fiyatlarının düşük tutulması da altın talebini duraklatmıştır. Altın talebine etki eden ikinci ekonomik faktör ise, mevduat faizleri ile bu dönemde yaygınlaşmaya başlayan bankerlerin uyguladıkları faizlerin yüksekliği olmuştur. Özellikle şehirli kesim ellerindeki altınları elden çıkarmışlardır. 1983 yılında ise ziynet altına olan talep tekrar yükselişe geçmiştir (a.g.e. : 139-140).

1983-1984 yıllarında yeni kararlar alınarak döviz kurları serbestleştirilmiş, altının yurt içi ticareti ve ithalatı serbest bırakılmıştır. MB döviz kurlarıyla beraber altın fiyatlarını da belirlemede yetkili kılınmıştır. MB nezdinde “TL karşılığı Altın Piyasası” kurulmuştur. Böylece MB İsviçre bankalarından konsinye olarak altın ithal edip, Türkiye’deki kişi ve kurumlara TL karşılığında satmaya başlamıştır (Toraman, 1997 : 158).

Aşağıdaki nedenlerden ötürü “Döviz Karşılığı Altın Piyasası” kurulması gerekli olmuştur.

- Satışların TL üzerinden yapılması,
- Piyasanın yasal statüde olmayan, perakende bir piyasa olması (altyapı eksikliği)
- Döviz kuru riski,
- MB elindeki rezervlerin yeterli olmaması,
- MB tarafından altın fiyatlarının satışları azaltmak amacıyla arttırılması,

- Kaçakçılığı cazip eden bir ortamın oluşması,
- Altın piyasasında finansal sistem ile ilgili yasal eksiklikler.

1985 yılında mücevher ve ziynet eşyası alım bedellerinin % 20'sinin vergi iadesi kapsamına alınması ve Katma Değer Vergisi (KDV) uygulamasına geçilmesi yurtiçi altın piyasasını doğrudan etkileyecek bir gelişme olmuştur. Bu uygulama ile yurtiçi altın piyasasındaki alım ve satımların vergilendirilmesi amaçlanmıştır ( Türkakın, 1985:171).

1989 yılında ise T.C. Merkez Bankası, Para Piyasaları ve Fon Yönetimi Genel Müdürlüğü bünyesinde “döviz karşılığı altın piyasası” oluşturmuş, altın ithalatı serbest bırakılmış, böylece başarı sağlayacağı düşünülmeyen bu yöntem ile altın kaçakçılığı faaliyetleri durma aşamasına gelmiştir (Sağlam, 1990:14).

MB bünyesinde oluşturulan döviz karşılığı altın piyasası Avrupa borsalarıyla bağlantılı olarak külçe altın alışverişine imkan tanımış olsa da sistemdeki eksiklikler nedeniyle MB'dan satın alınan külçe altınların alınıp satıldığı ikincil bir piyasaya ihtiyaç duyulmuş, devreye Kapalıçarşı Altın Borsası resmi olmayan bir statüde girmiştir (Sağlam, 1992b : 20).

Kapalıçarşı Altın Borsası ile yapılan altın işlemlerinin yasal olmayışı ve alışveriş yapan kişilerin takas dairesine değil de birbirlerine karşı sorumlu olmaları, piyasa dışında bulunan kişilerin Kapalıçarşı Altın Borsası'ndan alışveriş yapılmasını engellemekte, resmi bir altın borsasına ihtiyaç gittikçe kendini göstermekteydi.

Bu dönemde kuyumcular açısından da birçok düzenlemeler gerçekleşmiştir. 1988 yılından itibaren piyasada döviz büroları ve altın ihracına yetkili kurumlar kurulmaya başlamıştır. Sektörün gerek resmi kurumlarla, gerekse diğer sektörlerle yakın ilişki kurması sonucu imalat ve pazarlama kavramları da farklı bir bakış açısı kazanmıştır. Orta Doğu pazarından sonra Batı piyasalarına da yönelmeye başlayan kuyumcular düşük işgücü maliyetleri ve sadece işgücü maliyetlerine yüklenen Katma Değer Vergisi ile mücevher fiyatları daha cazip hale gelmiştir (Aslan, 2001:38).

## 2.2 Altın Sektöründe 1990 Yılı Sonrası Reform Süreci

1990 yılında altın tüketiminde Ortadoğu birincisi olan ülkemiz, 1991 yılında yaşanan Körfez Krizi'nin de büyük etkisiyle iyi bir performans gösterememiştir. Petrol boru hattının sağladığı gelirin kesilmesiyle başlayan döviz kayıplarımızı, savaşla beraber ihracat ve turizm gelirlerimizin kesilmesi izlemiş, faiz hadleri, döviz kurları ve enflasyon hızla yükselmiştir. Yugoslavya'da yaşanan olaylar neticesinde de Almanya'dan gelen Türk işçilerin sayısı oldukça azalmış, turizmden beklediği geliri de sağlayamamıştır. 1991 yılı içinde sadece İstanbul'da 600 kadar kuyumcu atölyesi kapanmak zorunda kalmıştır (Sağlam, 1992a : 2).

Döviz Karşılığı Altın Piyasası'nın oluşturulmasından sonra altın piyasasında yapılan diğer düzenleme, 13 Mayıs 1992 yılında Sermaye Piyasası Kanununda (SPK) yapılan değişiklikler ile yatırım araçları arasında altına dayalı mali araçlar ile altın türevli mali araçlara yer vermesi olmuştur. Böylece Yatırım Ortaklıklarının ve Fonlarının portföylerine altın ve diğer madenleri alabilmelerine izin verilmiştir. Portföylerde tutulabilecek altın miktarının üst limiti de toplam portföyün % 10'u ile sınırlandırılmıştır (Toraman, 1997 : 159).

1992 yılında Dünya Altın Konseyi'nin Türkiye'de şube açarak altın reklamı ve tanıtımına başlamasıyla birlikte, ziyet altın talebi 1992'den itibaren hızla artış göstermiştir. Özellikle altında tasarım ve kalitenin önemi ön plana çıkartıldığından, altın takı sektörü canlılık kazanmış, örneğin 1992 yılında 1.804 kg civarında olan ziyet altın talebi 1995 yılında 13.657 kilograma ulaşmıştır.

Altın ithalatımızdaki artış ise, 1989 yılından sonra altın piyasasının serbestleşmesiyle birlikte o dönemde 80 ton civarında seyreden altın ithalatımız, 1989 – 1995 yılları arasında ortalama 113 tona ulaşmıştır. 1995 yılında 110 ton üretim yapan sektör, bunun % 10'unu doğrudan ihraç edebilmiş, 1994 yılında ise sektörümüz ihracatta 10. sıralara gelmiştir.

3 Mart 1993 tarihinde TPKK ile ilgili 32 Sayılı Karar'da değişiklik yapılmıştır. 32 Sayılı Karar'la birlikte altının fiyatının piyasa kuralları içinde serbestçe oluşmasına imkan tanınmış, işlenmemiş altın ithal ve ihracı da beyan usulüne bağlanmıştır. İşlenmemiş altın ihracından elde edilen gelirlerin Türkiye'ye getirilmesi zorunluluğu da kaldırılmış, MB'na ve altın ticareti ile yetkili bankalara işlenmemiş altın ithali için izin verilmiş, geçici altın ithali ile ilgili düzenlemeler kolaylaştırılmıştır. Alınan bütün bu kararlar, İAB'nın kurulmasına hazırlık niteliği taşımaktadır. İAB'nın kurulmasına kadar Kapalıçarşı Altın Piyasası'nda hazır altın işlemleri ( Spot Trading ), vadeli altın işlemleri ( Forward Trading ) ve de diğer zorunlu altın işlemleri düzenli bir şekilde sürdürülmüştür (Sağlam, 19?? : 68).

İstanbul Altın Borsası 26 Temmuz 1995 tarihinde resmen faaliyete geçmiştir. İstanbul Altın Borsası'nın kurulmasıyla birlikte altın bankacılığı konusunda da yasal düzenlemelere gidilmiştir. Tasarruf edilen altının mali sisteme kazandırılmasına yönelik kararlar alınmıştır. 1994 yılında 32 Sayılı Karar'da yapılan değişiklikle bankaların yanında yetkili müesseseler ve kıymetli maden aracı kurumlarına da altın ithal etme yetkisi verilmiştir. Yine aynı Karar'a dayalı olarak çıkartılan 95-32/13 sayılı Tebliğ ile altın depo hesaplarının esasları tespit edilmiş, yurtdışından altın kredisi sağlanarak yurtiçine kredi kullanılmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu tebliğ 2000 yılında 2000-32/25 sayılı Tebliğ ile yeniden düzenlenmiştir.

Altın, gümüş ve platin gibi değerli madenlerin TL/gr, \$/ons, ve Euro/ons bazında işlem gördüğü İAB bünyesinde nakit altın, gümüş, platin işlemleri ile standart dışı altın (hurda) işlemlerinin yapıldığı "Kıymetli Madenler Piyasası", vadeli işlemlerin yapıldığı "Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası" ve kıymetli maden ödünç işlemlerinin yapıldığı "Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası" bulunmaktadır.

Kıymetli Madenler Piyasası'nda işlemler, serbest piyasa koşulları altında, çok fiyat yöntemine göre üye temsilcilerinin verdikleri emirlerin, borsa eksperleri tarafından sisteme girilmesi ve emirlerin fiyat ve zaman önceliği kurallarına uygun olarak eşleşmesiyle gerçekleşmektedir. 2004 yılı sonunda yayınlanan istatistiklere göre bu piyasada 280.814 kg altın işlem görmüştür. 2000 yılından sonra yaşanan krizle beraber

bu piyasadaki işlem gören altın miktarı oldukça düşmüş olmakla beraber bu işlem miktarının 2000 yılı verilerine bakıldığında hala düşük olduğu görülür (bkz. : Tablo 11).

15.08.1997 tarihinde faaliyete geçirilen Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası ise, kuyumculuk sektörünün rekabet gücünü kısıtlayan önemli etkenlerden fiyat ve kur risklerinin minimize edilmesini sağlamak açısından yardımcı olmaktadır. Fiyat riski nedeniyle kuyumcularımız olumsuz fiyat hareketlerine karşılık olması gereken fiyatların üzerinde bir seviyeden fiyatlama yapmak zorunda kalmaktadırlar. Bu da uluslararası rekabet açısından olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu Piyasa ile alınacak pozisyonlar ile fiyat ve kur riskini kontrol etmek mümkün olmaktadır (İAB, 2004b: 20).

**Tablo 21 : Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası Özet Verileri (1997 - 2003)**

Yıl	İş Günü	Vade	Kontrat Miktarı	İşlem Sayısı	Toplam İşlem Değeri
2004	252	USD/ons	0	0	0.00
		TL/gr	0	0	0
2003	247	USD/ons	0	0	0.00
		TL/gr	0	0	0
2002	250	USD/ons	0	0	0.00
		TL/gr	0	0	0
2001	248	USD/ons	50	4	971,071.66
		TL/gr	0	0	0
2000	246	USD/ons	97	12	1,188,477.59
		TL/gr	70	5	774,198,332
1999	246	USD/ons	47	10	1,197,131.30
		TL/gr	0	0	0
1998	250	USD/ons	30	3	833,443.70
		TL/gr	0	0	0
1997	98	USD/ons	445	61	13,511,486.15
		TL/gr	0	0	0
<b>Toplam</b>		USD/ons	669	90	17,701,580.40
		TL/gr	70		

Kaynak : İAB (2004a)

Tablo 21 de görüldüğü gibi Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası'nda 2002 yılından bu yana işlem yapılmamaktadır.

Altına Dayalı Vadeli İşlemler Piyasası Türkiye'de uluslararası kurallara uygun ve piyasa riski elimine edilmiş bir ortamda yatırımcılara kolaylıklar sağlamıştır. Özellikle

sağlanan hedging imkanı kuyumculuk sektörü açısından oldukça önemli imkanlar sunmaktadır. Örneğin; mücevherat üreticisinin vadesi 3 ay olan bir sipariş aldığını varsayalım. Spot fiyat 400 \$ olarak 3 ay vadeli altın fiyatı da 410 \$ olsun. Bu durumda üretici alıcıya 410 \$ olarak fiyat verecek ve hemen vadeli piyasadan 3 ay vadeli 410 \$'dan altın alarak riskini “hedge” etmiş olacaktır. Fiyat riskine karşı koruma imkanı, kuyumculuk sektörümüzün dünya ölçeğinde rekabet gücümüzü artırmamıza yardımcı olacaktır.

Sektörün kısa ve uzun vadeli finansman ihtiyacının en uygun maliyetle karşılanabilmesi, girdi maliyetlerinden kaynaklanan sorunların giderilmesi amacıyla İAB tarafından 1999 yılında başlanan çalışmalar sonunda 23.03.2000 tarihinde Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası faaliyete geçirilmiştir. Böylece kıymetli madenlere dayalı ödünç işlemlerinin kurumsal bir yapı altında yapılması sağlanmıştır. Daha yeni bir piyasa olan Kıymetli Madenler Ödünç Piyasasında 2004 yılı sonu itibariyle toplam 100 kg işlem miktarıyla 5 işlem gerçekleşmiştir.

Ülkemizde altın bankacılığı faaliyetleri 22184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TPKK hakkındaki 32 Sayılı Karara ilişkin 1995-32/13 sayılı Tebliğ ile yasal bir çerçeveye kavuşmuş, 2000-32/25 sayılı Tebliğ ile de altın bankacılığı ile ilgili mevzuat bugünkü haline getirilmiştir. Söz konusu tebliğ ile bankalarca altın deposu hesabı açılmasına, altın kredisi kullandırılmasına ve Kıymetli Madenler Borsası üyelerince yurt dışından kıymetli madenler kredisi sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Yurtdışından ve yurtiçinden bankalar aracılığıyla bu piyasaya aktarılacak altınlar, standart bir teminat sistemi uygulanarak kuyumculuk sektörünün kullanımına sunulabilmektedir. Yurtdışındaki kuruluşlar da bu piyasa üyeleri üzerinden ülkemizde işlem yapabilmektedirler.

26.12.2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan altın, gümüş ve platin bonolarının kayda alınmasına ve ihraç işlemlerine ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu Tebliği ile İAB üyesi

bankalar tarafından ihraç edilebilecek kıymetli madenlere dayalı bonolar ile bunların ikincil piyasaya işlemleri düzenlenmiştir.

Ülkemizde altın bankacılığı faaliyetlerinin gelişmemesinin birkaç sebebi bulunmaktadır. Öncelikle halkımızın tasarruf veya yatırım amacıyla aldığı altın üzerinden kazanç sağlama yollarını yeterince bilmediğinden altın ile ilgili yatırım enstrümanları yaygınlaşmamıştır. Altın dışında alternatif yatırım araçlarının artması altına yatırımı cazip kılmamaktadır. Diğer bir neden de altınların standart hale getirilmesi işlemini yapması gereken bir rafinerinin uzun süre ülkemizde yapılandırılmamasıdır.

Kuyumculuk sektörümüzdeki vergi mevzuatından kaynaklanan sorunların uzun yıllardır çözülememesi, mükelleflerin vergiden kaçınmak amacıyla faaliyetleri başlangıcında sermaye yapılarını düşük gösterip faaliyetleri süresince altın alım satım işlemlerini yapmalarına, dolayısıyla kayıt dışı işlemlerin artmasına yol açmıştır. Kayıt dışı altın ticareti eğiliminin sonucunda da kuyumculuk sektöründeki firmaların İAB'ndan külçe altın talepleri azalmıştır. Altın sektöründe faaliyet gösteren firmalar, sermayelerinin vergilendirilmemesi amacıyla bankalar aracılığı ile altın kredisi kullanımına yönelmek istemektedirler. Yine döviz kredisi kullanarak kur artışları ile altın fiyatlarındaki artışlar arasında denge sağlama yoluna da gidebilmektedirler.

### **2.3. Türk Ekonomisinde Altınla İlgili Faaliyet Gösteren Kuruluşlar**

Ülkemizde altın ve kuyumculuk sektörü alanına faaliyet gösteren kuruluşlar son yıllarda artış göstermiştir. Uzun yıllar bu sektöre sadece Darphane ve T.C. Merkez Bankası hizmet etmiş, daha sonra sektöre 1991 yılında Dünya Altın Konseyi'nin İstanbul Şubesi girmiştir. 1995 yılında İstanbul Altın Borsası kurulmuştur. 1969 yılından beri faaliyet gösteren İstanbul Kuyumcular Odası, İstanbul Kuyumcu Esnaf ve Sanatkarları Odası olarak adını değiştirerek 1996 yılından beri faaliyetini sürdürmektedir. 2002 yılında ise İstanbul Altın Rafinerisi faaliyete geçmiştir. 2003 yılında İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri (İMMİB) sektör için çalışan kuruluşlar arasına katılmıştır. 2005

yılında ise Kuyumcukent Projesi tamamlanıp, kuyumculuk sektörümüz artık Kapalıçarşı' dan Kuyumcukent' ine geçiş yapacaktır.

### **2.3.1.Darphane**

Osmanlı İmparatorluğu zamanında imparatorluğun para ihtiyacını karşılamak için 1467 yılından bu yana faaliyet gösteren Darphane bugün Hazine Müsteşarlığı'na bağlı olarak faaliyetine devam etmektedir. Tedavül ve hatıra paraların, cumhuriyet altınlarının basımını, kıymetli madenlerin analiz ve ithalat – ihracatının düzenlenmesini yürütmektedir. Ayrıca, her türlü resmi damga ve mührün, madalya ve nişanın üretimi, pasaport, nüfus cüzdanı gibi kıymetli ve güvenli kağıdın imalatıyla da görevlidir (Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 :11).

234 Sayılı KHK'nin 2. maddesinin b ve d bentleri altınla ilgili olup, 2/b maddesi, Cumhuriyet altınlarının basımına yönelik olarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'ne görev veren düzenlemedir. Cumhuriyet altınlarının basımını ve özelliklerini 1738 Sayılı TBMM kararı düzenlemektedir (Erol, 2003a).

234 sayılı KHK ile Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'nün görevleri şöyledir; İlgili yasalar uyarınca madeni paraları, hatıra paralarını ve Cumhuriyet altınlarını basmak, resmi mühürleri ve soğuk damgaları üretmek, damga pullarını, harç pullarını, pasaportları, nüfus cüzdanlarını, uluslararası aile cüzdanını, çeşitli değerli kağıtları basmak, kıymetli maden ve taşlardan yapılan ürünleri ithalat ve ihracatını düzenlemek ve analizini yapmaktır (Erol, 2003b).

İşlenmiş veya işlenmemiş kıymetli maden ve taşların geçici ithali ile işlendikten sonra mamul veya yarı mamul kıymetli eşya ve taş halinde ihracında, kıymetli eşya yapımında kullanılmak üzere gelen işlenmiş veya işlenmemiş kıymetli maden ve taşlar ilgililerin talebi üzerine gümrük idareleri tarafından yalnızca Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü veya emrine teslim edilir. Bu şekilde yapılan geçici ithalde, ekspertize, ihraç izin belgesi ve ihracat işlemine, ihracat karşılığı gelen kıymetli maden



ve taşların teslimine, geçici ithale, fire ve işçilik bedelleri ile sair hususlara ilişkin ve ayrıntılar Müsteşarlığın uygun görüşü alınarak Darphane tarafından belirlenir (Erol, 2003b).

Ziynet ve süs eşyası dışındaki işlenmiş altının geçici ihracı gümrük idarelerine başvurulmak suretiyle gerçekleştirilir. Ziynet ve süs eşyası dışındaki işlenmiş altının geçici ihracı karşılığında işlenmemiş altın ithal talepleri, geçici ihracat yapılan yurt dışındaki ilgili rafineri veya kuruluşun belgesine istinaden gümrük idarelerince sonuçlandırılır (a.g.e.).

Döner sermayeli bir kuruluş olan Darphane son yıllarda özellikle hatıra ürünlerde ürün çeşitliliğine giderek, hazineye 2000 yılında yaklaşık 2 trilyon lira, 2001 de 3,9 trilyon lira, 2002’de ise 5,2 trilyon lira katkı sağlamıştır. Birçok ürünün dünya patentini alan kurum 1999’da 360 milyar olan karını, 2003’te 13,4 trilyona çıkarmıştır (Darphane Yeni Lira’ya Hazırlanıyor, 2004:79).

Darphanenin Cumhuriyet altını üretimi her geçen yıl artarak devam etmektedir. 2001 yılında 28 ton olan üretimimiz, 2002’de 32 tona, 2003’te ise 51 tona çıkmıştır. 2003 yılında önemli bir talep artışı olmuştur (a.g.e.:80).

### **2.3.2. İstanbul Altın Borsası**

1995 yılında kurulan İAB, altın sektöründeki yeniden yapılanma ve altın piyasasının kurumsallaşması çalışmalarına ve altına dayalı yeni araçların geliştirilmesi yönündeki planlarına paralel olarak Türkiye’de altın sektörünün Kapalıçarşı Piyasası’nın ötesine geçerek örgütlü bir yapıya kavuşmasının yolunu açmıştır. 1996 yılında altına dayalı yatırım araçları kapsamında altın yatırım fonları, 1997 yılında da Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası’nı açarak altına dayalı vadeli işlemleri piyasanın kullanımına sunmuştur.

1 Ekim 1999 tarihinde faaliyete geçirilen Standart Dışı Altın İşlemleri Piyasası ile İAB bünyesindeki piyasaların ürün çeşitliliğinin artırılıp daha etkin çalışabilmesi, Borsa ile ülkemiz sanayi sektörü arasında yarattığı istihdam ve katma değer açısından önemli bir paya sahip kuyumculuk sektörünün entegrasyonunun sağlanabilmesi, halkın elindeki atıl kıymetli madenlerin daha iyi değerlendirilmesi ve ülke ekonomisine kazandırılması amacıyla Borsa bünyesinde, kıymetli madenler piyasalarında hurda altın olarak tanımlanmakta olan standart dışı altınların işlem görmesi amaçlanmıştır (Kaplan, 2003 : 57).

İAB Kıymetli Madenler Borsası Konumuna gelebilmek için tekrar bir yeniden yapılanma sürecine girerek 24 Mart 2000 tarihinde de Kıymetli Madenler Ödünç Piyasasını kurmuş, Borsa'da altının yanı sıra gümüş ve platin de işlem görmeye başlamıştır.

İstanbul Altın Borsası'nın halen 18 banka, 22 yetkili kurum, 8 kıymetli maden aracı kurumu, 1 yurtdışında yerleşik kişi ve kuruluş, 1 kıymetli maden üretim ve pazarlama faaliyetlerinde bulunan kuruluş, 1 kıymetli maden rafinerisi ve 3 İstanbul Menkul Kıymetler Borsası aracı kuruluşları olmak üzere toplam 54 üyesi bulunmaktadır. Dünyanın hiçbir borsasında birarada bulunmayan üç piyasayı bünyesinde barındıran İAB'nin çalışmalarına başladığı pek çok proje de hayata geçmek için gün saymaktadır. Bunların başında kuyumculuk sektöründe yoğun biçimde kullanılan kıymetli taşların örgütlü bir piyasa çatısı altında alım satımının sağlanarak ülkeye kayıt dışı girişin engellenmesi ve kıymetli taş ticaretinde oluşan katma değer artırılması amacıyla bir "Kıymetli Taş Piyasası"nın oluşturulması ve piyasaya şu anda olduğundan daha hızlı ve daha doğru referans bilgisi sunulması ve döviz fiyatının daha şeffaf bir şekilde oluşmasını sağlamak üzere bir "Efektif ve Arbitraj Piyasası" kurulması gelmektedir(Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 :12).

### **2.3.3 İstanbul Kuyumcular Odası**

İstanbul Kuyumcular Odası, 1969 yılında Dernekler Kanunu'na göre kurulmuş olup, 1971 yılında 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu'na intibakı sağlanmıştır. İlk

unvanı İstanbul Turistik El Sanatları İmalcileri ve Kuyumcu Sanatkarları Derneği iken, 507 Sayılı kanuna 3741 sayılı kanunla eklenen 10.maddeyle “dernek” deyimini “oda” olarak değişmiştir. Odanın unvanı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’ndan alınan ön izni müteakip 24.03.1996 tarihinde yapılan Genel Kurul’da İstanbul Kuyumcu Esnaf ve Sanatkarları Odası olarak değiştirilmiştir.

1971 yılında kurulan İstanbul Kuyumcular Odası, İstanbul ili sınırları içerisinde 10 bini aşkın üyeye hizmet veren bir meslek örgütüdür. İKO üyeleri, sadekarlar, mihlayıcılar, kakmacılar, kalemkarlar, yaldızcılar, minciler gibi sanatkarların yanı sıra, 2-3 kişilik atölyelerden, yüzlerce kişinin çalıştığı fabrikalara kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. İKO, sektörün temsil edilmesi misyonunu İstanbul ili ile sınırlı tutmamakta, Türk Kuyumculuk Sektörünü ulusal ve uluslararası platformda temsil etmektedir.

Kuruluş amacı, esnaf ve sanatkarlardan oluşan üyelerinin ortak ihtiyaçlarına cevap vermek, çalışmalarını kolaylaştırmak, mesleğin gelişmesini sağlamak, üyelerinin birbiriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak meslek disiplin ve ahlakını korumaktır. Üyelerine yeni pazarlar bulmak, ihracat yönlendirmek, yurtiçi ve yurtdışı fuarlara katılımını teşvik etmektir.

#### **2.4.4. Dünya Altın Konseyi**

Merkezi Londra’da bulunan Dünya Altın Konseyi 1987 yılında dünyanın en büyük altın üreticisi firmaları tarafından kurulmuş kâr amacı gütmeyen bir dernektir. Üyeleri içinde altın üreticileri bulunduğu gibi aynı zamanda tüketiciler yatırımcılar sanayiciler tüccarlar ve resmi kurumlar da bulunmaktadır (Kaplan, 2003 :59). 22 ülkede ofisi bulunan Konseyin temel faaliyet alanları arasında mücevher, yatırım ve sanayi kollarında altın kullanımını teşvik etmek gelmektedir.

Dünyadaki altının 3/4’ünün takı üretiminde kullanılmak üzere çıkarıldığı düşünülürse, Konsey’in milyonlarca dolar tutan promosyon ve geliştirme harcamalarını büyük oranda altın takı talebini arttırmaya yönelik kullandığı görülmektedir.

Temel amacı altına ve altın ürünlerine olan talebin artışını sağlamak olmakla beraber Dünya Altın Konseyinin amaçları şöyle sıralanabilir:

- Mücevher, yatırım aracı ve sanayi girdisi olarak altın kullanımını yaygınlaştırmak,
- Altın standardını ve kalitesini belli bir seviyeye getirmek,
- Ziynet altın yatırımcılarına konuyla ilgili teknik bilgi aktarmak, bu alanda yenilikleri teşvik etmek,
- Altına dayalı yeni yatırım araçları geliştirmek,
- Banka, sigorta şirketleri, emekli sandıkları, yatırım ortaklıkları, yatırım fonları gibi kurumsal yatırım kuruluşlarının portföylerine altını almaları yönünde girişimlerde bulunmak,
- Mücevher işletmeciliğinde yeni tasarım çalışmalarını desteklemek, Altın sektörünün gelişmesi yönünde çalışmalarda bulunmak,
- Üye ülkelerin altınla ilgili istatistiksel bilgileri hakkında çalışmalar yapmak (Subaşı, 1997:198).

Türkiye temsilciliğini 1991 yılında İstanbul’da açan Dünya Altın Konseyi, Türk altın piyasasındaki gelişmeleri desteklemek ve olumlu yönde ilerlemesini sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. 1991 yılından itibaren takı üretim teknolojisi konusunda danışmanlık hizmeti veren Konsey, konuyla ilgili yayınlar hazırlamakta, seminerler düzenlemektedir. Konsey kısa zamanda mücevher imalatçılarıyla ortaklaşa çalışmalar yaparak yaptığı reklam ve kampanyalarla Türkiye’de altın mücevher satışlarında artış göstermesini sağlamıştır.

Konsey 1980’lerin başında altın fiyatlarının 800\$/ons gibi rekor bir düzeyde artması ve buna bağlı olarak da ağır altın takıların modasının geçmesiyle “Trend Book” adı altında her ülke için kendine özgü tasarım kitapları ortaya çıkarmaya başlamıştır. O süreç içerisinde takıların ağırlıkları ve hacimleri yeniden değerlendirilmeye başlanmış, tasarıma verilen önem artmıştır. Bunun sonucunda da Konsey takı tasarımına yaratıcı bir pazarlama aracı olarak “Trend Book” ları oluşturmaya başlamıştır (Dünya Altın Konseyi, 1996 :4).

Dünya Altın Konseyi'nin Türkiye'de faaliyet göstermesi ile, altın sektörünün Türkiye'deki gelişme trendi hızlanmıştır. Konsey, Türkiye'de altın ve altın ürünleri üstündeki vergilerin azaltılması, altın mücevher işletmeciliğinde kalite ve tasarımın iyileşmesi, tüketicilerin altına ilgisinin artırılması pazarlama, strateji ve kanallarının geliştirilmesi yönünde çalışmalarına devam etmektedir (Subaşı, 1997:200).

### **2.3.5.İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri**

İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri (İMMİB), Türkiye'de kıymetli metal ve mücevherci eşyaları ihracatına destek veren, ihracatçıların yurtdışında daha çok pazara ulaşması ve bu pazarlardan daha fazla pay alması için çok önemli çalışmalara imza atan en temel örgütlerden biridir (Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 : 15).

2003 yılı Temmuz ayında kurulmuş olan İMMİB, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı kuruluşu olarak faaliyete geçmiştir. 600 üyesi bulunan birlik, üyelerinin menfaatlerini korumak ve değerli maden ve mücevherat ihracatımızı arttırarak sektörün yeni pazarlara ulaşmasını sağlamak amacıyla ihracatçılarımıza yardımcı olmayı hedeflemiştir (İMMİB, 2004c ).

İMMİB'nin başlıca amaçları şunlardır:

- İhracatı arttırmak,
- Uluslararası alanda sektörün daha iyi tanıtılmasını sağlamak,
- İhracatçıların mesleki ilişki ve faaliyetlerini düzenlemek,
- İhracatla ilgili her türlü soruna çözüm bulmak amacıyla girişimlerde bulunmak,
- Üye firmaların ihracat faaliyetlerine rehberlik yapmak.

İMMİB, üyelerinin ihracatlarındaki onay işlemlerinin yapılması ve istatistiklerinin tutulmasının dışında, yurtdışından gelen ithal taleplerini ilgili üretici ve ihracatçı üyelerine yönlendirmekte ve ayrıca Türk ihraç ürünlerinin dünya pazarlarında tanıtılması için yurtdışı uluslararası fuarlara ulusal katılımları düzenleyip bireysel katılımlara da destek vermektedir (a.g.e.).

İhracatçılar için çalışan İMMİB, sektörün uluslararası alanda daha iyi tanıtılması için çabalarını her geçen yıl daha fazla artırıyor. Bu çerçevede uluslararası sektörel fuarların en önemlilerinden biri olan "JA International Jewelry Show 2002" ye Türkiye'nin katılımını İMMİB organize etmiştir. İMMİB, yürüttüğü tanıtım faaliyetlerinin yanı sıra hukuki anlamda da ihracatçılara çok önemli bir destek sağlamaktadır. Rekabet ihtiyacı limitinin aşılması nedeniyle ABD tarafından ülkemizden yapılan ithalatta GSP (General System of Preferences) uygulamasından yararlandırılmamaya başlayan ve yüzde 5.8 ilave vergiye tabi ürünler arasında yer alan Türkiye'nin altından mamul mücevherat ihracatının, sınırlandırmadan muaf tutulması ve GSP'den tekrar yararlandırılmasına yönelik yeni bir başvuru yapılması için İMMİB, ABD'de yerleşik bir avukatlık firmasını görevlendirmiştir. Firma aracılığıyla ABD Ticaret Temsilciliği'ne başvuruda bulunan İMMİB, Uluslararası Ticaret Komisyonu'nda müdahil olarak sektörün savunmasını üstlenmiştir. ABD'nin Türkiye'nin altından mamul ürünler ihracatı içindeki payının yüzde 50'ye yaklaşması ve bu pazardan elde edilecek bir vergi avantajının ülke ihracatına çok ciddi katkısı olacağına inanan İMMİB, kararın olumlu olmasını beklemektedir (Turkishtime Sectors Dergisi, 2003 :16).

**Tablo 22 : 2002 – 2003 Yılları Değerli Maden ve Mücevherat İhracatı**

<b>Değerli Maden ve Mücevherat İhracatı İstatistikleri</b>			
<b>Yıllar</b>	<b>Değerli Maden ve Mücevherat İhracatı</b>	<b>Değişim</b>	<b>Değerli Maden ihracatının Türkiye toplam ihracatı içindeki payı (%)</b>
	<b>(\$)</b>	<b>(%)</b>	
2002	595.410.000	.	1,65
2003	787.055.000	32,18	1,68
2004	929.169.083	17,95	1.48

Kaynak: İMMİB (2004b)

### **2.3.6 İstanbul Altın Rafinerisi**

İstanbul Altın Borsası'nın ekonomiye uluslararası niteliklere haiz modern bir altın rafinerisi kazandırmak amacıyla başlattığı hazırlık çalışmaları sonucunda T.C. Hazine Müsteşarlığı'nın ve İAB' nin desteğiyle 5 milyar TL sermaye ile tüzel kişilik olarak kurulmuştur (Yılmaz,2002 : 61).

Dünyanın her yerinden özellikle Türk Cumhuriyetlerinde üretilen altınlar ve yastık altındaki altınların İstanbul'da rafine edilmesi, bunların İAB'nda işlem görmesi ve İAB'nın uluslararası gücünü arttırmak amaçlanmıştır. Yastık altındaki altınlar ekonomiye kazandırılmak isteniyordu, ancak yastık altındaki altın hurda şeklinde idi. Bunun sonucunda ülkenin uluslararası altın rafinerisi ihtiyacı olduğu ortaya çıkmış oldu. İAR'in kurulması ile yastık altındaki altının statik enerjisinin dinamik enerjiye dönüşme süreci başlatıldı. Bu esnada 30 yıllık altın ticareti tecrübesi olan Halaç ailesi fertleri büyüme ihtiyacı duyduğu 1995 yılında İstanbul'da Halaç Kuyumculuk Limited Şirketini kurarak altın rafinesi işine başladı. Zamanla ulusal piyasada pazar ve teknoloji açısından söz sahibi olmuş, 2002 yılının başında büyümek ve uluslararası olabilmek amacı ile İAR ile birleşme kararı almıştır. Halaç ve İAR, Halaç rafinerisinin mevcut üretim ve pazarlama tesislerinin çatısı altında birleşmiş, birleşme ile birlikte Halaç Rafineri İAR hisselerinin çoğunluğunu alarak İAR adı altında faaliyetlerine devam etme kararı almıştır (İAR, 2004).

İ.A.R'nin kuruluş amaçları şöyledir:

1. Kıymetli Maden Borsalarında işlem görebilecek her çeşit kıymetli madeni (özellikle altın, gümüş ve platin) cevher veya hurda halinde iken eritip, saflaştırmak ve yeniden dökümünü yaparak uluslararası standartta ayar ve saflık ölçüsüne sahip külçe, bar veya madalya, harta parası haline getirerek ve gereken ayar ölçümlerini yapmak,
2. Yukarıdaki işlemleri yapmak amacıyla Kıymetli Maden Borsalarında işlem görebilecek her çeşit madeni satın almak, ithal etmek, depolamak,
3. Yurt içinde veya dışında altın rafinerisi ile ilgili tesisler kurmak veya satın almak, satmak,
4. Özellikle altın, gümüş ve platin olmak üzere her çeşit kıymetli madenin 1. maddede belirtilen işlemi görmesinden sonra elde edilen ürünleri korumak, ihraç etmek veya satmak,
5. Faaliyetleri ile ilgili konularda sözleşmeler ve hukuki işlemler yapmak, hak ve alacakları iktisap edip borçları ilzam etmek,
6. Yukarıda belirtilen hususları gerçekleştirmek amacıyla her türlü girişim ve işlemleri yerine getirmek, ticari ve sınai faaliyette bulunmak,

7. Yurt içinde veya dışında faaliyet alanı ile ilgili iştirakler kurmak, ortak olmak, iştirak hisseleri alıp satmak, yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişileri şirkete ortak etmek,
8. Faaliyetleri ile ilgili konularda ithalat ve ihracat yapmak (Aslan, 1999 :83-84).

### **2.3.7 Kuyumcukent**

400 yıllık geçmişi olan Kapalıçarşı etrafındaki kuyumcu atölyeleri ile Osmanlı döneminden bu yana Türkiye'nin kuyumculuk merkezi olmaya halen devam etmektedir. Dünyanın en büyük altın ve mücevherat kompleksi olarak gösterilen, 150 milyon dolara malolan Kuyumcukent projesinin 2005 yılı ortasında faaliyete geçmesi beklenmektedir. Böylece, imalatçı, perakendeci, toptancı ve ihracatçıdan oluşan 2 binden fazla işyeri aynı çatı altında toplanmış olacak.

Türk kuyumculuk sektörü, ihracat çitasını yukarı çekecek olan Kuyumcukent projesiyle dünyada bir kez daha adından söz ettirmeye hazırlanmaktadır. İstanbul Yenibosna' da dünyanın en büyük entegre altın ve mücevher üretim merkezi olacak olan Kuyumcukent, 1329'u atölye bloğu ve 781 bölümlük mağaza bloğundan oluşuyor. Merkezde 1600 sektör mensubu yer almak için şimdiye kadar başvuru yapmış durumdadır. 310 bin metrekare alanda kurulacak olan kompleksin altın, mücevherat sanayi ve ticaret merkezi olmasının yanı sıra, binlerce kuyumcu, esnaf ve sanatkar ile kuyumcu yan sanayii ve hizmet kuruluşlarını bir araya getirecektir (Akin, 2004a).

### **2.4. Türkiye'de Kuyumculuk Sektörü**

Türk ekonomisinde kuyumculuk sektörünün payı çok önemlidir. Son yıllarda gösterdiği performansla, ihracatta Dünya ikincisi konumuna yerleşmiş ve birincilik için çalışmakta olan bu sektörümüz, bu başarıyı kolaylıkla elde etmemiştir. Ana hammaddesini halen dışardan ithal etmek zorunda olmasına rağmen, kuyumculuk sektörümüz uluslararası pazarlarda önemli bir yer edinmeyi başarmıştır.



#### **2.4.1. Kuyumculuk Sektörünün Türk Ekonomisindeki Yeri ve Tarihsel Gelişimi**

Değerli madenler ve taşlar, insanlık tarihi boyunca kimi zaman güzellik, kimi zaman zenginliğin ve asaletin simgesi olarak işlenmiş ve kullanılmıştır. Uzmanlar kuyumculuğun Mezopotamya'da, Mısır'da ve Anadolu'da M.Ö. 4000 yılının sonlarına doğru başladığını belirtmişlerdir.

Anadolu, dünya tarihinde hem ilk altın takıların üretildiği, hem de ilk altın paraların basıldığı ve kullanıldığı yer olarak bilinir. 5000 yıl boyunca Anadolu'da yaşamış olan Hitit, Asur, Urartu, Frigya, Lidya, İonya, Pers, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı uygarlıklarının ürettiği ve kullandığı altın takıları müzelerimizde görmekteyiz (Atasay Kuyumculuk A.Ş, 2004 : 4).

Hititler döneminden günümüze kuyumculuk örneği olarak gösterilebilecek çok az örnek bulunmuş olmakla birlikte, Hititlerden sonra Anadolu'da kurulan Urartu Uygarlığı'ndan kuyumculuk ile ilgili, granülasyon, döküm ve kabartma teknikleri uyguladıklarını gösteren örnekler bulunmaktadır.

MÖ 1200'lerde Ege göçleriyle Anadolu'ya gelen Frigler, altını kullandıkları maden sanatlarında ileriye götürmüş uygarlıklardandır. Frigler yıkıldıktan sonra kurulan Lidya Uygarlığı'nın kuyumculukta ne kadar usta oldukları Karun hazinelerinden anlaşılmaktadır. Lidyalılar mineleme, telkâri, granülasyon tekniklerini kullanarak, özellikle hayvan başları, güneş ve ay motiflerini kullanmışlardır (a.g.e.:12).

Büyük İskender'in kurduğu Helen Uygarlığı'nda ise takılar heykel gibi tasarlanmıştır. Defne ve meşe yaprakları ile süslü altınlar ön plandadır. Bu dönemde süs taşlarında kullanım da artmıştır. Helenistik dönemden sonra bin yıl süren Bizans İmparatorluğu döneminde ise, İmparatorluğun merkezi olan İstanbul bin yıllık süre döneminde, mimari, plastik sanatlar, mozaik, fresk, kuyumculuk ve diğer sanatların merkezi olmuştur. Hz. İsa ve Hıristiyanlığı simgeleyen semboller kuyumculuk üzerinde de belirleyici olmuştur (a.g.e.:14).

Büyük Selçuklu Devleti'nden önce Türklerde altın tas, ibrik, maşrapa gibi eserlerin, yüzük, bilezik, küpe, gerdanlık gibi ziynet eşyalarının yapımında kullanılmıştır. Oğuz Beyleri'nin kullandığı miğferlerde altın kullanılmıştır. Aynı zamanda Oğuz Beyleri'nin sembolü olarak yapılan mızrakların uç kısmı som altından yapılmıştır (Kaplan, 2003 :17).

Büyük Selçuklu Devleti devri süresinde altın kullanımı sınırlı olmuştur. Altın ve gümüşün sadece ziynet eşyalarının yapımında ve kakma tekniğinde kullanılması, Kuran-ı Kerim ve hadislerde belirtilen değerli madenlerle ilgili yasaklarla beraber XI.yüzyıl'da ortaya çıkan altın ve gümüş kıtlığına bağlanmaktadır.

Selçuklularda da diğer devletlerde olduğu gibi para bastırmak hakimiyet alameti olmuştur. XII. ve XIV. yüzyıllara ait tarihi kaynaklarda, Selçuklu devrinden Anadolu'da değerli madenlerden yapılmış eserlerin kullanıldığından bahsedilmektedir. Örneğin, XIII. Yüzyıl tarihçisi İbn-i Bibi, Selçuklu Tarihi adlı eserinde İzzeddin Keykavus'un (1211-1219) düğününde altın ve gümüş tabaklardan yemek yenildiğine değinmiştir (Kaplan, 2003 :19-20).

Osmanlılara gelinceye kadar her türlü maden ve süsleme teknikleri denenmiş, çeşitli formlar geliştirilmiş, Osmanlılara hazır bir maden sanatı miras kalmıştır.

Osmanlı Enderun Hazinesi'nden günümüze kalan eserlerin büyük çoğunluğu XVI. Ve XIX. Yüzyıllar arası eserlerdir. Koleksiyonda bulunan biçim ve motifler ile kuyum işçiliğinin daha sade ve ölçülü olduğu, altın, gümüş, sedef gibi malzemelerin üzeri genellikle doğal halinde ya da bombeli kesimli yakut ve firuzelerle süslenmiş, altın kakma, kabartma ve oyma tekniklerinde rumi, hatayi, kıvrım dal, çin bulutu gibi motiflerle bezendiği görülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar Anadolu'da her türlü değerli maden değişik tekniklerle kullanılmaya çalışılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun gücü artarken kuyumculuk zanaatının da önemi giderek artmıştır. Osmanlı'da kuyumculuk sanatı, silahlar, gündelik eşyalar, ziynet eşyaları ve mimarlıkta uygulanmaktaydı. Özellikle cami gibi dini yapıların iç süslemelerinde kuyumcular görev almaktaydı

1980 öncesi dönemde Türkiye’de mücevherat sektörü örgütsüz bir piyasa halindeydi. İthalat normal yollardan yapılamadığından kıymetli taş kaçakçılığının artmasına neden olmuştur. Bazen gerçekteki varlıklarından daha az döviz beyan edip gayri resmi olarak döviz piyasasından yararlanmaya çalışılmıştır.

Dış ticaret kısıtlamalarının ve kambiyo kontrollerinin kaldırılması ile 1988’de döviz büfelerinin 1989’da da altın mücevher ihracatı için yetkili müesseselerin kurulması ile bu konuda iyileşme olmuştur. 1980’li yıllarda Suudi Arabistan mücevher ithalatına gümrük tarifesi koymuş, Türkiye’nin Orta Doğu’ya mücevher ihracatında da bir düşüş yaşanmıştır. Böylece Türkiye’deki kuyumcularımız batı piyasalarına yönelmek zorunda kalmışlardır.

1990’lı yıllarda kuyumculuk sektöründe bir ihracat patlaması yaşanmış ve buna bağlı olarak sektörün büyüme hızı artmıştır. Sektörün gelişimi hız kazanmış, bir yandan imalatta kapasiteyi arttırmak amacıyla teknolojik açıdan yeniliğe gidilmiş, diğer yandan yurtiçi ve yurtdışı pazarlarda söz sahibi olabilmek için takı dizaynına önem verilerek bu alanda eğitim kurumları açılmıştır (Kaplan, 2003 :33).

İAB’nın 1995 yılında faaliyete geçmesinden sonra bir yandan kuyumculuk sektörünün hammadde ihtiyacının uluslararası fiyatlardan karşılanması sağlanmış, diğer yandan altına dayalı finansal enstrümanlar Türk finans sektörüne kazandırılmış, altın bankacılığı geliştirilmeye çalışılmış, kuyumculuk sektörüne kredi imkanlarından yararlanma kolaylığı tanınmıştır (a.g.e.: 33 ).

Şu an ihracatta Dünya ikincisi konumuna gelen ülkemiz kuyumculuk sektörü, ihracatını her yıl arttırarak birinciliğe doğru ilerlemektedir. Türk üreticilerin tasarımları büyük ilgi görmeye başlamıştır. Baş rakibimiz olan İtalya, uluslararası pazarda her yıl % 30 küçülmeye başlamış, ülkemiz kuyumculuk sektörü pazarı ise her yıl % 20 büyümektedir. Buna da 5 bin yıllık tarihi mirasımız ve kültürel zenginliklerimiz önemli etki etmektedir. Sektör artık taklit ürünlerle bir yere gelemeyeceğinin farkına varmıştır.

## 2.4.2. Kuyumculuk Sektöründe Kullanılan Ölçü Birimleri

Kuyumcu muhasebeciliğinde ölçü birimlerini bilmeden hesaplama yapmak mümkün değildir. Aşağıda kuyumculuk sektöründe kullanılan ölçüler açıklanmıştır.

**Gram** : Kilogramın binde birine denir. 1 gram 10 desigram, 100 santigram, 1.000 miligram ve 1.000.000 mega grama isabet etmektedir. Kuyumcular santigram yerine santim demektedirler.

**Libre** : İngiliz ağırlık ölçüsü birimi olup paund diye kullanılması yaygındır. İki tür libre ölçüsü vardır. Birincisi, adi libre olup yaklaşık 453,6 gram gelmektedir. Eşyaların ölçülmesinde kullanılır. Adi librenin ast katları şöyledir:

Once ( Oz ) = 1/16 libre = 28,35 gr.

$$= 453,6 \times ( 1/16 ) = 28,35 \text{ gr}$$

Dram ( dr ) = 1/16 oz = 1,77 gr.

Bir de troy libresi vardır. Bu da yaklaşık 373,24 gram olup değerli madenlerin ağırlık birimi olarak kullanılır. Troy Libresinin de ast katları şöyledir:

Oncetroy ( ozt ) = 1/12 Troy Libresi = 31,103 gr.

Pennyweight ( pwt ) = 1/20 ozt = 1,555 gr.

Grain ( Gn ) = 1/24 pwt = 0,065 gr.

Kuyumcu piyasasında kullanılan ölçü birimi ise Oncetroy olup ons diye kullanılmaktadır. 1 kg has altın ( 1.000 gr / 31,103 ) = 32,15 troy ons olmaktadır.

**Karat ( Kırat )** : Kıymetli taşların ölçü birimi olarak kırat ölçü birimi kullanılmaktadır. Aslı Yunanca olup, boynuz anlamına gelmektedir. Dört tane keçi boynuzu çekirdeği ağırlığı kadardır.

24 karat = 1 miskal

5 karat = 1 gr.

**Miskal** : Genellikle inci ağırlığı ölçümünde kullanılan bir ölçü birimidir.

1 miskal = 24 karat = 4,8 gr.

**Mikron** : Milimetrenin binde biri olup bir uzunluk ölçüsü birimidir. Ziyet eşyası üretiminde altının kalınlığını ölçme işi gibi benzeri işlerde kullanılır.

**Façeta** : Genellikle elmas veya pırlanta taşta bulunan geometrik şekillerin yüzey sayısıdır.

### **2.4.3. Türkiye’de Tedavülde Bulunan Altın Çeşitleri**

Ülkemiz altın piyasasında işlem gören altın çeşitleri oldukça fazla olup, aşağıda halkımız ve sektörde faaliyet gösteren firmalar tarafından en fazla kullanılan altın çeşitleri ve özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

#### **2.4.3.1.Külçe Altınlar**

Altın saflaştırıldıktan sonra piyasaya genellikle külçeler halinde sunulmaktadır. Borsalar ve bankalarda işlem gören altın külçeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Külçelerin üzerinde mutlaka bir seri numarası yazar, külçeyi imal eden kuruluşun amblemi ve her külçede kabul gören bir dökümcü veya ayar evi damgası bulunur. Tablo 23’te borsa ve bankalarda işlem gören altın külçe ağırlık ve ayar özellikleri gösterilmiştir.

#### **2.4.3.2 Darphane Basımı Altın Paralar**

Darphane Genel Müdürlüğü’nün bastığı meskuk ve ziyet altın çeşitleri ve özellikleri aşağıdaki gibidir.

**Tablo 23: Borsa ve Bankalarda İşlem Gören Altın Külçe Ağırlık ve Ayar Özellikleri**

Külçe Ağırlığı	Troy Once ( Ons ) Olarak Has Altın Miktarı		
	999,9	999,0	995,0
12,5 kg	401,850	401,487	399,875
1 kg	32,148	32,119	31,990
500 gr	16,074	16,059	15,995
250 gr	8,037	8,030	7,998
100 gr	3,220	3,220	3,210
50 gr	1,610	1,610	1,605
10 gr	0,322	0,322	0,321
5 gr	0,161	0,161	0,161
2 gr	0,064	0,064	0,064
1 gr	0,032	0,032	0,032

Kaynak : Bekar (1999, .22).

#### 2.4.3.2.1. Meskuk Altın

Meskuk altın, basılmış altın anlamındadır. Günümüzde Cumhuriyet Altın Sikkeleri ve Cumhuriyet Altın Paraları meskuk altın olarak basılmaya devam etmektedir. Ülkemizde altın lira basma işlemini Darphane yapmaktadır. Tablo 24’te Cumhuriyet ve ziynet altın liralardan gram ve ayarları gösterilmiştir.

1943 yılından itibaren Ata, Kapalı Ata, Ata Lira, Kalın Lira, Kalın Ata, Cumhuriyet, Kalın Cumhuriyet, Cumhuriyet Lirası ve Cumhuriyet Altını olarak adlandırılan meskuk altınların basımı Darphane tarafından yapılmaya başlanmıştır. Tablo 25’te de görüldüğü gibi meskuk altınlar içerisinde en çok talep edilen altın Cumhuriyet (100’lük) altındır.

**Tablo 24 : Darphane’nin ürettiği Meskuk Altın Standartları**

Cinsi	Normal Gram	Minimum gr.	Ayar
5 ( Beşlik)	36,08 gr.	36,008 gr.	22 (916,66)
2,5 ( iki buçukluk)	18,041 gr.	18,004 gr.	22
1 ( Lira )	7,216 gr.	7,202 gr.	22
½ (Yarım Lira )	3,608gr.	3,601 gr.	22
¼ ( Çeyrek Lira )	1,804 gr.	1,8 gr.	22

Kaynak : Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2004b)

**Tablo 25 : 2000-2004 Yılları Arasında Darphane Meskuk Altın Üretimi**

Yıllar	500'lük	250'lik	100'lük	50'lik	25'lik	Genel Toplam (Adet)
2000	6,690	1,080	260,303	32,482	342,720	643,275
2001	6,330	1,140	998,002	28,310	275,097	1,308,819
2002	7,710	1,320	636,528	28,906	315,945	990,409
2003	14,010	1,800	1,337,722	45,296	502,180	1,901,008
2004	15,300	2,220	1.373,793	43,210	485,520	1,920,043

**Kaynak:** Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2004c) internet sitesinden derlenmiştir.

Tablo 25 de görüldüğü gibi Darphane'nin meskuk altın üretimi 2001 ve 2003 yıllarında artış göstermektedir. Bunun da nedeni olarak 2001 ve 2003 yıllarında yaşanan ekonomik krizler gösterilebilir. Türk halkı kriz zamanlarında ellerindeki parayı dövizdeki dalgalanmalardan korktuğundan altına yatırmayı tercih etmektedir. 2004 yılında ise 50'lik ve 25'lik meskuk altınlar haricinde Darphanenin ürettiği altınlarda artış olduğu görülmektedir. Tablo 26 da da Darphane'nin 2004 yılı içinde ürettiği meskuk altınlar aylar itibariyle gösterilmiştir.

ABD'de 11 Eylül 2001'de meydana gelen terörist saldırılar sonrası yaşanan gelişmeler, Darphane'nin cumhuriyet altını üretimini arttırmıştır. Darphane verileri baz alınarak yapılan hesaplamalara göre, eylül ayında 350 bin 920 adet Ata Lira (meskuk) üretimi yapılmıştır. Bu rakam bir önceki yılın aynı ayıyla karşılaştırıldığında yüzde 630,3'lük artışı ifade ederken, 2000 yılı Eylül ayındaki Ata Lira üretimi sadece 48 bin 46 adet olmuştur (Zaman, 2001).

#### **2.4.3.2.2.Ziynet Altın**

Açık Cumhuriyet, ince Cumhuriyet, ziynet Cumhuriyet, Cumhuriyet ve bazı yörelerimizde Reşat altın olarak adlandırılan ziynet altınları 1938 yılından beri Darphane tarafından basılmaktadır. Tablo 27'de tedavülde olan ziynet altın ve özellikleri verilmiştir.

**Tablo 26: 2004 Yılında Üretilen Meskuk Altınlar**

AYLAR	500'lük	250'lik	100'lük	50'lik	25'lik	Genel Toplam (Adet)
Ocak	1,140	120	125,905	4,172	42,245	173,582
Şubat	1,290	120	178,800	4,172	49,385	233,767
Mart	1,290	180	174,330	4,768	61,880	242,448
Nisan	1,380	120	167,625	5,066	58,310	232,501
Mayıs	1,230	240	51,107	2,384	23,800	78,761
Haziran	990	240	24,585	2,086	22,015	49,916
Temmuz	1,530	300	41,124	5,364	57,120	105,438
Ağustos	1,080	120	30,545	3,278	41,650	76,673
Eylül	1,560	240	43,521	2,682	33,320	81,323
Ekim	690	60	39,634	894	17,255	58,533
Kasım	1,110	300	127,097	3,278	27,370	159,155
Aralık	2,010	180	369,520	5,066	51,170	427,946
<b>TOPLAM</b>	<b>15,300</b>	<b>2,220</b>	<b>1.373,793</b>	<b>43,210</b>	<b>485,520</b>	<b>1,920,043</b>

Kaynak : Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2004c)

**Tablo 27 : Darphane'nin ürettiği Ziyet Altın Standartları**

Cinsi	Normal Gram	Minimum gr.	Ayar
5 ( Beşlik)	35,08 gr.	34,94 gr.	22 (916,66)
2,5 ( iki buçukluk)	17,54 gr.	17,47 gr.	22
1 ( Lira )	7,016 gr.	6,998 gr.	22
½ (Yarım Lira )	3,508gr.	3,494 gr.	22
¼ ( Çeyrek Lira )	1,754 gr.	1,747 gr.	22

Kaynak : Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ( 2004b)

Tablo 28'de görüldüğü gibi Darphane'nin ziynet altın üretimi 2002 yılında oldukça düşüş göstermiştir. Darphanenin yayınladığı istatistikler aylar itibariyle incelendiğinde, Ata Lira üretimi 350 bin 920 adetten 159 bin 626 adete, ziynet altın üretimi de 637 bin 699 adetten 183 bin 184'e gerilemiştir. Ata Lira üretimindeki azalış yüzde 54.5, ziynet altındaki azalış da yüzde 71.3 olmuştur. 2001 yılının aralık ayında terörist saldırılarının



gerçekleştiği ve talebin doruğa çıktığı eylül ayına göre ağırlık bazında toplamda yüzde 61.6 azalış gerçekleşmiştir. Eylülde üretilen 4 ton 530.6 kiloluk cumhuriyet altına altına karşılık aralık ayında sadece 1 ton 741.5 kiloluk üretim yapılmıştır. Aynı dönemler itibariyle Ata Lira üretimi yüzde 58.3, ziynet altın üretimi ise yüzde 65.3 oranında düşmüştür.

**Tablo 28 : 2000-2004 Yılları Arasında Darphane Ziynet Altın Üretimi**

YIL	500'lük	250'lik	100'lük	50'lik	25'lik	Genel Toplam (Adet)
2000	1,023	183,210	901,170	1,203,530	8,505,840	10,794,773
2001	620	126,046	702,576	854,000	5,622,676	7,305,918
2002	7,710	1,320	636,528	28,906	315,945	990,409
2003	1,395	231,570	1,480,122	1,575,935	11,117,250	14,406,270
2004	1,798	232,624	1,516,995	1,713,490	10,511,520	13,976,427

**Kaynak:** Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (2004c) internet sitesinden derlenmiştir.

#### 2.4.3.3. Piyasada Talep Gören Osmanlı Altınları

Ülkemizde Osmanlı döneminde kullanılan altın paralar çeşit ve cinslerine göre talep görmektedir. Ülkemizde talep edilen Osmanlı altınları ise aşağıdaki gibidir.

- 22 Ayar Gerçek Reşat Altını
- Hamid Altını
- Ziynet Altın Reşat Çeşidi
- Aziz ve Mecit Liralar

#### 2.5.3.4. İstanbul Altın Rafinerisinin Ürettiği Altın Çeşitleri

Kilobarlar : 99.99%, 99.90% ve 99.50% saflıkta 1000gr ve İAR damgalı rafine edilmiş altınlar.

Granül altın: 99.99% saflıkta rafine edilmiş.

Çekili altın: 995 saflıkta haddelenmiş rafine edilmiş.

Large bar: 12.5kg civarı, 995 ve üstü saflıkta rafine edilmiş damgalı külçeler.

#### 2.4.3.5. Gram Altın

Yastık altındaki altınların ekonomiye tekrar kazandırılması amacıyla İAR tarafından uygulamaya konulan “Gram Altın Projesi” ile vatandaşların tasarruflarını altına yatırmalarını özendirme maksadıyla 1, 5, 10, 50 ve 100 gramdan oluşan 995 ya da 999.9 saflıkta, standart ağırlık ve standart saflıktaki küçük, işlenmemiş altın külçeleri hazırlandı.

Bankalara yatırılan gram altınlar; yine bankalardan gram altın olarak çekilebilecek, başka bankalara yatırılabilir, havale edilebilecek, paraya dönüştürülüp dövize, hazine bonosuna ya da repoya bir talimat ile çevrilebilecek ve inanılmaz bir hareket alanı bulacak. Gram altın uygulamasının kuyumculuk sektörüne de fırsatlar sunması beklenmektedir. Ülkemizde kadınların altınlarının yüzde 75’i, kullanmadıkları takılardan oluşmaktadır. Bu altınların yüzde 5 veya 10’u gram altına dönüştürülüp bankaya yatırıldığında bir hurda dönüşü olacaktır. Bunu da kuyumcu satın alacaktır ve hurdanın karşılığında gram altın verecektir. Böylece de kuyumculara yeni iş imkanları sağlanacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu sistem kuyumcuları riskten de koruyacaktır. Örneğin bir kuyumcu 2 milyarlık bir takı sattığı zaman risk almaktadır; çünkü eline Türk Lirası geçmekte ve altın fiyatı sürekli değişmektedir. Belirli bir meblağa ulaşıp Kapalıçarşı’daki toptancıdan külçe altın alana kadar kendini korumak amacıyla müşterilerinden döviz alarak riskini azaltmaya çalışmaktadır. O zaman da, kuyumcuların döviz alım satımı yasak olduğu için ağır cezalarla karşılaşmaktadırlar. Gram altınlar piyasada yaygınlaştığı zaman kuyumcuların riskten korunmasına çare olacağı düşünülmektedir.

#### 2.4.4. Kuyumculuk Sektöründe Faaliyet Gösteren Meslek Grupları

**Kuyumcu İmalatçısı :** Ya kendi sermayesi ile ya da sipariş üzerine altın ve zıynet eşyası üretimi yaparlar. Fason satış yaparlar.

**Perakendeci** : İşlenmiş ziynet altını almak isteyen perakendeci firma beraberinde getirdiği külçe veya hurda altını, imalatçıya vererek işçilik ücreti ödemek sureti ile mamul hale getirir, uzun imalat süresi gerektiren işlerde ise istediği mamul altını hazır bulunduğu toptancı kuyumcudan atölyede işletir gibi verdiği külçe veya hurda karşılığı has tutarı kadar alır ve atölyeye ödediği işçilik ücretinin bir miktar fazlasını toptancıya öder.

**Kuyumcu Toptancısı** : Toptan kuyumcular, perakende kuyumcuların getirdikleri külçe veya hurda altınları imalatçıya verip bir ücret karşılığı mamul ziynet eşyası haline getirmekte ve bu hizmetleri karşılığı imalatçıya ödedikleri ücret üzerine aracılıktan doğan karı ekleyerek kazanç sağlamaktadırlar (Bekar, 1999:15.). Sermayeleri olan altını imalatçıya verip imalat yaptırırlar, sonra da bu malları mağazalara satarlar. Toptancılar bir bakıma fason aracılığı görevi yaparlar.

**Kuyumcu Mağazaları** : Sermaye olarak koydukları altınları ya atölyede ya da toptancıya vererek ziynet eşyası yaptırırlar. Mamul malı da borsa bedeli ile fiyatlandırır. Üretim aşamasında ödedikleri işçilik bedelleri üzerine kar payı ekleyip satarlar. Ayrıca tüketicilerden kendilerine satılan hurda altınları da tamir işleminden geçirerek veya geçirmeden tekrar satışa sunarlar.

Aşağıda kuyumculuk sektörüyle ilgili meslek grupları hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

**Bozmacı** : Modası geçen mücevherat eşyalarını söküp maden ve taşlarını ayrı ayrı satan kişilerdir.

**Cilacı** : Kuyumcuların yaptığı takıları parlatmak amacı ile cilalayan kimselere denir.

**Yaldızcı** : Cilacının yapamayacağı kadar ince temizleme işlemlerini yapan kişiye denir.

**Çakmacı** : Çelik ve bakır zemine altın ve gümüşten motif işleyenlere denir.

**Foyacı** : Elmas taşlı bir mamulde, elmasın iyi parlaması için alt kısmına foya koyanlara denir.

**Kakmacı** : Gümüşte kaplama veya kabartma yapıp şekil veren ve çelik kalemlerle motif işleyen kimselerdir.

**Hamatçı – Kalıpcı** : Hurda altını ayrıştıranlara denir.

**Kalıcı** : Altın ve gümüşü eriterek altın ayarlayanlardır.

**Döğmeci** : Elde yapılan gümüş ve bakır eşyaları tokmakla döverek şekil verenlerdir.

**Kalemkar** : Altın veya gümüşe çelik kalemlerle ve çekiçle işlem yapanlardır.( Alyans içine isim yazdıranlar)

**Mıhlayıcı** : Altın ve altından mamul ziynet eşyalarına yuva açıp kıymetli taşları içine yerleştirenlerdir.

**Mineci** : Altın kutu, saat ve çeşitli ziynet eşyası üzerine mine yapanlardır.

**Mübalayacı** : Hurda altın, elmas ve benzeri kıymetli taşları alıp satanlardır.

**Mücevheratçı** : Mamul mücevheratı alıp satanlardır. Kuyumcu mağazaları aynı zamanda bu işi de yaparlar.

**Oymacı** : Altın, gümüş, fildişi gibi kıymetli eşyalar üzerine çelik kalemlerle oyma yapanlardır.

**Orakçı** : İstenen ayar ve ebatlarda levha yapanlara denir.

**Varakçı** : Altın ve gümüşü döverek saç kılı inceliğinde levhalar haline getiren ustadır.

**Ramatçı** : Altın ve gümüşün üretim aşamasındaki eğe ve testere ağzı tozlarını toplayıp temizleyip eriterek satanlardır.

**Sadekar** : Kuyumcu işlerinin taslaklarını, modellerini yapan kimselerdir.

**Savatçı** : Gümüş eşya üzerine kara kalem ile motif işleyenlerdir.

**Kıymetli taş traş ve perdah işçisi** : Kıymetli taşların traşlanması ve perdah denilen maddeyle şekil verilmesi işlemini yapan kişidir.

**Takı teknikeri ( teknolojist )** : Takı eşyalarını bilgisayar ve elle tasarlayan, tasarlanan takı eşyalarının yapımını yürüten kişidir.

**Takı Tasarımı ve Süs Taşları İşlemecisi** : Kuyumculuk sektörünün tasarım ve üretim ünitelerinde takı modellerinin tasarımı görevini yaparlar.

#### **2.4.5.Kuyumculuk Sektöründeki Teknolojik Gelişmeler**

Kuyumculuk sektöründe altın takı ve süs eşyalarına olan talep her geçen gün biraz daha arttığından, bu talebi karşılayabilmek için daha seri ve kaliteli ürünler ortaya çıkarmak, teknolojiye göre değişiklikleri takip edebilmekle mümkün olabilmektedir.

Örneğin alyans altına olan talep son yıllarda giderek artmıştır. Geleneksel el işçiliğiyle artan bu talebi karşılamak zorlaşmıştır. ABD ve Avrupa'da kullanılmakta olan “Tüp Teknolojisi” yöntemi Türkiye’de de kullanılmaya başlamış olup, seri ve kaliteli alyans üretimi gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de yaklaşık bir yıldır kullanılmakta olan ve “Tube Casting Machine” adı verilen bir makineyle üretim yapılan bu teknolojinin getirdiği yenilikler ve kullanım kolaylıkları perakendeciler tarafından tercih edilmektedir.

Elektro şekil verme yöntemi de son zamanlarda kullanılan bir teknoloji olup, hafif ağırlıktaki ve kalınlık bakımından aynı olmak zorunda olan ürünlerde, bir defada 50-75 parçaya aynı zamanda şekil verilebilmektedir. Özellikle Uzak Doğu’da talep gören 8 – 18 ayar yeşil altın takılarda bu yöntem kullanılmaktadır (İAR : 2004b).

Son yıllarda zincir yapımıyla ilgili teknolojik yenilikler de olmuştur. Altın tel haline getirildikten sonra zincir yapma makinesine gönderilmekte, oval veya köşeli zincirler aynı ebatlarda makineden birbirine bağlı şekilde çıkmaktadır. Balıksırtı şeklindeki zincirlerde makineden çıkan zincir düzleştirmek üzere düzleştirici pres makinelerine verilmektedir. Lehimleme işi de altın takı yapımında önemli olmakta olup, lehimleme teknikleri de son teknolojik gelişmelere ayak uydurmuştur. Lehim yaparken ortaya çıkan fireleri daha aza indiren lehim teknikleri geliştirilmiştir (Raw, 2002: 3-9).

Avustralyalı bilim adamları yeryüzünün yüzeyinde minerallerin nasıl hareket ettiği ve davrandığını araştırıyor. Güney Avustralya Müzesi ve Adelaide Üniversitesi’nden araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen yeni proje, altın bulma yöntemlerini iyileştirmeyi amaçlıyor. 600 bin dolar değerindeki üç yıllık proje, Canberra’daki Australian National Üniversitesi, Primary Industries and Resources SA ve Anglo Gold ile işbirliği içinde yürütülüyor. Projeye Avustralya Araştırma Konseyi ve endüstriyel partnerleri sponsor oluyor. Yeni yöntem altının sıklıkla arsenik, tellür ve bizmut ile bağlantılı olduğu gerçeğini kullanıyor (Yeni Altın Keşfetme Sistemi : 2004).

İstanbul Altın Rafinerisi her ayarda toz atomize altın üretebilmektedir. Dünyada en yeni gelişen bu teknoloji, 2002 yılından itibaren İAR tarafından uygulanarak, halka hizmet

verilmektedir. Mikron düzeyinde toz haline getirilen ve satışı sunulan toz altını presleyerek şekil verip, fiske gibi problemlerle karşılaşılmadan %30 daha hafif ürünler üretebilmektedirler. İAR istenilen renk ve ayarda toz atomize altınları üretebilmektedir. Böyle bir ürün pazarlama amacı ile dünyada ilk defa İAR tarafından üretilen olacaktır. Bu konuda teknik üretim desteği ve kalıp desteği verilmemektedir. Yalnızca atomize toz altın pazarlanmaktadır (İAR: 2004a).

Halaç Rafinerisi ülkemizdeki ilk ve tek %99.99 saflıkta altın üretme teknolojisine sahip olan rafineri idi. İAR ile birleşmesiyle birlikte bu unvanını İAR'a devretti. Dünyada altın rafine işinde en zor ve en pahalı ve en kaliteli olan %99.99 saflıkta altın rafine edebilecek teknolojiye ve bilgiye sahiptir. Üretim teknolojilerinin seçiminde, geliştirilmesinde ya da yenilenmesinde kalite, maliyet, çevre ve iş gücü güvenliği etkenleri karar vermeden önce ayrıntıları ile incelenmektedir. Halaç Rafineri ilk kuruluş yıllarında teknoloji ve know-how'u yurt dışından satın almakta idi. Zamanla ihtiyacı olan teknoloji ve know-how'u kendi üretmeye ve bunları firma içerisinde yalnızca kendi kullanımı için saklamaya başladı. Teknoloji üretme kısırlığını kırarak, kalite ve verimlilik artırma, maliyet düşürme amacı ile yeni makine, ekipman ve know-how'lar geliştirerek İAR'ı dünya rekabetinde çok uzun yıllar güçlü kılıp söz sahibi yapmak istenmektedir. Böylece sahip olduğu dünyanın en kısa sürede %99.99 saflıkta altın rafine etme becerisine başka beceriler de ekleyeceği düşünülmektedir.

Dünya Altın Konseyi İtalyan ve Japon takı endüstrisinin modernleştirilmesinde büyük rol oynamıştır. Her iki ülke için ayrı ayrı “Trend Book” lar oluşturmuş ve yeni stratejiler geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Trend kitapları artık gerek tasarımcılar, gerekse üreticiler tarafından vazgeçilmez bir araç olarak görülmeye başlamıştır. Türkiye için de böyle bir trend kitabı 1995-1996 dönemi için hazırlanmış ve dağıtılmıştır (Dünya Altın Konseyi, 1996: 2).

Teknolojik yenilikler e-Altın kavramı ile ödeme araçlarına yeni bir boyut getirmiştir. Elektronik altın ( e-gold ), internet ortamında yaratılmış olan altın cinsinden bir ödeme aracı olup, arkasında herhangi bir devletin para basma konusundaki meşru yetkisi yoktur. Belirli merkezlerde saklamada bulunan altın külçelerin karşılığında e-altın

çıkarılmaktadır. Dolayısıyla değeri altın cinsinden belirlenmektedir. Böylece altındaki değer artışını yansıtmakta ve uluslararası ticarete kolay kabul edilen bir ödeme aracı olmaktadır. Bugün internet ortamında çok sayıda internet sitesi vasıtasıyla e-altın ödeme aracı olarak kullanılmaktadır. Sistemi işleten firmalar sistemin üyelerine, sistemde ne kadar e-altın tedavül ettiğini ve buna karşılık ne kadar altın külçenin saklamada bulunduğu bilgisini aynı zamanda vermektedirler. Dolayısıyla elektronik paranın altın cinsinden daima karşılığı bulunmaktadır (Çıtak, 2004 : 133-134).

#### **2.4.6. Türkiye’de Kuyumculuk Sektörü Sorunları**

Kuyumculuk sektörünün önemli problemleri arasında, güvenli sevkiyat, çalıntı mallar meselesi, ayar problemleri, mali mevzuata ilişkin problemler, üretimdeki firenin kayıtlarda gösterilememesi, yerleşim meselesi ve kalifiye eleman problemi sayılabilmektedir. Kuyumculuk sektörü hala önemli oranda dağınık ve küçük atölyeler şeklinde varlığını sürdürmekte olsa da son yıllarda altın mücevherat ihracatına yönelmeleri nedeniyle şirketleşme çalışmaları hız kazanmış olup, sektörde kurumsallaşma eğilimleri yoğunlaşmıştır (İAB, 2004b:7).

##### **2.4.6.1. Yasal Sorunları**

Ülkemizde 1984 yılında ekonominin her alanında serbest piyasaya geçiş politikasıyla beraber alınan yapısal değişiklik kararları altın sektörümüzün gelişiminde önemli bir aşama olmuştur. Altının Türk Lirası karşısındaki değerinin tespitinde MB yetkilendirilmiştir. Türk Lirası karşılığı altın piyasası kurulup, bu piyasada MB tarafından ithal edilen altınlar yurtiçindeki şahıslara Türk Lirası karşılığı satılmıştır.

1989 yılında da MB tarafından döviz karşılığı altın piyasası kurulmuş, ithal edilen altınlar üçüncü şahıslara döviz ve efektif karşılığı satılmıştır. Çıkarılan bir yasayla yine 1989 yılında sermaye hareketleri serbest bırakılmıştır. 1993 yılında da TPKK hakkındaki 32 sayılı karar ile altının fiyatının belirlenmesi ile ithalatı ve ihracatı serbest bırakılmıştır.

Sektörün en önemli problemlerinden biri, kuyumculuk sektöründe yer alan kuruluşların ellerinde bulunan altın ve diğer kıymetli madenleri, Vergi Usul Kanunu'nda yer alan değerlendirme ile ilgili hükümler çerçevesinde değerlemeleri sırasında fiyat artışlarından kaynaklanan değer artışları sebebiyle gerçek olmayan kazançlar üzerinden vergiye tabi tutulmalarıdır. Bu durum aynı zamanda sektörün kayıtlı yapıya geçişini de önemli oranda engellemektedir. Ancak İstanbul Altın Borsası'nın girişimleri sonucunda bu problem çözülmüş olup 24.04.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 193 Sayılı Kanun'un 38. maddesine yapılan bir ekleme ile "Sürekli olarak işlenmiş altın alım-satımı ve imali ile iştilal eden mükellefler, altın satış tarihindeki İstanbul Altın Borsası'nda oluşan has altın değeri ile satılan mamulün has altın maliyet bedeli arasında oluşan farkı, maliyet bedeline ilave ederler. Söz konusu fark, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenir. Bu fon, sermayeye ilave dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, o yılın kazancına dahil edilerek vergiye tabi tutulur. Bu mükelleflerin kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarının sadece ilgili dönemde ayrılan fonu aşan kısmı gider kabul edilir" hükmü kabul edilmiştir. Bu değışiklikle stoklardaki emtianın içeriğindeki has altının değeriindeki artıştan kaynaklanan hasılatın vergi dışı tutulması sağlanmıştır (İAB, 2004b : 7).

Sektörün, gerek emek yoğun bir sektör olmasından dolayı yarattığı istihdam, gerekse son yıllarda önemli ölçüde artan yurt içi ve yurt dışı satışlarından sağladığı döviz gelirleri düşünüldüğünde, ülke ekonomisi için önemi artmaktadır. Bu potansiyelin artması için teşvik tedbirlerinden ziyade sektörün daha güvenli ve rahat çalışabilmesini sağlayacak yasal düzenlemelere ihtiyacı vardır. Bu sayede devlet hem bu sektördeki kayıt dışılığın önleyemese de azaltmış olacak hem de daha fazla vergi toplayabilme olanağı bulacaktır (Durmuşoğlu, 1997 : 35).

Çıkarılan VBK ve 24.04.2003 tarihli düzenlemelerle kuyumculuk sektöründeki kayıt dışı çalışmaların önüne geçmek amaçlanmış, hem iç piyasanın önü açılmış, hem de ihracatın önü açılmıştır. Sektörün ilerlemesi için daha fazla ihracat yapması gerekmektedir. Devletin bu konuda yatırımcıları destekleyici teşviklerde bulunması gerekmektedir. Örneğin; elektrik, doğalgaz gibi girdilerin yatırımcılara yol vermek için



ucuzlatması gerekmektedir. İhracatçı için örneğin, ihraç ettiği oranda sigorta primi ve vergi alınmaması gibi yatırım teşviklerinde bulunması gerekmektedir.

Ülkemizde altın bankacılığı faaliyetleri tam olarak yaygınlaşmamakla beraber altın kredi kullanımını da kuyumcuların kayıtdışı altın mevcutlarını kayıtlı hale getirmelerine yarayan bir yöntem olmaktan ileriye gidememiştir. Altın ihracı yapan şirketlerimizin bir kısmı Avrupa’da altın kiralama imkanlarından faydalanarak değişik yöntemler geliştirmişlerdir. Avrupa ülkelerinde açtıkları şubeler aracılığıyla ihraç edecekleri altınları “geçici ithalat rejimi” dahilinde ülkemize getirmektedirler. Ancak bu işlemi belli bir büyüklüğe ulaşmış şirketler yapabilmektedir. Altın kiralama konusunda çözüm getirilmesi gerekmektedir (Toraman, 1997:340).

#### **2.4.6.2 Vergisel Sorunları**

Ülkemizde kıymetli maden ticaretiyle uğraşan mükellefler için gerçek kazancın belirlenmesi enflasyonist ortam ve sektör için yeterli ve gerekli düzenlemelerin yapılmamasından dolayı zor olmaktadır. Gerçek kazancın da vergilendirilmesi yerine sermayenin vergilendirildiği, bu nedenden dolayı birçok kuruluşun da faaliyetlerine son vermek zorunda kaldığı görülmüştür.

1961 yılında yürürlüğe girmiş olan 213 Sayılı VUK’nun “İktisadi İşletmelere Dahil Kıymetleri Değerleme” bölümünde özel bir hüküm olmadığı için altın, herhangi bir emtia gibi değerlendirilmektedir. Bu nedenle emtianın değerlemesine ilişkin 274. maddenin “satın alınan veya imal edilen emtia, maliyet bedeli ile değerlendirilir...” hükmü gereği kuyumcuların stoğunda yıl sonunda bulunan altın maliyet bedeli ile, yani ilk alındığı günde geçerli olan fatura fiyatı ile değerlendirilmek zorundadır. Ülkemizdeki yüksek fiyat artışlarından dolayı altının maliyet ve borsa fiyatı arasında yüksek farklar oluşmasına neden olmakta ve işletmelerin stoklarında birkaç ay kalmış olan altının satışı sırasında maliyet bedeli ile satış bedeli arasındaki fark üzerinden vergilendirilme yapılmaktaydı. Bu sorun kayıt dışı faaliyetleri arttırmış ve devlet kuyumculuk sektöründen alması gereken vergiyi alamamakta, sektörde faaliyet gösteren işletmeler de uyması gereken belge düzenine uymayıp suç işlemekteydiler.

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK)'nun 274. Maddesine 4008 sayılı kanunun 8. maddesi ile getirilen değişikliğe göre, "Mükellefler satın aldıkları veya imal ettikleri emtianın maliyet bedelini, son giren ilk çıkar (LIFO) yöntemini kullanmak suretiyle tespit edebilirler. Bu yöntemi seçenler en az beş yıl süre ile bu yöntemden vazgeçemezler" hükmü ile LIFO yöntemi 1996 yılının sonundan itibaren kullanılabilir kılınmıştır. Ancak faaliyet süresi içerisinde kısmi bir rahatlık sağlamakla beraber, işletmenin faaliyetlerine son vermesi durumunda LIFO yönteminin hiçbir faydası kalmamaktadır. VUK'nun 262. maddesine göre; kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren herhangi bir mükellef işletmesine aldığı altınları, altının satın alındığı günde geçerli olan bedelden değerlemek zorundadır. Yüksek enflasyonun yaşandığı ülkemizde altının birkaç gün bile stokta beklemesi fiktif kazançta neden olmakta, bu durum da gerek sektörde faaliyet gösteren mükelleflerin gerekse üreticilerin belge düzenleme ve alma işlemlerini yapmamasına neden olmuştur (Aslan, 2001:41).

Kuyumcu ve sarraflar 31.12.2002 tarihi itibariyle işletmelerinde mevcut olup, kayıtlarında da yer alan kıymetli maden ve taşlar ile bunlardan yapılmış ziyet eşyalarının değerini 31.12.2002 tarihindeki değerlerine göre yükseltmişler ve kayıtlarında da yer almayan kıymetli maden ve taşları da stok affi kapsamında beyan edip defterlerine kayıtlı hale getirmişlerdir.

Diğer yandan Vergi Barışı Kanunu ile sağlanan olanaklara altın, platin, gümüş ve kıymetli madenler olan elmas, pırlanta, yakut zümrüt gibi ziyet eşyaları yararlandırılırken, Gelir Vergisi Kanunu'nun 38'inci maddesinde ise sadece altın ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

25.02.2003 tarih 4811 Sayılı VBK ile yürürlüğe giren 11 ve 13'ncü maddeler ile sağlanan olanaklar geçici nitelikte olup, bu hükümlerden yararlanma olanağı da sonuçlarına katlanmak koşuluyla mükelleflerin tercihine bırakılmıştır. Yine GVK'nun 38'nci maddesine eklenen fıkra ile sağlanan olanak ise yine yürürlükten kaldırılmıştır. GVK' na eklenen geçici 63'üncü madde ile kuyumcu ve sarraflar yönünden VBK hükümleri ile GVK' nun 38'inci maddesi arasında geçiş sağlanmıştır.

4842 Sayılı GVK 38. Maddesi ile de kuyumcular sattıkları malın bedelini, satış tarihi itibariyle her satışta yükseltebilmişlerdir. Ancak kullanılacak yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet unsurlarının, vergi matrahının tespitinde dikkate alınmasına sınırlama getirilmiştir. Maliyet düzeltmesi yapan mükelleflerin, kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarının sadece ilgili dönemde ayrılan fonu aşan kısmı gider kabul edilip, fon tutarı kadar olan kısmı vergi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmeyip, kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.

01.01.2004 tarihi itibariyle de GVK'nun 38. maddesi üzerinde yapılan değişiklikler sonucunda altın alım-satımı ve imali ile uğraşanlara tanınan maliyeti artırma olanağı yürürlükten kaldırılmıştır.

Kuyumculuk sektöründe en büyük vergisel sorun mükellefin işine uzun bir süre verdiği zaman ortaya çıkmaktadır. Özellikle fason çalışan imalatçılar ile toptan fason aracılarının demirbaş gibi ellerinde bulundurdukları altınlarını sürekli olarak maliyet bedeli ile değerlendirme yapıldığı için düşük fiyatlarla envanterlerine yansıtmış ve sonuç olarak da ellerine geçen paranın büyük kısmını vergi olarak ödemek zorunda kalmışlardır. Bir süre faaliyet göstermeyecek işyerlerinin ellerinde kalan altınlarını maliyet bedeli ile mükellefe fatura etmeleri ve defterlerinde kayıtlı altın bırakmamaları tavsiye edilmektedir ( Bekar,1999 : 46).

#### **2.4.6.3. Mali ve Finansal Sorunları**

Türk kuyumculuk sektörünün finansal sermaye yapısına bakıldığında işletme sermayelerinin tümünün firma sahiplerinin aile mal varlıklarından oluştuğu görülmektedir. Böyle bir sermaye yapısında da sektör zarara uğradığında işletme sahibi direkt olarak etkilenmekte ve mal varlığı riske girmektedir. Ancak bu durum son yıllarda firmaların büyüme ile birlikte kurumsal yapılanma içine girmeleri sebebiyle önemli oranda azalma göstermektedir (İAB, 2004b : 6).

Aşırı kârların kazanıldığı düşünölen kuyumculuk sektörüne yeni firmalar kolaylıkla girebilmektedir. Fakat firmaların istedikleri gibi fiyat üzerinde oynama yapma olanakları olmadığı gibi, üretim miktarlarını veya kapasitelerini kendi kâr maksimizasyonlarına uygun olarak seçme olanakları da bulunmamaktadır. Firmalar uzun dönemde aşırı kârlarla çalışmamaktadırlar.

Yıldızı parlayan sektörlerin başında gelen kuyumculuk, yabancı sermayenin de dikkatini çekmeye başlamıştır. Ülkemizde uzun yıllar yabancı yatırımcıların ilgilenmediği sektörde bu yıl altın üretimi için 7 uluslararası şirketin araştırma yapması ve bazı perakende devlerinin Türk üreticilerle ilgilenmesi, altın ve mücevheri geleceğin en parlak sektör yapacaktır. Türkiye'nin son 50 yılda çektiği yabancı sermaye tutarı toplam 19 milyar dolardır. Dünyada yatırım için yer arayan, yıllık 550 milyardan fazla olan yabancı yatırım pastasından Türkiye'nin geçen yıl aldığı pay, 586 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Oysa Çin yıllık 50 milyar dolarlık yabancı yatırım çekerken, Doğu Avrupa ülkeleri de Avrupa Birliği (AB) adayı olduktan sonra ortalama 10 milyar dolarlık yatırım çekmeye başladılar. Ancak uzun yıllar 800 milyon dolarlık sınırı aşmayan Türkiye, 2004 yılının ilk 7 ayında 1.8 milyar dolar doğrudan yabancı yatırım çekme başarısını göstermiştir. Özellikle AB ile müzakere sürecinin başlamasıyla yabancı sermaye akışının hızlanması beklenmektedir. Türkiye, yıl sonunda yabancı sermaye rakamını 2,5 milyar dolara çıkarmayı hedeflemektedir.. Uzmanlar, Türkiye gibi ekonomik ve siyasi istikrarı yakalayan bir ülkenin yılda en az 5 milyar dolarlık doğrudan yabancı sermaye çekmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Şirketlerin küreselleşen rekabet karşısında avantajlı hale gelebilmesi için yabancı partnerlerle yapacakları ortaklıklar büyük önem taşımaktadır (Akin, 2004b).

Türk altın ve mücevher sektörünün, genel olarak aile şirketlerinden oluşması ve kurumsallaşma olgusunun henüz oturmaması nedeniyle şimdiye kadar yabancı sermayenin dikkatini çekmiş değildi. Özellikle son yıllarda sektörde markalaşma ve kurumsallaşma konusunda atılan adımlar, yabancı sermayenin yönünü önümüzdeki dönemde kuyumculuk sektörüne de çevirebileceğini göstermektedir. 2004 yılı Mart ayı içerisinde İstanbul'da gerçekleştirilen ve 20 uluslararası şirketin başkan ve CEO'sunun katıldığı, Yatırım Danışma Konseyi toplantısında yabancılar, Türkiye'nin atması

gereken adımları açık bir şekilde ortaya koymuşlardır.. Bu kapsamda 34 kanunun değişmesi gerektiği vurgulanmış, şimdiye kadar 25 düzenleme yapılmıştır. Geri kalan 9 yasanın da değiştirilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. Yabancı sermayenin özellikle Avrupa Birliği tam üyeliğinin netleşeceği Aralık ayındaki AB zirvesinden sonra yatırım yapılacak ülkeler listesine Türkiye'yi de eklemesi beklenmektedir (Akın, 2004b).

Firmaların faaliyetleri kısıtlı ve çoğunlukla küçük işletmelerden oluşması nedeniyle genel olarak profesyonel yöneticiler çalıştırma imkanları da bulunmamaktadır. Bu nedenle, ideal makine parkı ve üretim metodu, finansman ve pazarlama teknikleri ve mali mevzuattan yararlanma imkanları sınırlıdır. Bu işletmelerde profesyonel anlamda ortaklık kurulması, kredinin temini ve ihracat imkanlarının geliştirilmesi gibi konularda gelişmeler olması istenilen düzeyde bulunmamaktadır (İAB, 2004b : 6).

Sektörün varlıklarının çoğu altın olduğundan, varlıkları karşısında borçlarının da altından olması gerekmektedir. Altına dayalı ya da altın fiyatlarına endeksli kredi imkanı ile bu ihtiyaç karşılanabilmektedir. 1995 yılına kadar kuyumculuk sektörünün en önemli sorunu, işletme dışı kaynaklardan fon temin etmekte sıkıntı yaşanmasıdır. Sektör vergilendirme sistemi nedeniyle, aktiflerinin çoğunu oluşturan altın stoklarının bilançoda gözükmemesi nedeniyle bankacılık ve sermaye piyasasından fon temin edememekteydi. Ayrıca kredi mekanizması da kuyumcuların altına dayalı nakit akımlarıyla uyuşan alternatifler sunmamaktaydı (Aslan, 2001:39).

Kuyumculuk sektörünün bankalarla olan ilişkileri çok kısıtlı, altın kredisi kullanımı çok düşük hatta yok denecek düzeydeyken İAB'nın açtığı piyasalarla sektörde yarattığı rahatlama önemli oranda sektörde canlanma sağlamıştır. Sektördeki geçmişte yoğun olarak yaşanan kayıtsız yapı azalma eğilimine girmiş ve bu durum bankalarla olan ilişkileri olumlu yönde etkileyerek arttırmıştır. Ayrıca sektörde yurtdışı altın kredi oranlarının düşük olduğu bilinmesine karşın, ülkemizdeki bankaların talep ettikleri altın kredisi faiz oranlarının yüksek bulunması, İAB'nın ödünç piyasasını faaliyete geçirmesi ile makul seviyelere inmesini sağlayarak sektörde önemli bir rahatlama sağlamıştır (İAB, 2004b : 6).

Altın depo hesapları ve altın kredileriyle ilgili olarak ise, TPKK hakkındaki 32 Sayılı Karar'da 1993 yılında yapılan değişiklikle bankalara altın depo hesabı açmaları konusunda yetki verilmiştir. Yine aynı Karar'a dayalı olarak çıkarılan 95-32/13 sayılı Tebliğ ile altın depo hesaplarının esasları tespit edilmiş, yurtdışından altın kredisi sağlanarak yurtiçinde kredi kullandırılmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu imkan kısa bir süre sonra altın kredilerine fon getirilmesi ile uygulamaya geçememiştir. Çünkü getirilen bu fon yükümlülüğü ile kredi maliyeti % 20'lere çıkmış, bu da sektör tarafından çok yüksek bulunmuştur. Sonuçta kısa bir süre sonra bu fon yükümlülüğü de kaldırılmış ve kredi mekanizması çalışmaya başlamıştır. Bu Tebliğ de 2000 yılında yayımlanan 2000-32/25 sayılı Tebliğ ile yeniden düzenlenmiştir.

Sistemin temel çıkmazı insanların altınlarının kullanım fonksiyonundan vazgeçmemeleridir. Tasarruf sahipleri nakde ihtiyacı olduğunda altınını en yakınındaki ve çoğunlukla tanıdığı bir kuyumcuya bozdurmayı tercih etmektedir.

TPKK hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2000-32/25 Sayılı Tebliğ, Madde 6 ile Kıymetli Madenler Borsası üyesi bankalar altın depo hesapları karşılığı altınlar ile satın aldıkları altınların teslimi suretiyle, müşterilerine bankacılık mevzuatı dahilinde altın kredisi kullandırabilirler. Söz konusu bankaların şubeleri aracılığı ile kullandıracakları altın kredisini İAB Yönetim Kurulu'nun belirleyeceği piyasalara tescil ettirmeleri zorunludur.

1995 yılında TPKK hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ ile bankalar tarafından altın depo hesabı açılmasına imkan verilmesi ve 1997 ile 2000 yıllarında söz konusu Tebliğ'in kapsamı genişletilerek bankalarca altın kredisi kullandırılmasına ve Kıymetli Madenler Borsası üyelerince yurtdışından kıymetli madenler kredisi sağlanmasına ilişkin olarak izin verilmiştir. Ancak, ülkemizde halkımızın elinde mücevher ve Ata Lirası gibi standart olmayan şekilde bulunan altınların artılabileceği ve uluslararası standartlara uygun olarak külçe haline getirilebileceği bir rafinerinin bulunmayışı altın bankacılığının gelişmesini önlemiştir. Rafineri, uluslararası çapta kabul gören külçe üretimine geçmesi ile ilgili olarak gerekli kriterleri yerine getirme süreci içindedir (İAB 2004b : 25 ).

Sektörün en önemli sorunlarından biri de ucuz finansman kaynakları temin edilememesidir. Dünyada uygulanmakta olan altın kiralama sisteminin ülkemizde yerleşmesi gerekmektedir. Altın kiralama, yurtdışındaki altın kaynaklarının çok ucuza sektöre kazandırılması ve altınların doğrudan ithal edilmesi halinde yüksek döviz faturalarından kurtulmak anlamını taşımaktadır (Kaplan, 2003 : 37).

Sektör şirketlerinin finansman probleminin çözümünde kullanılabilir bir alternatif ise altına endeksli tahviller ihraç edilmesidir. Şirketlerimiz tahvil ihracı için gerekli sermaye yeterliliğini sağlayamadıklarından altına endeksli tahvil çıkartamamaktadırlar. Bu konu ülkemizdeki yanlış vergilendirme ve yasal düzenlemedeki eksikliklerden kaynaklanmaktadır (Toraman,1997: 341).

Atıl altın potansiyelinin finansal sisteme kazandırılmasında “Altın Bankacılığı” büyük önem taşımaktadır. Uzmanlar Türkiye’de altın bankacılığının tam anlamıyla uygulanabilmesi için bir altın ihtisas bankasının kurulması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Altın Borsası ve Altın Rafinerisi’nin kurulmasıyla birlikte altın bankacılığı konusunda önemli adımlar atılmasıyla birlikte sistemin oturması için son gerekli olan kurum olan altın bankasının kurulması gerekliliği kendini hissettirmektedir. Türkiye’de kurulması düşünülen altın ihtisas bankasının altın işini iyi bilen bir kadro tarafından kurulması gerekmektedir. Aynı zamanda altın konusunda ihtisas yapacak olan bu bankanın yurtiçindeki finans kurumlarının yanı sıra, Londra ve İsviçre’de altın bankacılığı yapan bankaların da en az % 25’ine ortak olması gerektiği düşünülmektedir. Böylece, yerli ve yabancı güçlü ortaklarla yola çıkacak bir bankanın, uluslararası arenada kredi sorunu da aşılmış olacaktır (Akin, 2005).

#### **2.4.6.4 Pazarlama Sorunları**

Kuyumculuk sektörü tüm dünyada gelenekçi yapısından uzaklaşmaktadır. Günümüzde, yatırım amacıyla altın takı alınması yerine döviz, hisse senetleri, banka hesapları ve benzeri yatırım araçları ile değerlendirme yöntemleri kabul görmektedir. Ancak mücevherat, güzel görünümü ve onu taşıyan insana kattığı değer için satın alınmaktadır. Bu ise diğer yatırım malları ile arasında yoğun bir rekabetin doğmasına neden olmakta,

çağdaş pazarlama tekniklerinin kuyumculuk sektöründe uygulanmasını kaçınılmaz kılmaktadır (Kaplan,2003:37).

Günümüzde altın takı ürünlerinin modasının sürekli yenilenmesi ile birlikte perakendeciler müşterilerine en düşükten başlayıp orta fiyat seviyelerine kadar son moda ürünleri hızlı bir şekilde sunabilmektedir. Artık mevsimsel ve moda trendlerindeki değişikliklere göre hızlı moda akımları yaratmak mümkündür.

Dünya Altın Konseyi 1980’li yıllarda altın fiyatlarındaki yükselişle beraber ağır altın takıların modasının geçmeye başlamasıyla trend kitapları oluşturmaya başlamıştır. Konsey üye ülkelerine kendi kültürlerini yansıtan özelliklerde tasarım kitapları oluşturulmasında yardımcı olmuş, tasarımda yol gösterici aynı zamanda bir pazarlama aracı olarak düşündükleri bu kitapları oluşturmuşlardır.

Son yıllarda teknolojik gelişmelerdeki hızlı artışa paralel olarak altın konusunda da yenilikler ortaya çıkmış, örneğin elektro – biçimlendirme yöntemi Trend Book adlı kitaplarda ayrıntılı olarak sektör çalışanlarına bilgi verilmiştir. Elektro – biçimlendirme yöntemi geniş dış bükey yüzeylerin, hafif halkaların ve büyük, kulağa yapışan küpelerin üretilmesinde kullanılan yeni bir yöntem olmaktadır. (Müler ve Biagi, 1999:41-47)

Yeni dağıtım kanallarının trendlerdeki temel eğilim büyük alışveriş merkezlerinden butik tarzındaki mağazalar ve hızlı alışverişlerin yapıldığı alanlara doğru harekettedir. Altın mücevher perakendeciliğinde yeni deneyimlerle alışveriş düzeni oluşturulacaktır. Hayat tarzını esas alan, geçici modaya ve lüks tüketime öncülük eden perakendeciler daha davetkar ortamlar, daha eğitimli satış elemanları ve daha etkileyici satış teknikleri ve müşteri hizmetleri sunabilmektedir. Bu konudaki başarının ise, daha şeffaf fiyatlandırma ile mümkün olabileceği düşünülmektedir. Altın modasının tanıtılması için kataloglar hazırlanması, bunların tüketiciye kolayca ulaştırılacak ortamlara; örneğin kuaför salonlarında sunulması hatta altın modasının, para atarak makineden ürün alınan türde yeni nesile tanıtılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir (“Altın Sektörü İçin Tahminler”, 2003).



Kuyumculuk sektöründe son yıllarda franchise yöntemi uygulanmaktadır. Sektöründe zincirleme bir ticaret yapmak, ticareti arttırmasının yanında perakendecilerin franchise'ı benimsemeleri, altın yönetiminde dış kaynak da sağlamaktadır. Bu da daha küçük katılımcıların lojistik, arabuluculuk, markalaşma, pazarlama ağı kurmalarına yardımcı olmaktadır.

#### **2.4.6.5 Teknolojik Sorunları**

Kuyumculuk sektörü el emeğinin fazla olduğu bir sektördür. Bununla beraber işçilik yanında kullanılan teknolojik donanımlar da sektörde önemli paya sahiptir. Kullanılan teknik donanım zaman içinde işe yaramaz hale geldiğinden yeni teknikleri sürekli takip etmek gerekmektedir.

Bir çok endüstride el ve makine üretiminin kombinasyonlarının arttığı görülmektedir ve altın takı da bu konuda verilecek örneklerden biridir. Altın herkesin çalışabileceği çok yönlü bir üründür. Dolayısıyla sanatçılardan zanaatkarlara kadar pek çok kimse altınla uğraşmaktadır. Altın dikilebilmekte, örülmekte, bağlanmakta ve kesilmektedir. Parçalar elle üretilmekte ve makinelerle birleştirilmektedir (“Altın Sektörü İçin Tahminler”, 2003).

Tüketicilerin arzularına yeni bir bakış açısı getirmek için altın mücevherat üretiminde renklerde ve desenlerde yapılan değişikliklerde, yeni alışımları sağlayan teknoloji kullanılmaktadır.

Örneğin tasarım aşamasında kullanılan Jewcat denilen üç boyutlu bilgisayar programları ile elbecerisi gerektiren tasarım aşamasında elbecerisi olmayan kişiler dahi tasarım yapabilmektedirler. Fakat bu programları kullananların da yeterli bir eğitim almaları gerekmektedir. Çünkü gerekli beceriye sahip olmasa da yeterli bilgi birikimi olmayan kişilerin yapacakları tasarımlar vasat kalmaktadır.

#### 2.4.6.6. Tasarım Sorunları

Son yıllarda en fazla gelişme gösteren sektörlerimizin başında olan kuyumculuk sektörümüzde ülkemiz, 1990 sonrası büyük atılımlar yaparak 100-200 milyon dolarlık ihracat hasılatından, 1.5 milyar dolarlık ihracat rakamlarına ulaşmıştır. Geleneksel yöntemlerle ve az işçi ile çalışan atölyelerden modern yöntemlerle seri üretim yapabilen fabrikalara geçilmiştir. 1991 yılında 70 bin kişiyi istihdam edebilen sektör, bugün 250 bin civarında istihdam olanağına kavuşmuştur. Geçmişte sadece altın ithalatı yapabilen sektör, bugün altın takı ihraç edebilmekte ve yüksek katma değerde üretim yapabilmektedir. Kuyumculuk sektörümüzün kat ettiği mesafeye paralel olarak bugün, kuyum mamullerimiz de ihracatımız içinde yer alan 15 kalem içerisinde yer almaktadır. Son yıllarda yakalanan bu trendin devam etmesi için sektörde dikkat edilmesi gereken önemli konuların başında tasarım konusu gelmektedir. Gerek iç pazarda, gerekse dış pazarlarda artık tüketiciler yaratıcı, farklı ve yeni ürünler aramaktadır. Özellikle dış pazarlarda özgün ürünlere sahip olmak, rekabetin en önemli koşulu olmaktadır. (Karayığit, 2004b: 16-18).

Kuyumculuk sektörü için de İşlenmiş Altın ve Gümüş Ürünlerinin Geliştirilmesi İçin Odalararası Koordinasyon Merkezi (ASSICOR) markaların, tasarımların yasal işlemler yolu ile, taklidinin engellenebilmesi için çalışmalara başlamıştır. Uzmanlar Kurulu üyeleri de tüm dünyada fuarları dolaşarak, kendisine gelen şikayetleri değerlendirip taklitlere karşı savaş vermektedir. Sektörün saha ileriye gidebilmesi için üniversitelerle sanayinin işbirliğine gitmesi, takı tasarımı konusunda uzmanlar yetiştirmesi, yeni üretim teknikleri geliştirerek daha önce görülmemiş tasarımlar ortaya çıkarması gerekmektedir (Karayığit, 2004b: 19).

Mücevher üreticisi birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de uluslararası firmaların modelleri geniş ölçüde taklit edilmiştir. Özellikle ihracata yönelik firmaların yurtdışı pazarlarda kalıcı olabilmeleri için tasarım konusuna büyük önem vermeleri gerekmektedir. Çünkü dünya mücevherat ticaretince söz sahibi olan ülkeler özgün ve etnik özelliklerin öne çıktığı tasarımları teknolojileriyle birleştirip üretebilen ülkelerdir (Durmuşoğlu, 1997 : 42).

Ülkemiz kuyumculuk sektörü ihracatta hızlı bir yükseliş trendine girmiştir. Bu yükselişi devam ettirebilmesi için ise ihracatına önem vermesi gerekmektedir. İhracatta ise önemli noktalardan biri markalaşmaktır. Çünkü ancak markalaşmış ürünlerle uluslararası pazarlarda rekabet edebilmek mümkündür. Marka yaratabilmek için ise özgün tasarımlar yapabilmek gerekmektedir. Kuyumculuk sektörümüz uzun yıllar tasarım konusunda yetersiz kaldıklarından ve taklit ürünlerle uluslararası pazarlara girdiklerinden dolayı olması gereken yere gelememiştir.

İstanbul Kuyumcular Odası, sektör mensubu kişi ve firmaların ürettikleri modelleri korumak için Türk Patent Enstitüsü bünyesinde gerçekleştirdikleri endüstriyel tasarım tescil başvurularını, İKO Patent adı altında internet üzerinden sektörün kullanımına sunmuştur. İKO Patent kuyumculuk ürünleri, değerli taşlar, saat kuyumcu malzeme ve makineleri vitrin dekorasyonu v.b sektörü ilgilendiren tüm alanları kapsamaktadır.

İKO patentin amacı ; Sektörde faaliyet gösteren her hangi bir kişi ya da firmanın; yeni bir model üretilip bu modele verilen ismi ile patent almasından sonraki en büyük sıkıntısı, hemen hemen hiç bir firmanın bu tescilden haberi olmamasıdır. Bu durumun bilinmemesi üretici, perakendeci, ithalatçı veya yurtdışındaki firmalar için, Türkiye'ye ihracatları sırasında çeşitli hukuki problemlere yani taklit üretime ve satışa yol açabiliyor. İKO patent çalışması bu sıkıntının azaltılması amacıyla, her kişi ya da kuruluşun sektördeki tescilli modelleri güncel olarak takip etmesini amaçlamaktadır. Türkiye'ye yurtdışından da ciddi oranda başvuru bulunmaktadır. Dolayısıyla yurtdışındaki firmaların da İKO patenti takip edebilmeleri amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra İKO bünyesinde oluşturulan arşiv sisteminden de tüm firmalar faydalanabilecektir. Bu sistemde Türk Patent Enstitüsüne diğer sektörlerden yapılan başvurular da görülebilecektir (İKO Patent Kurumu, 2004)

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) de uluslararası pazarlara daha rekabetçi ürünlerle girebilmek amacıyla Türkiye Tasarım Konseyi'ni oluşturmuştur. Konsey'in amacı, tasarım konusunda devlet politikası oluşturabilmek, tasarım alanındaki faaliyetleri teşvik edebilmek, her kesimden sanayici ve ihracatçının tasarımından yararlanmasını sağlamak, tasarım faaliyetlerini ve tasarımcı kalitesini arttırmak için girişimlerde

bulunmaktadır (“Markalaşmada Yol Gösterecek Tim Tasarım Konseyi Oluşturuldu”: 2005).

Ülkemizde tasarım konusunda eğitim veren kurumlar da yetersizdir. Son yıllarda birkaç üniversitemizde takı tasarımı bölümleri açılmakla birlikte bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin sektörde istihdamı da yetersiz kalmaktadır. Tasarımcıların kültürel bir altyapıya sahip olarak eğitilmesi gerekliliği yanında günümüz modasını takip etmeleri de gerekmektedir.

#### **2.4.6.7 Tanıtım Sorunları**

Ülkemizde gerek kuyumculuk ve hediye sektörü, gerekse diğer sektörlerimiz tanıtımın önemini yeni yeni anlamaya başlamışlardır. Ülkemizde reklam ve tanıtımın ürün pazarlanmasındaki öneminin yeterince anlaşılmamış olması, tanıtıma harcanan paranın boşa olacağı düşüncesinin yanlışlığı yaşanan son krizle beraber iyice anlaşılmıştır.

Dünya altın üretiminin yüzde 80'inden fazlası mücevher yapımında kullanılıyor. Bu açıdan, altın ticaretini canlandırmak için mücevher ve diğer alanlarda talebi arttırmak gerekmektedir. Kuyumculuk ve mücevherat satışındaki klasik yöntemler revize edilerek, yeni stratejiler ve tekniklerle mücevherat talebinin artırılması gerekmektedir. Kuyumculuk sektörümüzün son yıllarda yakaladığı başarının devam edebilmesini sağlamak için sektörün güncel gelişmeleri takip etmesi, dış pazarlarda Türk kuyumculuğunun daha iyi tanıtılması ve markalaşması gerekmektedir. Fuarlar bu üç amacın tek çatı altında gerçekleşmesini sağlayan en önemli araçtır (Karayığit, 2004a :2).

Ülkemizde kuyumculuk sektörüyle ilgili fuarcılık faaliyetleri son zamanlarda uluslararası boyuta kavuşmuştur. 2003 yılında düzenlenen ilk uluslararası fuara, 11 ülkeden 316 firma ve temsilciliği katılmış, 51 ülkeden 5.117 profesyonel ziyaretçi tarafından ziyaret edilmiştir. Yabancı ziyaretçi özellikleri incelendiğinde, en çok Suriye, ABD, Bulgaristan, Lübnan, Yunanistan, İsrail ve İtalya'nın katılımcı gönderdiği

görülmüştür. Ülkemizden bu fuara en fazla ziyaretçi gönderen şehir ise % 96.2 ile İstanbul olmuştur (Karayığit, 2004a :3).

18-22 Eylül 2004 tarihinde TÜYAP tarafından düzenlenen ikinci fuar da başarıyla gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, İtalya Vicenza fuarının henüz bitmiş olması ve Honkong fuarının da Gold İstanbul fuarı ile çalışması yüzünden beklenenden az ziyaretçi katılmıştır. Sektörün gelişimi ve tanıtımı için, bu gibi önemli fuarlarımızın zamanlarının iyi tespit edilmesi gerekmektedir (a.g.e.:4).

#### **2.4.6.8 İhracat Sorunları**

Ülkemizde kuyumculuk sektörü yapısı itibariyle küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır ve çoğunlukla iç piyasaya hitap etmektedirler. Bu işletmelerin yapıları itibariyle dış pazarda tek başlarına varlık göstermeleri çok zordur. Genelde düşük kapasiteyle çalışmakta olan bu işletmelerin talebin düştüğü kış aylarında, özellikle turistik yörede faaliyet gösterenler kapanmak zorunda kalabilmektedirler. Dış pazara açılmak isteyen firmaların, ihracata yönelik olarak birleşip organize edileceği bir kuruluşa ihtiyaç vardır.

Kuyumculuk sektörü için, uzunca bir süredir kurulması gerekli olan İstanbul Değerli Maden ve Mücevherat İhracatçıları Birliği (İMMİB ), 2003 yılı Temmuz ayında, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı kuruluşu olarak faaliyete geçmiştir. 600 üyesi bulunan birlik, üyelerinin menfaatlerini korumak ve değerli maden ve mücevherat ihracatımızı arttırarak sektörün yeni pazarlara ulaşmasını sağlamak amacıyla ihracatçılarımıza yardımcı olmayı hedeflemişlerdir.

1990 yılında Körfez Krizi ve terör olayları veya günümüzde yaşanan Irak Krizi turizm sektörünü etkilemiş ve ekilemeye devam etmektedir. Kuyumculuk sektörü sadece turizm sektörüne dayanarak faaliyetine devam edemeyeceğini Körfez Krizi sonrasında anlamıştır. Büyümek ve devamlı olmak için dış pazarlara ihracat yapmak şarttır.

Dış pazarlarda başarılı olabilmek için ise öncelikle mukayeseli üstünlüklerimizi tespit edip geliştirmek, bunun yanında rekabet gücümüzdeki eksik yönlerimizi tespit edip,

tamamlamak gerekmektedir. İhracatta İtalya'dan sonra ikinci sırada olan Türkiye, ancak dış pazarda kopya ürünler üretimini bıraktığı ve kendi kültürünü yansıtan ürünleri daha fazla üretip, tanıttığı zaman başarılı olabilecektir.

Satabilmek için maliyetlerin düşük olması gereklidir. Kuyumculuk sektöründe en önemli maliyet unsurları işçilik ücretleri ve devlete ödenen vergi, sigorta primi gibi unsurlardır. İşçilik ücretleri konusunda devletin vergi vb. yüklerini sektör üzerinde azaltması gerekmektedir. Bu sektörde yatırım yapacakların teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kuyumculuk sektöründe dış pazarlarda belli bir yere gelmek ve ihracatta önemli bir paya sahip olabilmek için teknolojik yönden de kuvvetli olmak gerekmektedir. 1990'lı yılların başında teknolojik açıdan çok yetersiz olan sektör, son 5 yılda teknolojik gelişmelere yön verebilmiş durumdadır. Özellikle Gümrük Birliği sonrasında makine ithalatında gümrük vergilerinin kaldırılması ve kredi imkanları ile sektör teknolojik yönden rahatlamıştır.

Sektörde seri üretim yapabilmek için gerekli teknolojik yapıya sahip olmak çok önemli olmakla beraber üretilen ürünlerde tasarım da önemli yer tutmaktadır. İhracatta özgün tasarımlara yer vermek için de yetişmiş tasarımcılara, tasarımcıları eğitmek için ise dolayısıyla gerekli donanıma sahip eğitimciler ve eğitim ortamına ihtiyaç vardır.

Kuyumculuk sektöründe ihracatın artmasında özel tasarımı ürünler önemli rol oynamaktadır. Ülkemizin kuyumculuk sektöründeki kültür birikimi ve bilgisini bu yönde kullanıp promosyon ve hediyelik altın eşyalar üzerine de yoğunlaşmaları gerekmektedir.

Avrupalı ve Amerikalı alıcılar el yapımı ( hand-made ) ürünleri daha fazla talep etmektedirler. Ülkemizde birtakım organizasyonlar düzenleyerek, belli illerimizde kuyumculuk el işçiliğini geliştirmek ve yaygınlaştırmak konusunda eğitim verilerek el yapımı ürünler daha fazla üretilirse, bu konuda hazırda olan bir pazarda yer almak mümkün olabilir.

#### 2.4.6.9. Eğitim Sorunları

Kuyumculuk sektörümüz son zamanlarda hızlı bir gelişme göstermekte ve sektörde birinciliğe doğru ilerlemektedir. Gelecekteki hedeflerine ulaşabilmesi için de sektörün kendi içerisinde bir eğitim çalışması da yapması gerekmektedir. Sadece mesleki anlamda eğitim değil, pazarlama, tasarım, satış, finansman, üretim gibi konularda da sektör çalışanlarının eğitime ihtiyacı vardır.

Sektörde birçok çıraklık eğitim merkezlerinin yanı sıra, meslek liselerinde sektörle ilgili bölümler ve İstanbul, İzmir ve Mersin’de lisans eğitimi veren fakülteler bulunmaktadır. Endüstri meslek ve kız meslek liselerinin Kuyumculuk ve Kuyumculuk Takı Tasarımı bölümünden mezun olanlar istedikleri takdirde Kıymetli Taş ve Metal İşlemeciliği, Kuyumculuk ve Takı Tasarımı, Takı Tasarımı ve Süs taşları İşlemeciliği, Taş ve metal işlemeciliği, Uygulamalı Takı Teknolojisi ön lisans programına sınavsız geçiş için başvurabilirler.

Mesleki eğitim merkezlerinde kalfalık belgesini alanlar, Milli Eğitim Bakanlığı’ nın mesleklerin özelliklerine göre belirlediği sürelerde ustalık eğitimi kurslarına devam edip, başarılı olmaları durumunda ustalık belgesini alırlar. Ustalık belgesine sahip olanlar veya bunları işyerinde çalıştıranlar bağımsız işyeri açabilirler. Ayrıca işyerinde çırak çalıştırması için kendisinin veya “usta öğretici” belgesine sahip bir çalışanın olması zorunludur (Türkiye İş Kurumu, 2004).

Son yıllarda takılarda moda olgusunun ön plana çıkması sonucunda, sektörde tasarım daha önemli bir unsur olmaya başlamıştır. İnsanlar daha önce altın değeri yüksek, pahalı takılara yönelirken, günümüzde altın değeri düşük, günün her saatinde rahat olarak kullanılacak, estetik, modaya uyumlu, özgün tasarımlı takılara yönelmeye başlamışlardır.

Uzun süre Türk kuyumculuk sektörü İtalyan takılarını örnek alıp, takı tasarlamış ve dünya pazarlarına satmaya çalışmışlardır. Son yıllarda kültürümüzü ön plana çıkaran çalışmalar yapılmaya başlansa da henüz yeterli düzeye gelinebilmiştir. Bunda da en

büyük etkenlerden biri eğitim konusudur. Sektörde kalıpcılık ve kalıp – modelleme, savattı, kakmacılık gibi alanlarda eleman yetersizliği vardır.

Kuyumculuk sektöründe tasarımı sadece sanatsal anlamda madenin üzerine estetik birtakım kompozisyonlar yaratmak düşünülmemelidir. Ülkemizde kendi kültürümüzü yansıtan tasarımlar ortaya çıkarabilmek için yeterli bir eğitimden geçmiş elemanlara ihtiyaç vardır. Sektörde Türkiye'ye özgü geleneksel tekniklere yönelik çalışmalar yeni yeni gündeme gelmektedir. Örneğin; Atasay Kuyumculuk, Nisan 2004'te "Atasay Yaşayan Anadolu Takıları Koleksiyonu" kapsamında, 2 yıl süren çalışmanın sonucunda Erzurum'dan Eskişehir'e, Gaziantep'ten Trabzon'a, Beypazarı'ndan Mardin'e kadar 12 farklı bölgedeki eski ustaya ulaşarak, unutulmak üzere olan geleneksel takı üretim tekniklerini araştırdı. Atasay'ın profesyonel tasarım ekibi, bu eski teknikleri yeniden yorumlayarak günümüz modern kadınının beğenisine hitap eden özel bir koleksiyon ortaya çıkarmıştır.

Sektörümüzün gelişimi açısından diğer bir önemli faktör de her yıl ülkemizi ziyarete gelen turistlerdir. Kendi ülkelerine dönerken yanlarında gezdikleri ülkeyi hatırlatacak birtakım objeler almak isteyen turistlere yönelik hediyelik eşyalar önemli bir gelir kaynağı olmaktadır. Ülkemizde ise altın sektörümüzde bu gibi hediyelik altın eşyalara yönelik çalışmalar çok azdır. Pakistan, Hindistan gibi ülkelerde kendi ülkelerinin kültürünü yansıtan altın hediyelik eşya pazarı önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemizde de bu gibi ülkelere ithal edilen ürünler turistlere satıldığı halde bizim kültürümüzü yansıtan hediyelik altın eşyalar almak isteyen turistlerimizin elleri boş kalmaktadır. Sektörümüzde bu alanda çalışmalar yapabilecek eğitimli çalışanlara ihtiyaç vardır.

Hızlı bir büyüme trendine giren Türk kuyumculuk sektörü, hedeflerine ulaşmak için eğitim konusunda adım atmıştır. Sektördeki eğitim eksikliğinden yola çıkan İstanbul Kuyumcular Odası, bu konuda bir ilke imza atmaya hazırlanmaktadır. "Kuyumculuk Temel Eğitimi" adıyla bir proje hazırlayan İKO, bu çalışmayı önümüzdeki günlerde Avrupa Birliği'ne sunacaktır. AB'nin projeye onay vermesi durumunda İKO, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren eğitimlere başlayacak. Teorik ve uygulamadan oluşacak olan Kuyumculuk Temel Eğitim Projesi, bir yıllık süreyi kapsayacak olup İKO, projeyi iki



temel sistem üzerinde oluşturmuştur. Projeyle kuyumculuk sektörüne vasıflı eleman yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Ancak, projeye kuyumculuk mesleği hakkında bilgisi olmayanlar da dahil edilmiş durumdadır. Kuyumculuk mesleğine yeni başlayanlara yönelik eğitim çalışması 8 ay sürecektir. Eğitim kapsamında kuyumculuğun yanında mesleğinin alt branşları arasında yer alan mihlayıcılık, kakmacılık, ramatçılık ve yaldızcılık gibi konularda da eğitim verilecektir. Proje kapsamında 180 kişinin eğitilmesi hedeflenmektedir. İKO'nda sektörde konunun uzmanları tarafından verilecek olan eğitim, haftaiçi ve haftasonunda yapılacaktır. Eğitim sonunda sertifika almaya hak kazanan öğrenciler kuyumculuk alanında kalifiye eleman olarak istihdam edileceklerdir (İKO, 2004).

## **BÖLÜM 3 : KUYUMCULUK SEKTÖRÜNDE MUHASEBE İŞLEMLERİ VE UYGULAMALARI**

Bu bölümde, kuyumculuk muhasebe işlemlerinde kullanılmak zorunda olunan ayar hesaplamaları, değerlendirme ölçüleri anlatıldıktan sonra kuyumculuk sektöründe bu güne kadar uygulanma zorunluluğu getirilen kanunlar, uygulamaya giriş tarih sırası dikkate alınarak, gerekli muhasebe işlemleri anlatılmıştır. En son uygulamaya konulan enflasyon muhasebesi kanunu ile, kuyumcularımızın uygulaması gereken muhasebe kayıtları bir örnek uygulama ile gösterilmeye çalışılmıştır.

### **3.1. Kuyumculuk İşlemlerinde Ayar Hesaplamaları**

Kuyumculuk sektörünün muhasebe işlemlerini sağlıklı şekilde takip edebilmesi ve vergi matrahlarını doğru olarak tespit edebilmesi için ayar yani miliem ( milyem ) hesaplarını bilmesi gerekmektedir. Başta külçe altınlar olmak üzere altın takı, mücevher, madalya ve yeni basım paralara kadar tüm altın ürünlerine ayar damgasının bulunması zorunludur.

Altın süs veya takı eşyalarının ayar tespitlerinin yapılmasında başlıca dört yöntem uygulanmaktadır.

**1-Mihenik taşı testi metodu:** Uygulanan en eski metot olup, mihenik taşıyı en yüksek hassasiyetle kullanma becerisini gösterebilen kişiler 0,10 gibi bir sapmayla ayar tespiti yapabilmektedirler.

**2- Potada arıtma yöntemi:** Yasal olarak kabul görmüş bu yöntemin esası, numunedeki altının ayrıştırılarak kazanılması ve ayrıştırılan altın ağırlığının numune ağırlığı ile kıyaslanarak altın içeriğinin hesaplanmasıdır Mihenik taşı testine nazaran % 100 doğru sonuç vermektedir.

**3- X ışını flüoresans yöntemi:** Bu yöntem numune için tamamen zararsız numune ile hiçbir teması olmayan ancak 2 mikrometre ilerleme yetisi olan, bu nedenle numune kesitini tamamen temsil edemeyen ve kesinliği tartışmaya açık bitmiş, yaldızlanmış ürünler için uygun olmayan bir tekniktir (Kaplan, 2003:54).

**4-Kolormetri Yöntemi:** Renk ayırımına dayanan bir yöntemdir. Son yıllarda kullanılmaya başlanan modern tekniklerden biri olup, X ışını flüoresans yöntemi gibi kullanım alanı sınırlı ve ateşte analiz yöntemi ile doğrulanması gerekmektedir (Kaplan, 2003 : 54).

### 3.1.1. Ayar ( Kırat )

Ayar, altın ve gümüş alaşımlarında altın ve gümüşün miktar ve oranını belirten bir deyimdir. Ayarlar binde' ye göre veya kırat esasına yani 24 paydasına göre ifade edilirler. Örneğin 22 ayar denildiği zaman 24 gram ağırlığında bir külçede 22 gram saf, 2 gram da saf olmayan maden var demektir.

22 ayar altın  $22 / 24 = 0,916$  miliem

18 ayar altın  $18 / 24 = 0,750$  miliem şeklinde hesaplanır.

**Tablo 29 : Milyem Cetveli**

AYAR	HESAPLAMA	MİLYEM	TS:7000'e göre
1	1 / 24	0,041	
2	2 / 24	0,083	
3	3 / 24	0,125	
4	4 / 24	0,166	
5	5 / 24	0,208	
6	6 / 24	0,250	
7	7 / 24	0,291	
8	8 / 24	0,333	0,333 milyem ( 8 ayar)
9	9 / 24	0,375	
10	10 / 24	0,416	
14	14 / 24	0,583	0,585 milyem (14 ayar)
18	18 / 24	0,750	0,750 milyem (18 ayar)
22	22 / 24	0,916	0,916 milyem (22 ayar)
24	24 / 24	1,000	0,999 milyem (24 ayar)

**Kaynak :** Bekar, (1999: 26)

Tüm altın ayarlamalarında, imalatında, alım ve satımında milyem cinsinden ifadeler kullanılmaktadır. Kuyumcu muhasebeciliği ve denetçiliğinde 8, 14, 18, 22, 24 ayar yerine TS:7000 de aynı ayarlara isabet eden milyemler kullanılmalı ve dönem sonu mevcutları milyem cinsinden hesaplanmalıdır.

### 3.1.2. Külçe

24 ayar altın ya da 1000 ayar gümüşün eritilerek kalıba dökülmüş durumuna denir (Kaplan, 2003 : 93). Diğer bir tanıma göre değerli maden ile değersiz madenin belli bir oran dahilinde birleşmelerinden meydana gelen karışıma külçe denir (Bekar, 1999 : 25).

### 3.1.3. Halita – Alaşım (Alloy )

İki veya daha fazla madenlerin birarada eritilmesiyle meydana gelen karışıma halita ya da alaşım denmektedir. Bir alaşımda alaşımın ayarı, alaşımın hası, alaşımın ağırlığı olmak üzere üç eleman vardır (Bekar, 1999:27).

$$\text{Ayar} = \frac{\text{Alaşımın Hası (H)}}{\text{Alaşımın Ağırlığı (V)}}$$

H = V olamaz. Çünkü A = 1 olduğu zaman elimizdeki külçe has maden demektir. Bir külçede belli orana göre karıştırılmış kıymetli ve kıymetsiz madenlerin her ikisi de olmalıdır ki ayar meydana gelsin. H = 0 da olamaz. H = 0 olursa külçenin içinde has yok demektir. O zaman külçe altın veya diğer kıymetli bir maden değil demektir.

Alaşımın ayarını bulmak için ; Örneğin has miktarı 585 gr. olan ve ağırlığı da 1.000 gr. olan külçe ayarı ( alaşımı ) bulunmak istendiğinde aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$A = H / V = 585 / 1.000 = 0,585 \text{ milyem} = 14 \text{ ayar bulunur (a.g.e.:28).}$$

Has miktarını bulmak için;  $H = A \times V = 0,585 \times 1.000 = 585 \text{ gr has bulunur.}$

Külçenin ( Alaşımın ) ağırlığını bulmak için;  $V = H / A = 585 / 0,585 = 1.000$  gr külçe bulunur.

18 ayarlık (750 milyem altın içeren) altın alaşımları gümüş, bakır, nikel veya çinko miktarlarına göre ayrımlı renkler alır:

1000 gr. 18 ayar altın için değişik renkli alaşımlar aşağıdaki ölçülerde karışım yapılarak elde edilebilmektedir.

Sarı Altın	: 750 gr altın + 200 gr. bakır + 50 gr. gümüş
Beyaz Altın	: 750 gr. altın + 130 gr. gümüş + 85 gr. nikel + 35 gr. çinko
Yeşil Altın	: 750 gr. altın + 83 gr. bakır + 167 gr. gümüş
Kırmızı Altın	: 750 gr. altın + 167 gr. bakır + 83 gr. gümüş

### 3.1.4. Ayar Yükseltmek

Düşük ayarlı bir külçenin ayarını yükseltmek için, elde bulunan külçenin ağırlığını arttırmak gerekir. Düşük ayarlı bir külçenin ayarını yükseltmek için iki yöntem vardır. Birincisi; külçeden değersiz maden çıkararak, ikincisi; külçeye saf maden katarak ayar yükseltmektir. Örneğin; elimizde 100 gr. 0,916 milyem A külçesi ile 100 gr. 0,585 milyem B külçesi bulsun. Bu iki külçeden bir miktar parça alıp 100 gr. ağırlığında ve 18 ayar 0,750 milyem yeni bir külçe elde etmek istiyoruz. A ve B külçelerinden kaç gram alıp eritmeliyiz ki istediğimiz ağırlıkta ve ayarda yeni bir C külçesi oluşturabilelim (Bekar, 1999: 30)?

**Çözüm:**

<u>Külçeler</u>	<u>Has Altın</u>	<u>Bakır</u>	<u>Ayar</u>	<u>Ağırlık</u>		
A	91,60 gr.	8,40	0,916	165 gr.	1	X
C	75 gr.	25	0,750			
B	58,50 gr.	41,50	0,585	166 gr.	1,006	Y
	X	Y	X+Y	100		
----- = ----- = ----- = ----- = <b>49,85 gr.</b>						
	1	1,006	1+1,006	2,006		

$$\begin{aligned}
X &= 1 \times 49,85 && = 49,85 \text{ ( A Külçesinden alınacak miktar )} \\
Y &= 1,006 \times 49,85 && = \underline{50,15} \text{ ( B Külçesinden alınacak miktar )} \\
\text{Toplam} &&& \mathbf{100 \text{ gr.}} \text{ ( C Külçesinin ağırlığı )}
\end{aligned}$$

Külçeden değerli maden çıkararak ayar yükseltmek istendiğinde yöntem aşağıdaki gibi olur:

$$A = H / V \rightarrow \text{Çıkarılacak madene X denilirse} \rightarrow A = H / V - X \text{ olur.}$$

$$X = \frac{AV - H}{A} \text{ formülü ortaya çıkar.}$$

**Örnek:** 0,585 ayarında 100 gr. ağırlığında bir külçenin ayarını 0,750 milyeme yükseltmek istediğimizde sonuç ne olur?

$$\text{Çözüm : } X = AV - H / A = \frac{(0,750 \times 100) - (0,585 \times 100)}{0,750} = \mathbf{22 \text{ gr.}}$$

100 – 22 = 78 grama külçe inmiş olur.

Külçeye saf maden eklemek suretiyle ayar yükseltmek istendiğinde ise yöntem aşağıdaki gibi olur.

Eklenecek has miktarına X dediğimizde formül aşağıdaki şekilde olur.

$$X = ( H + X ) / ( V + X )$$

**Örnek:** 0,585 ayarda 100 gr. ağırlığında bir külçenin ayarını 0,750 milyeme yükseltmek istediğimizde sonuç ne olur?

$$\text{Çözüm : } ( 0,750 \times 100 ) ( 0,585 \times 100 ) / 1 - 0,750 = 66 \text{ gr.}$$

Bu durumda yeni külçenin ayarı 0,750 milyem ve 166 gr. olur. 100 + 66 = **166 gr.**

Elimizde has altın olmadığı ve diğer ayarlarda altın bulunduğu zaman elimizdeki ayarlardaki altınlarla ayar yükseltme işi de aşağıdaki gibi yapılır.

$$X = ( AV - H ) / ( B - A )$$

**Örnek :** 0,585 milyem altınımızı 0,750 milyeme yükseltmek istiyoruz. Elimizde 0,910 milyemlik hurda altınımız bulunmaktadır. Külçemizin ayarını 0,750 milyeme yükseltebilmek için kaç gram altın eklememiz gerekir? ( Eklenecek külçenin milyemi mutlaka yükseltilmesini istediğimiz külçenin milyeminden büyük olmalıdır.)

$$\text{Çözüm : } \frac{(0,750 \times 100) - (0,585 \times 100)}{(0,910 - 0,750)} = \mathbf{103 \text{ gr.}}$$

Kuyumcular külçeden değerli maden çıkarmak suretiyle ayar yükseltme yöntemini zor ve maliyetli olduğu için tercih etmezler. Genellikle külçeye saf maden ekleme yöntemiyle ayar yükseltmeyi tercih ederler (Bekar, 1999:30-35).

### 3.1.5. Ayar Düşürmek

Ayarı yüksek olan külçeden kıymetli maden çıkararak veya külçeye değersiz maden katarak ayar düşürme işlemi yapılmaktadır. Aşağıda yöntemlerle ilgili örnekler verilmiştir (a.g.s.: 36).

Külçeden kıymetli maden çıkararak ayar düşürmek istendiğinde formül şu şekilde olur.

Çıkartılacak has miktarına X denirse ;  $A = (H - X) / (V - X)$  olur.

$$X = (H - AV) / (1 - A)$$

**Örnek :** 166 gr. ve 0,750 milyem olan bir külçemiz var. Bu külçenin ayarını 0,585 milyeme düşürmek istersek ne kadar has altın çıkartmamız gerekir?

$$\text{Çözüm : } \frac{(0,750 \times 166) - (0,585 \times 166)}{1 - 0,585} = \mathbf{66 \text{ gr.}} \text{ has çıkarmak gerekir.}$$

166 – 66 = 100 gr. külçemiz kalır.

Külçeye değersiz maden katmak suretiyle ayar düşürmek istendiğinde formülümüz şöyle olur: Eklenecek değersiz madene X dersek;

$$A = H / (V + X)$$

$$X = (H - AV) / A$$

**Örnek** : 166 gr. ve 0,750 milyem olan bir külçemiz var. Bu külçenin ayarını 0,585 milyeme düşürmek istersek ne kadar değersiz maden eklememiz gerekir?

$$\text{Çözüm} : \frac{(0,750 \times 166) - (0,585 \times 166)}{0,585} = \mathbf{46,82 \text{ gr.}} \text{ değersiz maden gerekir.}$$

### 3.2. Kuyumculukta Değerleme Ölçüleri

Diğer sektörlerde olduğu gibi kuyumculukta da değerlendirme ölçüsü olarak VUK Madde 261 ve Madde 279'da açıklanan ölçüler kullanılır. Madde 261'de belirtilen ölçütler aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

1. Maliyet bedeli
2. Borsa rayici
3. Tasarruf değeri
4. Mukayyet değer
5. İtibari değer
6. Vergi değeri
7. Rayiç bedel
8. Emsal bedeli ve ücreti

Altın ve altın mamülden emtiaların borsa rayici ile değerlendirilmesi gerektiği görüşü yaygın olsa da bu düşünce yanlıştır. Eğer bir varlığa emtia deniliyor ise ve bu emtia da iktisadi işletmeye dahil ise o takdirde değerlendirme ölçüsü de maliyet bedeli olmalıdır. Çünkü VUK Madde 275'te "satın alınan veya imal edilen emtia maliyet bedeli ile değerlendirilir" denmektedir. Ancak satış esnasında has altın fiyatının borsa rayicine göre hesaplanacağı da bir gerçektir (Bekar, 1999:45).

İmal edilen bir emtianın nasıl değerlendirilmesi gerektiği VUK Madde 275'te açıklanmıştır. Madde 275 - İmal edilen emtianın (Tam ve yarı mamul mallar) maliyet bedeli aşağıda yazılı unsurları ihtiva eder:



1. Mamulün vücuda getirilmesinde sarf olunan iptidai ve ham maddelerin bedeli;
2. Mamule isabet eden işçilik;
3. Genel imal giderlerinden mamule düşen hisse;
4. Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse; (Bu hisselerin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir.)
5. Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zaruri olan mamullerde ambalaj malzemesinin bedeli.

“Mükellefler, imal ettikleri emtiyanın maliyet bedellerini yukarıdaki unsurları ihtiva etmek şartıyla diledikleri usulde tayin edebilirler” denilmektedir (Resmi Gazete, 1998).

Mükellefin veya muhasebecinin uygularken serbest kaldığı nokta değerlendirme ölçüsü değil maliyet bedelinin tespiti yöntemidir. Fifo, lifo, ortalama vb. diye adlandırılan yöntemlerden hangisi kuyumcu sektörü için en uygun olanıdır? Önerilen yöntem ortalama maliyet yöntemlerinden ağırlıklı ortalama maliyet yöntemidir (Bekar, 1999 : 45-46).

### **3.3. Muhasebe Kayıtları**

Muhasebe kayıtları başlığı altında alınan bu bölümde önce, kuyumculuk sektörüne etki eden önemli kanun maddeleri belirtilmiş, sonra bu maddelerden dolayı kuyumculuk sektörünü ilgilendiren muhasebe kayıtları ele alıp örnekler verilmiştir. En son kısımda ise, günümüzde kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmelerimizin faaliyetleriyle ilgili muhasebe kayıtlarına örnekler verilmiştir.

#### **3.3.1. 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Yasası ve Kuyumculuk Sektörüne Etki Eden Maddeleri**

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Yasası 06.06.2002 tarih ve 24783 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanmış olup, 01.08.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. İthalat ve imalat

evresinde ilk kez uygulanıp, bu evreden sonra bir daha özel tüketim vergisi alınmayacaktır. Yasaya ekli IV. listedeki mallar kuyumculuk sektörüyle ilgili olup bunlarla ilgili muhasebe kayıtları aşağıda örneklenmeye çalışılmıştır.

Özel Tüketim Vergisi Yasasına ( ÖTVY ) ekli listelerde yer alan malların ithal, imal veya inşa edenler tarafından teslimi ile yine bu malların özel tüketim vergisi uygulanmadan önce müzayede yolu ile satışı verginin konusunu oluşturmaktadır. Kuyumculuk sektörünü ilgilendiren mallar Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon ( GTİP ) numaraları ile Tablo 30'da gösterilmiş değerli taşlar ve bunlardan mamul ziynet eşyaları sayılmaktadırlar.

**Tablo 30 : Özel Tüketim Vergisi Yasası'nda Kuyumculuk Sektörünü İlgilendiren Mallar**

G.T.İ.P.	Mal Adı	Vergi Oranı
71.01	Tabii veya kültür incileri (işlenmiş veya tasnife tabi tutulmuş olsun olmasın) (fakat ipliğe dizilmemiş, mihlanmamış ve takılmamış), tabii inci veya kültür: incileri (taşınmasında kolaylık sağlamak amacıyla geçici olarak ipliğe dizilmiş)	6.7
71.02	Elmaslar (işlenmiş olsun olmasın fakat mihlanmamış veya takılmamış) (Sanayide kullanılanlar hariç)	6.7
71.03	Kıymetli taşlar (elmaslar hariç) veya yarı kıymetli taşlar (işlenmiş veya tasnife tabi tutulmuş olsun olmasın, fakat ipliğe dizilmemiş, mihlanmamış veya takılmamış), kıymetli taşlar (elmaslar hariç) veya yarı kıymetli taşlar (tasnife tabi tutulmamış) (taşınmasında kolaylık sağlamak amacıyla geçici olarak ipliğe dizilmiş)	6.7
	(Sanayide kullanılmayan sentetik veya terkip yoluyla elde edilen kıymetli veya yarı kıymetli taşlar)	
71.04.90.00.00.19	Diğerleri	6.7
71.16	Tabii inci veya kültür incilerinden, kıymetli ya da yarı kıymetli taşlardan eşya (tabii, sentetik veya tertip yoluyla elde edilmiş)	6.7

**Kaynak :** Resmi Gazete ( 2002 )

Kuyumcular imalatçıdan mücevherat alındığında imalatçının düzenlemiş olduğu faturalarda belirtilen ÖTV ve KDV'ni ödeyecekler, ancak ödedikleri ÖTV'ni malın maliyetine yansıtip yalnızca % 18 KDV uygulayarak malı satacaklardır. Kuyumcuların ister gider pusulası ile kişisel mücevheratı satın almaları veya pırlantayı taşçıdan, altını külçeciden ya da borsadan alıp fason üretim yaptırarak mamul hale getirilen mücevheratı satışa sunmaları durumunda düzenledikleri faturada hem ÖTV hem de KDV' ni ayrıca göstereceklerdir (Bekar ve Baydemir; 2002: 85).

Ekli IV. Sayılı liste ile ilgili olarak yasada belirtilen vergiyi doğuran olay, bu listedeki malların ithali ya da imal edenler tarafından teslimidir. Ayrıca ÖTV uygulamadan önce müzayede yoluyla satışında da vergiyi doğuran olay yine bu malların teslimi olmaktadır. Kuyumculuk sektöründe kısmen de olsa rastlanan konsinyasyon suretiyle imalatçı ya da ithalatçı tarafından yapılan satışlarda malların komisyoncuya veya konsinyi işletmelere verildiği anda vergi doğmaktadır. ÖTV komisyoncuya malı teslim edenler tarafından beyan edilip ödenecektir (a.g.e.: 78).

**ÖRNEK:** Mücevher imalatçısı X A.Ş. ithal ettiği pırlantaları 22 ayar altın sete monte ettirerek satışa sunmaktadır. Bu işlem için 8.000.000.000 TL işçilik gideri yapmaktadır.

Altının Değeri	25.000.000.000.-TL
İşçilik Gideri	8.000.000.000.-TL
Pırlantaların Maliyeti	15.000.000.000.-TL
İthalde Ödenen ÖTV (Pırlanta için % 6,7 )	1.005.000.000.-TL ( 15.000.000.000 % 6,7 )
İthalde Ödenen KDV ( 15.000.000.000 + 1.005.000.000 = 16.005.000.000.- TL % 18 = 2.880.900.000.-TL)	2.880.900.000.-TL
Toplam Maliyet = Altının Değeri + İşçilik + Pırlanta Maliyeti	= 48.000.000.000.-TL
İmalatçının Kârı	7.500.000.000.-TL
Satış Bedeli	55.500.000.000.-TL
Faturada aşağıdaki rakamlar olacaktır.	
Satış Bedeli	55.500.000.000.-TL
ÖTV (%6,7)	<u>3.718.500.000.-TL</u>

KDV Matrahı	59.218.500.000.-TL
KDV (%18)	<u>10.659.330.000.-TL</u>
Toplam	69.877.830.000.-TL

ÖTV ve KDV beyanları aşağıdaki gibi olacaktır.

**ÖTV Beyanı**

**KDV Beyanı**

ÖTV Matrahı	55.500.000.000.-	KDV Matrahı	59.218.500.000.-
Hesaplanan ÖTV	3.718.500.000.-	Hesaplanan KDV	10.659.330.000
İndirilecek ÖTV	1.005.000.000.-	İndirilecek KDV	2.880.900.000.-
Ödenecek ÖTV	2.713.500.000.-	Ödenecek KDV	7.778.430.000.-

Malı satın alan firma açısından muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olur.

-----/-----		
153.00 TİCARİ MALLAR	59.218.500.000.-	
153.05 Pırlantalı Set		
191.00 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	10.659.330.000.-	
100 KASA HESABI		69.877.830.000.-
-----/-----		

Malı satan imalatçının satış kaydı ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

-----/-----		
100 KASA HESABI	69.877.830.000.-	
600.00 YURTIÇİ SATIŞLAR		55.500.000.000.-
391.00 HESAPLANAN KDV		10.659.330.000.-
394.00 HESAPLANAN ÖTV		3.718.500.000.-
-----/-----		

Kuyumculuk sektörü kendi içinde birçok iş kollarına ayrılmaktadır. Dolayısıyla ÖTV'ni kapsayan iş kolları da sadece kuyumcu imal ya da ithalatçısıyla sınırlı kalmamaktadır.

Mücevherat imalatçıları yurt dışından ithal ettiği veya ithalatçılardan sağladığı kıymetli taşları, çeşitli ayarlardaki altın takılar üzerine monte ederek, cilalayarak veya diğer işlemlerden geçirerek satışa sunmaktadırlar. İmalatçı niteliği taşıyan bu kesimin

ürettikleri mallar yasada ekli IV. sayılı listede yer aldığından özellikle ÖTV yükümlüsüdür (Bekar ve Baydemir, 2002.:84).

Kuyumcu mağazalarının ÖTV ile ilgisi ise şu durumlarda olmaktadır:

**1-** İmalatçıdan ziynet eşyası alındığında imalatçının düzenlediği faturada belirtilen ÖTV ve KDV'ni ödeyecekler ancak, ödedikleri ÖTV'ni malın maliyetine ekleyerek kayıtlarına alacaklardır. Bu mallar için bir daha ÖTV söz konusu olmayacaktır.

**2-** Gider pusulası ile mücevher satın aldıklarında ise ister malı aldıkları gibi vitrinlerine koysunlar, isterlerse yeni mamule döndürerek vitrine koysunlar, bu mallar ÖTV konusuna girdiği için her iki durumda da bu malların perakende satışlarında % 6,7 oranında ÖTV uygulayacaklar ve hem ÖTV'ni hem de KDV'ni faturalarında ve fişlerinde göstereceklerdir.

**3-** Pırlantayı taşçıdan, altını külçeciden ya da borsadan alıp fason üretim yaptırılarak mamul hale getirilen mücevherat satışa sunulur. Bu durumda da ÖTV ve KDV'li fatura düzenlenmektedir (a.g.e., 84).

### **3.3.2. 4811 Sayılı Vergi Barışı Kanunu (VBK) ve Kuyumculuk Sektörüne Etki**

#### **Eden Maddeleri**

25.02.2003 tarih 4811 Sayılı VBK ile kıymetli maden ve ziynet eşyası ile ilgili değerlendirme farkı beyanı aşağıdaki gibidir.

**MADDE 11. - 1.** Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil); işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşları ile kayıtlarında düşük değerle yer alan makine, teçhizat ve demirbaşlarını kendilerince veya bağlı oldukları meslek kuruluşunca tespit edilecek rayiç bedel ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği ayı izleyen üçüncü ayın son iş gününe kadar bir envanter listesi ile vergi dairelerine bildirmek suretiyle defterlerine kaydedebilirler. Bu suretle beyan edilen kıymetlerin satılması halinde satış bedeli bunların deftere kaydedilen bedelinden düşük olamaz. Bildirime dahil edilen varlıklar için amortisman ayrılmaz.

2. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia için ayrı; makine, teçhizat ve demirbaşlar için ayrı olmak üzere özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için ayrılan karşılık, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi halinde sermayenin unsuru sayılır ve vergilendirilmez. Makine, teçhizat ve demirbaşlar envantere kaydedilir ve ayrılan karşılık birikmiş amortisman addolunur. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise söz konusu emtiayı defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler.

3. Bu madde uyarınca beyan edilen makine, teçhizat ve demirbaşlar ile genel orana tabi emtianın bedeli üzerinden %10 oranı, diğer emtianın bedeli üzerinden bu emtianın tabi olduğu oranların yarısı esas alınarak katma değer vergisi hesaplanır ve ayrı bir beyanname ile sorumlu sıfatıyla beyan edilerek, beyanname verme süresi içinde ödenir. Bu vergi, kayıtlarda düşük değerle yer alan makine, teçhizat ve demirbaşların değerlendirme farkı üzerinden hesaplanır. Makine, teçhizat ve demirbaşlar üzerinden ödenen bu vergi hesaplanan katma değer vergisinden indirilemez. Emtia üzerinden ödenen vergi genel esaslara göre indirilir. Bu emtia, makine, teçhizat ve demirbaşlar için 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin (2) numaralı fıkrası hükmü uygulanmaz ( Resmi Gazete, 2003a).

İşletmelerde fiilen bulunduğu halde kayıtlarda yer almayan mallar ile makine, teçhizat ve demirbaş gibi amortisman tabi iktisadi kıymetler, belirlenecek bir değer üzerinden kayıtlara VBK'nun 11. maddesine göre alınabilecektir. Kayıtlarda yer almayan hangi malların kayıtlara alınacağı konusunda bir kısıtlama yoktur. Bu maddeye istinaden kuyumculuk faaliyetlerinde bulunan mükellefler, işletmelerinde yer almadığı halde işletmelerinde bulunan kıymetli maden ve taşlar ile bunlardan mamul mallarını kayıtlı hale getirebilmişlerdir. Yine aktif hesapta Ticari Mallar hesabına kayda alınan kıymetli maden ve taşlar, 5 hesap sınıfı altında örneğin 525 Nolu hesapta "Kayda Alınan Emtia Karşılıkları" hesabında pasifte gösterilecektir. Örneğin; stoklarda bulunup kayıtlarda olmayan rayiç bedeli 100 milyar TL. olan kıymetli madenler ve taşlar aşağıdaki gibi kaydolunmuştur (Genç ve Karadağ, 2003 : 191).

153 TİCARİ MALLAR	100 Milyar	
191 İNDİRİLECEK KDV	10 Milyar	
525 KAYDA AL. EMTİA KARŞL.		100 Milyar
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		10 Milyar

11. Maddenin 3. kısmında da açıklandığı gibi kuyumculuk faaliyeti yapan mükellefler % 10 oranında KDV ödeyeceklerdir. Ancak 3065 sayılı KDV'nin 17/4-g maddesi gereğince, külçe altın külçe gümüş teslimleri KDV'den istisna edilmiştir. Bu nedenle, külçe altın ve külçe gümüşe isabet eden değerler üzerinden KDV ödenmesi mümkün değildir.

**MADDE 12.** - Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil), kayıtlarında yer aldığı halde işletmelerinde mevcut olmayan mallarını, bu Kanunun yürürlüğe girdiği ayı izleyen üçüncü ayın son iş gününe kadar, aynı nev'iden mallara ilişkin cari yıl kayıtlarına göre tespit edilen gayrisafi kâr oranını dikkate alarak fatura düzenlemek ve her türlü vergisel yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle kayıt ve beyanlarına intikal ettirebilirler. Gayrisafi kâr oranının cari yıl kayıtlarına göre tespit edilemediği hallerde mükellefin bağlı olduğu meslek odalarının belirleyeceği oranlar esas alınır. Bu madde hükmünün uygulanmasına ilişkin olarak geçmişe yönelik vergi cezası ve gecikme faizi uygulanmaz. Yılı içerisinde ödenmesi gereken vergilerin, ödeme sürelerinde değişiklik yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

VBK'nun 12. Maddesi de mükelleflere kayıtlarında yer aldığı halde işletmede mevcut olmayan mallarını beyan edebilme olanağı sağlamıştır. Madde kapsamında düzenlenecek faturalarda alıcıya ilişkin bilgiler yerine "4811 sayılı Kanunun 11. maddesi çerçevesinde düzenlenmiştir" ibaresi yazılacaktır. Bu şekilde faturalanan ve deftere kaydedilen mallarla ilgili işlemler, normal satış işlemlerinden bir farklılık arz etmemiştir ( Genç ve Karadağ , 2003 : 192).

Örneğin 10 milyar kayıtlı fakat stokta yer almayan kıymetli maden ve taşlar için şöyle bir kayıt tutulur.

689 DİĞER OL.DIŞI GİDER ZARAR ( Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)	11,8 Mily.	
600 YURTIÇI SATIŞLAR (4811 Sayılı Kanun 12. Madde)		10 Mily.
391 HESAPL. KDV ( %18 )		1,8 Mily.

**MADDE 13. - 1.** Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil); esas faaliyetleri ile ilgili olarak 31.12.2002 tarihi itibarıyla işletmelerinde mevcut olup, kayıtlarında yer alan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet ve inci) ile bunlardan yapılmış ziynet eşyasını aynı tarih itibarıyla borsa rayici, borsa rayici olmayanlarda emsal bedeli ile değerlemek suretiyle hesaplayacakları değerlendirme farklarını cins, vasıf ve miktarlarını belirten bir beyanname ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği ayı izleyen üçüncü ayın son iş gününe kadar bağlı oldukları vergi dairelerine bildirmek kaydıyla, ilgili malların maliyet bedellerine ilave suretiyle defterlerine intikal ettirebilirler.

**2.** (1) numaralı fıkra hükmüne göre beyan edilecek değerlendirme farkları %2,5 oranında vergiye tabi tutulur. Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi, beyanname verme süresi içinde ödenir. Ödenen bu vergiler, gelir ve kurumlar vergisinden mahsup edilemez, gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilmez.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca değerledikleri emtiaya ilişkin değerlendirme farkları karşılığında pasifte özel bir karşılık hesabı açarlar. Bu hesapta izlenen karşılık, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi halinde sermayenin unsuru sayılır ve vergilendirilmez. İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler ise söz konusu değerlendirme farklarını defterlerinin gider kısmına satın alınan mal olarak kaydederler ( Resmi Gazete, 2003a ).



Kıymetli maden ve kıymetli taşlar ile bunlardan yapılmış ziynet eşyalarının imali veya alım-satımıyla uğraşan yükümlüler söz konusu iktisadi kıymetleri dönem sonunda maliyet bedeli ile değerlemek zorundaydılar. VBK ile bu yükümlülerin söz konusu iktisadi kıymetleri borsa rayici ile ya da borsa rayicinin olmadığı durumlarda emsal değeri ile değerlendirme yapabilme olanağı da sağlanmıştır.

Söz konusu yasal olanaktan yararlanmak isteyen yükümlülerin bu iktisadi kıymetlerin borsa rayici ile ya da borsa rayicinin olmadığı durumlarda emsal bedeli ile maliyet bedelleri arasındaki farkı ilgili maliyet bedellerine eklemek suretiyle muhasebeleştirmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla yükümlüler hesaplanan bu değerlendirme farklarını "153-Ticari Mallar Hesabı"na ya da imalatçı iseler "152-Mamuller Hesabı"na kaydedeceklerdi.

VBK'nun 13'üncü maddesindeki düzenlemeden yararlanmak isteyen yükümlülerin 30.05.2003 tarihine kadar ilgili vergi dairesine beyanda bulunmaları halinde bilanço esasına göre defter tutan yükümlüler bilançonun pasifinde 5 hesap kodlu grupta, örneğin "525-Değerleme Farkı Emtia Karşılığı" hesabını kullanmaları gerekmektedir. Oluşan değer farkları üzerinden %2,5 oranına göre hesaplanıp beyan edilecek vergiler "Genel Yönetim Giderleri" hesabına kaydedilip, bu hesabın karşılığında "Ödenecek Vergiler ve Fonlar" hesabı kullanılacaktır. Bununla birlikte "Genel Yönetim Giderleri" hesabında izlenecek bu giderlerin "Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler" den olmaları dolayısıyla, cari dönemin vergi matrahıyla ilişkilendirilmemeleri gerekecektir (Kaynak, 2003:64).

Mükellefler kayıtlarında yer alan altın ve gümüş gibi kıymetli madenler ile elmas, pırlanta ve yakut gibi kıymetli taşlar ve bunlardan mamul mallarını, 31 12 2002 tarihi itibarıyla varsa bunların borsa rayiçleri, yoksa emsal bedelleri üzerinden değerlemek suretiyle kayıtlarını revize etmeleri gerekmektedir. Mükellefler satışa sundukları malların cins, vasıf ve miktarlarını gösteren listeler hazırlamışlar ve bu listeleri vergi dairelerinde örnekleri yer alan beyannamelere aktarmışlardır.

4811 sayılı kanununun 13. Maddesi kapsamında değerlendirme farkını beyan etmemiş bir mükellefin durumu aşağıdaki örnekle açıklanmıştır.

**Örnek:** 31.12.2002 tarihi itibariyle kanuni defterlerde yer alan altının toplam maliyeti 1000 YTL olsun. Altının birim miktarı 100, birim maliyeti 10 milyon lira olsun. = ( 100 x 10 milyon = 1 milyar ). İstanbul Altın Borsasının 31.12.2002 tarihi itibari ile (aynı tarihte işlem görmemesi halinde bu tarihten önceki son işlem günündeki) has altın kapanış birim fiyatı 15 milyon lira olsun ; ( 100 x 15 milyon = 1.5 milyar). Altın satış kârı olup 2002 yılı kazancı olarak 500 milyon lira ( 1,5 – 1 ) beyan edilecektir ( Ateşli, 2003: 84).

4811 sayılı kanununun 13. maddesinden faydalanılmama halinde 4842 sayılı kanun uyarınca tespit edilen değerlendirme farkının beyan edilip tahakkuk eden vergilerin ödenmesi gerekir.

### **3.3.3. 4842 Sayılı Kanun ve Kuyumcuk Sektörüne Etki Eden Maddeleri**

24.04.2003 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan Kanunla bazı kanunlarda değişiklik yapılmış olup, değişiklik yapılan kanun maddelerinden bazıları kuyumculuk sektörü ile ilgilidir.

**MADDE 5.** — 193 sayılı Kanununun 38 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Sürekli olarak işlenmiş altın alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler, altın satış tarihindeki İstanbul Altın Borsasında oluşan has altın değeri ile satılan mamulün has altın maliyet bedeli arasında oluşan farkı, maliyet bedeline ilave ederler. Söz konusu fark, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenir. Bu fon, sermayeye ilave dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, o yılın kazancına dahil edilerek vergiye tâbi tutulur. Bu mükelleflerin kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarının sadece ilgili dönemde ayrılan fonu aşan kısmı gider kabul edilir (Resmi Gazete, 2003b).

Kanunun gerekçesi şöyledir ; “Altın ticareti ile işgal edenlerin has altın değerindeki farkların vergiye tabi olması, sermaye ile finanse edilen has altın miktarlarının erimesine yol açmakta ve özellikle uluslararası rekabette altın ihracatının gelişmesini engellediği gibi sistemin kurumsallaştırılmasını da güçleştirmektedir. Bu açıdan söz konusu değer artışlarının özel fon hesabına alınması, buna karşılık gerçek katma değer de vergilenmesi amaçlanmıştır (Ateşli, 2003:.79).

4842 Sayılı Kanunun 5. Maddesi ile yapılan yeni düzenlemenin koşulları aşağıdaki gibidir.

- Kuyumcu mükellefler 24.03.2003 tarihinden önceki satışları nedeni ile has altın maliyetlerini revize edemezler.
- Bu Kanundan Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri faydalanabilir.
- Sürekli olarak işlenmiş altın alım satımı ile uğraşmayan mükellefler maliyetlerini revize edemezler.
- Mükelleflerin bilanço esasına göre defter tutmaları gerekir.
- Satılmamış, stokta kalmış işlenmiş altının has altın maliyeti revize edilemez.
- Değerleme ölçütü olarak İAB’ nda oluşan has altın değerinin dikkate alınacağı.
- Satılan veya stokta yer alan işlenmemiş külçe altının has altın maliyeti revize edilemez.

Öncelikle kuyumcuların 4811 sayılı Vergi Barışı Kanunu ile 31.12.2002 tarihi itibariyle ellerindeki kayıtlı altınların maliyet değerlerini İAB 31.12.2002 tarihli 18.110.000TL/gr fiyatına yükseltmiş olmaları gerekmektedir. Elleriindeki altınların toplam maliyet bedeli ile 18.110.000 TL’den hesapladıkları bedel arasındaki farkı da 31.05.2003 tarihine kadar % 2.5 oranında vergi hesaplayıp beyan etmeleri gerekmektedir. Bu artışı yapmayıp % 2.5 oranındaki vergilerini ödemeyen esnafların, 4842 sayılı yasa ile hesaplanan fark için normal oranda vergi ödemek zorunda kalacakları, bu oranın da şirketler için fonla beraber %33, gelir vergisi mükellefleri için kazanca bağlı olarak % 22 ile %49.5 arasında olacağı belirtilmişti. Bu beyan ve ödemedede bulunmayan mükelleflerin Maliye tarafından yapılacak taramalarda cezalı olarak vergi ödemek zorunda kalacakları belirtilmişti.

Bu düzenleme ile altın satışlarında oluşan fiktif kârların vergilendirilmesi ortadan kalkmaktadır. Geriye sadece işçilik kazançları üzerinden vergi ödenecektir. Bu kanundan yalnızca bilanço esasına göre defter tutanlar yararlanabilmektedir. İşletme defteri tutanlar ise defterlerinde özel bir fon hesabı açabilecekleri bir yer olmadığından ve satılan altın değer artış/azalış fonu sermayeye ilave dışında kullanılıyorsa o yılın kazancına dahil edilerek vergilendirildiğinden ve bu fonun sermaye dışında kullanılıp kullanılmadığını tespit etmek mümkün olmadığından fiktif altın kârları önceki dönemlerde olduğu gibi vergiye tabi tutulmaya devam edecektir.

24.04.2004 tarihinden itibaren altın satışlarında ortaya çıkan altın satış kârı, yani satılan altının maliyet bedeli ile satış tarihindeki altın bedeli arasındaki oluşacak fark, satılan malın maliyetine eklenip bu altın satışından dolayı herhangi bir kazanç doğmayacaktır. Bu düzenleme ile altın satışlarında oluşan fiktif kârların vergilendirilmesi ortadan kalkmış olmakta ve geriye sadece işçilik gelirleri kalmaktadır. Ancak İAB’da oluşan has altın fiyatının, işletmelerin ellerindeki altının satış tarihindeki maliyet bedelinden düşük olduğu durumda da bu fark negatif olarak ortaya çıkacaktır. Oluşan bu negatif fark açılan fon hesabına borç olarak kaydedilecektir (Aksoy ve Uğur, 19?? ).

Ancak İAB’ nın gün sonunda kapanış fiyatı olarak TL, ABD Doları veya EURO cinsinden üç adet has altın değeri olmaktadır. Bu üç para biriminde altın alım ve satım sözleşmeleri yapılmaktadır. Dolayısıyla altın değeri olarak İAB’ nda oluşan hangi para biriminin dikkate alınacağına ilişkin bir açıklama ilgili yasa maddesinde belirtilmemiştir. İAB’ nda hangi para biriminin hangi koşullarda dikkate alınacağı veya bu konuda mükelleflerin seçim haklarının bulunup bulunmadığına ilişkin bir düzenleme yapması gerektiği düşünülmektedir ( Yetkiner, 2003 :33).

Konunun en önemli kısmı, değerlendirme ve fiktif kârların reel kârdan ayırdelebilmesini sağlayan bir düzenleme getirilmiş olmasıdır. Bu çerçevede düzenlenen kanun maddesiyle sadece stok değerlendirme değil aynı zamanda yıl içerisinde meydana gelen alım-satım işlemlerinde de uygulanmasını öngörmekte ve dolayısıyla enflasyon muhasebesine imkan tanımaktadır.

**Örnek 1 -7 arası KDV hesaplamaları dikkate alınmamıştır.**

**Örnek 1 :** Altının alım değerinin 1.000.000 TL,

Satış gününde Borsa rayiç fiyatı: 2.000.000 TL

Kuyumcunun altını 2.400.000 TL ile sattığını varsayalım.

Kanun değişikliğinden önce kuyumcunun kârı  $2.400.000 - 1.000.000 = 1.400.000$  TL olarak görünecekti. Ancak kanun değişikliği ile Borsa rayiç değeri ile alış maliyet değeri arasında oluşan 1.000.000 TL bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında gösterilecek ve 400.000 TL de gerçek reel kâr olarak vergilendirilecektir.

Borsa rayici - Maliyet bedeli = Değer artışından kaynaklanan fiktif kar  
 $2.000.000 - 1.000.000 = 1.000.000$  TL

Satış – Borsa Rayici = Reel Kâr

$2.400.000 - 2.000.000 = 400.000$  TL

Dolayısıyla kuyumcu 1.000.000 TL'yi bilançonun pasifindeki fon hesabında tutacak, 400.000 TL üzerinden de vergisini ödeyecektir

**Örnek 2 :** Maliyet Bedeli : 200.000.000 TL

Satış Bedeli : 250.000.000 TL

İAB Bedeli : 250.000.000 TL

-----/-----		
100 KASA HS.	250.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	250.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		250.000.000
153 TİCARİ MALLAR		200.000.000
527 SATILAN ALTIN DEĞER		50.000.000
-----/-----		

İşletmenin kâr veya zararı yoktur.

**Örnek 3:** Maliyet Bedeli : 200.000.000 TL

Satış Bedeli : 250.000.000 TL

İAB Bedeli : 260.000.000 TL

-----/-----		
100 KASA HS.	250.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	260.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		250.000.000
153 TİCARİ MALLAR		200.000.000
527 SATILAN ALTIN DEĞER		60.000.000
ARTIŞ / AZALIŞ FONU		
-----/-----		

Satılan Mal Maliyeti - İAB Bedeli = 250.000.000 – 260.000.000 = (-) 10.000.000 TL  
işletmenin zararı olmuştur.

**Örnek 4 :** Maliyet Bedeli : 200.000.000 TL

Satış Bedeli : 250.000.000 TL

İAB Bedeli : 245.000.000 TL

-----/-----		
100 KASA HS.	250.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	245.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		250.000.000
153 TİCARİ MALLAR		200.000.000
527 SATILAN ALTIN DEĞER		45.000.000
ARTIŞ / AZALIŞ FONU		
-----/-----		

Satılan Mal Maliyeti - İAB Bedeli = 250.000.000 – 245.000.000 = (+) 5.000.000 TL kâr  
etmiştir.

**Örnek 5 :** Maliyet Bedeli : 170.000.000 TL

Satış Bedeli : 150.000.000 TL

İAB. Bedeli : 150.000.000 TL

100 KASA HS.	150.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	150.000.000	
527 SATIL. ALTIN DEĞER AR / AZ FONU	20.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		150.000.000
153 TİCARİ MALLAR		170.000.000

İşletmenin kâr veya zararı yoktur.

**Örnek 6:** Maliyet Bedeli : 170.000.000 TL

Satış Bedeli : 150.000.000 TL

İAB.Bedeli 165.000.000 TL

100 KASA HS.	150.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	165.000.000	
527 SATIL. ALTIN DEĞER AR / AZ FONU	5.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		150.000.000
153 TİCARİ MALLAR		170.000.000

Satılan Mal Maliyeti - İAB Bedeli = 150.000.000 – 165.000.000 = (-) 15.000.000 TL zarar etmiştir.

**Örnek 7 :** Maliyet Bedeli : 170.000.000 TL

Satış Bedeli : 165.000.000 TL

İAB.Bedeli 145.000.000 TL

100 KASA HS.	165.000.000	
621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	145.000.000	
527 SATIL. ALTIN DEĞER AR / AZ FONU	20.000.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR		165.000.000
153 TİCARİ MALLAR		170.000.000

Satılan Mal Maliyeti - İAB Bedeli = 165.000.000 – 145.000.000 = 20.000.000 TL. kâr

**Örnek 8** : Uğur Kuyumculuğun 23.04.2003 tarihinde mevcut stokları aşağıdaki gibi olsun;

3.526,25 gr 18 ayar (750 milyem) altın takı bedeli gramı 12.500.000 TL' dan  $3.526,25 \times 12.500.000 = 44.703.125.000$  TL

25.04.2003 tarihinde İAB has gram altın fiyatı : 17.085.000 TL (İstanbul Altın Borsası Kıymetli Madenler Piyasası işlemlerinde istenilen iki tarih aralığına ait günlük bazdaki verileri almak için <http://www.iab.gov.tr/turkish/veriler.php>)

18 ayar / 24 ayar = 0.750 milyem

$0.750 \times 17.085.000$  TL = 12.813.750 TL 18 ayar İAB'na göre gram fiyatı bulunur.

Uğur Kuyumculuk 1.250,45 gr 18 ayar altın takısını 16.022.953.687 TL' dan ( $1.250,45 \times 12.813.750 = 16.022.953.687$ ) satmış olsun. İşçilik gram satış fiyatı da 1.000.000 TL/gr. olarak verilsin.

İşçilik bedeli =  $1.250,45 \times 1.000.000$  TL = 1.250.450.000 TL

% 18 KDV ( İşçilik Üzerinden) =  $1.250.450.000$  TL x % 18 = 225.081.000 TL.

25.04.2003 tarihinde işletmenin kayıtları aşağıdaki gibi olur.

-----/-----	
100 KASA	17.498.484.687
600.01 YURTIÇİ SATIŞLAR	16.022.953.687
600.02 YURTIÇİ SATIŞLAR	1.250.450.000
İşçilik	
391 HESAPLANAN KDV	225.081.000
-----/-----	
621 SATILAN TİCARİ MAL.MALİYETİ	16.022.953.687
153 TİCARİ MALLAR	15.630.625.000
527 SATILAN ALTIN DEĞER	392.328.687
ARTIŞ / AZALIŞ FON HS.	
-----/-----	



12.500.000 TL x 1.250,45 gr 18 ayar altın = 15.630.625.000 TL eder. (Satılan mamulün has altın maliyet bedeli )

16.022.953.687 TL – 15.630.625.000 TL = 392.328.687 TL fark 527 FON hesabına aktarılır.

Madde 5'te mükelleflerin kullandıkları yabancı kaynaklara ait gider ve maliyet unsurlarının sadece ilgili dönemde ayrılan fonu aşan kısmının gider olarak kaydedilmesi belirtilmiştir. Örneğin, işlenmiş altın alım – satımı ile uğraşan ve bilanço usulüne göre defter tutan bir gelir vergisi mükellefinin 2003 yılında GVK'nun 38. maddesinin son fıkrası uyarınca 50 milyar TL fon hesapladığını kabul edersek sözkonusu şahıs bankadan almış olduğu kredi için 2003 yılında toplam 35 milyar TL kredi faizi ve mal alımlarına ilişkin de 30 milyar vade farkı ödesin. Bu durumda mükellefin kullandığı yabancı kaynaklara ilişkin gider ve maliyet tutarı toplam 30 + 35 = 65 milyar TL' dir. Mükellef 15 milyar liralık yabancı kaynağa ilişkin gider ve maliyet unsurunu ticari kazancının tespitinde gider olarak dikkate alacak, ancak o yıl ayrılan fon kadar olan yabancı kaynağa ilişkin 50 milyar TL gider ve maliyet unsurunu ise kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacaktır (Yetkiner, 2003 :34).

Kanun maddesinde yabancı kaynağa ilişkin gider ve maliyet unsurunun neler olduğuna dair herhangi bir tanımlama yapılmamıştır. GVK'nun 41/8 maddesinde belirtilen hususlar kastedildiği düşünülmektedir. GVK 41/8 de işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, vade farkı, kâr payı kur farkı ve benzeri adlar ile gider ve maliyet unsurları tanımlanmıştır.

4842 Sayılı Kanununun 5. Maddesi ile mükelleflerin enflasyondan arındırılmış kazançları üzerinden vergilendirilmeleri amaçlanmış ancak, mükelleflerin yabancı kaynak kullanımı dolayısıyla yüklenmek zorunda oldukları gider ve maliyet tutarlarının bilançoda yer alan fon tutarı kadarının kanunen kabul edilmeyen gider olarak mükelleflere ayrı bir yük getirdiği göz önüne alınmamıştır.

**GEÇİCİ MADDE 63.** — 1. İşlenmiş altın ticareti ve imalatı ile iştirak eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinden (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) 4811

sayılı Kanunun 13 üncü maddesine istinaden bildirimde bulunmayanların 31.12.2002 tarihi itibarıyla defter kayıtlarında yer alan altın maliyet bedelleri, İstanbul Altın Borsasının aynı tarihteki (aynı tarihte işlem görmemesi halinde bu tarihten önceki son işlem günündeki) has altın kapanış fiyatından düşük olamaz. Maliyet bedelinin bu fiyattan düşük olması halinde aradaki fark altın satış kârı addolunur ve 2002 yılı kazancına eklenerek bu Kanunun yayımını izleyen ikinci ayın sonuna kadar beyan edilir ve tahakkuk eden vergi aynı sürede ödenir.

2. Kıymetli maden ve ziynet eşyası imalatı ve ticareti faaliyetinde bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (adi, kollektif ve adi komandit şirketler dahil) işletmelerinde mevcut olup kayıtlarında yer almayan kıymetli maden (altın, platin ve gümüş) ve kıymetli taşlar (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebercet, inci vs.) ile bunlardan mamûl ziynet eşyasını 4811 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen şekilde bildirmeleri halinde aynı Kanunun 13 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre vergi öderler (Resmi Gazete :2003b).

### 3.4. Kuyumcu Muhasebesiyle İlgili Örnek Uygulamalar

Aşağıda kuyumcuların faaliyetleri doğrultusunda, uyguladıkları yevmiye maddelerine örnekler verilmiştir.

#### 3.4.1. Örnek 1

1-) Sadece kuyumculuk işleri ile uğraşmak amacıyla 01.08.2004 tarihinde kurulan şirket ortakları işe başlarken 1 trilyon TL. sermaye taahhüt etmişler ve tamamını ödemişlerdir.

-----01.08.2004-----

100 KASA	1.000.000.000.000.-	
500 SERMAYE		1.000.000.000.000.-
Sermayenin nakden ödenmesi		

-----/-----

2-) Şirketin kuruluşundan sonra, 10.08.2004 Dünyam A.Ş.'den gramı 18.500.000.TL dan 30 kg. 0,995 ayarında has altın almışlardır.

-----10.08.2004-----

153.24 STOKLAR	552.225.000.000.-	
100 KASA		552.225.000.000.-
30.000 gr.x 0,995 = 29.850 gr has altın		
29.850 gr x 18.500.000= 552.225.000.000.-		

-----/-----

3-) 25.08.2004 tarihinde Şirket 10 kg. altınını X atölyesine bilezik yapılması için göndermiştir. Bileziğin işçilik bedeli olarak 1 gr.altın karşılığı 500.000 TL. ödenmiştir. (Altının gramı 19 milyon TL olarak hesaplanmıştır.) 10.09.2004 tarihinde bilezikler atölyeden gönderilmiştir.

-----25.08.2004-----

159 VERİLEN AVANS.	189.050.000.000.-	
153.24 STOKLAR		189.050.000.000.-
10.000 gr.x 0,995 = 9.950 gr has altın		
9.950 gr x 19.000.000= 189.050.000.000.-		
X Atölyesine gönderilen altın		

-----/-----

24 ayar = 0,995 milyem

22 ayar = 0,916 milyem

10.000 gr x 0,995 = 9.950 gr has altın ederse;

9.950 gr / 0,916 = 10.862,44 gr 22 ayar altın eder.

-----25.08.2004-----

153.22 TİCARİ MALLAR	5.431.220.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	977.619.600.-	
100 KASA		6.408.839.600.-
10.000 gr.x 0,995 = 9.950 gr has altın		
10.862,44 gr x 500.000.= 5.431.220.000.-		
X Atölyesine ödenen işçilik bedeli		

-----/-----

-----10.09.2004-----

153.22 TİCARİ MALLAR	189.050.000.000.-	
159 VERİLEN AVANS.		189.050.000.000.-
X Atölyesinden gelen bileziklerin 22 ayar Ticari Mallar hesabına kaydı.		

-----/-----

4-) 13.09.2004 tarihinde 22 ayar bileziklerden 130 gramı KDV dahil 2.500.000.000 TL dan satılmıştır. Altının gramı 19.250.000.-TL dir.

130 gr 22 ayar altın x 0,916 milyem = 119,08 gr has altın eder.

119,08 gr x 19.250.000. TL = 2.292.290.000. TL

2.500.000.000 TL – 2.292.290.000 TL = 207.710.000.-TL kâr

207.710.000 TL / 1,18 = 176.025.424.-TL

176.025.424 TL % 18 = 31.684.576.- TL KDV eder.

-----13.09.2004-----

100 KASA HESABI	2.500.000.000.-	
600.22 YURTIÇİ SATIŞLAR		2.292.290.000.-
600.10 YURTIÇİ SATIŞLAR		176.025.424.-
İşçilik Masrafı		
391.15 HESAPLANAN KDV		31.684.576.-
22 ayar 130 gr bilezik satışı.		

-----/-----

İAB has fiyatı = 19.250.000.-TL

119.08 gr has = 2.292.290.000.-TL eder.

119.08 gr. kayıtlı bedeli = 119.08 x 18.500.000.-TL = 2.204.830.000.-TL

2.292.290.000.-TL - 2.204.830.000.-TL = 87.460.000.-TL zarar farkı 527 fon hesabına kaydedilir.

-----13.09.2004-----

621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	2.292.290.000.-	
153.22 TİCARİ MALLAR		2.204.830.000.-
527 SATILAN ALTIN DEĞER		87.460.000.-
ARTIŞ/AZALIŞ FON HS.		
22 ayar 130 gr bileziğin maliyet kaydı.		

-----/-----

5-) İşletme 17.09.2004 tarihinde 5 kg. hasını 14 ayar, 5 kg hasını da 18 ayar olmak üzere yüzük, küpe, zincir, kolye ve künye almak üzere Y atölyesine göndermiştir. İşçiliğin gramı 750.000.-TL dir. Has altının gramı 19.500.000.- TL dir. 22.09.2004 tarihinde atölyeden yaptırılan ziynetler gönderilmiştir.

5.000 gr 24 ayar = 5.000 gr x 0,995 milyem = 4.975 gr has altın eder.

4.975 gr has / 0,585 milyem (14 ayar ) = 8.504,27 gr 14 ayar altın eder.

4.975 gr has / 0,750 milyem ( 18 ayar ) = 6.633,33 gr 18 ayar altın eder.

-----17.09.2004-----

159 VERİLEN AVANS.	194.025.000.000.-	
153.24 STOKLAR		194.025.000.000.-
10.000 gr.x 0,995 = 9.950 gr has altın		
9.950 gr x 19.500.000= 194.025.000.000.-		
Y Atölyesine gönderilen altın		

-----/-----

-----17.09.2004-----

153.18 TİCARİ MALLAR	4.974.997.500.-	
153.18 4.974.997.500.-		
153.14 TİCARİ MALLAR	6.378.202.500.-	
153.14 6.378.202.500.-		
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V.	2.043.576.000.-	
100 KASA		13.396.776.000.-
6.633,33 x 750.000 TL =4.974.997.500 TL		
8.504,27 x 750.000 TL = 6.378.202.500.-		
Y Atölyesine ödenen işçilik bedeli		

-----/-----

-----22.09.2004-----		
153.18 TİCARİ MALLAR	97.012.500.000.-	
153.18    97.012.500.000.-		
153.14 TİCARİ MALLAR	97.012.500.000.-	
153.14    97.012.500.000.-		
159 VERİLEN AVANS.		194.025.000.000.-
Y Atölyesinden gelen 18 ve 14 ayar ziynetlerin ilgili Ticari Mallar Hesabına		
-----/-----		

6-) İşletme 24.09.2004 tarihinde, KDV dahil 2 milyara 150 gr. 14 ayar kolye, yüzük, küpe ve künyeden oluşan bir set satmıştır. Altının o tarihteki İAB has fiyatı 19.500.000.-TL dir.

-----24.09.2004-----		
100 KASA HESABI	2.000.000.000.-	
600.14 YURTİÇİ SATIŞLAR		1.705.275.000.-
600.10 YURTİÇİ SATIŞLAR		249.343.220.-
İşçilik Masrafı		
391.15 HESAPLANAN KDV		44.881.780.-
150 gr.x 0,583 = 87,45 gr has altın.		
87,45 x 19.500.000 TL=1.705.275.000-TL		
14 ayar 150 gr set satışı.		
-----/-----		

2.000.000.000 TL – 1.705.275.000 TL= 294.725.000.TL kâr.

294.225.000 / 1,18 = 249.343.220.- TL

249.343.220 TL. % 18 = 44.881.780.- TL KDV eder.

-----24.09.2004-----		
621 SATILAN TİC.MAL KALİYETİ	1.705.275.000.-	
153 TİCARİ MALLAR		1.617.825.000.-
527 SATILAN ALTIN DEĞER		87.450.000.-
ARTIŞ/AZALIŞ FON HS.		
14 ayar 150 gr set satışı.		
-----/-----		

150 gr set = 87,45 gr has ediyordu.

1 gr. hasın işletmeye kayıtlı bedeli = 18.500.000.-TL

18.500.000.-TL x 87,45 = 1.617.825.000.-TL

1.705.275.000.-TL – 1.617.825.000.-TL = 87.450.000.-TL Zarar fon hesabına aktarılır.

7-) İşletme 14.10.2004 tarihinde 3 kg. altınını 18 ayarda alyans yaptırmak üzere alyans Z imalatçısına göndermiştir. İşçilik gram ücreti olarak 600.000.-TL ödemiştir. Altının gramı 19.750.000.-TL dir. Alyanslar 20.10.2004 tarihinde işletmeye teslim edilmiştir.

-----14.10.2004-----

159 VERİLEN AVANS.	58.953.750.000.-	
153.24 STOKLAR		58.953.750.000.-
3.000 gr.x 0,995 = 2.985 gr has altın		
2.985 gr x 19.750.000= 58.953.750.000.-		
Z İmalatçısı gönderilen altın		

-----/-----

2.985 gr has / 0,750 milyem ( 18 ayar ) = 3980 gr 18 ayar altın eder.

-----14.10.2004-----

153.18 TİCARİ MALLAR	2.388.000.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V.	429.840.000.-	
100 KASA		2.817.840.000.-
3.980 gr x 600.000 =2.388.000.000.-		
Z İmalatçısına ödenen işçilik bedeli		

-----/-----

-----20.10.2004-----

153.18 TİCARİ MALLAR	58.953.750.000.-	
159 VERİLEN AVANS.		58.953.750.000.-
Z İmalatçısından gelen 18 ayar alyansların ilgili Ticari Mallar Hesabına kaydı.		

-----/-----

8-) İşletme 18.10.2004 tarihinde Darphane'ye 1 kg. külçe altın vermiş, 600 çeyrek altın almıştır. İşçilik için 100 milyon ödenmiştir. Altının o tarihteki gram fiyatı 21 milyon olarak hesaplanmıştır. Aynı gün çeyrek altınlar Darphane tarafından verilmiştir.

-----18.10.2004-----

159 VERİLEN AVANS.	21.000.000.000	
157 DİĞER STOKLAR		21.000.000.000
157.01 Külçe Altın		
1.000 gr x 21.000.000=21.000.000.000.-		
1 kg. altının Darphaneye verilmesi		

-----/-----

-----18.10.2004-----

153.05 TİCARİ MALLAR	21.100.000.000.-	
Çeyrek Altın		
159 VERİLEN AVANS.		21.000.000.000.-
100 KASA HESABI		100.000.000.-
Darphaneden alınan 600 adet çeyrek altın.		

-----/-----

3065 sayılı KDV'nin 17/4-g maddesi gereğince, külçe altın külçe gümüş teslimleri KDV'den istisna edilmiştir

9-) 19.10.2004 tarihinde bir müşteriden 22 ayar 30 gr. bilezik gramı 17.000.000.-TL dan satın alınmıştır. Bilezik doğrudan vitrine konulmuştur.

-----19.10.2004-----

153 .22 TİCARİ MALLAR	510.000.000.-	
100 KASA HESABI		510.000.000.-
30 gr 22 ayar bileziğin satın alınması.		
30 gr x 17.000.000.-TL = 510.000.000.TL		

-----/-----

10-) 02.11.2004 tarihinde 10 adet çeyrek altını tanesi 35.000.000.-TL dan satmış ve fatura düzenlenmiştir. İşçilik olarak KDV dahil 10.000.000 TL alınmıştır.



-----02.11.2004-----

100 KASA HESABI	360.000.000.-	
600.14 YURTIÇİ SATIŞLAR		350.000.000.-
600.10 YURTIÇİ SATIŞLAR		8.474.576.-
İşçilik Masrafı		
391.15 HESAPLANAN KDV		1.525.424.-
10 çeyrek x 35.000.000TL=350.000.000 TL		
10 adet çeyrek altın satışı.		
-----/-----		

10 çeyrek altının maliyeti işletmeye 30.833-.333.-TL gelmiştir.

1 kg saf x 18.500.000.-TL = 18.500.000.000.-TL

18.500.000.000.-TL / 600 adet = 30.833.333.-TL

30.833.333.-TL x 10 = 308.333.330.-TL. kayıtlı bedelidir.

-----02.11.2004-----

621 SATILAN TİCARİ MAL MALİYETİ	350.000.000.-	
153 TİCARİ MALLAR		308.333.330.-
527 SATILAN ALTIN DEĞER		41.666.670
ARTIŞ/AZALIŞ FON HS.		
10 adet çeyrek altın satışının maliyet kaydı.		
-----/-----		

Uygulamada yukarıdaki çeyrek altın satışıyla ilgili işlem, veya diğer meskuk altınlarla yapılmış olan her bir işlem muhasebe kayıtlarına tek tek yazılmamaktadır. Çünkü kuyumcular gün içerisinde birçok meskuk altın satışı gerçekleştirmekte ve bunların hepsinin muhasebe kayıtlarına tek tek yazılıysaydı gereksiz ve zaman alıcı bir işlem olacaktı. Bundan dolayı muhasebede, bu satışlar faturalardan tespit edilerek, her 10 günde bir toptan kaydı yapılır ve not olarak da kaç adet meskuk altın satışı yapıldığı yazılır.

## DÖNEM SONU MEVCUTLARI

153.24		153.22		153.18	
30.000	10.000	10.862,44		6.633,33	
	10.000	30		3.980	
	3.000				
	1.000				
30.000	24.000				
6.000		10.892,44		10.613,33	

153.14		153.05 (adet)	
8.504,27		600	10
		600	10
8.504,27		590	

Uygulamada kuyumcular, dönem başında ellerindeki çeyrek, cumhuriyet, yarım gibi meskuk altın stoklarını çıkartırlar ve her bir çeşidi adedine bölünerek ortalama maliyetleri bulunur. Dönem sonunda da elde kalan meskuk altınlar çeşitlerine göre yine sayılıp, ortalama maliyetleriyle çarpılarak stok ve maliyetleri hesaplanmış olur.

### ALIŞLARIN HAS TOPLAMI ( DBS + ALIŞLAR )

DBS 30.000 gr. x 0,995 = 29.850,00 gr.

ALIŞ 30 gr. x 0,916 = 27,48 gr.

TOPLAM 29.877,48 gr.

### MEVCUTLARIN HAS TOPLAMI ( DSS + SATIŞLAR )

6.000 gr. x 0,995 = 5.970,00 gr.

10.892,44 gr. x 0,916 = 9.977,48 gr.

10.613,33 gr. x 0,750 = 7.960,00 gr.

8.504,27 gr. x 0,585 = 4.975,00 gr.

29.877,48 gr.

### 3.4.2. Örnek 2

Bir mağazacı veya atölyeci kuyumcunun eline gelen bir hurda altını yeni bir ürün olarak satışa sunumuna kadar, elindeki altını yeni ürüne dönüştürmek için katlandığı masraf ve aşamaları aşağıdaki gibi olabilmektedir.

Müşteriden 1 milyar ödeyerek satın alınan 18 ayar altın ve üzerinde 6 gr. kıymetli taşı bulunan bir broş hurda kabul edilerek, tekrar sökölüp yeni bir yüzük yaptırılmak istenmektedir. Yüzük sadece eldeki malzemelerle yapılacaktır. Hurda broş aşağıdaki aşamalardan geçerek yüzük haline ulaşmıştır.

1-) Önce broşun gider pusulasıyla satın alınma kaydı yapılır.

-----/-----		
154.18 STOKLAR	1.000.000.000.-	
100 KASA HESABI		1.000.000.000.-
Hurda Broşun satın alınması.		
-----/-----		

2-) Broş sökücüye gönderilir ve söktürülür. Söküm ücreti olarak 25.000.000.-TL ödenir

-----/-----		
153.18 TİCARİ MALLAR	25.000.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	4.500.000.-	
100 KASA HESABI		29.500.000.-
Sökücüye ödenen ücret		
-----/-----		

3-) Tasarımcıya (sadekar) yüzük yapılması için malzemeler gönderilir. Ücret olarak 100.000.000.-TL ödenir.

-----/-----		
153.18 TİCARİ MALLAR	100.000.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	18.000.000.-	
100 KASA HESABI		118.000.000.-
Tasarımcıya ödenen ücret		
-----/-----		

4-) Tasarımcının yüzüğün taşını monte edemediğini düşünelim. Taşın monte edilmesi için yüzük mihlayıcıya gönderilmiştir ve mihlama ücreti olarak 25.000.000.-TL ödenir.

-----/-----		
153.18 TİCARİ MALLAR	25.000.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	4.500.000.-	
100 KASA HESABI		29.500.000.-
Mihlamacıya ödenen ücret		
-----/-----		

5-) Yüzük en son olarak cilacıya gönderilmiştir. Cilalama ücreti olarak da 10.000.000.-TL ödenmiştir.

-----/-----		
153.18 TİCARİ MALLAR	10.000.000.-	
191.15 İNDİRİLECEK K.D.V. (%18)	1.800.000.-	
100 KASA HESABI		11.800.000.-
Cilacıya ödenen ücret		
-----/-----		

Hurda Broşa Ödenen	=	1.000.000.000.-TL
Sökücüye Ödenen	=	25.000.000.-TL
Tasarımcıya Ödenen	=	100.000.000.-TL
Mihlamacıya Ödenen	=	25.000.000.-TL
Cilacıya Ödenen	=	+ <u>10.000.000.-TL</u>
Toplam Maliyet		1.160.000.000.-TL

Yukarıdaki muhasebe kayıtları gösterilirken “Yoldaki Mallar” için düzenlenmesi gereken kayıtlar tekrar edilmemiştir.

## **BÖLÜM 4 : KUYUMCU MUHASEBE İŞLEMLERİNDE ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASI**

2003 yılı, enflasyondan arındırılmış kazancın vergilendirilmesi açısından kuyumcular için kazançlı bir yıl olmuştur. 31 Aralık 2002 tarihinde, düşük bedelli mallarının değerlerini yükseltmelerine olanak sağlanmış, sonra da sattıkları malın maliyet bedelini her satış anında yükseltmelerine olanak sağlanarak, yıllardır tartışılan enflasyon muhasebesi öncelikle kuyumcular için getirilmiş oldu.

2004 başından itibaren uygulanmaya başlanan enflasyon muhasebesi yasasıyla, vergi mükelleflerine mali tabloları üzerinde enflasyon düzeltmesi olanağı getirmiştir. Bu yasayla artık fiktif kazançlar üzerinden vergileme olayı son bulacaktır. Yasa, mükelleflerin öncelikle, 1970 yılı başlangıç olmak üzere 31 Aralık 2003 itibariyle geriye yönelik düzeltme yapmalarını öngörmektedir.

Ancak 1 Ocak 2004 tarihinden sonra düzeltme yapılabilmesi için son üç yılın TEFE artış oranının kümülatif olarak yüzde 100'ü ve düzeltme yapılacak yılın TEFE artışının yüzde 10'u aşması gerekmektedir.

Bu düzeltmelerden sonra ortaya çıkacak kâr veya zarar vergilemede dikkate alınmayacaktır. Diğer bir deyişle enflasyon düzeltmesi yapanlardan geçmiş yıllar için vergi alınmayacaktır. Belli ölçeğin altında kalan mükellefler sadece bilançolarını düzeltebilirken, bu ölçeğin üstündekiler hem bilanço hem gelir tablolarını düzeltebilecektir.

Yasadaki düzenlemelere göre; enflasyon düzeltmesi yapılmaya başlanması için son üç yılda toptan eşya fiyat endeksinde (TEFE) meydana gelen kümülatif artışın % 100'ü aşması ve içinde bulunulan yıldaki fiyat endeksi artışının %10'dan fazla olması koşulu aranacaktır. Özel hesap dönemine tabi mükelleflerde bu oranlar, özel hesap dönemi itibarıyla belirlenecektir.

Yeni işe başlayan mükellefler için de bu koşullar geçerli olup, enflasyon düzeltmesi uygulaması her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erecektir. Borsada işlem gören hisse senetleri için değerlendirme gününde borsa rayıcı esas alınacaktır. Bunlar için ayrıca düzeltme yapılmayacaktır.

Geçici vergi dönemlerinde de mükellefler mali tablo çıkararak enflasyon düzeltmesi yapmakla yükümlü olacaktır. Ancak geçici vergi dönemlerinde son üç hesap dönemi yerine son 36 ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine de son 12 ay dikkate alınacaktır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde enflasyon düzeltmesi yapılması halinde, takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da enflasyon düzeltmesi yapılacaktır.

Bakanlar Kurulu, enflasyon düzeltmesi için öngörülen % 100 oranını % 35'e kadar indirmeye ve tekrar yasal seviyesine kadar yükseltmeye, % 10 oranını ise % 25'e kadar çıkarmaya ve yeniden yasal seviyesine çekmeye yetkili olacaktır. Düzeltme işlemlerinde esas alınacak tarihleri, düzeltmeye konu olan değerler için farklı olarak belirleyen yasa, mükelleflere, düzeltme işlemlerinde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulama olanağı da getirmektedir.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilecektir. Amortismanlar ve itfa payları, düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanacak, kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabı da amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini, düzeltilmiş tutarları üzerinden amortismanına tabi tutabilecektir.

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farklarının maliyet sayılmasını, matrahın tespitinde kanunen kabul edilmeyen giderlerin, istisnalar ve geçmiş yıl mali zararların, enflasyon düzeltmesine tabi tutarlarının dikkate alınmasını da öngörmektedir.

Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde, enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden

başlamak üzere uygulama yapılacaktır, bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmayacak, geçmiş yıl zararı da zarar olarak kabul edilmeyecektir.

Maliye Bakanlığı ise mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamları veya ciroları itibarıyla; enflasyon düzeltilmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye yetkili olacaktır. Bakanlık, hangi tür mali tabloların enflasyon düzeltilmesine tabi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirleyecektir. Yasada yer almayan kıymetler için düzeltmeye esas tarihi, ortalama ticari kredi faiz oranının belirlenmesine ilişkin usul ve esasları da Maliye Bakanlığı tespit edecektir.

Maliye Bakanlığı, bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas olarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullanmaya, parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye, net parasal pozisyon kâr-zarar hesabı yaptırmaya, enflasyon düzeltilmesine ilişkin usul ve esasları da belirlemeye yetkili olacaktır.

Yeniden değerlendirilecek yılın Ekim ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre DİE' nin Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranı, yeniden değerlendirilecek oranı olarak kabul edilecektir.

Maddi duran varlıklar; maliyet bedeli, mali duran varlıklar ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tabi tutulacaktır. Son 5 hesap döneminde aktife giren kıymetlerin maliyet giderlerine dahil edilen finansman giderlerinin reel olmayan kısımları, toplam finansman maliyetlerinin ilgili dönem TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi sonucunda belirlenen oranlar üzerinden bulunan tutarı, maliyet ve alış bedelinden düşürülecektir. Mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetini belgelememesi durumunda son 5 hesap dönemi içinde aktife giren kalemlerin maliyet bedeline dahil olan finansal giderlerinin reel olmayan kısımları, oranlar dahilinde maliyet veya alış bedelinden indirilecektir.

Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde 1 Ocak 2004 tarihinden önce ayrılan yeniden değerlendirme değer artışı fonu gibi fonlar öz sermayeden düşülecektir. Bu ve benzeri fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları, sermaye artışı olarak dikkate alınmayacak ve enflasyon muhasebesine tabi tutulmayacaktır. 2003 yılı hesap dönemine ait beyannamede yer alan indirilemeyen geçmiş yıl mali zararları matrahın tespitinde mukayyet (kayıtlı) değerleri ile dikkate alınacaktır. 30.6.2004 tarihi itibarıyla üç yıllık kümüle ve 12 aylık TEFE artışlarına göre İkinci Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Muhasebesinin şartları oluşmuştur.

#### **3.4.4. Kuyumcu İşlemlerinde Enflasyon Muhasebesi Uygulaması Örneği (Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd. Şti'ne Ait Örnek Uygulama)**

Bu tezde, kuyumculuk sektöründe enflasyon muhasebesi uygulaması için sektörde faaliyet gösteren, halka direkt satış işlemini gerçekleştiren kuyumcu mağazaları muhasebe işlemleri örnek uygulama olarak ele alınmıştır. Bu uygulama kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren diğer meslek grupları muhasebesi için de ayrı bir tez çalışması olarak yapılabilir.

Aşağıda Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti.'nin muhasebe kayıtları ele alınarak 31.12.2003-31.12.2004 tarihi arasında yapılan enflasyon muhasebesi uygulaması ve dönem sonu işlemleri gösterilmiştir. Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti.'nin 31.12.2003 tarihli bilançosunda yapması gerekli enflasyon düzeltme işlemleri, bu düzeltme işlemlerine göre yapılan yevmiye maddeleri, 31.12.2003 tarihli ayrıntılı bilançosu, 31.12.2004 tarihli bilançosunda yapılması gereken enflasyon düzeltme işlemleri, bu düzeltme işlemlerine göre yapılan yevmiye maddeleri, 31.12.2004 tarihli ayrıntılı bilançosu, 2003 ve 2004 yıllarına ait gelir tabloları gösterilmiştir. 2003 ve 2004 yıllarında enflasyon muhasebesi uygulanmış olan Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd.Şti.'nin bu uygulama sonucu sonuç ve öneriler kısmında kısaca değerlendirilmiş olup, uygulama ile ilgili hazırlanan tabloların ayrıntılı açıklaması tezin konusunu fazla dağıtmamak adına yapılmamıştır. Bir öneri olarak, bununla ilgili kuyumculuk sektörü enflasyon muhasebesi mali tablolar analizi şeklinde bir tez de oluşturulabilir.



a) 31.12.2003 Tarihi İtibariyle Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti.'nin Enflasyon Muhasebesine Göre Düzeltme İşlemleri

Tablo 31 : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti. 31.12.2003 Bilançosu Enflasyon Düzeltmesi ( TL )

KOD	HESAP ADI	BAŞLANGIÇ	DÖNEM	KATSAYI	ENVANTER	DÜZELTİLMİŞ	DÜZELTME
<b>153</b>	<b>TİCARİ MALLAR</b>				<b>1.770.727.974.572</b>	<b>1.796.137.921.007</b>	<b>25.409.946.435</b>
	Mal Hesabı	09.2003	7.173,30	1,01435	1.770.727.974.572	1.796.137.921.007	25.409.946.435
<b>226</b>	<b>VERİLEN DEPOZİTO</b>				<b>185.400.000</b>	<b>211.248.468</b>	<b>25.848.468</b>
	Elektrik Depozitosu	12.2002	6.478,80	1,13942	185.400.000	211.248.468	25.848.468
<b>255</b>	<b>DEMİRBAŞLAR</b>				<b>9.088.294.017</b>	<b>14.099.449.244</b>	<b>5.011.155.227</b>
	Muhtelif Dekorasyon	01.2000	2.094,00	3,52536	446.503.409	1.574.085.293	1.127.581.884
	Notebook	11.2002	6.314,30	1,16911	2.500.000.000	2.922.775.000	422.775.000
	Pvc Doğrama	01.2003	6.840,70	1,07914	1.271.000.000	1.371.586.940	100.586.940
	Elektrik Malzemeleri	01.2003	6.840,71	1,07914	1.131.500.000	1.221.046.910	89.546.910
	Elektrik Malzemeleri	02.2003	7.055,70	1,04626	1.129.415.000	1.181.661.738	52.246.738
	Muhtelif Dekorasyon	02.2003	7.055,71	1,04626	1.022.000.000	1.069.277.720	47.277.720
	Yazar Kasa	03.2003	7.281,80	1,01377	527.777.778	535.045.278	7.267.500
	Elektrik Malzemeleri	11.1999	1.852,70	3,98461	1.060.097.820	4.223.920.365	3.163.822.545
<b>257</b>	<b>BİRİKMİŞ</b>				<b>3.433.639.111</b>	<b>7.728.072.317</b>	<b>4.294.433.206</b>
<b>502</b>	<b>SERMAYE</b>				<b>952.750.000.000</b>	<b>1.649.166.025.000</b>	<b>696.416.025.000</b>
	Sermaye Düzeltmesi	09.1998	1.101,20	6,70369	5.000.000.000	33.518.450.000	28.518.450.000
	Sermaye Düzeltmesi	12.1998	1.215,10	6,07530	97.750.000.000	593.860.575.000	496.110.575.000
	Sermaye Düzeltmesi	12.2001	4.951,70	1,49082	350.000.000.000	521.787.000.000	171.787.000.000
	Sermaye Düzeltmesi	12.2003	7.382,10	1,00000	500.000.000.000	500.000.000.000	
<b>525</b>	<b>KAYDA ALINAN</b>				<b>657.697.373.288</b>	<b>657.697.373.288</b>	
	Kayda Alınan Emtia	12.2002			657.697.373.288	657.697.373.288	
<b>570</b>	<b>GEÇMİŞ YILLAR</b>				<b>12.485.044.724</b>	<b>12.485.044.724</b>	
	2002 Yılı Net Karı	12.2002			12.485.044.724	12.485.044.724	
<b>580</b>	<b>GEÇMİŞ YILLAR</b>				<b>4.874.890.885</b>	<b>4.874.890.885</b>	
<b>580</b>	<b>GEÇMİŞ YILLAR</b>				<b>774.082.452.132</b>	<b>705.504.259.027</b>	<b>-68.578.193.105</b>
	İndirilemeyen Zararlar	12.2002			4.874.890.885	4.874.890.885	
	2003 Yılı Enflasyon				774.082.452.132	705.504.259.027	-68.578.193.105
<b>591</b>	<b>DÖNEM NET ZARARI</b>				<b>63.622.212.156.</b>	<b>63.622.212.156</b>	
	2003 Yılı Net Zararı	12.2002			63.622.212.156.	63.622.212.156	

b) Serbes Kuvumculuk San.Tic. Ltd.Sti. 31.12.2003 Tarihli Ayrıntılı Bilancosu

**Tablo 32 : Serbes Kuvumculuk San.Tic. Ltd.Sti 31.12.2003 Tarihli Ayrıntılı Bilancosu (YTL)**

<b>AKTİF</b>	<b>31.12.2003</b>	<b>PASİF</b>	<b>31.12.2003</b>
<b>I-DÖNEN VARLIKLAR</b>	<b>1.803.497.43</b>	<b>I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</b>	<b>213.366.09</b>
A-Hazır Değerler	6.857.38	A-Mali Borçlar	
1- Kasa	3.389.11	B-Ticari Borçlar	
3- Bankalar	3.468.27	1-Satıcılar	
5- Diğer Hazır Değerler		C-Diğer Borçlar	213.366.09
B-Menkul Kıymetler		1-Ortaklara Borçlar	213.366.09
C-Ticari Alacaklar		D-Alınan Avanslar	
D-Diğer Alacaklar		E-Yıllara Yavgın İnsaat ve Onarım Hakedisler	
E-Stoklar	1.796.137.92	F-Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	5.090.89
4- Ticari Mallar	1.796.137.92	1- Ödenecek Vergi ve Fonlar	1.831.21
F-Yıllara Yavgın İnsaat ve Onarım Malivetleri		2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.125.65
G-Gelecek Avlara Ait Gider ve Gelir Tahakkukları		3- VadeGec.Ert.veva Taksit Vergi-Diğer Yüküml.	2.134.04
H-Diğer Dönen Varlıklar	5.020.14	G-Borc Ve Gider Karşılıkları	-4.724.80
1- Devreden KDV	5.020.14	2-Dönem KarPesin Ödenen Vergi Diğer Yük-[-]	-4.724.80
<b>DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI</b>	<b>1.803.497.43</b>	H-Gelecek Avlara Ait Gelir ve Gider Tahakkukla	
<b>II-DURAN VARLIKLAR</b>	<b>6.582.63</b>	I-Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	
A-Ticari Alacaklar	211.25	<b>KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI</b>	<b>213.366.09</b>
5- Verilen Depozito ve Teminatlar	211.25	<b>II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</b>	<b>16.126.13</b>
B-Diğer Alacaklar		A-Mali Borçlar	16.126.13
C-Mali Duran Varlıklar	6.371.38	1- Banka Kredileri	16.126.13
D-Maddi Duran Varlıklar	14.099.45	B-Ticari Borçlar	
6-Demirbaşlar	7.728.07	C-Diğer Borçlar	
8- Birikmiş Amortismanlar [-]		D-Alınan Avanslar	
E-Maddi Olmayan Duran Varlıklar		E-Borc ve Gider Karşılıkları	
F-Özel Tüklenme Tabii Varlıklar		F-Gelecek Yıllara Ait Gelir ve Gider Tahakkukl	
G-Gelecek Yıllara Ait Gider ve Gelir Tahakkuklar		G-Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
H-Diğer Duran Varlıklar		<b>UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</b>	<b>16.126.13</b>
		<b>II-ÖZKAYNAKLAR</b>	<b>1.580.587.83</b>
		A-Ödenmiş Sermave	
		1-Sermave	952.750.00
		3- Sermave Düzeltilmesi Olumlu Farkları	627.837.83
		B-Özel Alacaklar Hesabı	
		B-Sermave Yedekleri	
		C-Kar Yedekleri	
		D-Gecmiş Yıllar Karları	
		E-Gecmiş Yıllar Zararları [-]	
		F-Dönem Net Karı	
		G-Dönem Net Zararı [-]	
<b>DURAN VARLIKLAR TOPLAMI</b>	<b>6.582.63</b>	<b>ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI</b>	<b>1.580.587.83</b>
<b>AKTİF (VARLIKLAR)TOPLAMI</b>	<b>1.810.080.06</b>	<b>PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI</b>	<b>1.810.080.06</b>

**c) Serbes Kuvumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2003 Tarihi İtibarıve Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra YapılanYevmiye Maddeleri ( TL)**

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
153 10 000	Mal Hesabı	31.12.04 Mal Hesabı	25.409.946.435	
698 153	153 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Mal Hesabı		25.409.946.435
		<b>TOPLAM</b>	<b>25.409.946.435</b>	<b>25.409.946.435</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
226 10 001	Elektrik Depozitosu	31.12.04 Elektrik Depozitosu	25.848.468	
698 226	226 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Depozitosu		25.848.468
		<b>TOPLAM</b>	<b>25.848.468</b>	<b>25.848.468</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
255 00 001	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon	1.127.581.874	
255 02 001	Notebook	31.12.04 Notebook	422.775.000	
255 03 001	Pvc Doğrama	31.12.04 Pvc Doğrama	100.586.940	
255 03 002	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	89.546.910	
255 03 002	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	52.246.738	
255 03 004	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	47.277.720	
255 03 005	Yazar Kasa	31.12.04 Yazar Kasa	7.267.500	
255 99 001	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	3.163.872.545	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon	902.065.499	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Notebook	169.110.000	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Pvc Doğrama	20.117.388	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	17.909.382	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	10.449.348	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon	9.455.544	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Yazar Kasa	1.453.500	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	3.163.872.545	
257 00 001	M.Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon		902.065.499
257 02 001	Notebook Amortisman	31.12.04 Notebook		169.110.000
257 03 001	Pvc Doğrama Amortisman	31.12.04 Pvc Doğrama		20.117.388
257 03 002	El. Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Elektrik Malzemeleri		17.909.382
257 03 002	El. Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Elektrik Malzemeleri		10.449.348
257 03 004	M. Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon		9.455.544
257 03 005	Yazar Kasa Amortisman	31.12.04 Yazar Kasa		1.453.500
257 99 001	Elektrik Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Elektrik Malzemeleri		3.163.872.545
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon	1.127.581.874	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Notebook	422.775.000	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Pvc Doğrama	100.586.940	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	89.546.910	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	52.246.738	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Muhtelif Dekorasyon	47.277.720	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Yazar Kasa	7.267.500	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Elektrik Malzemeleri	3.163.872.545	
		<b>TOPLAM</b>	<b>9.305.588.433</b>	<b>9.305.588.433</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	28.518.450.000	
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	496.110.575.000	
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	171.787.000.000	
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark		28.518.450.000
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark		496.110.575.000
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	31.12.04 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark		171.787.000.000
		<b>TOPLAM</b>	<b>696.416.025.000</b>	<b>696.416.025.000</b>

c) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2003 Tarihi İtibariyle Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra Yapılan Yevmiye Maddeleri ( TL ) (Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
525 00	Kayda Alınan Emtia Ka.	31.12.04 Kayda Alınan Emtia Ka.	657.697.373.288	
698 525	525 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Kayda Alınan Emtia Ka.		657.697.373.288
		<b>TOPLAM</b>	<b>657.697.373.288</b>	<b>657.697.373.288</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
570 2002	2002 Yılı Net Karı	31.12.04 2002 Yılı Net Karı	12.485.044.724	
698 570	570 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2002 Yılı Net Karı		12.485.044.724
		<b>TOPLAM</b>	<b>12.485.044.724</b>	<b>12.485.044.724</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
580 698	Geçmiş Yıllar Zararları	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltme	68.578.193.105	
698 580	580 Enflasyon Değerleme	31.12.04 İndirilemeyen Zararlar	4.874.890.885	
580 2000 01	İndirilemeyen Zararlar	31.12.04 İndirilemeyen Zararlar		4.874.890.885
698 580	580 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltme		68.578.193.105
		<b>TOPLAM</b>	<b>73.453.083.990</b>	<b>73.453.083.990</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
698 591	591 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Net Zararı	63.622.212.156	
591 2003	2003 Yılı Net Zararı	31.12.04 2003 Yılı Net Zararı		63.622.212.156
		<b>TOPLAM</b>	<b>63.622.212.156</b>	<b>63.622.212.156</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
698 153	153 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	25.409.946.435	
698 226	226 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	25.848.468	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	5.011.155.227	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri		4.294.433.206
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri		696.416.025.000
698 525	525 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	657.697.373.288	
698 570	570 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	12.485.044.724	
698 580	580 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	63.703.302.220	
698 591	591 Enflasyon Değerleme	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri		63.622.212.156
580 698	Geçmiş Yıllar Zararları	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri		68.578.193.105
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olumlu F.	31.12.04 2003 Yılı Enflasyon Düzeltmeleri	68.578.193.105	
		<b>TOPLAM</b>	<b>832.910.863.467</b>	<b>832.910.863.467</b>

d) 31.12.2004 Tarihi İtibariyle Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti.'nin Enflasyon Muhasebesine Göre Düzeltme İşlemleri

Tablo 33 : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti. 31.12.2004 Bilançosu Enflasyon Düzeltmesi ( TL )

KOD	HESAP ADI	İLK DEĞER	KATSAYI	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	DÜZELTME FARKI ZARAR	DÜZELTME FARKI KÂR
<b>153</b>	<b>TİCARİ MALLAR</b>	<b>2.494.146.140.066</b>		<b>2.544.727.423.787</b>		
	Mal Hesabı	2.494.146.140.066	102.028	2.544.727.423.787		50.581.283.721
<b>226</b>	<b>VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR</b>	<b>211.248.468</b>		<b>240.485.256</b>		
	Elektrik Depozitosu	211.248.468	113.840	240.485.256		29.236.788
<b>255</b>	<b>DEMİRBAŞLAR</b>	<b>40.016.249.805</b>				
	Muhtelif Dekorasyon	1.574.085.293	113.840	1.791.938.698		217.853.405
	Notebook	2.922.775.000	113.840	3.327.287.060		404.512.060
	Pvc Doğrama	1.371.586.940	113.840	1.561.414.572		189.827.632
	Elektrik Malzemeleri	2.402.708.648	113.840	2.735.243.525		332.534.877
	Muhtelif Dekorasyon	1.069.277.720	113.840	1.217.265.756		147.988.036
	Yazar Kasa	535.045.278	113.840	609.095.544		74.050.266
	Kaplama Taş	645.762.712	109.132	704.733.763		58.971.051
	İnşaat Malzemeleri	1.791.320.000	106.889	1.914.724.035		123.404.035
	İnşaat Malzemeleri	3.385.638.000	104.165	3.526.649.823		141.011.823
	Elektrik Malzemeleri	2.222.775.000	106.897	2.376.079.792		153.304.792
	Armatür Lamba	1.590.000.000	106.897	1.699.662.300		109.662.300
	İnşaat Malzemeleri	593.220.339	106.062	634.134.746		40.914.407
	Parke	6.707.002.500	106.062	7.113.580.992		406.578.492
	Nalburiye Malzemeleri	3.926.021.352	106.062	4.164.016.766		237.995.414
	Mobilya Malzemeleri	1.309.000.000	104.140	1.388.351.580		79.351.580
	İnşaat Malzemeleri	1.567.810.000	100.885	1.632.717.334		64.907.334
	İnşaat Malzemeleri	976.085.023	100.885	984.723.375		8.638.352
	Notebook	2.098.500.000	100.885	2.117.071.725		18.571.725
	Boya Malzemeleri	1.279.500.000	100.132	1.290.823.575		11.323.575
	Bilgisayar	2.048.136.000	100.132	2.050.839.540		2.703.540

Tablo 33 : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd.Şti. 31.12.2004 Bilançosu Enflasyon Düzeltmesi ( TL )

(Devamı)

KOD	HESAP ADI	İLK DEĞER	KATSAYI	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	DÜZELTME FARKI ZARAR	DÜZELTME FARKI KÂR
	Bilgisayar Aksamı	630.410.000	100.132	631.242.141		832.141
	Elektrik Malzemeleri	466.150.000	100.132	466.765.318		615.318
	Dekorasyon	469.067.797	100.132	469.686.966		619.169
	Jaluzi	1.271.186.441	100.000	1.272.864.407		1.677.966
	Lamine Parke	675.745.750	100.000	675.745.750		
	Dekorasyon	2.441.971.200	100.000	2.441.971.200		
	Armatür	516.000.000	100.000	516.000.000		
	İnşaat Malzemeleri	1.402.530.363	100.000	1.402.530.363		
	Bilgisayar Aksamı	935.680.000	100.000	935.680.000		
	Elektrik Malzemeleri	4.223.970.365	113.840	4.808.567.864		584.597.499
<b>257</b>	<b>BİRİKMİŞ AMORTİSMAN</b>	<b>9.333.711.557</b>				
	M.Dekorasyon Amortismanı	1.348.568.918	113.840	<b>1.535.210.856</b>	186.641.938	
	Notebook Amortismanı	1.669.110.000	113.840	<b>1.900.114.824</b>	231.004.824	
	Pvc Doğrama Amortismanı	528.517.388	113.840	<b>601.664.194</b>	73.146.806	
	Elektirik M.Amortismanı	932.724.730	113.840	<b>1.061.813.833</b>	129.089.103	
	M.Dekorasyon Amortismanı	418.255.544	113.840	<b>476.142.111</b>	57.886.567	
	Yazar Kasa Amortismanı	212.564.612	113.840	<b>241.983.554</b>	29.418.942	
	Elektirik M.Amortismanı	4.223.970.365	113.840	4.808.567.864	584.597.499	
500	<b>SERMAYE HESABI</b>	<b>952.650.000.000</b>				
	<b>Ortak 1</b>	854.875.000.000		854.975.000.000		
	<b>Ortak 2</b>	97.775.000.000		97.775.000.000		
<b>502</b>	<b>SERMAYE DÜZELTM. OLUMLU FARKL.</b>	<b>1.580.587.831.895</b>				
	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	1.580.587.831.895	113.840	<b>1.799.341.187.829</b>	218.753.355.934	
	<b>TOPLAMLAR</b>				<b>220.045.141.613</b>	<b>588.342.093</b>

e) Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd.Şti. 31.12.2004 Tarihli Ayrıntılı Bilançosu

Tablo 34 : Serbes Kuyumculuk San.Tic. Ltd.Şti 31.12.2004 Tarihli Ayrıntılı Bilançosu ( YTL )

AKTİF	31.12.2004	PASİF	31.12.2004
<b>I-DÖNEN VARLIKLAR</b>	<b>2.609.086,29</b>	<b>I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</b>	<b>985.781,74</b>
A-Hazır Değerler	64.358,87	A-Mali Borçlar	
1- Kasa	11.066,19	B-Ticari Borçlar	12.376,64
3- Bankalar	3.083,17	1-Satıcılar	12.376,64
5- Diğer Hazır Değerler	50.209,51	C-Diğer Borçlar	973.000,00
B-Menkul Kıymetler		1-Ortaklara Borçlar	973.000,00
C-Ticari Alacaklar		D-Alınan Avanslar	
D-Diğer Alacaklar		E-Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hakedişleri--	
E-Stoklar	2.544.727,42	F-Odenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	9.132,30
4- Ticari Mallar	544.727,42	1- Ödenecek Vergi ve Fonlar	6.366,90
F-Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri		2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.783,26
G-Gelecek Aylara Ait Gider ve Gelir Tahakkukları		3- VadeGeç.Ert.veya Taksit.Vergi-Diğer Yüküm.	982,14
H-Diğer Dönen Varlıklar		G-Borç Ve Gider Karşılıkları	-8.727,20
1- Devreden KDV		2-Dönem KarPeşin Ödenen Vergi Diğer Yük-[-]	-8.727,20
<b>DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI</b>	<b>2.609.086,29</b>	H-Gelecek Aylara Ait Gelir ve Gider Tahakkukla	
<b>II-DURAN VARLIKLAR</b>	<b>37.573,69</b>	I-Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	
A-Ticari Alacaklar	240,49	<b>KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI</b>	<b>985.781,74</b>
5- Verilen Depozito ve Teminatlar	240,49	<b>II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</b>	<b>8.762,72</b>
B-Diğer Alacaklar		A-Mali Borçlar	8.762,72
C-Mali Duran Varlıklar	37.333,20	1- Banka Kredileri	8.762,72
D-Maddi Duran Varlıklar	56.461,41	B-Ticari Borçlar	
6-Demirbaşlar	19.128,21	C-Diğer Borçlar	
8- Birikmiş Amortismanlar [-]		D-Alınan Avanslar	
E-Maddi Olmayan Duran Varlıklar		E-Borç ve Gider Karşılıkları	
F-Özel Tükenmeye Tabii Varlıklar		F-Gelecek Yıllara Ait Gelir ve Gider Tahakkuk!	
G-Gelecek Yıllara Ait Gider ve Gelir Tahakkuklar		G-Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	
H-Diğer Duran Varlıklar		<b>UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI</b>	<b>8.762,72</b>
		<b>II-ÖZKAYNAKLAR</b>	<b>1.652.115,52</b>
		A-Ödenmiş Sermaye	1.799.341,19
		1-Sermaye	952.750,00
		3- Sermaye Düzeltimesi Olumlu Farkları	846.591,19
		B-Özel Alacaklar Hesabı	
		B-Sermaye Yedekleri	
		C-Kar Yedekleri	
		D-Geçmiş Yıllar Karları	
		E-Geçmiş Yıllar Zararları [-]	
		F-Dönem Net Karı	
		G-Dönem Net Zararı [-]	147.255,66
<b>DURAN VARLIKLAR TOPLAMI</b>	<b>37.573,69</b>	<b>ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI</b>	<b>1.652.115,52</b>
<b>AKTİF (VARLIKLAR)TOPLAMI</b>	<b>2.646.659,98</b>	<b>PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI</b>	<b>2.646.659,98</b>

f) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi İtibariyle Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra Yapılan Yevmiye Maddeleri ( TL )

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
153 10 000	Mal Hesabı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	50.581.283.721	
226 10 001	Elektrik Depozitosu	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	29.236.788	
255 00 001	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	217.853.405	
255 02 001	Notebook	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	404.512.060	
255 03 001	Pvc Doğrama	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	189.827.632	
255 03 002	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	332.534.877	
255 03 004	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	147.988.036	
255 03 005	Yazar Kasa	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	74.050.266	
255 04 001	Kaplama Taş	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	58.971.051	
255 04 002	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	123.404.035	
255 04 003	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	141.011.823	
255 04 004	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	153.304.792	
255 04 005	Armatür Lamba	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	109.662.300	
255 04 006	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	40.914.407	
255 04 007	Parke	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	406.578.492	
255 04 008	Nalburiye Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	237.995.414	
255 04 009	Mobilya Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	79.351.580	
255 04 010	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	64.907.334	
255 04 011	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	8.638.352	
255 04 012	Notebook	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	18.571.725	
255 04 013	Boya Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	11.323.575	
255 04 014	Bilgisayar	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	2.703.540	
255 04 015	Bilgisayar Aksamı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	832.141	
255 04 016	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	615.318	
255 04 017	Dekorasyon	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	619.169	
255 04 018	Jaluzi	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	1.677.966	
255 99 001	Elektirik Malzemeleri	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	584.597.499	
698 153	153 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -153 10 000		50.581.283.721
698 226	226 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -226 10 001		29.236.788
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 00 001		217.853.405
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 02 001		404.512.060
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 03 003		189.827.632
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 03 002		332.534.877
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 03 004		147.988.036
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 03 005		74.050.266
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 001		58.971.051
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 002		123.404.035
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 003		141.011.823
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 004		153.304.792
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 005		109.662.300
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 006		40.914.407
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 007		406.578.492
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 008		237.995.414
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 009		79.351.580
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 010		64.907.334
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 011		8.638.352
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 012		18.571.725
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 013		11.323.575
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 014		2.703.540
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 015		832.141
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 016		615.318
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 017		619.169
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 04 018		1.677.966
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Enf.Düzeltme -255 99 001		584.597.499
		<b>TOPLAM</b>	<b>54.022.967.298</b>	<b>54.022.967.298</b>



f) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi İtibariyle Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra YapılanYevmiye Maddeleri ( TL ) (Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	186.641.938	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	231.004.824	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	73.146.806	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	129.089.103	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	57.886.567	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	29.418.942	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	584.597.499	
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	218.753.355.934	
257 00 001	M Dekorasyon Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		186.641.938
257 02 001	Notebook Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		231.004.824
257 03 001	Pvc Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		73.146.806
257 03 002	E. Malzemeleri Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		129.089.103
025 70 304	M Dekorasyon Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		57.886.567
257 03 005	Yazar Kasa Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		29.418.942
257 99 001	E. Malzemeleri Amortismanı	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		584.597.499
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olumlu Fark	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		218.753.355.934
		<b>TOPLAM</b>	<b>220.045.141.613</b>	<b>220.045.141.613</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
698 153	153 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	50.581.283.721	
698 226	226 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	29.236.788	
698 255	255 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	3.412.446.789	
698 257	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		1291785679
698 502	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme		218.753.355.934
698 00	Enflasyon Düzeltmesi	31.12.04 4.Dönem Enflasyon Düzeltme	166.022.174.315	
		<b>TOPLAM</b>	<b>220.045.141.613</b>	<b>220.045.141.613</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
600 10 000	Merkez Satışlar	31.12.04 Kar / Zarar Hesabına Virman	3.833.569.351	
600 10 001	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Kar / Zarar Hesabına Virman	169.596.502.844	
600 11 000	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Kar / Zarar Hesabına Virman	940.926.634.094	
600 11 001	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Kar / Zarar Hesabına Virman	27.684.980.802	
690 00	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Virman: Merkez Satışlar		3.833.569.351
690 00	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Virman : İşçilik Matrahı		169.596.502.844
690 00	257 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Virman : Şube Satışlar		940.926.634.094
690 00	502 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Virman : İşçilik Matrahı		27.684.980.802
		<b>TOPLAM</b>	<b>1.142.041.687.091</b>	<b>1.142.041.687.091</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman : Satılan Malın Maliyeti	4.565.396.661.204	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman : Merkez	68.199.407.911	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman : Şube	66.994.859.187	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman : Ortak	11.791.370.795	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman: Enflasyon Düzeltmesi	166.022.174.315	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman: Kısa Vadeli	236.860.977.436	
690 00	Dönem Brüt Karı/Zararı	31.12.04 Virman: Uzun Vadeli	3.727.955.393	
690 00	Satılan Malın Maliyeti	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		4.565.396.661.204
690 00	Merkez	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		68.199.407.911
690 00	Şube	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		66.994.859.187
	Ortak	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		11.791.370.795
	Enflasyon Düzeltmesi	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		166.022.174.315
	Kısa Vadeli	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		236.860.977.436
	Uzun Vadeli	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		3.727.955.393
		<b>TOPLAM</b>	<b>5.118.993.406.241</b>	<b>5.118.993.406.241</b>

f) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi İtibariyle Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra Yapılan Yevmiye Maddeleri ( TL )

(Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
632 10	Merkez	31.12.04 Virman :brüt ücretler	24.292.890.000	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : ssk işveren hissesi	4.737.113.550	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : işsizlik sigr. işveren	485.857.800	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman:elektrik gideri	10.330.795.201	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman:telefon gideri	5.195.078.166	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : ikram giderleri	1.066.350.070	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : kira giderleri	13.782.051.282	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman :çeşitli giderler	3.040.956.192	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman :elektrik malzemeleri	364.406.780	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman :inşaat malzemeleri	1.101.994.092	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : matbaa gideri	1.663.500.000	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : ambalaj giderleri	1.713.174.100	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman : kargo gideri	3.300.000	
632 10	Merkez	31.12.04 Virman :küçük demirbaş alımları	421.940.678	
632 11	Şube	31.12.04 Virman:brüt ücretler	20.158.770.000	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : ssk işveren hissesi	3.930.960.150	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : işsizlik sigr. işveren	403.175.400	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : elektrik gideri	3.739.543.887	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : telefon gideri	2.164.265.227	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : ikram giderleri	105.780.000	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : kira giderleri	34.615.384.612	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : elektrik malzemeleri	791.669.979	
632 11	Şube	331.12.04 Virman :küçük demirbaş alımları	278.404.000	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : çeşitli giderler	800.905.932	
632 11	Şube	31.12.04 Virman : kargo gideri	6.000.000	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman:damga vergisi	381.104.128	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : fazla ödenen vergiler	364.208	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : muhasebe gideri	950.000.000	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : ticaret odası aidatları	229.000.000	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : amortisman giderleri	10.108.347.459	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : noter giderleri	32.555.000	
632 18	Ortak	31.12.04 Virman : çeşitli giderler	90.000.000	
660 10	Kısa Vadeli	31.12.04 Virman : deprem kredi faizleri	3.727.955.393	
660 11	Uzun Vadeli	31.12.04 Virman : kredi kartı kul.gid.	236.860.977.436	
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		24.292.890.000
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		4.737.113.550
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		485.857.800
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		10.330.795.201
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		5.195.078.166
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		1.066.350.070
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		13.782.051.282
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		3.040.956.192
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		364.406.780
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		1.101.994.092
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		1.663.500.000
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		1.713.174.100
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		3.300.000
771 10	Merkez Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		421.940.678
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		20.158.770.000
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		3.930.960.150
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		403.175.400
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		3.739.543.887
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		2.164.265.227
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		105.780.000
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		34.615.384.612
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		791.669.979
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		278.404.000
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		800.905.932
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		6.000.000
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		381.104.128
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		364.208
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		950.000.000
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		229.000.000
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		10.108.347.459
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		32.555.000
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Gider Hesabına Virman		90.000.000
781 10	Kısa Vadeli	31.12.04 Gider Hesabına Virman		3.727.955.393
781 11	Uzun Vadeli	31.12.04 Gider Hesabına Virman		236.860.977.436
		<b>TOPLAM</b>	<b>387.574.570.722</b>	<b>387.574.570.722</b>

f) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi İtibariyle Enflasyon Düzeltmesi İşleminde Sonra Yapılan Yevmiye Maddeleri ( TL)

(Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : brüt ücretler	24.292.890.000	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : ssk işveren hissesi	4.737.113.550	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : işsizlik sigr. işveren	485.857.800	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : elektrik gideri	10.330.795.201	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : telefon gideri	5.195.078.166	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : ikram giderleri	1.066.350.070	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : kira giderleri	13.782.051.282	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : çeşitli giderler	3.040.956.192	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : elektrik malzemeleri	364.406.780	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : inşaat malzemeleri	1.101.994.092	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : matbaa gideri	1.663.500.000	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : ambalaj giderleri	1.713.174.100	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : kargo gideri	3.300.000	
771 10	Merkez yansıtma	31.12.04 Virman : küçük demirbaş alımları	421.940.678	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : brüt ücretler	20.158.770.000	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : ssk işveren hissesi	3.930.960.150	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : işsizlik sigr. işveren	403.175.400	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : elektrik gideri	3.739.543.887	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : telefon gideri	2.164.265.227	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : ikram giderleri	105.780.000	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : kira giderleri	34.615.384.612	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : elektrik malzemeleri	791.669.979	
771 11	Şube Yansıtma	331.12.04 Virman : küçük demirbaş alımları	278.404.000	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : çeşitli giderler	800.905.932	
771 11	Şube Yansıtma	31.12.04 Virman : kargo gideri	6.000.000	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : damga vergisi	381.104.128	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : fazla ödenen vergiler	364.208	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : muhasebe gideri	950.000.000	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : ticaret odası aidatları	229.000.000	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : amortisman giderleri	10.108.347.459	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : noter giderleri	32.555.000	
771 18	Ortak Yansıtma	31.12.04 Virman : çeşitli giderler	90.000.000	
781 10	Kısa Vadeli	31.12.04 Virman : deprem kredi faizleri	3.727.955.393	
781 11	Uzun Vadeli	31.12.04 Virman : kredi kartı kul.gid.	236.860.977.436	
770 10 001	Brüt ücretler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		24.292.890.000
770 10 002	Ssk İşveren Hissesi	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		4.737.113.550
770 10 003	İşsizlik Sigr. İşveren	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		485.857.800
770 10 004	Elektrik Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		10.330.795.201
770 10 005	Telefon Giden	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		5.195.078.166
770 10 006	İkram Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		1.066.350.070
770 10 007	Kira Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		13.782.051.282
770 10 008	Çeşitli Giderler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		3.040.956.192
770 10 009	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		364.406.780
770 10 010	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		1.101.994.092
770 10 011	Matbaa Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		1.663.500.000
770 10 012	Ambalaj Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		1.713.174.100
770 10 013	Kargo Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		3.300.000
770 10 014	Küçük Demirbaş Alımları	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		421.940.678
770 11 001	Brüt Ücretler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		20.158.770.000
770 11 002	Ssk İşveren Hissesi	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		3.930.960.150
770 11 003	İşsizlik Sigr. İşveren	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		403.175.400
770 11 004	Elektrik Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		3.739.543.887
770 11 005	Telefon Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		2.164.265.227
770 11 006	İkram Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		105.780.000
770 11 007	Kira Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		34.615.384.612
770 11 008	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		791.669.979
770 11 010	Küçük Demirbaş Alımları	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		278.404.000
770 11 011	Çeşitli Giderler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		800.905.932
770 11 012	Kargo Gideri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		6.000.000
770 18 001	Damga Vergisi	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		381.104.128
770 18 002	Fazla Ödenen Vergiler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		364.208
770 18 003	Muhasebe Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		950.000.000
770 18 004	Ticaret Odası Aidatları	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		229.000.000
770 18 005	Amortisman Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		10.108.347.459
770 18 006	Noter Giderleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		32.555.000
770 18 008	Çeşitli Giderler	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		90.000.000
780 10	Deprem Kredi Faizleri	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		3.727.955.393
780 11	Kredi Kartı Kul.Gid.	31.12.04 Yansıtma Hesabına Virman		236.860.977.436
		<b>TOPLAM</b>	387.574.570.722	387.574.570.722

g) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi Bilanço Kapanış Maddesi İşlemleri ( TL )

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
257 00 001	M.Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	1.791.938.698	
257 02 001	Notebook Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	1.996.372.236	
257 03 001	Pvc Doğrama Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	624.565.829	
257 03 002	E.Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	1.094.097.410	
257 03 004	M.Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	486.906.302	
257 03 005	Yazar Kasa Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	243.638.218	
257 04 001	Kaplama Taş Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	140.946.753	
257 04 002	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	382.944.807	
257 04 003	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	705.329.965	
257 04 004	E.Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	475.215.958	
257 04 005	Armatür Lamba Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	339.932.460	
257 04 006	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	126.826.949	
257 04 007	Parke Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	1.422.716.198	
257 04 008	Nalburiye Malz.Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	832.803.353	
257 04 009	Mobilya Malz.Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	277.670.316	
257 04 010	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	326.543.467	
257 04 011	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	196.944.675	
257 04 012	Notebook Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	423.414.345	
257 04 013	Boya Malz.Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	258.164.715	
257 04 014	Bilgisayar Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	410.167.908	
257 04 015	Bilgisayar Aksamı Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	126.248.428	
257 04 016	E.Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	93.353.064	
257 04 017	Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	93.937.393	
257 04 018	Jaluzi Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	254.572.881	
257 04 019	Lamina Parke Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	135.149.150	
257 04 020	Dekorasyon Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	488.394.040	
257 04 021	Armatür Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	103.200.000	
257 04 022	İnşaat Malz. Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	280.506.073	
257 04 023	Bilgisayar Aksamı Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	187.136.000	
257 99 001	E.Malzemeleri Amortisman	31.12.04 Kapanış Maddesi	4.808.567.864	
320 00 001	X A.Ş.	31.12.04 Kapanış Maddesi	12.376.638.374	
331 00 001	Ortak 1	31.12.04 Kapanış Maddesi	485.000.000.000	
331 00 002	Ortak 2	31.12.04 Kapanış Maddesi	488.000.000.000	
360 00 001	Ücret Gelir Vergisi	31.12.04 Kapanış Maddesi	1.698.873.749	
360 00 002	Ücret Damga Vergisi	31.12.04 Kapanış Maddesi	79.947.000	
360 00 003	Kira Stopajı	31.12.04 Kapanış Maddesi	4.371.794.875	
360 00 005	Serbest Meslek Stopajı	31.12.04 Kapanış Maddesi	94.600.000	
360 00 011	Ödenecek KDV	31.12.04 Kapanış Maddesi	121.680.658	
361 00 001	SSK Primi İşçi Hissesi	31.12.04 Kapanış Maddesi	683.991.000	
361 00 002	SSK Primi İşveren Hissesi	31.12.04 Kapanış Maddesi	952.701.750	
368 00 003	İşsizlik Sigortası	31.12.04 Kapanış Maddesi	146.569.500	
368 08 003	Kira Stopajı	31.12.04 Kapanış Maddesi	761.925.874	
368 08 004	Kira Stopajı Fon	31.12.04 Kapanış Maddesi	23.973.327	
368 08 005	Serbest Meslek Stopajı	31.12.04 Kapanış Maddesi	178.400.000	
368 08 006	Serbest Meslek Stopajı	31.12.04 Kapanış Maddesi	17.839.200	
400 00	Halk Bankası Kredisi	31.12.04 Kapanış Maddesi	8.762.718.397	
500 01	Ortak 1	31.12.04 Kapanış Maddesi	854.975.000.000	
500 02	Ortak 2	31.12.04 Kapanış Maddesi	97.775.000.000	
502 00	Sermaye Düzeltmesi Olum.F	31.12.04 Kapanış Maddesi	846.591.187.829	

g) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi Bilanço Kapanış Maddesi İşlemleri ( TL )  
(Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
100 10 000	Kasa	31.12.04 Kapanış Maddesi		7.844.500.981
100 11 000	Kasa (Şube)	31.12.04 Kapanış Maddesi		3.221.686.376
102 00 001	Yapı Kredi B.	31.12.04 Kapanış Maddesi		74.062
102 00 002	Akbank	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.099.266
102 00 003	Yapı Kredi /Şube	31.12.04 Kapanış Maddesi		813.272
102 00 004	Dışbank / Şube	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.358.588
102 00 005	Dışbank/Merkez	31.12.04 Kapanış Maddesi		65.926.071
102 00 007	Y.Kredi Dörtüyl/Merkez	31.12.04 Kapanış Maddesi		15.775.547
102 00 008	Y.Kredi Dörtüyl/Şube	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.206.893.120
102 00 009	Akbank/Şube	31.12.04 Kapanış Maddesi		516.458
102 00 010	Finansbank	31.12.04 Kapanış Maddesi		789.709.738
108 00 001	Kredi Kartları	31.12.04 Kapanış Maddesi		50.209.511.806
153 10 000	Mal Hesabı	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.544.727.423.787
226 10 001	Elektrik Depozitosu	31.12.04 Kapanış Maddesi		240.485.256
255 00 001	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.791.938.698
255 02 001	Notebook	31.12.04 Kapanış Maddesi		3.327.287.060
255 03 001	Pvc Doğrama	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.561.414.572
255 03 002	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.735.243.525
255 03 004	Muhtelif Dekorasyon	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.217.265.756
255 03 005	Yazar Kasa	31.12.04 Kapanış Maddesi		609.095.544
255 04 001	Kaplama Taş	31.12.04 Kapanış Maddesi		704.733.763
255 04 002	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.914.724.035
255 04 003	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		3.526.649.823
255 04 004	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.376.079.792
255 04 005	Armatür Lamba	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.699.662.300
255 04 006	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		634.134.746
255 04 007	Parke	31.12.04 Kapanış Maddesi		7.113.580.992
255 04 008	Nalburiye Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		4.164.016.766
255 04 009	Mobilya Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.388.351.580
255 04 010	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.632.717.334
255 04 011	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		984.723.375
255 04 012	Notebook	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.117.071.725
255 04 013	Boya Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.290.823.575
255 04 014	Bilgisayar	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.050.839.540
255 04 015	Bilgisayar Aksamı	31.12.04 Kapanış Maddesi		631.242.141
255 04 016	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		466.765.318
255 04 017	Dekorasyon	31.12.04 Kapanış Maddesi		469.686.966
255 04 018	Jaluzi	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.272.864.407
255 04 019	Lamina Parke	31.12.04 Kapanış Maddesi		675.745.750
255 04 020	Dekorasyon	31.12.04 Kapanış Maddesi		2.441.971.200
255 04 021	Armatür	31.12.04 Kapanış Maddesi		516.000.000
255 04 022	İnşaat Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		1.402.530.363
255 04 023	Bilgisayar Aksamı	31.12.04 Kapanış Maddesi		935.680.000
255 99 001	Elektrik Malzemeleri	31.12.04 Kapanış Maddesi		4.808.567.864
371 00 000	D.Karı Peşin Ödenen Vergi	31.12.04 Kapanış Maddesi		8.727.200.000
591 00	Cari Yıl Net Zararı	31.12.04 Kapanış Maddesi		147.225.664.150
		<b>TOPLAM</b>	2.821.741.046.988	2.821.741.046.988

g) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti.'nin 31.12.2004 Tarihi Bilanço Kapanış Maddesi İşlemleri ( TL )  
(Devamı)

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
692 00	Dönem Net Karı/Zararı	31.12.04 Virman:Dönem Brüt Karı/Zararı	147.225.664.150	
690 00	580 Enflasyon Değerleme	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman		147.225.664.150
		<b>TOPLAM</b>	<b>147.225.664.150</b>	<b>147.225.664.150</b>

Hesap Kodu	Hesap Adı	Açıklama	Borç	Alacak
591 00	Cari Yıl Net Zararı	31.12.04 Kar/Zarar Hesabına Virman	147.225.664.150	
692 00	Dönem Net Karı/Zararı	31.12.04 Virman: Cari Dönem Net Zararı		147.225.664.150
		<b>TOPLAM</b>	<b>147.225.664.150</b>	<b>147.225.664.150</b>

## h) Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti. 2003-2004 Yılları Gelir Tabloları

Tablo 35 : Serbes Kuyumculuk San.Tic.Ltd. Şti. 2003-2004 Yılları Gelir Tabloları ( YTL )

HESAPLAR	2003	2004
<b>BRÜT SATIŞLAR</b>	<b>1.359.215,02</b>	<b>4.971.767,74</b>
1-Yurtiçi Satışlar	1.359.215,02	4.971.767,74
2-Yurtdışı Satışlar		
3-Diğer Gelirler		
<b>SATIŞ İNDİRİMLERİ [-]</b>		
1-Satıştan İadeler		
2-Satış İskontoları		
3-Diğer İndirimler		
<b>NET SATIŞLAR</b>	<b>1.359.215,02</b>	<b>4.971.767,74</b>
<b>SATIŞLARIN MALİYETİ .[-]</b>	<b>1.231.876,59</b>	<b>4.565.396,66</b>
1-Satılan Mamuller Maliyeti		
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti	1.231.876,59	4.565.396,66
3-Satılan Hizmet Maliyeti		-
4-Diğer Satışların Maliyeti		
<b>BRÜT SATIŞ KARI</b>	<b>127.338,43</b>	<b>406.371,08</b>
<b>BRÜT SATIŞ ZARARI</b>		
<b>FAALİYET GİDERLERİ .[-]</b>	<b>137.421,61</b>	<b>146.985,64</b>
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri		
2-Pazarlama,Satış ve Dağıtım Giderleri		-
3-Genel Yönetim Giderleri	137.421,61	146.985,64
<b>FAALİYET KARI</b>		<b>- 259.385,44</b>
<b>FAALİYET ZARARI</b>	<b>10.083,18</b>	
<b>DIĞER FAALİYETL. OLAĞAN GELİR VE KARLAR</b>		<b>-</b>
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri		
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		
3-Faiz Gelirleri		
4-Komisyon Gelirleri		
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar		
6-Menkul Kıymetler Satış Karları		
7-Kambiyo Ve Borsa Değer Artış Karları		
8-Reeskont Faiz Gelirleri		
9-Enflasyon Düzeltmesi Karları		
10-Diğer Olağan Gelir Ve Karlar		
<b>DIĞER FAALİYETL. OLAĞAN GİDER VE ZARAR [-]</b>		<b>166.022,17</b>
1-Komisyon Giderleri		
2-Karşılık Giderleri		
3-Menkul Kıymet Satış Zararları		
4-Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları		
5-Reeskont Faiz Giderleri		
6-Enflasyon Düzeltmesi Zararları		166.022,17
7-Diğer Olağan Gider Ve Zararlar		
<b>FİNANSMAN GİDERLERİ [-]</b>	<b>53.539,03</b>	<b>240.588,93</b>
1-Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	53.539,03	236.860,98
2-UzunVadeli Borçlanma Giderleri		3.727,95
<b>OLAĞAN KAR</b>		
<b>OLAĞAN ZARAR</b>	<b>63.622,21</b>	<b>147.225,66</b>
<b>OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR</b>		
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları		
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar		
<b>OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR [-]</b>		
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları		
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları		
3-Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar		
<b>DÖNEM BRÜT KARI</b>		
<b>DONEM BRÜT ZARARI</b>	<b>63.622,21</b>	<b>147.225,66</b>
<b>DONEM KARI VERGİ VE DIG. YASAL YÜK KARSIL [-]</b>		
<b>DÖNEM NET KARI</b>		
<b>DONEM NET ZARARI</b>	<b>63.622,21</b>	<b>147.225,66</b>

## SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzun yıllar enflasyonla mücadele etmek zorunda kalan ve halen bu mücadelesini sürdüren ülkemiz insanı, döviz ve diğer sermaye piyasası araçları arasında seçim yapmak zorunda kalmış ve likiditeye çevrilebilme kolaylığından dolayı, 1980’li yıllara kadar daha çok tasarruf aracı olarak altını özellikle tercih etmiştir. O yıllara kadar serbest altın ticaretinin yapılamaması, altının resmi olmayan yollardan karşılanmasına neden olmuş, 24 Ocak 1980 Kararları ile altın sektörünün liberalleşmesi yönünde adımlar atılmıştır.

1980 sonrasında sektörün en önemli problemlerinden biri, kuyumculuk sektöründe yer alan kuruluşların ellerinde bulunan altın ve diğer kıymetli madenleri, Vergi Usul Kanunu’nda yer alan değerlendirme ile ilgili hükümler çerçevesinde değerlemeleri sırasında fiyat artışlarından kaynaklanan değer artışları sebebiyle gerçek olmayan kazançlar üzerinden vergiye tabi tutmalarıydı. İAB çalışmaları sonucunda bu sorun, 24.04.2003 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 193 Sayılı Kanun’un 38. maddesine yapılan bir ekleme ile hallolmuştur. Sürekli olarak işlenmiş altın alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler, altın satış tarihindeki İstanbul Altın Borsası’nda oluşan has altın değeri ile satılan mamulün has altın maliyet bedeli arasında oluşan farkı, maliyet bedeline ilave etmeleri, söz konusu bu farkın, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenmesi yasalaştırılmıştır.

1990’lı yıllarda sektörde ihracat patlaması yaşanmıştır. Ülkemizdeki potansiyeli fark eden Dünya Altın Konseyi, 1991 yılında ülkemizde bir şube açmış ve sektörün büyümesinde oldukça etkili olmuştur. 1993 yılında Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu hakkında 32 sayılı Karar’da yapılan değişikliklerle altının fiyatının belirlenmesi ile ithalat ve ihracatı serbestleştirilmiştir. Altın piyasasında alınan bu kararlar sonucunda sektörde yaşanan hızlı büyüme, ekonomik açıdan büyük bir potansiyel taşıyan piyasa hakkında yeni kararlar alınmasını hızlandırmıştır.

Yeniden yapılanma sürecinde en önemli gelişme ise 1995 yılında faaliyete geçen İstanbul Altın Borsası ile sağlanmıştır. Kuyumculuk sektörünün hammadde ihtiyacı



uluslararası fiyatlardan karşılanmaya başlanmış, altına dayalı finansal enstrümanlar Türk finans sektörüne yavaş yavaş kazandırılmaya başlanmıştır. 1997 yılında sektörün fiyat dalgalanmalarına karşı korunması amacıyla, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası açılmış, 2000 yılında ise firmaların işletme sermayesi ihtiyacına çözüm getirmek amacıyla Kıymetli Madenler Ödünç Piyasası açılmıştır.

Kuyumculuk sektöründe maliyetler altın üzerinden hesaplanırken, gelirler ABD Doları üzerinden ve vadeli olarak tahsil edilmektedir. Altın fiyatları da dolar bazında sürekli değişmektedir. Kuyumcular üretim için belirli bir miktar altın yatırımı yapmakta ve ürünleri için bugünkü birim fiyattan belirli bir dolar fiyatı vermektedir. Vade sonunda ellerine geçen dolar cinsinden mal bedeli ile daha önce hesapladıkları miktarda altın alıp alamayacakları belirsizleşmektedir. Dolayısıyla yatırımlarının getirilerinden emin olamamakta ve normal fiyat üzerine istenmeyen fiyat hareketlerine karşı bir güvenlik marjı koymak zorunda kalmaktadırlar.

Fiyat riski nedeniyle istedikleri gibi fiyatlama yapamayan kuyumcularımız, özellikle mücevher kataloglarında sabit fiyat istendiğinden dolayı zor durumda kalmaktaydılar. Bu sorun da mala dayalı vadeli işlemlerde riskten korunma amaçlı işlem ( hedging ) yapılarak çözüm getirilebilmektedir. Türev piyasaların faaliyet gösterdiği her ülkede yoğun bir şekilde uygulanan riskten korunma amaçlı işlemler gelecek bir vadede, vadeli işlem pozisyonu alarak söz konusu malın gelecekteki fiyatını sabitleme esasına dayanmaktadır. Sözleşmenin vadesi geldiğinde cari piyasa fiyatı ne olursa olsun teslimat işlemi anlaşılan fiyat üzerinden gerçekleşecektir.

Sektör uzun yıllar çözümü kolay birçok sorunla mücadele ederek gelişimini sağlamaya çalışarak bugünkü haline gelmiştir. Sektör bugüne kadar mali ve finansal, hukuksal, eğitimsel, alanlarda, tasarım ve tanıtım konularında çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmış ve halen mücadelesine devam etmektedir.

1990'lı yılların başında teknolojik olarak sorunlar fazlaydı. Altın, tamamen enflasyona karşı paranın değerini korumak için bir araçtı. Ne yapılırsa satılıyordu. Bu durum değiştikten sonra sektör gelişmeye başladı. Çok makine ithal edildi ve teknolojik olarak da iyi bir düzeye ulaşılmıştır.

Yüksek enflasyonun yaşandığı ülkemizde altının birkaç gün bile stokta beklemesi fiktif kazanca neden olmakta, bu durum da gerek sektörde faaliyet gösteren mükelleflerin gerekse üreticilerin belge düzenleme ve alma işlemlerini yapmamasına neden olmaktadır. Ancak uzun yıllar bu duruma çözüm bekleyen sektör, 31.12.2002 tarihi itibarıyla işletmelerinde mevcut olup, kayıtlarında da yer alan kıymetli maden ve taşlar ile bunlardan yapılmış ziynet eşyalarının değerini 31.12.2002 tarihindeki değerlerine göre yükseltmişler ve kayıtlarında da yer almayan kıymetli maden ve taşları da stok affi kapsamında beyan edip defterlerine kayıtlı hale getirmişlerdir.

Diğer yandan Vergi Barışı Kanunu ile sağlanan olanaklara altın, platin, gümüş ve kıymetli madenler olan elmas, pırlanta, yakut zümrüt gibi ziynet eşyaları yararlandırılırken, Gelir Vergisi Kanunu'nun 38'inci maddesinde ise sadece altın ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

Kuyumculuk sektörünün bankalarla olan ilişkileri çok kısıtlı, altın kredisi kullanımı çok düşük hatta yok denecek düzeydeyken İAB'nın açtığı piyasalarla sektörde yarattığı rahatlama önemli oranda sektörde canlanma sağlamıştır. Sektördeki geçmişte yoğun olarak yaşanan kayıtsız yapı azalma eğilimine girmiş ve bu durum bankalarla olan ilişkileri olumlu yönde etkileyerek arttırmıştır. Ayrıca sektörde yurtdışı altın kredi oranlarının düşük olduğu bilinmesine karşın, ülkemizdeki bankaların talep ettikleri altın kredisi faiz oranlarının yüksek bulunması, İAB'nın ödünç piyasasını faaliyete geçirmesi ile makul seviyelere inmesini sağlayarak sektörde önemli bir rahatlama sağlamıştır.

Altın depo hesapları ve altın kredileriyle ilgili olarak ise, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'da 1993 yılında yapılan değişiklikle bankalara altın depo hesabı açmaları konusunda yetki verilmiştir. Yine aynı Karar'a dayalı olarak çıkarılan 95-32/13 sayılı Tebliğ ile altın depo hesaplarının esasları tespit edilmiş, yurtdışından altın kredisi sağlanarak yurtiçinde kredi kullanılmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Altın kredisi uygulaması bugün İAB üyesi bankalar tarafından yapılmakta ve kuyumculuk sektörü tarafından da kabul görmektedir. Fakat altın bankacılığının "altın

hediye çeki”, “altın depo hesabına bağlı kredi kartı” ve “altın rehni karşılığında tüketicici kredisi” verilmesi gibi uygulamaları ÷lkemizde geniş bir uygulama alanı bulamamıştır. Bankacılık sistemi de şimdiye kadar altın ve altına dayalı enstrümanlara alternatif alanların daha kârlı olmasından dolayı ilgi gösterilmemiştir.

Atıl altın potansiyelinin finansal sisteme kazandırılmasında altın bankacılığı büyük önem taşımaktadır. Uzmanlar Türkiye’de altın bankacılığının tam anlamıyla uygulanabilmesi için bir altın ihtisas bankasının kurulması gerektiğini vurgulamaktadırlar. Altın Borsası ve Altın Rafinerisi’nin kurulmasıyla birlikte altın bankacılığı konusunda önemli adımlar atılmakla birlikte sistemin oturması için son gerekli olan kurum olan altın bankasının kurulması gerekliliği kendini hissettirmektedir. Türkiye’de kurulması düşün÷len altın ihtisas bankasının altın işini iyi bilen bir kadro tarafından kurulması gerekmektedir.

Sektörün en önemli sorunlarından biri de ucuz finansman kaynakları temin edememesidir. Dünyanın uyguladığı altın kiralama sisteminin ÷lkemizde yerleşmesi gerekmektedir. Altın kiralama, yurtdışındaki altın kaynaklarının çok ucuza sektörümüze kazandırılması ve o altınların doğrudan ithal edilmesi halinde yüksek döviz faturalarından kurtulmak anlamını taşıyacaktır. ÷lkemizde altın bankacılığı ile uğraşan kurumlarca, kuyumculuk sektörüne ödünç altın kullandırılmakta ve altın kredisi verilmektedir. İşlemlerin tüm alıcı ve satıcıları bir araya getiren organize bir piyasada rekabet şartlarında ve güven ortamında yürüt÷lmesini sağlamak maksadıyla Kıymetli Madenler ve Ödünç Piyasası kurulmakla birlikte, henüz yeni olan bu piyasada işlem miktarı az olmaktadır.

Satabilmek için maliyetlerin düşük olması gereklidir. Kuyumculuk sektöründe en önemli maliyet unsurları işçilik ücretleri ve devlete ödenen vergi, sigorta primi gibi unsurlardır. İşçilik ücretleri konusunda devletin vergi vb. yüklerini sektör üzerinde azaltması gerekmektedir. Bu sektörde yatırım yapacakların teşvik edilmesi gerekmektedir.

Sektörde seri üretim yapabilmek için gerekli teknolojik yapıya sahip olmak çok önemli olmakla beraber üretilen ürünlerde tasarım da önemli yer tutmaktadır. İhracatta özgün

tasarımlara yer vermek için de yetişmiş tasarımcılara, tasarımcıları eğitmek için ise dolayısıyla gerekli donanıma sahip eğitimciler ve eğitim ortamına ihtiyaç vardır.

Kuyumculuk sektöründe ihracatın artmasında özel tasarımı ürünler önemli rol oynamaktadır. Ülkemizin kuyumculuk sektöründeki kültür birikimi ve bilgisini bu yönde kullanıp promosyon ve hediyelik altın eşyalar üzerine de yoğunlaşmaları gerekmektedir.

Sektördeki eğitim eksikliğinden yola çıkan İstanbul Kuyumcular Odası, bu konuda bir ilke imza atmaya hazırlanmaktadır. ‘Kuyumculuk Temel Eğitimi’ adıyla bir proje hazırlayan İKO, bu çalışmayı önümüzdeki günlerde Avrupa Birliği’ne sunacaktır. AB’nin projeye onay vermesi durumunda İKO, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren eğitimlere başlayacak. Teorik ve uygulamadan oluşacak olan Kuyumculuk Temel Eğitim Projesi, bir yıllık süreyi kapsayacak olup İKO, projeyi iki temel sistem üzerinde oluşturmuştur. Projeye kuyumculuk sektörüne vasıflı eleman yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Ancak, projeye kuyumculuk mesleği hakkında bilgisi olmayanlar da dahil edilmiş durumdadır. Kuyumculuk mesleğine yeni başlayanlara yönelik eğitim çalışması 8 ay sürecektir. Eğitim kapsamında kuyumculuğun yanında mesleğinin alt branşları arasında yer alan mihlayıcılık, kakmacılık, ramatçılık ve yaldızcılık gibi konularda da eğitim verilecektir. Proje kapsamında 180 kişinin eğitilmesi hedeflenmektedir. İKO’nda sektörde konunun uzmanları tarafından verilecek olan eğitim, haftaiçi ve haftasonunda yapılacaktır. Eğitim sonunda sertifika almaya hak kazanan öğrenciler kuyumculuk alanında kalifiye eleman olarak istihdam edileceklerdir

Sektörümüzün gelişimi açısından diğer bir önemli faktör de her yıl ülkemizi ziyarete gelen turistlerdir. Kendi ülkelerine dönerken yanlarında gezdikleri ülkeyi hatırlatacak birtakım objeler almak isteyen turistlere yönelik hediyelik eşyalar önemli bir gelir kaynağı olmaktadır. Ülkemizde ise altın sektörümüzde bu gibi hediyelik altın eşyalara yönelik çalışmalar çok azdır. Pakistan, Hindistan gibi ülkelerde kendi ülkelerinin kültürünü yansıtan altın hediyelik eşya pazarı önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemizde de bu gibi ülkelere ithal edilen ürünler turistlere satıldığı halde bizim kültürümüzü yansıtan hediyelik altın eşyalar almak isteyen turistlerimizin elleri boş kalmaktadır. Sektörümüzde bu alanda çalışmalar yapabilecek eğitilmiş çalışanlara ihtiyaç vardır.

Sektörün gelişimi ve tanıtımı için, sektörü ilgilendiren önemli fuarlarımızın zamanlarının iyi tespit edilmesi gerekmektedir. 18-22 Eylül 2004 tarihinde TÜYAP tarafından düzenlenen ikinci fuarımız başarıyla gerçekleştirilmiş olmakla birlikte, İtalya Vicenza fuarının henüz bitmiş olması ve Honkong fuarının da Gold İstanbul fuarı ile çalışması yüzünden beklenenden az ziyaretçi katılmıştır. Sektörün gelişimi ve tanıtımı için, bu gibi önemli fuarlarımızın zamanlarının iyi tespit edilmesi gerekmektedir.

Kuyumculuk sektöründe fuarlar en etkili tanıtım aracıdır. Fuarlara katılım, firmalara kendilerini ve de koleksiyonlarını geniş bir kitleye tanıtmaya olanağı sunmaktadır. Türk kuyumculuk sektörü kendini dış dünyaya fuarlar aracılığı ile tanıtmaya fırsatı bulmuştur. Devlet yurtdışındaki fuarlara katılan firmalarımıza fon ayırmaktadır. Yurt dışında düzenlenen ticari nitelikteki uluslararası fuar ve sergilere katılan firmaların fuara ödeyecekleri harcamaların % 80'lik kısmı bu fon tarafından karşılanmaktadır. Dünyada her yıl, kuyumculuk sektörüyle ilgili irili ufaklı 60 kadar fuar düzenlenmektedir. Sektörde faaliyet gösteren firmaların, uluslararası alanda adlarını duyurabilmeleri için bu fuarları takip etmeleri yeterli olacaktır.

Sektörümüz, 1995-96-97 yıllarında çok hızlı bir şekilde büyüme göstermiştir. 1997'den, yani ekonomik krizler başladıktan sonra küçülmeyi ve buna karşılık da Türkiye'de kaybettiği piyasayı dünyada başka yerlerde kazanmayı hedeflemiştir. Yabancı firmalar piyasanın yapısı gereği kendilerini, dünyadaki bütün önemli fuarlarda temsil etmektedirler. Bunun sonucunda ülkemiz kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren firmalar da ABD' de, Ortadoğu ülkelerinde, özellikle New York ve Dubai'de ofisler açmışlardır.

Firmalar ürünlerini sergiledikleri kataloglar basmakta, araştırmalar yapmaktadırlar. Firmalar, Anadolu'daki takı kültürünü anlatmak için İngilizce çok iyi kitaplar hazırlamaktadır. Büyük ihracatçı firmaların yaptığı bu ferdi çalışmaların yanı sıra sektör tarafından grup çalışmaları da yapılmaktadır. Örneğin, takı tasarımı yarışmaları düzenlenmektedir.

Sektörde rekabet markalaşma, ürün tasarımı, teknolojik yenilikler, pazarlama stratejileri gibi konularda yoğunlaşmaktadır. Günümüzde artık daha sade ve kültür öğelerini yansıtan

takılar ön plana çıkmıştır. Altın talep edenler artık yüksek ayarlı takılar yerine 18 – 14 ayar altından yapıma takıları tercih etmektedirler. İnsanlar artık takıda da marka aramaktadır. Firmalar pazarda marka oluşturmaya yönelmektedirler.

Tasarım firmaların ürünlerini ön plana çıkarabilmelerinde en önemli unsur olmuştur. Yeni altın alaşımlarının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, mücevherat üretiminde renklerde ve desenlerde çeşitlilik artmıştır. Altın dikilebilmekte, örülebilmekte, bağlanmakta ve kesilebilmektedir. Dolayısıyla tüketicilerin istekleri daha fazla tatmin edilebilir hale gelmiştir. Teknolojik yeniliklerle birlikte tasarım bilgisayar ortamlarında yapılabilir hale gelmiştir. Tasarım yapabilmek için artık kuyumcu olmak gerekmemektedir. Eğitim konusu burada farklılaşma zorunluluğunu doğurmuştur. Sektör artık kuyumculuk eğitimi ile tasarım eğitimini birbirinden ayırmak zorundadır.

Sektörde firmalar ürünlerini artık büyük alışveriş merkezlerinde değil, butik tarzındaki mağazalara kaydırmaya başlamışlardır. Özellikle tekstil sektöründe görülen değişen moda kavramı, takı sektöründe de yaygınlaşmaya başlamıştır. Firmalar tarafından altın modasını tanıtan kataloglar hazırlanması, bu katalogların da tüketicilere daha kolay ulaştırılabilen ortamlara dağıtılması (örneğin, güzellik merkezlerine) gündeme gelecektir.

Firmalar tüketicilerin satın alma davranışları, tüketim özellikleri, moda kavramı gibi değerleri inceleyip değerlendirerek bunlara bakarak yeni ürünlerini tasarlama yoluna gideceklerdir. Tanıtım ve promosyon vermek yanında altın araştırma ve geliştirme çalışmaları da yapılması gerekmektedir.

Ülkemizde tasarım konusunda eğitim veren kurumlar da yetersizdir. Son yıllarda birkaç üniversitemizde takı tasarımı bölümleri açılmakla birlikte bu kurumlardan mezun olan öğrencilerin sektörde istihdamı da yetersiz kalmaktadır. Tasarımcıların kültürel bir altyapıya sahip olarak eğitilmesi gerekliliği yanında günümüz modasını takip etmeleri de gerekmektedir.

İstanbul Kuyumcular Odası, sektör mensubu kişi ve firmaların ürettikleri modelleri korumak için Türk Patent Enstitüsü Bünyesinde gerçekleştirdikleri endüstriyel tasarım tescil başvurularını, İKO Patent adı altında internet üzerinden sektörün kullanımına

sunmuştur. İKO Patent kuyumculuk ürünleri, değerli taşlar, saat kuyumcu malzeme ve makineleri vitrin dekorasyonu v.b sektörü ilgilendiren tüm alanları kapsamaktadır

İKO patentin amacı ; Sektörde faaliyet gösteren herhangi bir kişi ya da firmanın; yeni bir model üretilip bu modele verilen ismi ile patent almasından sonraki en büyük sıkıntısı, hemen hemen hiç bir firmanın bu tescilden haberi olmamasıdır. Bu durumun bilinmemesi üretici, perakendeci, ithalatçı veya yurtdışındaki firmalar için, Türkiye'ye ihracatları sırasında çeşitli hukuki problemlere yani taklit üretime ve satışa yol açabiliyor. İKO patent çalışması bu sıkıntının azaltılması amacıyla, her kişi ya da kuruluşun sektördeki tescilli modelleri güncel olarak takip etmesini amaçlamaktadır.

Günümüzde yatırım amaçlı altın takı yerine döviz, hisse senetleri, banka mevduat hesapları ve benzeri yatırım araçları tasarruf amacıyla tercih edilmektedir. Diğer alternatif yatırım araçları ile rekabetin yoğunlaştığı bugünlerde kuyumculuk sektörümüzde çağdaş pazarlama tekniklerinin kullanımının artırılması kaçınılmaz olmaktadır.

Pazarlama konusunda sektörün yeni teknikler geliştirmesi gerekmektedir. Bir Avrupa Birliği üyesi olan İtalya, mücevher pazarlama konusunda bu avantajı ile ülkemizin önünde gitmektedir. İtalya, ürünlerinin pazarlamasını internet üzerinden yoğun bir şekilde gerçekleştirmekte ve elektronik ticaretin avantajlarını kullanmaktadır. Ülkemiz firmaları da elektronik ticarete daha fazla ağırlık vermeleri gerekmektedir.

Kuyumculuk sektörümüz son on yılda büyük gelişme göstermiş olup, ithal ettiği altını işleyerek yarattığı katma değerle ithalatını finanse edecek konuma gelmiştir. Sektörün ülke ekonomisine katkısını arttırabilmesi için ihracat boyutunun desteklenmesi, altın madenciliği ve rafinericiliği konusunda milli çıkarlarımıza yönelik politikaların bir an önce oluşturulması ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Sektör 1990' lı yıllarda finansal açıdan zorlanmaktaydı. Bunu aşabilmek için de bankalara ihtiyaç vardı. Ancak altın bankacılığı yasaktı. Hammadde ithalatını Merkez Bankası yapıyordu. 1991'de ilk kez işleyen bir piyasa kurularak, döviz karşılığı altın piyasasını oluşturmuştu. İleri görüşlü bir çalışmaydı ama bunun özelleştirilmesi ve bankacılık sektörünün devreye sokulması gerekiyordu. Bu gerçekleştirildi; Altın Borsası

kuruldu. Böylece Türkiye'deki kuyumculuk sektörü dünya fiyatlarından hammaddeye sahip olmuştur. Bir sektörde dünyada lider olmak istiyorsanız, önce hammadde fiyatlarınız dünyayla rekabet edebilir olmalıdır.

Sektör devreye girince kredi imkânları da doğdu. Ama bunu çok verimli bir şekilde kullanamadık. Çünkü Türkiye'de enflasyon vardı; ama enflasyon muhasebesi yoktu. Kuyumculuk sektörü bu açıdan diğer tüm sektörlerden çok daha zor durumdadır. Bu durum, hammaddenin çok kıymetli, diğer girdilerin daha az kıymetli olmasından ve katma değerinin daha az olmasından kaynaklanmaktadır.

İşte bu nedenle bankaların devreye girmesinden çok fazla bir fayda sağlanamamıştır. Çünkü bankalar bilanço istemekteydiler. Ama bilançolar gerçek bilançoları yansıtmamaktaydı. Ürün fason olarak işletiliyor; dolayısıyla da bilanço çok küçük görünüyordu. Ya enflasyon muhasebesinin çözülmesi gerekiyordu ya da yeniden değerlendirme uygulanması gerekiyordu. Yeniden değerlendirmelerin uygulanması maalesef mükerrer olacak şekilde hiç sağlanamadı. İlk defa bir yeniden değerlendirme kararıyla birlikte, stoklardaki altının da alış fiyatından değil de, Borsa'da uygulanan o günkü fiyat üzerinden değerlendirilmesi yönünde bir gelişme sağlandı. Bu kararın, bugünden sonra sektörün bilanço sorununu, dolayısıyla bankalarla ilgili sorunu ve kredi alabilme handikabını ortadan kaldıracığı düşünülmüştür.

Sektörün pazarlama, tanıtım, eğitim, tasarım, mali, finansal alanlarda yukarıda değinilen birçok sorunu olmakla birlikte, sektörün en önemli sorununun vergisel düzenlemeler olduğu düşünülmektedir. Alınan kararlar sürekli değişmektedir. Sektörün vergisel anlamda kalıcı çözümlere ihtiyacı vardır.

Ayrıca, sektörümüz hammaddesini halen dışardan temin etmektedir. Ana hammaddesi dışarıya bağımlı ve ihracatta sektör ikincisi olan sektörün, hammadde sıkıntısına çözüm getirilmesi gerekmektedir. Ülkemizdeki altın rezervlerinin çıkartılmasına ve az miktarda çıkartılabilen altınların da sektöre aktarılması konusuna denetim getirilmesi gerekmektedir.



2004 başından itibaren uygulanmaya başlanan enflasyon muhasebesi yasasıyla, vergi mükelleflerine mali tabloları üzerinde enflasyon düzeltilmesi olanağı getirmiştir. Bu yasayla artık fiktif kazançlar üzerinden vergileme olayı son bulacaktır denilmektedir. Örnek uygulamada bir kuyumcu işletmesinin enflasyon muhasebesine göre düzenlenmiş işlemleri gösterilmiştir. İşletme faaliyetleri sonucunda düzenlenen mali tablolara bakıldığında işletmenin her iki yılı da zararlı kapattığı görülmektedir. Kayıtlı sermayeleri fazla olan işletmelerde enflasyon muhasebesi uygulandığında zarar edildiği daha fazla görülmektedir. Dolayısıyla zarar eden işletme vergi ödeyememektedir. Sermayesi az olan işletmelerde ise enflasyon muhasebesi uygulandığında, işletmelerin faaliyet dönemlerini genellikle kârla kapatmakta ve vergi ödemek durumunda kalmaktadırlar.

Enflasyon muhasebesine geçiş büyük işletmeler açısından bakıldığında işletme lehine, devlet açısından bakıldığında aleyhine, küçük esnaf açısından ise işletme açısından aleyhine, devlet için ise lehine sonuçlar doğurmaktadır. Enflasyon muhasebesi uygulaması gibi düzenlemeler devlet tarafından planlanırken, sonuçlarının iyi düşünülmesi, ülkemizde daha çok küçük esnaf tarzında faaliyet göstermeye çalışan kuyumcularımızı destekleyici yönde düzenlemelere gidilmesi gerekmektedir.

Tezde sunulan mali tabloların analizi ayrıntılı yapılmamış, tez uygulama konusu işletmenin mali durum analizi olmadığı için enflasyon muhasebesi uygulamasının bu tür bir kuyumcu işletmesine fayda ve zararları yönüne ağırlık verilmeye çalışılarak, uygulama sonucu değerlendirilmiştir.

Bu tezde, daha önce de belirttiğim gibi sadece kuyumcu mağazaları muhasebe işlemleri ele alınmış ve bu işletmelerdeki enflasyon muhasebesi uygulaması örnek uygulama olarak gösterilmiştir. Başka bir tez çalışması ile bu sektörde faaliyet gösteren farklı türdeki meslek grupları muhasebe işlemlerine göre bir uygulama yapılacağı düşüncesindeyim.

## KAYNAKÇA

AKIN, Nesim ( 2005 ), “ Altın Bankacılığı”, *Gold News Dergisi*, Sayı : 148,  
<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=570&sayiid=,05.05.2005>.

AKIN, Nesim ( 2004a ), “Kuyumculara Çağdaş Kompleks Kuyumcukent”, *Gold News Dergisi*, Sayı : 146,

<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=491&sayiid=,05.05.2005>.

AKIN, Nesim ( 2004b ), “Yabancı Sermaye Gözüyle Türk Kuyumculuk Sektörü”, *Gold News Dergisi*, Sayı : 147,

<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=531&sayiid=,05.05.2005>.

AKSOY, Erol ve İbrahim Uğur (19??) “Kuyumculuk Sektörünü İlgilendiren Son Kanun Değişikliklerine Yönelik Görüş ve Öneriler”, *İKO Bildirileri*.

ALLEN, Larry (2003), *Keseden Bankaya Tezgahtan Borsaya: Küresel Finans Sisteminin Öyküsü*, Çev., Mahmut Tekçe, Kitap Yayınevi, İstanbul.

“Altın Çağa Doğru Bir Adım Daha” ( 2004 ), *Gold News Dergisi*, Sayı : 145,  
<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=445&sayiid=,05.05.2005>.

“Altın Sektörü İçin Tahminler” ( 2003 ), *Gold News Dergisi*, Sayı : 140,  
<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=309&sayiid=,05.05.2005>.

ASLAN, Sinan ( 2001 ), *Altın ve Gümüş İşlemleri Muhasebesi ( Aracı Kurumlar, Bankalar, Ticari İşletmelere Yönelik)*, günc.genş.2. bs. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

ASLAN, Sinan (1999), *Altın ve Altına Dayalı İşlemler Muhasebesi*, İstanbul Altın Borsası Yayınları, Yayın No:3., İstanbul.

“Ata Lira Üretimi Patladı” ( 2001 ), *Zaman Gazetesi*, 29 Ekim,

<http://www.zaman.com.tr/2001/10/29/ekonomi/ekonomidevam.htm,10.05.2005>.

Atasay Kuyumculuk A.Ş. (2004), *Yaşayan Anadolu Takıları : Zaman Geçer Altın Kalır (The Living Tradition of Anatolian Jewelry: Time Passes Gold Endures)*, İstanbul.

ATEŞLİ Erkan ( 2003 ), “Altın Alım Satımı ile Uğraşan Mükellefler Açısından 4842 Sayılı Kanunun Uygulanması”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı : 177, s.78-87.

BEKAR, Şeh Ömer ve Mehmet Baydemir ( 2002 ), “Kuyumculuk Sektöründe Özel Tüketim Vergisi Uygulanması” *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:171, s.76-86.

BEKAR, Şeh Ömer ( 1999 ), *Kuyumculuk Sektörü ve Muhasebe İşlemleri*, TÜRMOB Yayınları, Sirküler Rapor, Seri No:14.Ankara.

BIAGI, Beatriz ve, Stefan Müler ( 1999 ), Electroforming for Innovative Design, *Gold Technology*, No 27.

[http://www.gold.org/discover/sci\\_indu/GTech/index.php?issue=Gt\\_27.html](http://www.gold.org/discover/sci_indu/GTech/index.php?issue=Gt_27.html), 05.05.2005

ÇITAK, Serdar ( 2004 ), *24 Ayar*, Düş Yıldızı Yayınları, Ankara.

“Darphane Yeni Lira’ya hazırlanıyor”( 2004 ), *Gold News Dergisi*, Sayı : 144, <http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=412&sayiid=>, 05.05.2005

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ( 2004a ), “Döviz ve Altın Karşılığı İhracat İstatistikleri”, <http://www.mint.gov.tr/dizayn-ihracat.htm>, 05.05.2005.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ( 2004b ), “Cumhuriyet (Ziyet ve Meskük) Altınları”, <http://www.darphane.gov.tr/cumaltinlari.htm>, 06.05.2005.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ( 2004c ), “Sayısal İstatistikler”

<http://www.darphane.gov.tr/dizayn-sayisal.htm>, 10.05.2005.Dış Ticaret Müsteşarlığı (2004 ), “ Altın ve Mücevherat : Türkiye’nin Dış Ticareti ”, <http://www.igeme.org.tr> , ( Ürün/ Pazar Araştırmaları/Sektör Raporları/Altın ve Mücevherat), 06.05.2005.

DURMUŞOĞLU, Ayşe Belkıs ( 1997 ), *Türkiye Altın Piyasası*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sermaye Piyasası ve Borsa Anabilim Dalı.

Dünya Altın Konseyi ( 1996 ), *Gold Trends 1995-96 Türkiye*, Milano.

“Dünyada ve Türkiye’de Altın ve Gümüş Madenciliği” ( 2003 ), *TurkishTime Dergisi Eki : Sektors* : “*Türk Altınının Yolculuğu : The Journey Of Turkish Gold*”, Haziran – Temmuz, s.18-24.

EROL, Ahmet, “Darphane” ( 2003 a),

[http://www.makalem.com/Search/ArticleDetails.asp?nARTICLE\\_id=2386](http://www.makalem.com/Search/ArticleDetails.asp?nARTICLE_id=2386),05.05.2005.

EROL, Ahmet, “Darphane Altının Neresinde?” ( 2003b ),

[http://www.makalem.com/Search/ArticleDetails.asp?nARTICLE\\_id=2385](http://www.makalem.com/Search/ArticleDetails.asp?nARTICLE_id=2385), 05.05.2005.

EFE, Gökhan ( 1997 ), *Altın Borsası ve Türkiye’de Altın Piyasalarının Yeniden Yapılanması*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ERDURAN, Bahar ( 2003 ), *İstanbul Altın Borsası ve Tezgahüstü Piyasalar*, Bitirme Tezi, Başkent Üniversitesi İ.İ.B.F.

GEÇKİNLİ, A.Emel ( 2005 ), “ Altın=Gold”, *Altın İktidarı, İktidarın Altınları :Yapı Kredi Altın Sikke Koleksiyonu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul*, s : 17-39.

GENÇ, Yıldırım ve Himmet Karadağ, ( 2003 ), “Vergi Barışı Kanunu Kapsamında Gerçekleştirilen İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı:262, :s.186-192.

GFMS ( 2003 ), “Gold Supply and Demand Balance” ,

[http://www.gfms.co.uk/Market%20Commentary/Summ%20Table%202003Q4%20\(webstie\).pdf](http://www.gfms.co.uk/Market%20Commentary/Summ%20Table%202003Q4%20(webstie).pdf) 05.05.2005.

İDİL, Aziz (1999), *Uluslararası Altın Borsaları ve İstanbul Altın Borsası*, Turhan Kitabevi, İstanbul.

İAB ( 2005a ),“İstanbul Altın Borsası, Altın İthalat Verileri”

<http://www.iab.gov.tr/data/import.pdf>,05.05.2005.

İAB ( 2005 b), “İstanbul Altın Borsası Piyasa Verileri”,

<http://www.iab.gov.tr/turkish/veri01.php#veri0101>, 05.05.2005.

İAB (2004a), “İstanbul Altın Borsası Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası Verileri”,

<http://www.iab.gov.tr/turkish/vop.php#vop05>, 05.05.2005.

İAB ( 2004b), “İstanbul Altın Borsası ve Kıymetli Maden Sektörü”, [http://www.tbb.org.tr/turkce/duyurular/iktisat\\_kongresi/Ek%2012%20Altin%20Borsasi.pdf](http://www.tbb.org.tr/turkce/duyurular/iktisat_kongresi/Ek%2012%20Altin%20Borsasi.pdf), 10.05.2005.

İAB ( 19?? ), *İstanbul Altın Borsası, Kıymetli Madenler ve Piyasaları*, İAB Yayınları, Yayın No:2, İstanbul.

İAB ( 1999 ), *Türkiye Gümüş Piyasası ve Standart Dışı Altın İşlemleri*, İAB Yayınları, Yayın No:6., İstanbul.

İAR (2004), “İstanbul Altın Rafinerisi Özgeçmişi”, <http://www.iar.com.tr/gesmis.htm> 10.05.2005

İKO (2004), “İKO’dan Eğitim Atağı”, (05 Ekim, haber)

<http://www.iko.org.tr/duyurular/duyurular.asp?ID=186&Duyuru=Haberler>, 10.05.2005.

İKO Patent Kurumu (2004) “Duyurular:Odamızdan Bir İlk Daha ..İkopatent”,

[http://ikopatent.com/patent\\_dyr/duyurular.asp?ID=44&Duyuru=](http://ikopatent.com/patent_dyr/duyurular.asp?ID=44&Duyuru=), 11.05.2005.

İMMİB ( 2004a ), “Detaylı İstatistik Sorgulama”,

<http://www.immib.org.tr/stat/index.asp>, 05.05.2005.

İMMİB ( 2004b ), “Değerli Maden ve Mücevherat İhracatı İstatistikleri”,

<http://www.immib.org.tr/mucevher/stat.asp>, 10.05.2005.

İMMİB ( 2004c), “ İstanbul Değerli Maden ve Mücevherat İhracatçıları Birliği”,

<http://www.immib.org.tr/mucevher/INDEX.ASP>,10.05.2005.

KAPLAN, Kemal ( 2003 ), *Kuyumculuk ve Altın*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 43. İstanbul.

KARAHASAN, Fatoş ( 2005 ), “Markalar-Trendler :Alternatif Fuar Yaptılar, İtalyanlar’ı Terlettiler”, *Milliyet*,2 Şubat.

KARAYİĞİT Ahmet ( 2004a ), Gold İstanbul 2004 Fuar Raporu, İstanbul <http://www.izto.org.tr/NR/ronlyres/6FDA2960-5E71-4AEA-87B9-61B70608FFC1/3212/GOLD2004.pdf>, 05.05.2005

KARAYİĞİT, Ahmet ( 2004b ), “Kuyumculukta Tasarımın Önemi”, İzmir Ticaret Odası Araştırma ve Meslekleri Geliştirme Müdürlüğü Bülteni, İzmir, Şubat I. <http://www.izto.org.tr/IZTO/TC/IZTO+Bilgi/Portal+Arama/?Sk=Kuyumculukta%20Tasar%fdm%fdn%20%6nemi>, 05.05.2005.

KAYNAK, Harun ( 2003 ), “Altın ve Benzeri Kıymetli Madenler ve Taşların Alım - Satımıyla Uğraşan Mükellefler Yönünden Stok Beyanları”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı, 261 : s.62-67.

KILIÇ, Ali ( 1985 ), *Dünyada ve Türkiye’de Altın*, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Yayını, Yayın No:268., Ankara.

MTA ( ????)“Türkiye’nin Altın Cevherleri”,

<http://www.mta.gov.tr/madenler/turmaden/turkiyealtin.htm>, 05.05.2005.

MTA ( ????)b), “Webaltın”, [http://www.mta.gov.tr/madenler/pdf\\_dos/webaltin.pdf](http://www.mta.gov.tr/madenler/pdf_dos/webaltin.pdf), 11.05.2005.

Madencilik Özel İhtisas Komisyonu ( 2001 ), *Madencilik Özel İhtisas Komisyonu raporu: Metal madenler alt komisyonu değerli metaller çalışma grubu raporu*, DPT-Yayın No : 2623 – ÖİK:634, Ankara.

“Markalaşmada Yol Gösterecek Tim Tasarım Konseyi Oluşturuldu” ( 2005 ), *Gold News Dergisi*, Sayı : 148,

[,http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=584&sayiid=](http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=584&sayiid=), 05.05.2005.

PEKCAN, Erdoğan, (1998 ), *Altın Bankacılığı Borsası Rafinerisi ve Türkiye*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 31., İstanbul.

RAW, Peter ( 2002 ), Hollow Carat Gold Jewellery From Strip and Tube, *Gold Technology*, No 35,

[http://www.gold.org/discover/sci\\_indu/GTech/index.php?issue=Gt\\_35.html](http://www.gold.org/discover/sci_indu/GTech/index.php?issue=Gt_35.html),05.05.2005.

Resmi Gazete (2002), “Özel Tüketim Vergisi Kanunu”, (12 Haziran 2002) Sayı: 24783, Kanun No: 4760, IV Sayılı Liste.

Resmi Gazete (2003a), “Vergi Barışı Kanunu”, ( 27 Şubat 2003 ), Sayı:25033, Kanun No:4811.

Resmi Gazete (2003b), “4842 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, (24 Nisan 2003), Sayı:25088, Kanun:4842.

Resmi Gazete (1998), “ 213 Nolu VUK (22/7/1998 tarih ve 4369 Sayılı Kanunun 5 nci Maddesi İle İktisadi Kıymet Değerleri, Değerleme Esasları Hakkında Yapılan Değişiklik.”, 22 Temmuz.

SAĞLAM, Mehmet Hakan ( Haziran -1992a ), “Altın Dosyası”, *Rıhtım Caddesi Aylık Borsa Bülteni*, Yıl :2, Sayı:14.

SAĞLAM, Mehmet Hakan ( Kasım 1992b ), “21. Yüzyıla Doğru Türk Altın Piyasası”, *Rıhtım Caddesi Aylık Borsa Bülteni*, Altay Menkul Değerler A.Ş. Araştırma Departmanı Yayını, Yıl:2, Sayı:17, s.20-21.

SAĞLAM, Mehmet Hakan ( Ağustos -1990 ), “Kaçak Altına Büyük Darbe”, *Kapital Dergisi*, s.13-18.

SAĞLAM, Mehmet Hakan ( 19?? ), “Kapalıçarşı Altın Borsası’nda Altın Alım – Satım Yöntemleri”, *Türkiye İktisat Dergisi*, İstanbul.

SARIKAYA, Hasan ( 1998 ), *Türkiye’de ve Dünyada Altın Borsalarının Analizi*, Yüksek Lisans Tezi- Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SUBAŞI, Taşkın ( 1997 ), *Altın ile Para Arzı Arasındaki İlişki Ve Türkiye’nin Ekonomik Kalkınma Sürecinde Altını Esas Alan Alternatif Öneriler*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

“Tasarrufta Altına Dönüş” ( 2005 ), *Gold News Dergisi*, Sayı : 148,

<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=574&sayiid=>, 05.05.2005.

TORAMAN, Cengiz ( 1997 ), *Bir Yatırım Aracı Olarak Altın ve Sermaye Piyasasına Aktarılmasında İstanbul altın Borsasının Rolü*, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TÜRKAKIN, Özcan (haz.) ( 1985 ), *Dünya’da ve Türkiye’de Altın*, Türkiye İş Bankası A.Ş. İktisadi Araştırmalar Müdürlüğü Yayını, Ankara

TCMB (2003), “Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası’nda Rezerv Yönetimi”, <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/duyuru/2003/rezervyon.doc.09.05.2005>.

Türkiye İş Kurumu (2004), “ Meslekler/Kuyumcu” ,  
<http://www.iskur.gov.tr/mydocu/meslek/meslek267.html>, 10.05.2005.

“Türkiye’nin Kıymetli Metal ve Mücevher İhracatına Güç Verenler” ( 2003 ),  
*TurkishTime Dergisi Eki : Sektors : “Türk Altınının Yolculuğu : The Journey Of Turkish Gold*, Haziran – Temmuz, s.10-16.

“Türkiye Kuyumculuk Sektöründe Durum Analizi” ( 2003 ), *TurkishTime Dergisi Eki : Sektors : “Türk Altınının Yolculuğu : The Journey Of Turkish Gold*, Haziran – Temmuz, s. 118-135.

World Gold Council (2005a), “World Official Gold Holdings”,  
<http://www.gold.org/value/stats/statistics/archive/index.php>,06.05.2005.

World Gold Council (2005b), “Market Overwiev”, GFMS Gold Survey,  
[http://www.gold.org/value/markets/supply\\_demand/](http://www.gold.org/value/markets/supply_demand/) 05.05.2005.

World Gold Council (2005c), “Mine Production”, GFMS Gold Survey,  
[http://www.gold.org/value/markets/supply\\_demand/mine\\_production.html](http://www.gold.org/value/markets/supply_demand/mine_production.html), 05.05.2005.

World Gold Council ( 2005d), “Central Banks and Offical Institurions”, GFMS Gold Survey,  
[http://www.gold.org/value/markets/supply\\_demand/central\\_banks.html](http://www.gold.org/value/markets/supply_demand/central_banks.html),05.05.05

World Gold Council ( 2005e ), “Recycled Gold”,  
[http://www.gold.org/value/markets/supply\\_demand/recycled.html](http://www.gold.org/value/markets/supply_demand/recycled.html), 05.05.2005.



World Gold Council (2004a), “Next jewellery you buy would probably be ‘Made in Turkey’!” ,[http://www.gold.org/jewellery/professional/initiatives/middle\\_east/turkey.html](http://www.gold.org/jewellery/professional/initiatives/middle_east/turkey.html),06.05.2005.

World Gold Council ( 2004b ), “Gold Supply and Demand Statistics ,GFMS Gold Survey  
[http://www.gold.org/value/stats/statistics/gold\\_demand/index.html?PHPSESSID=f522a61f1227786cb2982d02125862e1](http://www.gold.org/value/stats/statistics/gold_demand/index.html?PHPSESSID=f522a61f1227786cb2982d02125862e1) 05.05.2005.

“Yeni Altın Keşfetme Sistemi” ( 2004 ), *Gold News Dergisi*, Sayı: 146,  
<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=470&sayiid=> 05.05.2005.

YETKİNER, Erkan ( 2003 ), “4842 Sayılı Kanuna Göre İşlenmiş Altın Alım - Satımı ve İmali İle İştigal Eden Mükelleflerde Ticari Kazancın Tespiti”, *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı 261, s. 29-35.

YILDIRIMTÜRK, Mehmet Ali ( 2004 ), “Altın Tasarrufta ve Takıda Lider”, *Gold News Dergisi*, Sayı : 146,  
<http://www.goldnews.com.tr/Turkce/yazilar.asp?yaziid=508&sayiid=> 05.05.2005.

YILMAZ, Elif ( 2002 ), “Çağların Işıltısı”, *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı:412,s.34-38.

YILMAZ, Elif ( 1997 ), Altına Hücum, *Bilim ve Teknik Dergisi*, Sayı:354, s.32-39.

YILMAZ, Gülşen Gül ( 2002 ), *Altın Kurumları, Enstrümanları Türkiye Uygulaması ve Muhasebesi* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

## EKLER

### EK 1 : Kuyumcu Faturası Örneği

**SERBES KUYUMCULUK**  
**SANAYİ ve TİCARET LTD. ŞTİ.**

Semerciler Mah. Pasaj 2000 No: 16  
ADAPAZARI

Gümrükönü V.D. 761 012 1698

**FATURA**  
Seri : A

Sıra No: 058958

Tarih: 02/10/2004

İrs.No: \_\_\_\_\_

Sayın : Gıyasettin YURTAY  
Adres : Budaclar Köyü ADAPAZARI  
Müş. V.D. : \_\_\_\_\_ Hs. No: \_\_\_\_\_

**MALİYE BAKANLIĞI T.C. 54**  
Kredi: \_\_\_\_\_  
Satış

CİNSİ	ADET	AYAR	Gr.	Cm.	Fiyatı	TUTARI
<u>altın lira</u>	<u>29</u>	<u>22</u>	<u>208</u>	<u>8</u>	<u>18.700.000</u>	<u>3.862.800.000</u>
	<u>10</u>	<u>14</u>	<u>4</u>	<u>29</u>	<u>11.900.000</u>	<u>51.051.000</u>
						<u>7</u>
Matrah % KDV. Dahil						<u>82.149.000</u>
Yalnız <u>İkametgah dolayısıyla dolan altın satışı TL</u> G.Toplam						<u>3.996.000.000</u>

B. Yür. ARSLAN OFSET & MATBAACILIK Sabri ARSLAN Kavaklar Cad. No: 54 Tel: 0.264.272 89 66 ADAPAZARI Ali Fuat Cebesoy V.D. 084 000 8581 Anl. No.2004/34 Anl.Tar.09/01/2004 İf Kodu : 54 Basım Yılı : 2004

EK 2 : Kuyumcu Gider Pusulası Örneği

**SERBES KUYUMCULUK**  
**SANAYİ ve TİCARET LTD. ŞTİ.**

Semerciler Mah. Pasaj 2000 No: 16  
ADAPAZARI

Gümrükönü V.D. 761 012 1698

**GİDER PUSULASI**  
SERİ : A

54  
SIRA No 004074

TARİH: 13.10.2004

CİNSİ	Gr.	Cm.	ADEDİ	FİYAT	TUTAR
Yarım			25	64000	1.600.000,00
TOPLAM					1.600.000,00
TEVKİF EDİLEN	GELİR VERGİSİ ORANI %				
	TUTARI				
	FON PAYI				
	KESİNTİ TOPLAMI				
	ÖDENECEK NET TUTAR				

Yalnız : Benimyer Altın Alınmıştır

2004 'dan yukarıda belirtilen Mal bedelini aldım. İş IMZA

Adı Soyadı : Arzu Bert

Adresi : Adapazarı Arı Çiğir

Plaka No : .....

B. Yeri : ARSLAN OFSET & MATBAACILIK Sabri ARSLAN Kavaklar Cad. No: 54 Tel: 0.264.272 89 66 ADAPAZARI  
Ali Fuat Cebesoy V.D. 084 000 8581 Anl. No.2004/34 Anl.Tar.09/01/2004 İl Kodu : 54 Basım Yılı : 2004

**EK 3 : 5228 Sayılı Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**

**(31.7.2004 Tarih 25539 Nolu Resmi Gazetede Yayımlanmıştır), “338 Sayılı Vergi Usul Kanunu Taslak Tebliğ” ve “ 8 Nolu Vergi Usul Kanunu Sirküleri (2/8/2004 Tarihli, VUK – 8/2004-6/Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması-5)**

Kanun, Tebliğ ve Sirküler yoluyla yapılan yasal düzenlemelere göre 2004 yılı için Enflasyon Muhasebesi Uygulaması aşağıdaki gibidir.

1. İkinci Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Muhasebesini Uygulamak Zorunda Olmayanlar;
  - 2003 Bilançosundaki Aktif Toplamı 7,5 Trilyonu ve 2003 Gelir Tablosundaki Ciro (Gayri Safi Hasılatı) 15 Trilyonu geçmeyen Mükellefler İkinci Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Muhasebesini Uygulamak Zorunda değildirler.
  - Enflasyon Muhasebesi Uygulamayacak olan mükellefler eski hükümlere göre hazırlayacakları İkinci Geçici Vergi Beyannamelerini 10.8.2004’e kadar verecekler, enflasyon düzeltmesi yapmadıklarını beyannamelerinde belirteceklerdir
  - Aktif büyüklüğü ve ciro tutarları her iki rakamın da altında kalan mükellefler isterlerse İkinci ve Üçüncü Geçici Vergi Dönemlerinde Enflasyon Muhasebesini uygulamayacak, Enflasyon Düzeltmelerini 2004 yılının dördüncü geçici vergi dönemi beyannamesinin verilme süresi olan 10 Şubat 2005’e kadar yapabileceklerdir.

Dernek ve Vakıflar Enflasyon Muhasebesi uygulamasına tabi değildir, bunların İktisadi İşletmeleri tabidir. Yukarıdaki düzenlemelere göre Dernek ve Vakıfların İktisadi İşletmelerinin Mali büyüklüklerinin Enflasyon Muhasebesi uygulamayı gerektirecek seviyeleri aşmayacağı ve ihtiyari uygulamayı seçecekleri varsayılabilir.

**2. İkinci Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Muhasebesini Uygulayacak Olanlar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması;**

- 2003 Bilançosundaki Aktif Toplamı 7,5 Trilyonu ve 2003 Gelir Tablosundaki Ciro (Gayri Safi Hasılatı) 15 Trilyonu Geçen Mükellefler İkinci Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Muhasebesi uygulayacaklardır.

### **Beyanname Verme Zamanı**

- Enflasyon Muhasebesi Uygulayacak olan mükelleflerin İkinci Geçici Vergi Beyanname verme tarihi 25.8.2004 tür.

### **Düzeltilecek Mali Tablolar**

Sadece Bilanço Enflasyon Düzeltmesine tabi tutulacaktır.

### **Düzeltme İşlemleri**

- 31/12/2003 Tarihli Bilançolar Düzeltilmiş Olmalıdır
- 31/12/2003 tarihli bilançoların düzeltilmesine ilişkin esasların gösterilmiş olduğu 328 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile getirilen usul ve esaslar 2004 yılı için yapılacak düzeltme işlemleri için de geçerlidir

### **Düzeltilmenin Sonuçları**

- Parasal Olmayan Kalemlerdeki 1.1-30.6/2004 dönemindeki artışlar Enflasyon Düzeltme Hesabına kaydedilir

### **Dönem Kâr/Zararının Hesabı**

- 30.6.2004 itibariyle oluşan kâr ya da zarar, Enflasyon Düzeltme Hesabının bakiyesine göre bulunacaktır. Enflasyon Düzeltme Hesabının bakiyesi, Dönem Kâr/Zarar Hesabına devredilerek kapatılacak ve verilen bakiye türüne göre işletmenin dönem kâr ya da zararı görülmüş olacaktır.

## ÖZGEÇMİŞ

Meral Erol FİDAN, 18.10.1976 tarihinde Bolu'da doğdu. İlk, orta, lise ve üniversite eğitimini Bolu'da tamamladı. Bolu Ticaret Meslek Lisesi Bankacılık Bölümünü 1993 yılında okul birincisi olarak bitirdikten sonra, Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünü 1997 yılında tamamladı 1,5 sene özel bir İngilizce kursuna devam etti. 2000 yılında Türkiye İş Kurumu'nda Deprem Yararına Çalışma Projesi'nde Proje Danışmanı olarak görev aldı. 2001 yılında Sakarya Üniversitesi'nde uzman kadrosuyla göreve başladı. 2002 yılında Sakarya Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe-Finansman bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. Halen Sakarya Üniversitesinde çalışmakta olup, evli ve 2,5 yaşında bir çocuk annesidir.